

50 rokov časopisu Horolezec

Prvý diel (1969 – 1980)

Tento rok má náš časopis Horolezec okrúhle jubileum. Prvé číslo pod názvom Iamesák a dnes ho poznáme ako Horolezec) vyšlo v auguste 1969 a tak oslavujeme už jeho 50. ročník. V priebehu roku 2018 pripravíme pre vás výber toho najzaujímavejšieho, čo bolo na jeho stránkach publikované. Prvý diel seriálu bude mapovať témy Iamesáka počas rokov 1969 až 1980.

Po konferencii 1. júna 1968 v Bratislave bolo jasné, že je nutné organizačne podchytiť všetkých horolezcov. Už na začiatku sa ukázala potreba nejakého orgánu, prostredníctvom ktorého by sa oboznamovala členská základňa o živote v celom horolezeckom svete doma aj v zahraničí. Na návrh tajomníka Jozefa Michalova výbor horolezeckého zväzu súhlasil s vydávaním spravodaja pre vnútornú potrebu.

I. ročník

1. IAMESÁK, august/1969, 16 strán

Prvé číslo o 16 stranách A5 formátu spravodaja Iamesák vyšlo v auguste 1969 na náklady predsedu SHZ Jozefa Oškvarka.

Číslo do tlače pripravili Jozef Michalov, Radek Roubal (výkonný redaktor) a expedíciu zabezpečil tajomník Jozef Michalov so sekretárkou predsedu Vierou Bočovou (rozdelenie, balenie a expedícia na HO). Oblasť v členskej základni bol veľmi dobrý, členovia zväzu obdržali základné informácie o organizácii, ktorej boli členmi.

Uvodník časopisu bol aj príhovorem predsedu Slovenského horolezeckého zväzu k otvoreniu THT:

Učiarovali nám tatranské končiare. Rok čo rok nás vábi ich majestátna scenéria v inej podobe, no vždy krásna – vzrušujúca.

V augustové dni, keď priestor rozochveje zvonivý cengot skôb, veľhorská príroda ožije prítomnosťou dôverne známych. Svišť vykukne z návy postojí, akoby skúmala, či sú to tí, čo tu boli minulé leto. Orol ladným letom kreslí nekonečnú špiálu, kým sa nestratí ako drobná bodka zastoknutá v blankyte oblohy.

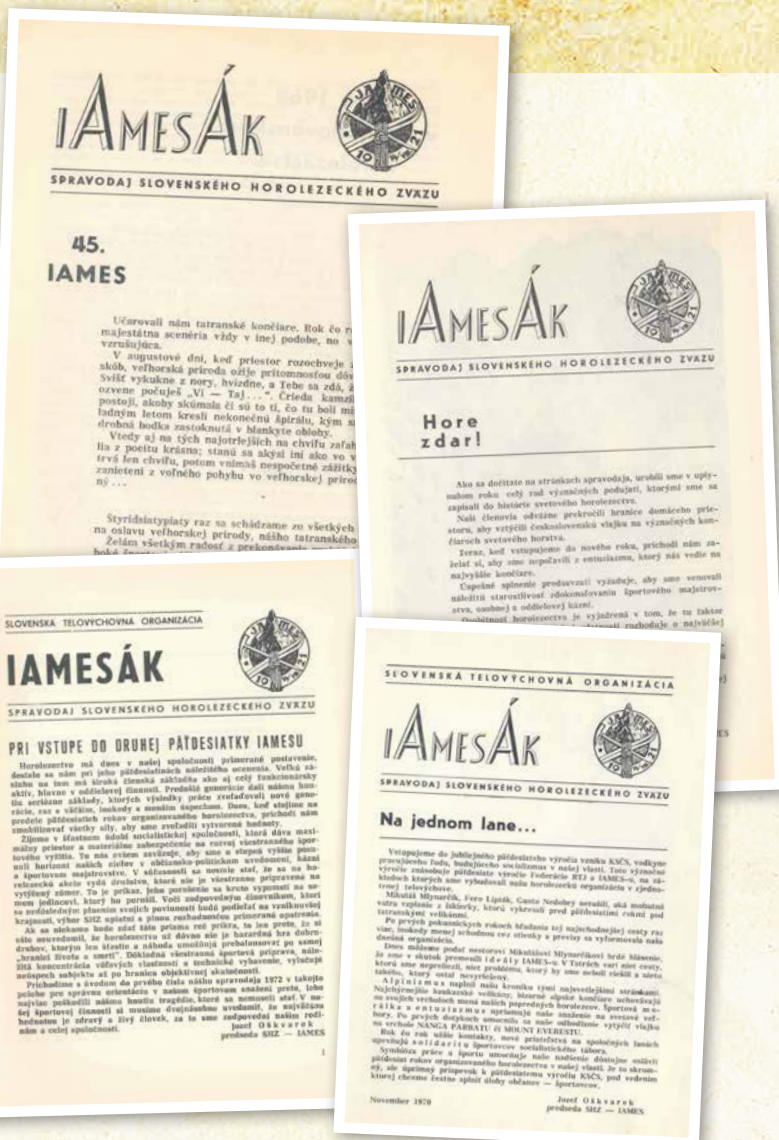
Vtedy aj na tých najotrlejších na chvíľu zalahne melanchólia z pocitu krásna, stanú sa akýsi intí ako vo všedné dni. To trvá len chvíľu, potom vnímaš nespočetné zážitky v športovom zariadení z voľného pohybu vo veľhorskej prírode a si šťastný...

Štyridsiatypiaty raz sa stretávame zo všetkých končín vlasti na oslavu veľhorskej prírody, nášho tatranského klenotu.

Želám všetkým radosť z prekonávania prekážok prírody, hlboké športové zážitky a družnú pohodu.

Pozdravujem vás priatelia, pozdravujem vás tatranské končiare.

Jozo Oškvarka

Z obsahu
Rok 1968 v československom horolezectve (Ivan Kľuvček)

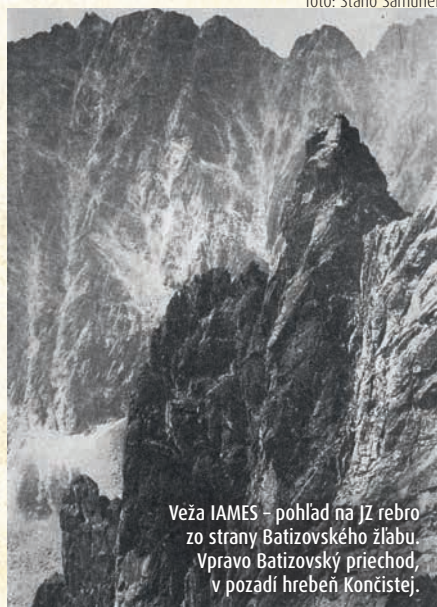
Dve storočnice OeTK a DAV (Radek Roubal)
Pokyny pre táborenie vo Vysokých Tatrách počas THT podľa pokynov TANAPU
K problematike lekárskej prvej pomoci v horách (Karol Gurský)
Prehľad oddielov a členstva slovenského horolezeckého zväzu IAMES – v roku 1969
mal zväz 18 oddielov

II. ročník

2. IAMESÁK, február 1970, 48 strán

Veža IAMES

Pozdĺž Batizovského žlabu, ktorý zbieha z Gerlachovského štítu do Batizovskej doliny, vyrastá na pravej strane samostatný rebro. Nesie štyri nevelké čierne veže. Ich strmé výšivhy si všimne každý turista, ktorý popod ne zostupuje z Gerlachovského štítu. Za rebrom sa tiahne Sawického komin, známy zasa medzi horolezcami. Ale málokto z turistov i horolezcov vie, že najvyššia z týchto štyroch veží sa volá veža IAMES. Pomenovali ju tak priekopníci slovenského horolezectva F. Lipták a M. Mlyнарčík, ktorí počas prvého horolezeckého týždňa preliezali 15. júla 1923 z Kotlového štítu, spolu

Veža IAMES – pohľad na JZ rebro
zo strany Batizovského žlabu.
Vpravo Batizovský priechod,
v pozadí hrebeň Končistej.

s ďalšími účastníkmi, na Gerlachovský štít. Pri tejto príležitosti oni dvaja vykonali prvovýstup na vtedajšiu Gerlachovskú vežu a nazvali ju novým menom (nezamienat' s Gerlachovskou vežou, ktorým názvom dnes označujeme dvojjvrchol 2642 m, ležiaci v JV hrebeni Gerlachovského štítu). Štíhly vrchol veže IAMES je znázornený aj v odznaku, ktorého návrh vyhotovili podľa fotografií veže. Jedna z týchto snímok bola uverejnená v Krásach Slovenska v roku 1923. Zaujímavé pritom je, že dátum v odznaku sa neviaže k prvovýstupu na Vežu IAMES. Dňa 14. augusta 1921 G. Koromzay, M. Mlynarčík a K. Piovarcsy preliezli prvýkrát Z stenou Lomnickej kopy, čo sa považovalo za počiatok činnosti „alpinistického a horolezeckého krúžku IAMES“. Až po piatich rokoch úspešného života vznikol z krúžku v roku 1926 „Spolok tatranských horolezcov IAMES“.

Veža IAMES nebola dosiaľ zameraná. Jej vrchol dosahuje výšku asi 2550 m Na severozápad od nej, o 20 metrov nižšie, je výrazné sedielko, zvané Batizovský priechod. Zo strany Batizovského žlabu je ľahko dostupné asi 60-metrovým plytkým žliabkom s bielou skalou. Zo sedielka na vežu IAMES možno ísť po platňových skalách zľava (III), alebo obchádzajúc vrchol sprava (II), ale exponovanejšie. Ťažšia cesta začína nad prahom, ktorým sa Batizovský žlab láme do doliny. Vedie celým JZ rebrom cez vrcholy troch nižšie položených veží. Bola opísaná v Krásach Slovenska č. 9/1967 a patrí k najkrajším lezeckým túram v masíve Gerlachu.

Nad Batizovským priechodom sa napravo týči ešte jeden veľký platňový výšvih. To je Gerlachovská stráž, ktorá tvorí južný predvrchol Gerlachovského štítu. Výstup na vežu IAMES možno teda predĺžiť prechodom cez Gerlachovskú stráž (III) a mierne stúpajúcim hrebeňom za ňou (II) až na vrchol Gerlachovského štítu.

Stano Samuhel

Z obsahu

Organizačný poriadok slovenského horolezeckého zväzu IAMES (stanovy)

Správa o priebehu 45. jubilejného horolezeckého týždňa vo Vysokých Tatrách v dňoch 9. až 16. augusta 1969 (náčelník THT Róbert Kubín)

Tatranská horolezecká expedícia Himaláje 1969 (Ivan Gálty)

Expedícia Hindukúš (Tibor Šurka)

Informácia o výprave našich horolezcov do talianskych Dolomitov (Ivan Kluvánek)

Technické pomôcky pre lezenie a ich použitie (Bronislav Ulenfeld) – príspevok veľmi dobre ilustrovaný samotným autorom

Štatút symbolického cintorína vo Vysokých Tatrách

Prvá pomoc v horách (Karol Gurský)

3. IAMESÁK, máj 1970, 36 strán

z obsahu

Správa o činnosti SHZ IAMES v roku 1969 (Jozef Michalov)

Diskusný príspevok z pléna SÚV STO na tému Turistické chaty turistom – vysokohorské horolezcom! (Radek Roubal)

Vysoké Tatry kedysi a dnes (Jozó Šimko)

Stena pre zimný výcvik (Stano Samuhel)

Správa o činnosti československého delegáta v UIAA za roky 1959 – 1969 (Dr. Zdeněk Franc)

Od tohto čísla bol Iamesák posielaný len tým členom, ktorý si zaplatil členský registračný poplatok a to z toho dôvodu, že SHZ už musel platiť za tlač čísla. Prvé tri čísla vyšli na náklady predsedu SHZ Jozef Oškvarka, v tom čase riaditeľa polygrafických závodov.

4. IAMESÁK, november 1970, 36 strán

Priateľstvo všetkých

Je to už šesťnásť rokov, čo ma v jednu snečnú nedeľu naviazal po prvýkrát na lano horolezec – veterán. Prekontroloval mi úväz, povzbudivo sa usmial, stiskol mi pravicu a vraví: „Tak, teraz sme na jednom lane, teraz sme už kamaráti. Ja som Žeňo.“ Ja, zelenáč, ucháň, on starý horský vlk – a kamaráti. Bola to pekná, pre mňa nezabudnuteľná chvíľa. A potom som položil ruku na prvý chyt...

Roky ubíhali, horolezecký zápisník sa mi plnil výstupmi i ústupmi, dobrodružstvami, zážitkami – šesťnásť krásnych rokov na cestách k vrcholom. A na každej stránke mená – desiatky mien kamarátov spolulezcov. Každý z nich by ma „podržal“, keby bolo treba. Tam hore, ale aj tam dolu. Tam hore na zvislici miznú hodnosti, funkcie, vekové či názorové bariéry – ste tam hore len dvaja a keď je zle, čerta záleží na tom, či si skladník alebo minister, Slovak alebo Patagónec, beloch či Indián. Podstatné je len jedno: či si dobrý, spoľahlivý kamarát, či urobíš všetko, čo pre kamaráta treba urobiť.

Mal som šťastie stretnúť sa v horách so švajčiarskym horolezcom – publicistom Guidom Tonellom a zoznámiť sa s jeho dávnou ideou „európskeho lezeckého družstva“, ktorú desaťročia propaguje v horolezeckom svete. Vraví: „Hory

tvoria obyčajne hranice medzi krajinami, národmi. Ale hory sú súčasne miesta, kde sa ľudia z týchto krajín, národov stretávajú. A ja sa roky presviedčam o tom, že tam hore, na vrcholoch, sa ľudia stávajú lepšími, ľudskejšími. Lano je čarovný nerv, ktorý z ľudí rozličných národov a názorov robí priateľov. Tam hore sa ľudia vzájomne potrebujú. Nikdy nehľadajú to, čo ich rozdeľuje, ale objavujú a nachádzajú to, čo ich spája – vzťah k vrchom a k cestám na ich vrcholy. Snívam o možnosti naviazať všetkých ľudí sveta na lano a viesť ich nabor – to je jedno kade. Lebo nie je dôležité, či lezú ľahkú hrebeňovku alebo sa hojdajú v previsoch – dôležité je priateľstvo všetkých.“

Rojko? Romantik? Možno. Ale priateľstvo medzi horolezcami sveta už jestvuje – chráňme si ho a tešme sa z neho – je to najkrajšie a najvzácnejšie, čo na cestách k vrcholom nachádzame.

Ivan Bajo

O vytĺkaní skôb v Tatrách a vôbec

Chceme poukázať na niektoré, prinajmenšom zaujímavé názory, vyskytujúce sa rovnako u staršej, ako i u mladšej generácie horolezcov. Jeden z takýchto názorov je tradovaný najmä u niektorých brnenských horolezcov, ale nachádzame ho aj u iných. Ústami Jaroslava Paula (ináč cvičiteľa): „Všetky vlastné skoby treba vytĺkať, a ak to nie je možné, treba na skobe odraziť očko“. Ďaleko horsie je, ak sa toto „pravidlo“ uplatňuje na všetky skoby v ceste. Pokiaľ sme hovorili o tomto nešvare v súvislosti s Tatrmi, bolo možné s určitou dávkou tolerancie hovoriť o názoroch. Ak si všimneme problém pri cvičnej skobe, ide tu už o prečin, a to v prvom rade voči už existujúcim hoci neptaným pravidlám, ale v neposlednom rade i proti slušnosti. Od sprostého kradnutia skôb, cez vylepšovanie už hotových ciest, až po podvody autorov nových ciest, to všetko je v jednom vreci i s aktérmi ako riadna nehoráznosť. Na všetko sa, samozrejme, nachádzajú vysvetlenia.

Ako je to s vytĺkaním, skobovaním a znehodnocovaním ciest v Tatrách? Isté je, že mnohé cesty po niekoľkých prelezieniach, bývajú kompletne vyskobované, a to i napriek našej známej šetrnosti pri hospodárení so skobami. Takéto cesty sa stávajú zákonite ľahšími. Čo sa môže stať pri pokuse navrátiť takejto ceste starú slávu? Podme napríklad na exkurziu do Cagašika na Žltú stenu. Vybité škáry, zbytky zalomených skôb, dokrivené skoby, slovom cintorín. Sklúčujúci pocit. Posledným v rade przniteľov tejto cesty bol V. F. Čo uvádza na vysvetlenie? Vraj vytĺkal svoje skoby, ktoré tam nechal v zime. Pretože sme cestu liezli tesne potom, môžeme povedať, že to nie je pravda, pretože vytĺkal všetky skoby vhodné na použitie. Okrem toho, že otázka stojí ináč, špeciálne u tak vyspelého ▶

Jedným slovom zlodejstvo alebo fanatizmus. Odvolávať sa pritom, povedzme, konkrétne na Pliška, je demagógia. Teraz musíme vychádzať zo súčasnej situácie, tak ako to robili aj lezci pred nami. Na extrémistické využítie nemusí každý používať Hokejku, Cagašika, Orlovák, Lapiňák a iné podobné túry za protibodnotu ich ničenia. Nech sa páči na tie najnovšie, najťažšie cesty alebo prvovýstupy. Tu je však malá možnosť vytĺkania, skôr veľká možnosť prísť o svoj materiál.

Často sa môžu napáchať i nenahraditeľné škody v podobe zmeny charakteru celej cesty (Birkenmajer – vytĺčené zatemované skoby). Aby nám bolo správne rozumené: netvrdíme, že vytĺcť občas cudziu skobu je nejaká tragédia, ale urobiť si z toho systém zásobovania skobami, alebo dokonca pochybnú čnosť, je nesprávne. V každom prípade by však mladý horolezec (lezec) nemal ani tú jedinou skobu vytĺcť.

Pre cvičnú skalu netreba nič doširoka rozvádzat. Tu platí bezvýhradne právo priority. Prvovýstupca urobil cestu podľa svojej chuti a schopnosti. Oklasifikoval ju a tým určil okruh ľudí, pre ktorých je vhodná. Jediným zásahom v nej môže byť vytvorenie varianty. Nik nemá právo ani pridať, ani ubrať z nej skobu. Akékoľvek zdôvodnenia sú len snahou legalizovať prečiny proti horolezeckej etike. Môžu sa snád vyskytnúť výnimočne kriklavé prípady volajúce po riešení. Musí tu však byť porušená iná časť horolezeckých zásad do tej miery, že zatieni i ináč silný princíp priority. A tu treba veľmi opatrne a hlavne kolektívne rozhodovať a postupovať. Ani sám prvovýstupca nemá právo dodatočne uberať skoby. Snád by bolo možné akceptovať jedine totálne odsokobovanie vlastnej cesty pri nedostatku skôb, alebo pri dlhších cestách vyberanie skôb za sebou. V horolezectve si však každý môže robiť čo chce a akýkoľvek článok môže byť len apelom na rozum používajúcich ľudí. Na vyslovených zlodějov však majú horolezci starý osvedčený prostriedok, smyčku s karabínkami.

Na záver by sme radi ešte vysvetlili svoj pomerne ostrý tón. Radi si občas zopakujeme staršie pekné cesty. Miesto očakávaného zážitku však často príde veľké rozčarovanie. A čo tí, čo to lezú prvý raz! Budú to pokladať za samozrejmosť! To nemôžeme dopustiť!

Dieška, Pochylý, Duba, Malinovský

Z obsahu

Gratulácia výboru SHZ – IAMES jubilantom
– Radek Roubal, Róbert Kubín, František Závodský a JUDr. Eugen Nemeš sa dožili svojich 50. narodenín

46. THT, 8. – 15. 8. 1970

(Róbert Kubín, náčelník THT)

Záchrana v horách (Bronislav Ulenfeld)

foto: Z cvičných skál ružomerských horolezcov (Krkavá skala).

lezca, je dosť nepochopiteľné, že ho nezarazil vzhľad tejto cesty. Že radšej nevytlákal pokrivených mrzákov! Tí mu tam nezavádzali, naopak, o mnohých nových sa pričínili! Takýto osud potom stihol i PP-variant, direttisimu Prostredného brotu a iné cesty. Nie je všetko len fenomenálne lezenie. Tam, kde chýba cit ku skale, tam chýba veľa. Vytĺkanie skôb je bežná vec, ale treba i tu mať zásady. Je samozrejmosťou praxou tých najlepších, že zanechávajú málo skôb. Súčasne však skobu, ktorá sa nedá normálne vytĺcť, nedokrivia alebo nezlomia, ale dotlú, dorazia. Podobne i v chúlостivých skárach zbytočne nevytlákajú skoby, lebo je známe, že z dobrej škáry na „simondu“ sa môže stať diera na zle držiaci kolík. Ak sú desiatky horolezcov nútené zatĺcť znovu svoju skobu, lebo zanechanú skobu niekto ukradol, škára sa vytĺčie, alebo ak sa pokúsia vytĺcť starú, dobre držiacu

skobu, stane sa z nej pokrivený kus železa. Je to úmerné častému vyhlasovaniu, že ide o zhodnotenie cesty? Cestu po mnohých prelezeniach ťažko možno prinavrátiť do pôvodného stavu. Ak sa to výnimočne stane, tak znova len na veľmi krátky čas. Spomeňme si na veľkolepú akciu v Hokejke v roku 1962. Prinavrátilo jej to „starú slávu“ (slová aktérov tejto akcie)? Len trochu rozmyšľajúci človek nebude takto degradovať otázku vážnosti, „slávy“ a nakoniec i úcty k starším cestám a lezcom. Čím však vylepšili Hokejku, môžeme si ešte i dnes pozrieť. Od tej doby sú tu mnohé zalomené kypce skôb. A navyiac, náhodní svedkovia tejto „udalosti“ si pamätajú aj na ich niekoľkonásobné pády, ktorými dokumentovali, že ani na tak „znehodnotenú“ cestu nepatrili. A tú dobrotivú skobu, ktorá im po sebe niekoľkokrát zachránila život, i tú nakoniec odstránili.

III. ročník

V roku 1971 vyšli dve čísla spravodaja Iames – sák a ročenka IAMES 50.

5. IAMESÁK, apríl 1971, 32 strán

Východný štít nad Železnou bránou, JZ stena cez platne

Raz pri prechádzke dolinou Zlomísk upútala nás v jej závere krásna platňovitá JZ stena Východného štítu nad Železnou bránou. Od tejto chvíle nám nedala pokoja myšlienka pokúsiť sa raz o výstup touto stenou cez platne. Prvovýstup bol už síce uskutočnený, pre nás však aj druhý priestup bude veľkým zážitkom. A tak raz prišiel deň, kedy sme sa rozhodli pokúsiť sa o tento výstup.

14. júla 1968 stúpame večer s plnými batohmi do doliny Zlomísk. Za dažďa prichádzame k bivaku a do spacích vakov vliezame s nádejou na krajšie ráno. Avšak skoro ráno kamarát hlási, že prší! Nuž tak spíme ďalej. O šiestej ráno sa pretlačíme úzkym otvorom nášho „hotela“ a zisťujeme, že je polojasno. Balíme!

Keď vybehne nad prvý svah, oči nám padnú rovno na náš cieľ, na zvislé platne Východného štítu nad Železnou bránou. Rýchlo prechádzame rovinkou okolo Ladového plesa a po chvíli stúpame sutočným svahom pod stenu. Keď sa naväzujeme, opäť vystrája tatranské počasie. Halí nás do hmly, nás to však už nevie odradiť, akosi cítime, že z toho dážd' už nebude.

Ako prvý nastupujem do pravouhlého kúta. Nad hlavou zo steny trčí skoba – príjemná spomienka na prvolezcov. Po dvoch metroch obťažného lezenia kút končí a traverzujúci doprava na policičku, dostávam sa k istiacemu stanovisku. Odtiaľto zlanoval náš tretí spolulezec, ostávame dvaja. Ďalšia dĺžka je veľmi pekná. Po jej prelezení si pripravujem v previsе stanovište zo slučiek. Spolahlivé istenie dovoľuje môjmu priateľovi uskutočniť v ďalšej dĺžke v streche menšiu akrobaciu. Po dlhšom špekulovaní, visiac v rebríčku priamo nado mnou, rozhodujúcimi pohybmi mizne nad strechou. Potom sa opäť ja zobrievam v týchto miestach. V duchu uvažujem, že to ozaj nebolo ľahké, preliezť tento opačný schod. Nad ním ďalej bojujem v platniach na úzkych rýnsičkách. Prichádza na rad spätný traverz priamo pod obrovský výlom, ktorý robí cestu skutočne zaujímavou. Biely výlom je pretatý úzkou vertikálnou puklinou a tak sme nútení zliezať toto zvláštne miesto pomocou biednych chytov, istiac sa o skoby dobre držiace v pukline. V závere výlomu je previs, ktorý sa dá preliezť klasicky. S pôžitkom a radosťou sa pohybujeme v záverečných úsekoch s drobnými, ale pevnými chytmi. Trhlina v miernom vhlbení ma doviedie priamo na branu, kde si pripravujem istiace stanovište. Po ďalšej dĺžke, ktorá patrila môjmu priateľovi, prichádzam k nemu na vrchol.

Šesť hodín krásneho lezenia, ktoré nás naplnilo sebadôverou, šesť hodín dojmov, ktorým sa v mestskom živote nič nevyrovná. Po dosiahnutí cieľa cítime sa šťastní a spokojní.

Prvovýstup: Kývala – Zeitler, leto 1968
II. výstup: Boris Fúzy – Marián Ondrejko-
vič – 15. 7. 1968

Marián Ondrejko-
vič

IAMES – 50

Ďalšia činnosť redakčného krúžku sa sústreďila na prípravu ročenky IAMES – 50, kde je spracovaná história slovenského horolezectva od Joža Šimka, Igora Fábryho a Ivana Kluvánka pred rokom 1918, potom od 1918 do 1930, od 1939 do 1945, po oslobodení vrátane prehľadu významných výstupov od roku 1929 do roku 1970, horolezci a horská služba od Františka Mrázika, ďalej sú tu uvedené stručné dejiny českého horolezectva se zretelom na horolezectvo československé od Vladimíra Procházku a Karla Heřmana, zmysel a cieľ tradičných horolezeckých týždňov IAMES vo Vysokých Tatrách od Róberta Kubína, horská vodcovská služba pred zriadením HS od Ivana Bohuša, pracovníka výskumnej stanice TANAPu, Tatranský národný park a horolezci od Ladislava Harvana, pracovníka správy TANAPu, tatranské chaty od Aladára Marčeka, na streche sveta od Ivana Kluvánka, horská služba vo Vysokých Tatrách od Jána Klinku, náčelníka HS TANAP, obeť československej časti Vysokých Tatier pred zriadením horskej služby od Ivana Bohuša. Publikácia je opatrená trojjazyčným resumé (po rusky, anglicky a nemecky).

Z obsahu

IAMES 50 – 50. výročie vzniku IAMES-u (Jozef Oškvarek)

Činnosť slovenského horolezeckého zväzu IAMES v roku 1970

II. československá expedícia Nanga Parbat 1971 (Radek Roubal)

Záchrana z ľadovcových trhlín (Bronislav Ulenfeld)

Výživa horolezca (Juraj Zaťko)

Malé odkrytie horolezeckých kariet (Milan Meres)

Nová zvieracia slučka s krúžkom (L. Píkrýl)

6. IAMESÁK, november 1971, 53 strán

Z obsahu

47. horolezecký týždeň a 50. výročie IAMES-u
Správa o priebehu II. československej expedície Himaláje 1971 (Ivan Gálly) – počas tejto expedície dvojica Ivan Fiala a Michal Orolin vystúpili na vrchol Nanga Parbatu.

Uznanie za Nanga Parbat

Správa o zraze mládeže UIAA, august 1971,

Vysoké Tatry (Karel Heřman)

Vrcholový horolezecký tatranský šport

v päťdesiatom roku IAMES-u (Ivan Dieška)

IV. ročník

V roku 1972 vyšli tri čísla spravodaja Iamesák.

7. IAMESÁK, jún 1972, 64 strán

Severnou stenou Cima Grande di Lavaredo – Comicioho cestou

Sme uprostred čarovnej ríše Sextenských Dolomitov. Dýchame úžasný, priam balzamový vzduch. Sedíme na kameni vybriatom slnkom, pri pliesku s priezračnou, nehybnou hladinou medzi chaoticky rozosiатыmi balvanmi. Nachýňame sa čarokrásnym amfiteátrom štítov, dvíhajúci sa prudkými strminami fantastických tvarov, ktoré režu krásnu belasú oblohu. ►

Počas 47. horolezeckého týždňa prijal prezident republiky armádny generál Ludvík Svoboda delegáciu horolezcov na zámku v Javoríne. Na snímke s prezidentom republiky SHZ IAMES J. Oškvarek.

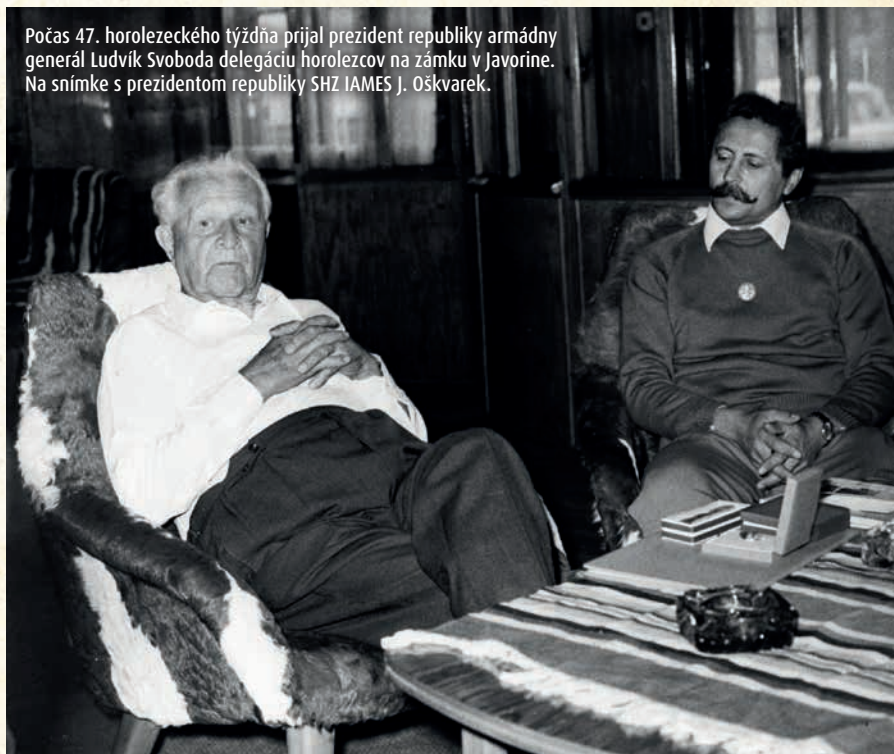

foto: archiv Jozef Michalov

Tu príroda naozaj skvele ovláda priestor: masu kameňa obrovských rozmerov roztrhla, rozdelila na tri nepochopiteľné, do neba vystupujúce veľikány, ktoré súčasne tvoria trojdielnu harmóniu jednoty v symetrii stavby i kompozícii farieb. Pokúšame sa vnímať fascinujúce bizarné dielo dolomitskej prírody – Tre Cime!

Tre Cime – to sú tri borolezecké katedrály s rozprávkovou úchvatnými severnými stenami v prísnom a presnom dolomitskom slohu.

Severná stena Cima Grande – o nej sa hovorí, že je stenou ideálneho tvaru, ideálnej stavby pre horolezcov súčasnosti. A sotva sa proti tomu ozve. Aj ľudia bez akéhokoľvek vrúcnejšieho vzťahu k veľkohorskej prírode zostávajú uchvátení a užasnúť nad jej trucovitou strmostou. Sme šťastní, že ju vidíme na vlastné oči, ktoré s pôžitkom klžu po smelých proporciách jej previsov.

V záplave tejto krásy hľadíme na pás sčerných skál – tadiaľ vedie Comicibo cesta, sen temer každého horolezca. Hladíme na ten pás sčerných skál úctivo. Nad nimi sa vznáša duch slávneho Emilia Comicibo, človeka, ktorý naočkoval horolezcov strašnou túžbou: pasovať sa s previslými stenami.

Sú štyri hodiny ráno, z oblohy preniká jemný svet hviezd. Kráčame chodníkom do sedla Pater, prechádzame popri rozpadávajúcej sa zákopoch z prvej svetovej vojny a vchádzame do pásma večného tieňa pod severnú stenu Cima Grande di Lavaredo.

Snažíme sa zrakom preniknúť cez šero. V nástupe na Comicibo ceste je už Rostó s Dušanom a nad nimi na druhej terase v stene rozoznávam ďalšie dve dvojky. Z času na čas preruší ticho letiaci kameň, vtedy sa pritulíme pod ochranu steny a neodvažujeme sa od nej odtrhnúť, i keď vieme, že letiaci kameň sa zahryzne do kužela sute ďaleko od úpätia steny.

Na prvú terasu lezieme nenaviazaní. V prvej dvojke v stene spoznávam našich spoločníkov z predvčerajšieho výstupu Cassinovou cestou na Cimu Piccolissimu. Sú to Nóri a už sa trápia pri úvodnej a veľmi výdatnej prvej lanovej dĺžke. Uvoľnili nám miesto na druhej terase.

Štyri kroky dolava, štyri späť, obkružujúc šesť párov nôh prechádzam sa po terase. Musím poriadne zakláňať hlavu, ak chcem vidieť terén nad sebou. Od tohto miesta sa architektúra steny mení, nastáva kvalitatívny zlom terénu i v stupnici obťažnosti. Očakáva nás viac ako 200 metrov lezeckej alchymie medzi nebom a zemou. Dni, udalosti, často i roky zapadnú prachom zabudnutia. Sú ale medzníky, na ktoré nemožno zabudnúť.

Teraz sa nedivím, prečo dejinným medzníkom v horolezectve sa stala táto stena, prečo prečkala klasickú dobu alpinizmu, a prečo ju preliezli až v zlatej dobe alpinizmu, ktorú Taliani výstižne nazvali „alpinismo acrobatico“. Táto cesta dnes už patrí prívalostok „historická“, pretože má už

foto: Vlado Linek

S steny Tre Cime di Lavaredo.

stovky priestupov, má ale trvalú hodnotu – každého neúprosne preveruje.

Previsy, kolmé platne, vytláčajúce zárezy – to všetko mi vyráža dych a protilátky, získané doma tréningom, tu prestávajú účinkovať. Začínam zádviieť obrovskú silu prvých lezcov, ktorí museli mobilizovať na realizáciu svojho sna, keď s úžasnou odvahou, ostrovtipom v bravúrnej vzdušnej hre razili túto skvelú cestu presne pred tridsiatimi tromi rokmi. Darma, roky nezadržateľne letia a s nimi odlieta citelne i moja odvaha. To sú poznatky, ktoré na sebe presvedčivo pozorujem a začínam si ich všímať. Našťastie som tu s Janom Fabikom, vynikajúcim lezcom, ktorý sa dnes cíti vo výbornej forme a to je nakoľko rozhodujúce pre klímu môjho duševného pokoja. Očakávam s napätím čas, keď sa odovzdám radovánkam talianskeho sesto grado.

Sedíme na lanách, fajčíme a čakáme až príde na nás rad. Ranné slnko rozoznalo opar nad dolinou, iba tu, v severnej stene, je zima. Zamýšľam sa nad tým, že poznám i iné krásy sveta, napríklad teplé more, pri ňom plno krásnych žien v rafinovanom oblečení, s postavami podľa najprísnejších kritérií krásy – a pritom moja cesta nevedie tam, ale vždy do hôr, do neprívetivých oblastí mora mŕtvych kameňov, balvanov a strmých stien, ktoré sa strácajú vysoko hore, kdesi až tesne pod oblakmi.

Je osem hodín. Jano nastupuje do vyveseného zárezu nad prázdnom. Zapína lano do karabínky v skobe a sunie sa dolava za pomoci skôb i strmeňov po previslej stienke. „Pod!“ – prichádza povel. Idem. Začínam duševne i telesne prežívať dobrodružstvo.

Jano má za sebou už tretiu lanovú dĺžku. Tu, na tejto ceste, vládnu prísne borolezecké pravidlá. Každý pohyb musí byť premyslený, i keď miestami je viac skôb ako je ich v skutočnosti treba. Zdá sa to byť násilné – ale to je omyl. Zanechané skoby nijako neznižujú vlastnú hodnotu

výstupu, keď si ich horolezec nevíšťa a nepoužíva. Táto cesta sa vyznačuje zolátnosťou, že v neustálom slede za sebou sa zvyšujú ťažkosti.

Mám prejsť asi 15 metrov kolmou platňou, pod ktorou je už náramne strmé prázdno. Zrak preletí platňu s dávkou opatrnosti. Jano ma volá a smeje sa! Pri pohľade na platňu ma striasa hrôza, mám pocit úzkosti. Dnes akosi citlivo reagujem na expozíciu a to plodí moju nerozhodnosť. Perpetuum mobile nejestvuje. Škoda! Aby som sa už konečne pohol z miesta, Jano ťahá laná. Akosi sa mi nechce. Alea iacta est – bezprostredne pod nohami sa otvára fantastická hĺbka. Traverzujem po platni dolava, chyty a stupy, ak sa dajú takto nazvať tieto šupinky, sú od seba tak veľmi vzdialené, že medzi široko rozkročenými nohami vidím iba suť. Najlepšie by bolo zatvoriť oči. Cítim sa, akoby mi smrť šliapala na päty.

Jano pozorne sleduje moje neobhrabané pohyby, ktoré sú pre mňa strašným utrpením. Konečne mám šťastie za sebou tento chúlостivý traverz a dostal som sa z trápneho postavenia, Jano ma víta slovami: „Dolomity sú také krásne, také bohaté na zážitky, že sa v nich človek musí stále iba usmievať.“ Neodpovedám mu. Mój úsmev sa už dávno stratil, pretože nemám dobrý lezecký deň, na skale sa držím iba silou vôle a v tejto stene sotva žijem.

Volné lezenie sa strieda s lezením po skobách, Jano postupuje previslým zárezom, nevíšťa si starých hrázavých skôb. Radosť sa pozorovať na nebo, ako presnými a rýchlymi pohybmi hltá metre zárezu. Opäť mám istú. Previslý zárez bez skôb by mi skýtal iba skúpe opory, používam skoby a tu zrazu zisťujem, že nemôžem postupovať. Totiž celá naša výstroj i výzbroj reprezentuje „bronzovú dobu alpinizmu“ a laná si z nás robia kanadské žartíky, sú samá hrča. Len čo som vyliezol niekoľko metrov, laná sa zadrhli v karabínke vysoko nado mnou. Po niekoľkých

metroch voľného lezenia stojím pri karabínke, ktorá mi spolu s hrčami na lanách tak fajn spríjemnila chvíle života. Sadám si do strmeňa a po piatykrát sa odväzujem a rozplietam nešťastné hrče. Ešte niekoľko metrov ma delí od Jana. Napravo je skoba zatĺčená na dva centimetre. Dost málo, ale už nemudrujem. Bez myslienky, drží – nedrží, siabnem po nej. Našťastie ma udržala. Rukami dosahujem nepatrnú lištu, nohy opieram o hladkú skalu a rúčkujem do kúta, ktorým zliezam na skvelé stanovište k Janovi.

Pomaly som sa už duševne zviechal, ale priznávam sa, i keď lezenie medzi nebom a zemou pôsobí omamne ako šampanské, pri poblade na ďalšiu cestu, ktorá vedie doprava popod veľkú čiernu strechu, moja znovu získaná spolupatričnosť s terénom vyprcháva odznova ako kolínska.

„Povoľ biele, dober červené!“ – pracujem ako stroj. Hlásim koniec lana. Zhora prichádza príval silných slov. Jano potrebuje ešte 10 metrov a dosiahne výborné stanovište. Postupujeme súčasne, potom preliezam ďalší prevois, kolmú stienku, a stojím na pohodlnej suťovej terase, kde bivakovali z 13. na 14. augusta 1933 Comici a bratia Dimaiovci pri prvovýstupe stenou.

Musím si zapáliť cigaretu. Vypúšťam nosom obláčiky dymu a cítim po dlhšom opäť pevnú pôdu pod nohami, to je fantastický pocit. Podľa opisu cesty vieme, že ďalej už nemajú byť ťažkosti. Dlho oddychujeme. Až teraz po prvý raz obdivujem z vtáčej perspektívy býrivé farby Dolomit: žltá-červené skaly, šťavnatú zeleň prírodou pestovaných koberecov lúk, malebné údolie plné hustých tmavých smrekov, ktoré šumia hlboko pod nami.

Vyfajčili sme škatulku spartiek. Odznova sa púšťame do práce. Postupujeme z vysvými komínmi a zárezmi k vrcholu. Neodbočujeme dolava cestou prvých dobyvateľov, ale postupujeme hore rovno ťažkými variantami.

Blíži sa šiesta hodina večer, stojíme dve dĺžky lana pod vrcholovou suťovou terasou. Jediné na čo sa teším, sú jemné špagety, božské chianti a potom na povestné talianske „dolce far niente“ – ale treba ešte prejsť tými nepríjemne mokrymi a lámavými 60-timi metrami kolného zárezu. Nohy na mokrej skale sa klžu. Horko-ťažko som získal niekoľko metrov a dostávam sa do nepríjemnej situácie: ani hore, ani dole. Spriečil sa mi batoh, nemôžem sa pohnúť. Od zlosti vrieskam ako pavoián.

Je večer, sedem hodín. Stojíme na širokej suťovej terase. Vstrebávame do seba teplo končiaceho dňa. Traslavé chvíle sú za mnou. Oddychujem. Pociť úzkosti, ktorý ma sprevádzal v stene, sa stratil. Rovného miesta je tu až-až. Oči nám svietia radosťou, konečne sa rozprávame celkom normálne. Rozhodujeme sa pre bivak, dôstojne treba ukončiť tento prekrásny výstup. Ešte pohľad na vysvietenú nočnú Missurinu a odovzdávame sa sladkému spánku, každý so svojimi myšlienkami.

Znova stojíme pod severnou stenou Cima Grande di Lavaredo. Teraz sme sa prišli rozlúčiť a podakovať sa. Je možné, že sme tadiaľ prešli? Vychujeme atmosféru prežitého, pretože je vôbec ťažko myslieť na niečo iné, čo nesúvisí s večerajúou túrou.

Stali sme sa pre seba víťazmi, dobyvateľmi a objaviteľmi krásy z pohybu v tvrdom chlappskom priestore. Teraz už vieme, že ozajstné horolezectvo sa začína tam, kde sa začína akrobacia, že iba tam sú predpoklady pre najbohatšie zážitky, najcitlivejšie prežívanie svojich malých horolezeckých „ja“. Odtiaľ sa iba usmejeme, ak nám bude niekto tvrdiť, že na lezenie v pravej, nefalšovanej talianskej stupnici „sesto grado“ stačí sa vedieť „iba“ prepínať zo skoby na skobu!

Skončil sa krásny slnečný deň. Sedíme v chate. Prísnemu horolezcovi – suchárovi by sa sotva videlo, že zapíjame výstup. Prvý pohár patrí veľkému Comicimu, ktorý stvárnil mozolnatými rukami, kladivom a skobami s rozhodnosťou a istotou cestu, ktorá udvúje. Druhý pohár patrí nám, že sme sa rozhodli sledovať Comiciho stopu, tretím sme si pripamätali kľúčové miesto steny: prvých 550 metrov, štvrtým a tými ďalšími..., všetky mali svoju causu bibendi (dôvod k napitiu).

Milan Mereš

Z obsahu

Správa o činnosti SHZ IAMES za rok 1971 (Jozef Michalov)

K histórii zdravotného zabezpečenia

horolezectva u nás (Karol Gurský)

Funke horolezeckého oddílu (Vladimír Procházka, predseda metodického komisie ČSHZ)

Ochrana pred lavínami v Tatrách (Stano Samuhel)

Výživa horolezca (Juraj Zátka)

Náš rozhovor (Martin Kuček) – rozhovor s náčelníkom HS TANAP Jánom Klínikom

8. IAMESÁK, november 1972, 48 strán

Vôbec prvá farebná fotografia uverejnená v našom časopise.

foto: archiv

Toto číslo obsahuje viacmenej všeobecné príspevky týkajúce sa v tom čase veľmi dôležitej otázky politickovychovnej práce. Po prvýkrát sa v strede časopisu uverejnili farebné fotky na kvalitnejšom papieri.

Mužikiáda

Letný podvečer. Slnce i my zostupujeme nadol. Za nami Volia veža – pred chvíľou sme sa liepali v jej teplých platniach. Skvostné lezenie! Palo vraví, že takúto cestu treba liezť výlučne vo sviatok, oholený a v nových šatách.

Veselo skackáme kamzičím chodníčkom, potom bláznivý slalom po strmých trávnatých ostrovoch, pružné skoky z kvádra na kváder a šúsom dole v lavínkach drobnej, pohyblivej suti. Z trávy a zo skál sa podchvíľou vynarajú kamenní mužtci, ukážu nám cestu a miznú za nami.

„Iha! Smotrite, bojovníci – no toto je fantastický mužtík.“ Naozaj. Na bielej lesklej platni stál mužtík podivného tvaru – akási huba, rastlina z inej planéty. Bol zoláštny a pekný. „Nno,“ ozval sa Vojto, „není špatný, to ne, ale že by to byl nejakej obrhezoun, to tedy není. To jste, hošani, asi ještě neviděli mužtíka výběrové jakosti. To musí být štramák, ten musí svítit, ten musí volat, zvat, ten musí prostě to..., no rozumíte!“

„Nerozumíme! Musí – nemusí, toto je náhodou strašne krásny a sympatický mužtík. Keď urobíš lepšieho, začnem ti vykať.“

„No, pánové, není nic jednoduššího, že jo. To se veme takovejhle placák jako základ a na něj se jednoduše takhle..., že jo., ovšem jednoduše pro toho, kdo má k tomu jisté dispozice, talent, vkus, tvořivé myšlení, fantasii, jo – a také cit, bez citu pro věc by to jaksi neto...“

A Vojta budoval, tvoril, staval, behal, prinášal „placáky, valouny, bobuláče, krychlicky, kliny“, kládal ich, prikladal, ukladal, urovnával, obzeral si svoj výtvar z dialky („to chce vodstup“) i zblízka („cit pro detail“), s prížmúrenými i vypleštenými očami, potom to celkom nečakane všetko zbúral („ve jménu dokonalosti“) a znovu vystavoval, vylepšil, vypíplal a nakoniec zhodnotil:

„Tak tohle je, pánové, nepochybně nejlepší a nejkrásnější mužtík, jaký kdy ve Vysokých Tatrách stál. Klobouky dolu.“

Potom predniesol svoje teoreticko – metodologické náhlady na stavbu mužtíkov, ktoré zhrnul do troch bodov:

„Za prvé pánové, mužtík musí být zdálky, nebo alespoň od předcházejícího mužtíka viditelný. Mužtík je maják – jinak je zbytečný.“

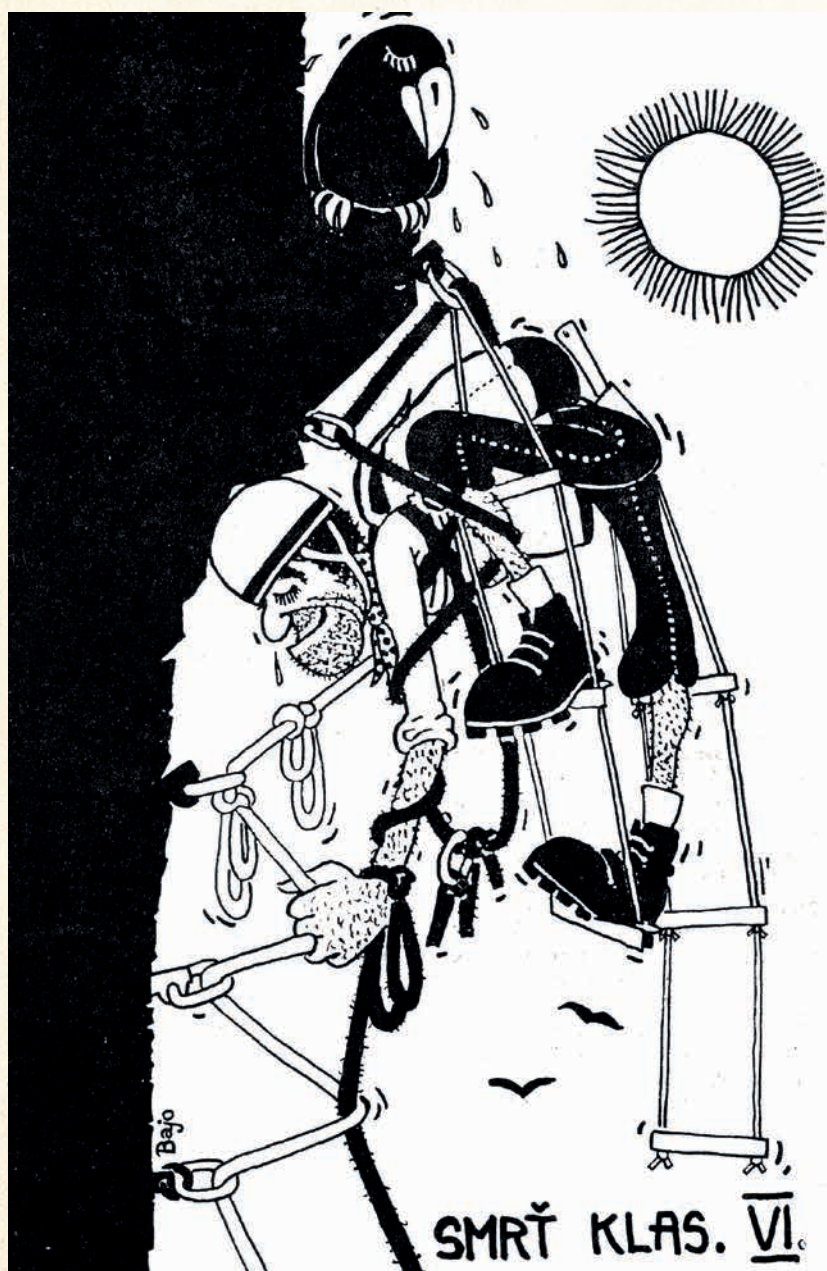
Za druhé – mužtík musí být stabilný, pevný, aby neohroženě vzdoroval živlům.

A za třetí – mužtík musí být sympatickej, aby srdce zajásalo když ho spatříš.“

Diskusiu začal Gaston:

„Ten mužtík je trápný,“ povedal úvodom.

„Po prvé ho nevidno, lebo si ho postavil ▶

v jame. Po druhé, čo sa týka jeho stability, možno sa s úspechom obávať, že ten tvoj maják spadne, len čo naň sadne prvý motýľ. Po tretie je ohyzdny zo všetkých svetových strán. Gýč. Ohava. Navrhujem známku päť plus, pričom to plus je za prejavené fyzické úsilie.

Vojta sa nedal:

„Blbina, priateľ! Hodnotiť mňa môže len inteligent, a takového tady nevidím, alebo ten, čo postaví lepšieho. Toto je náhodou svetový kousek, to chce zlatou visačku, kamarádi.“

Keď handrkovanie nebralo konca-kraja, padol návrh, aby každý postavil niekoľko mužikov. Najlepší štyria posúpia do finále. Víťaz bude určený hlasovaním. A tak teda vypukla tá mužikiáda, súťaž, aká sa v Tatrách ešte ani neuskutočnila. Stavebná hystéria, posadlosť. Štyria muži pobejú hore-dole, sem a tam, vláčia balvany, vršia na seba žulu a z ich rúk vyrastajú

skalné pyramídy, mohyly, obelisky, stĺpy, pomníky, veže, bašty, je ich stále viac a viac, veľkých, malých, štíhlych, zavalitých, pekných i škaredých mužikov, už ich je hádam do tridsať, celé zbromaždenie, snem kamenných mužikov, stoja tam tichí a trpezliví, čakajú na voľbu svojho kráľa. Ich štyria tvorcovia – otcovia chodia medzi nimi, obzerajú si ich, prístupujú, ustupujú, zavrhnú, hodnotia – a nakoniec po vášnivých škriepkach určia štyroch finalistov. Dostali aj svoje mená – Eiffelovka, Minimatterhorn, Golem a Démon. Boli to vsutku fšáci. Ale ktorý bude kráľom? Ktorý je ten naj-naj? Hlasovali sme najprv tajne, potom verejne. Bezvýsledne. Každý hlasoval za svojho mužika. Porota sa preto rozhodla udeliť štyri druhé miesta spomínaným výtvorom a prvé miesto prisúdila mužikovi tvaru huby, ktorý zapríčinil celú mužikiádu. Nikdy sa nedozvieme, kto ho stvoril a kto ho pokrtil.

Pomaly zostupujeme dole k plesám. Za nami zostalo mesto tichých mužikov. Vy, čo budete stúpať chodníkom pod Žabou vežou, zastavte sa, sadnite si, poľajte, popozerajte. Nájdite toho najkrajšieho, najdokonalejšieho. Snáď budete s nami za jedno, snáď nie. Skúste to však sami, postavte lepšieho, krajšieho. Nemusí to byť pod Žabou vežou. Zastavte sa, sadnite hoci kde pri ceste. Pri ceste k slnku a pri cestách k ľuďom.

Ivan Bajo

Z obsahu

Správa o účasti československých horolezcov na medzinárodnej alpiáde na Pik Komunizmu (Tibor Šurka)

O lezení na pískovci (Václav Šírl)

Prvý pretek v skalolezení, Jastrabie skaly 1972 (Ivan Dieška)

9. IAMESÁK, december 1972, 60 strán

Z obsahu

Kežmarský kútom – Lomnický Hokejkou (Marián Odrejkovič)

Obtížnosti klasifikace na pískovci (Václav Šírl)

Správy zo 48. Tradičného horolezeckého týždňa

IAMES (náčelník THT Róbert Kubín)

Prvovýstupy v Tatrách

Bibliografia Ivana Bohuša Tatranská kniha 1945 – 1970 s horolezeckou tematikou

V. ročník

V roku 1973 vyšli 4 čísla, 2. a 3. vyšli ako dvojčíslo.

10. IAMESÁK, január 1973, 60 strán, 1500 výtlačkov

V tomto čísle boli zverejnené správy ako federálneho orgánu tak aj národného orgánu za rok 1972. Po prvýkrát bol zverejnený štatút oblastných trénerov. Slovensko bolo rozdelené na oblasti Bratislava, západoslovenská oblasť, oblasť Považia, Liptova, Vysokých Tatier, východoslovenská oblasť a oblasť stredoslovenská.

Z obsahu

Výstupy roka 1972 (Ivan Kluvánek) – prvýkrát sa vyhlasovali najlepšie horolezecké výstupy za príslušný rok

Úrazovosť v horolezectví a její prevence

(Zdeňek Vlč)

Přehled himalajských expedícií 1971

11. IAMESÁK, september 1973, 100 strán, 1500 výtlačkov

Gro materiálov predstavujú správy z konferencií, išlo o rok zväzových volieb. Toto číslo obsahuje pomerne veľa metodických materiálov, týkajúcich sa školenia trénerov.

Z obsahu

Vysoký Altas – Maroko (Arno Puškáš)

Prvovýstupy v Tatrách

29 hodin v stene Galérie Ganku (Jaroslav Mikušiatk)

12. IAMESÁK, december 1973, 100 strán, 1500 výtlačkov

Po prvýkrát vyšiel Jamesák s pevnejšou obálkou.

z obsahu

Správa o priebehu 49. THT IAMES (náčelník THT Róbert Kubín)

Romsdal - Norge (Arno Puškáš)

VI. ročník

13. - 16. IAMESÁK, december 1974, štvorčíslo, spolu 134 strán

Reportáž z prvovýstupu východnou stenou Trollryggenu

Tento výstup sme venovali pamiatke 5 českých horolezcov, ktorí sa v lete 1973 zrútili a zabýnuli vo východnom pilieri Trollryggenu.

V dňoch 19. 2. - 22. 3. 1974 sa uskutočnil zájazd 8 členného československého horolezeckého reprezentačného družstva do Nórska, do horskej oblasti Romsdal. Tak sa splnila niekoľkoročná myšlienka uskutočniť zimný zájazd do niektorej významnej oblasti v Európe. O tom, že Romsdal je takou oblasťou, žiadny horolezecký odborník nepochybuje. Aj keď vrcholy najvyšších hôr iba málo presahujú výšku 1800 metrov nad morom, teda nadmorskou výškou sa ani nepočítajú medzi veľhory, treba si uvedomiť, že vystupujú takmer priamo z mora. Kolmé žulové steny dosahujú výšku až 1600 metrov a sú najvyššie v Európe. Vela stien je ešte nezdolaných a tie, do ktorých sa odvádzali horolezci boli zdolané iba s najväčším úsilím, vytrvalosťou a s nesmiernou odvahou a nadšením. O vážnosti takýchto podujatí svedčí fakt, že výstupy podľa obťažnosti trvajú až do 20 dní. K najodvážnejším výstupom v doline Romsdal patria výstupy v severných a východných zrázoch hory Trollryggen a patria k najťažším v Európe. Doteraz sa ťažké cesty v doline

foto: Vladimír Petrik

foto: Michal Orolin

Východná stena Trollryggenu.

Romsdal liezli iba v lete, až na jednu výnimku v roku 1972, keď elitní poľskí horolezci v marci vyliezli za 8 dní V pilier Trollryggenu.

My štyria (Michal Orolin, Jaromír Soldán, Daniel Bakoš a ja) sme do Nórska odchádzali s hotovým plánom - zliezť doteraz ešte nedotknutú, 1000 metrov vysokú východnú stenu Trollryggenu.

Takýto plán si vyžaduje veľa príprav, zabezpečovanie špeciálneho materiálu, výstroje a výzbroje a veľa tvrdého tréningu. Z Československa si vezieme niekoľko sto kilogramov materiálu a potravín. Okrem iného máme so sebou 1000 metrov fixovacích lán, 240 metrov horolezeckých lán, 270 skalných a ladovcových skôb, 20 drevených klinov, 3 krátkovlnné vysielacky a množstvo iného materiálu. Z oblečenia máme páperové bundy a nohavice, trojité topánky Lowy, na spanie molitanové rohožky a páperové spacie vaky z himalájskych expedícií.

Do Andalsnes, malého prístavu na konci fjordu Romsdal a začiatku doliny rovnakého mena, sme pricestovali ráno 22. februára. Víta nás pochmúrne počasie so snežením a dažďom. Nórske pobrežie je povestne nestálym sychravým počasím, ktoré spôsobuje vplyv teplého Golfského prúdu. Ďalšie dva dni sa poveternostná situácia nemení a ja začínam mať obavy, aby sa neopakovala situácia z leta, keď za mesiac môjho pobytu svietilo slnko 3 dni.

24. 2. už nevydržíme nečinnosť v našej chate a balíme nejaký materiál a robíme prvú vynášku pod stenu.

25. 2. sa počasie trochu zlepšilo a tak začíname zabezpečovať fixnými lanami prístup pod východnú stenu. Do večera sa nám podarilo zabezpečiť 400 metrov dlhý, skalnato-ladový pilier, ktorý vedie do obrovského kotla pod východnou stenou. V tomto kotli mienime postaviť stan a vybudovať si akýsi tábor pod samotnou stenou.

26. 2. sa počasie celkom zlepšilo, je jasno a mráz. Po fixných lanách sa rýchlo dostávame do

kotla a na ostrí snehového hrebienka, uprostred kotla, upravujeme plošinku, na ktorej stavíme stan. Tak pôsobivú scenériu, ako v tomto kotli, nemožno vidieť azda nikde inde vo svete. Človek, keď tu stojí, pripadá si ako keby stál na dne obrovského komína o priemere 500 metrov, z jednej strany otvoreného. Previsnuté steny sa takmer v dokonalom polkruhu dvíhajú do 1000-metrovej výšky a akoby sa chceli hore uzavrieť. Čierna skala je pokrytá ladovou glazúrou a olepená primrznutým snehom. Pohľad do 1200 metrov vysokej východnej steny je depresívny.

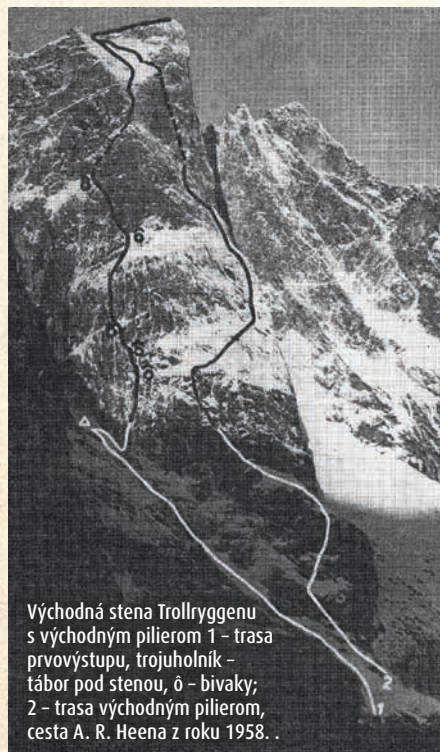
Teda touto stenou chceme vystúpiť. Zmocňujú sa nás nevyhovené obavy a pochybnosti. Bude stačiť na túto stenu? Dorástli sme tak vysoko? Aby sme potlačili tieto pochmúrne myšlienky, Daňo a ja začíname zabezpečovať fixnými lanami traverz kotlom pod úpätie steny a prvýkrát narušujeme jej nedotknutosť. V zvislej stene zaliatjej vrstvou ladu brubou 5 až 20 centimetrov do večera vylezieme a zaistíme fixnými lanami 35 metrov. Medzitým Mišo a Jardo upravili ešte okolie stanu a na posledný úsek pod stanom dali namiesto horolezeckých lán fixné. Včera sme totižto mali málo fixov a posledné úseky sme zabezpečili lezeckými lanami. Potom sa všetci štyria po fixných lanách spúšťame do údolia a vraciame sa na noc do našej chatky.

Nasledujúce dni zdolávame stenu meter po metri. Obťažnosť výstupu je taká veľká, že za jeden deň vylezieme najviac 100 metrov. Skala je pokrytá vrstvou tvrdého vodného ladu, do ktorého vysekávame chyty a stupy a tak sa dostávame vyššie. Treba nám zdolať niekoľko previsnutých úsekov. Lezenie je také chúlolistivé, že musíme liezť s holými rukami. Po niekoľkých hodinách takéhoto lezenia máme ruky doráňané od ostrých hrán ladu a drsnej žuly. Tieto úseky boli bojne skropené našou krvou. Ku tomu všetkému duje silný vietor, ktorý sa chvíľami mení na víchor. Nárazy vetra sú také, že nám polámu tyčky stanu pod stenou a takmer ho strhnú do hĺbiny. ▶

Po troch dňoch neuveriteľného lezenia máme zdolaných a zabezpečených fixami 250 metrov steny. Vraciame sa zo steny a opätovne vyliezanie na koniec fixov nás stojí veľa sil a zaberá veľa času, preto sa rozhodujeme zmeniť taktiku výstupu. Keď stroskotal pokus o vyťahovanie materiálu pomocou navijáka s 300-metrovým oceľovým lankom, rozhodujeme sa vliezť do steny a v jedinom nápore ju zliezť. Počítame, že nám to potrvá 7 dní.

Uvedomujeme si, že všetok materiál bude musieť namáhavo vyťahovať za sebou, preto zvažujeme každý dekagram. Keďže lezecký materiál je nevyhnutne potrebný pre ďalší postup, jediné na čom sa dá ušetriť váha sú potraviny. Náš proviant sa skladá z 3 kilogramov suchého salámu, 1,5 chleba, 1 kg kukru, 10 napolitániek, 4 túb syra a nejakých sladkostí. To všetko pre 4 chlapov. Keď som neskôr prepočítal kalorickú hodnotu dennej dávky na jedného, vyšlo mi 1250 kalórií. Pre porovnanie uvádzam, že telesne pracujúci človek spotrebuje za jeden deň okolo 5000 kalórií. Lekári a vedci vypočítali, že spotreba kalórií u horolezcov na krajne ťažkých výstupoch je 8000 až 10000 kalórií a táto hodnota sa ešte zvyšuje, ak je výstup robený v zime, keď organizmus musí spaľovať ďalšie kalórie na udržanie potrebného telesného tepla.

Pre ďalší postup si určujeme nasledujúcu taktiku. Jedna dvojica bude liezť a zabezpečovať vylezené úseky fixnými lanami, druhá dvojica bude za nim liezť po fixných lanách a transportovať materiál. Súčasne bude za sebou zberať fixné laná, aby sa tento postup mohol opakovať na druhý deň. V lezení a transportovaní sa budeme striedať.

Východná stena Trollryggenu s východným pilierom 1 - trasa prvovýstupu, trojuholník - tábor pod stenou, ô - bivak; 2 - trasa východným pilierom, cesta A. R. Heena z roku 1958.

foto: Vladimír Petřík

2. 3. sme sa presťahovali do steny. Ja s Daňom ideme prví a nesieme časť materiálu a svoje veci na spanie. Keď dôjdeme na koniec fixov, vylezieme a zaistíme 35 metrov v ťažkej, zvislej stene. Po dosiahnutí snehovej police, vykopeme do zmrznutého snehu malú jaskynku, aby sme sa tam všetci štyria zmestili. Je už takmer tma, keď k nám dolezú Mišo s Jarom a dotiahnu za sebou objemný a ťažký transportný vak. Prvá noc v stene je v dobrom bivaku celkom znesiteľná. Na druhý deň pokračujeme v lezení s Daňom. Lezenie je krajne ťažké a technicky veľmi náročné. Skala je kompaktná, ťažko sa hľadajú vhodné pukliny pre skoby. Veľmi vhod nám prichádzajú špeciálne, tenké, kalené skoby americkej výroby, ktoré sa dajú zatĺcť aj do celkom nepatrných vlnosových puklín na 1 – 2 centimetre. Robia nám neoceniteľné služby a preto nám už nie je ľúto hriechnej sumy, ktorú sme za ne dali v športovom obchode v Oslo. Toho dňa sme vyliezli a zabezpečili 100 metrov steny. Bivak, ktorý pripravili Mišo s Jarom, nie je veľmi pohodlný. Našli iba 50 centimetrov širokú a 5 metrov dlhú plošinu, na ktorej sa tiesnime túto druhú noc, popriväzovaní o skoby.

4. 3. preberajú vedenie Mišo s Jarom. Charakter lezenia sa nemení. Zvislá skalná stena, silne zaladnená, si vyžaduje maximálne úsilie a sústredenosť. Plne si uvedomujeme, že tu sme odkázaní iba sami na seba. V Nórsku nejestvuje žiadna záchranná horská služba. Toho dňa sme sa dostali zasa o 100 metrov vyššie. Ja s Daňom sme transportovali materiál a pripravili sme pohodlný bivak na snehovej polici, kde sme predtým čakanmi odkopali niekoľko kubikov snehu. Dnešná noc je mimoriadne studená. Molitanové rohožky a spacie vaky nám už namokli od snehu a nijako sa nevieme zobriať, aj keď naše spacie vaky sú prvotriednej akosti a boli odskúšané na himalájskej expedícii na Nanga Parbat.

5. 3. sme vyliezli najväčší úsek v stene. Mišo s Jarom vyliezli a zabezpečili 250 metrov. Lezenie bolo väčšinou po strmých snehových poliach a lade. Daňo a ja, sme mali čo robiť, aby sme stačili s transportom. Večer sme dosiahli úpätie Sivovej veže na veľkej snehovej terase. Ja s Daňom sme boli veľmi unavení z ťahania transportného vaku, ale ešte pomôžeme kopat jaskyňu do snehu, aby sme sa mohli pohodlne vyspať. Najväčšiu obavu máme z počasia. Doteraz bolo stále jasno, aj keď vetro. Dnes bolo celý deň pod mrakom a máme obavy, aby nezačalo snežiť. Námaha s kopianím jaskyne sa nám vyplatila, všetci sa dobre vyspíme.

Najhoršou časťou dňa je ráno, keď musíme opustiť teplo spacích vakov a rozcvičiť si dokaličené ruky. Pri tejto gymnastike zatíname zuby. Od častej manipulácie s lanami, rozväzovania uzlov a hrabania sa holými rukami v snehu a lade sa nám na palcoch a prstoch začali odlupovať nechty. Prsty a nechty mám také bolavé, že uzly rozväzujem zubami.

6. 3. preberáme vedenie Daňo a ja. Vľavo od Sivovej veže vedie v stene obrovské asi 200-metrové zalomenie. Náš výstup vedie týmto zalomením. Lezenie je stále veľmi ťažké a technicky náročné. Pred večerom dosiahneme Veľké snehové pole v hornej časti steny. Z tohoto pola vedie hlboká, úzka roklina za vrchol Sivovej veže. Kým Mišo s Jarom vyťahujú vak posledným úsekom na Veľké snehové pole, ja s Daňom zabezpečujeme 200 metrovú roklinu fixnými lanami. Pod ústím rokliny na Veľké snehové pole som objavil veľkú jaskyňu, ktorá nám túto noc poskytne prístrešie. Večer panuje v našom bivaku vzrušená nálada. Posledný úsek steny, asi 100 metrov vysoká kolmá skalná stena a 300 metrov dlhé vrcholové snehové pole, by sa mali dať zdolať za jeden deň. To znamená, že zajtra by sme mohli stáť na vrchole, bol by koniec všetkým útrapám, bol by koniec hladu, zime, neznesiteľnému vetru, znova by sme mohli piť normálne osladený čaj.

7. 3. všetok nepotrebný materiál a väčšiu časť fixných lán nechávame v jaskyni a zvyšný materiál si rozdeľujeme medzi sebou. Po zabezpečenej roklina sa rýchlo dostávame do sedielka za Sivou vežou a Mišo s Jarom sa hneď púšťajú do lezenia posledného úseku steny. Daňo a ja ťaháme za sebou batoh prvovezca. Ťažkosť vôbec neubúda, ba práve naopak. Finále ťažkosť je pri zdolávaní posledných metrov pod vrcholovým snehovým polom. Začína husto snežiť, ale nás už nič nemôže zastaviť. Snehové pole zdolávame rýchlo, aj keď sa miestami boríme až po pás do bezodného prachového snehu. O 18:30 v prudkom vetre dosahujeme sedielko vo vrcholovom hrebeni Trollryggenu. Z našej stenovej zásoby, pol litra rumu, nám zvyšuje na prípitok – každému plný vrchnáčik z fľaše z PVC. Je koniec veľkého výstupu, koniec veľkého dobrodružstva. Čaká nás iba nočný zoskup do bezpečia, medzi priateľov.

Vladimír Petřík

Z obsahu

Padesát let českého horolezectví (předseda ČHS Milan Vítek)

Výstupy roka 1973

Rozbor úrazovosti za rok 1973 a zimu 1973 – 74 Horolezci SHZ IAMES v zahraničných veľhorách v roku 1973

Zpráva o zájezdu do amerických lezeckých oblastí (Karel Procházka)

Zimný zájazd reprezentačného družstva do Nórska - Romsdal (Vladimír Petřík)

Výprava na Hogar 1973 (Milan Skýva)

Jubilejný 50. THT IAMES 1974 (náčelník THT Róbert Kubín)

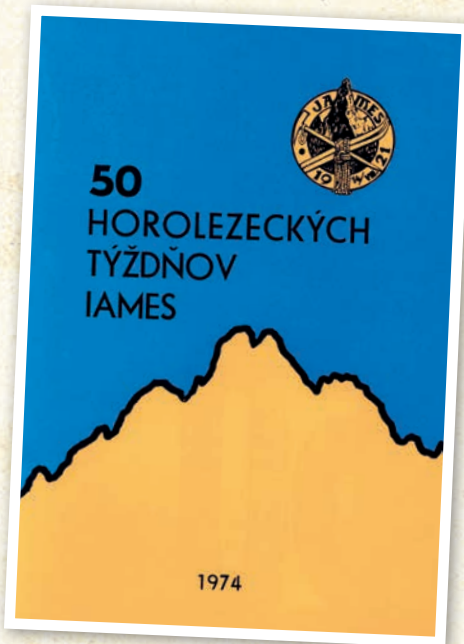
Východná stena Bielovodskej veže cesta Cez Bady (Pavel Tarábek)

Prvovýstup - Vysoké Tatry, J stena Marmolady (Via Slovakia, 1973), poľské prvovýstupy v Tatrách

Tatranským hrebeňom v zime (Marián Šajnoha)

50 horolezeckých týždňov IAMES

V roku 1974 okrem štvorčlvia IAMESÁK-a pripravila redakčná rada aj výročnú brožúru 50 horolezeckých týždňov IAMES.

VII. ročník

V roku 1975 vyšli len dve čísla.

17. IAMESÁK, 1/1975, 68 strán, 1500 výtlačkov

V tomto čísle je prvýkrát obálka s čiernobielyou fotografiou na prednej strane, väzba je pevná, je použitý kriedový papier.

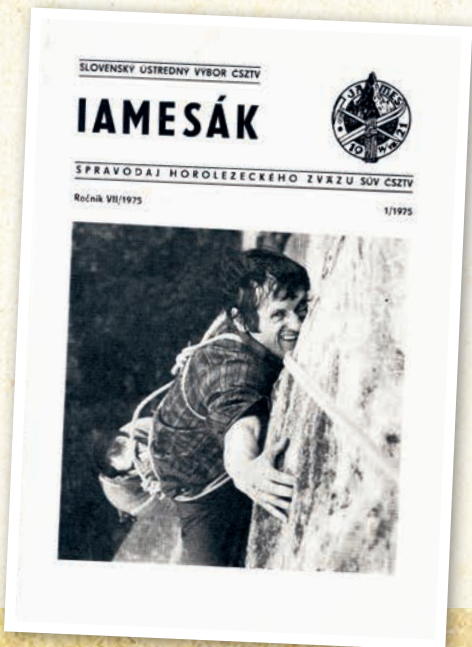
Z hľadiska športovej výkonnosti je pozoruhodný zoznam cvičiteľov horolezeckého zväzu SÚV ČSZTV.

Z obsahu

Sportovní trenink - jeho cíle a úkoly (Miroslav Šimůnek)

Výstupy roka 1974

Poznáte 5 steny Javorových věží? (Ivan Dieška, Leopold Páleníček, nákresy Milan Doležal) - **vôbec prvý sprievodca publikovaný v časopise**
Fanské hory - Centrálné Fany (Arno Puškáš)
Hindukús 1974 (František Kele)
Prvovýstupy v Tatrách

18. IAMESÁK, 2/1975, 48 strán, 1200 výtlačkov

Z obsahu

Československá horolezecká sezóna 1973 - 74 (Ivan Dieška)

Prechod tatranského masívu Tatry 74 (Zdeněk Lukeš)

SZ stena Južnej Užby - nová trasa (G. Šalajev)

25 rokov Jastrabích skál 1950 - 1975 (František Kiš, Michal Stolár)

Príspevok k tatranskej bibliografii (A. Marček)

VIII. ročník

V roku 1976 vyšli 4 čísla, 3. a 4. číslo ako dvojčíslo

19. IAMESÁK, 1/1976, 64 strán, 1200 výtlačkov

Z obsahu

Československá expedícia na Makalu 1976 - krátka informácia

Výstupy roka 1975

Slovenský pohár v skalolezení (Marcel Belica)

Fanské hory (Arno Puškáš)

Úspech československých horolezcov na Piku Lenina (Milan Kriššák)

20. IAMESÁK, 2/1976, 60 strán, 1200 výtlačkov

Z obsahu

Päť olympijských zlatých medailí horolezcom (Karol Gurský)

Dynamické istenie (Pit Schubert)

Letní sezóna 1976 (Jiří Novák)

Rozhovor s prezidentom UIAA Jeanom Jugom (Ivan Dieška)

21. - 22. IAMESÁK, 3-4/1976, dvojčíslo, spolu 90 strán

Na rozlúčku...

Ano, na rozlúčku s IAMESÁKOM, milí priatelia! Osem rokov sme sa stretávali na stránkach tohto nášho spravodaja, osem rokov bol IAMESÁK tlmočníkom vašich myšlienok, poznatkov i skúseností, zrkadlom našich i vašich snažení, úspechov i neúspechov.

Toto číslo, ktoré teraz držíte v ruke, je posledným a dovoľte mi pridať slovíčko - zatiaľ. Zatiaľ, kým sa nezlepší situácia v tlačiarenskej výrobe. Ťažkosť s tlačou IAMESÁK-a narastali z roka na rok, oddialovali sa termíny dodania, až to došlo tak ďaleko, že IAMESÁK - nie vinou tých, čo ho robili - sa stával neaktuálnym. Dôkazom je aj toto číslo z ročníka 1976, ktoré vychádza v decembri 1977. Preto predsedníctvo výboru zväzu dňa 18. februára 1977 sa rozhodlo zastaviť jeho ďalšie vydávanie, prejsť na vydávanie štvrťročných rýchlych informácií zo života zväzu a z prostriedkov členských príspevkov vydávať ročenku. Zodpovednosť za splnenie tejto úlohy vzali na seba Jozef Oškvariek, Fero Kele a Jozef Michalov. Nám neostáva nič iné ako dúfať, že túto úlohu sa im podarí úspešne splniť v tradíciách IAMESÁK-a.

Všetci ste si isto všimli, ako za osem rokov stúpala úroveň IAMESÁKA. Za toto treba vysloviť úprimnú vďaku všetkým, čo sa o toto akýmkolvek spôsobom pričínili. Menom všetkých slovenských horolezcov ďakujem preto autorom príspevkov, autorom fotografií, kresieb a plánkov, ďakujem členom redakčného krúžku Ivanovi Bajovi, Vierke Bočovej, Ivanovi Kľuvánkovi, Martinovi Kučkovovi, Jozefovi Michalovovi, najmä však Radkovi Roubalovi. Jemu patrí vďaka nás všetkých za to, že IAMESÁK-a dovedol do skoro profesionálnej úrovne, že po osem rokov venoval svoj voľný čas jeho stálemu zvelaďovaniu.

Verím spolu s vami, že IAMESÁK neupadne do zabudnutia a že pri vhodnej príležitosti vás opäť začne spájať s priateľmi v celej našej vlasti a že sa nájde niekto, kto bude pokračovať v započatom dobrom diele.

Milan Mizičko

Raz dávno

Raz dávno, ešte keď som začal liezť, urobil som si skobu. Použil som na ňu obyčajný kus železa a hoci som usilovne pilil a brúsil, podarilo sa mi ju zhotoviť iba tak, že niesla na sebe príliš zjavné stopy mojej neumeleckej práce. Napriek tomu som ju často zatľkal, pretože sa mi vždy zdalo, že do tej pukliny sa najlepšie hodí ona. Úžasne ma upokojoval zvuk, zvonivý chvejivý zvuk, ktorý vydávala pod údermi kladiva. Zaistený v nej cítil som sa naprosto bezpečný.

Vždy chceme byť opatrní. I tak sa mi raz stalo, že som neočakávane vypadol. Mlčky, prekvapene a nechápavo padal som niekoľko metrov a po náraze na stenu, zostal som visieť so stiahnutým hrudníkom a zrakom upretým dohora, tam, kde z pukliny vytrčala moja skoba, s lesklou karabínkou v oku a s napätým lanom.

Ale človek sa nerád vzdáva a tak som potom predsa počul, ako zneje pri vytlákaní pod mnou a keď spolulezec doliezol, nedočkavo som ju vzal do chvejúcich sa doráňaných rúk. Na jej ohnutom krčku bolo vidieť zjavnú prasklinu...

A vtedy ma tak príjemne brial v ruke ten chladný a bezcenný kus pokriveného železa, ktorý sa už na nič nepoužije.

Marián Šajnoha

Z obsahu

II. československá horolezecká expedícia Makalu 1976 (Radek Roubal)

Výstupy roka 1976

Prehľad sezóny 1975 (Ivan Dieška, Marián Marek)

Západné Alpy 1976 (Ján Hazuča, Vladimír Launer)

Po stopách Reinholda Messnera (Igor Novák)

51. TH IAMES 1975 (náčelník TH Róbert Kubín)

V rokoch 1977 a 1978 nevyšlo ani jedno číslo z dôvodu nedostatku tlačiarenských kapacít.

XI. ročník

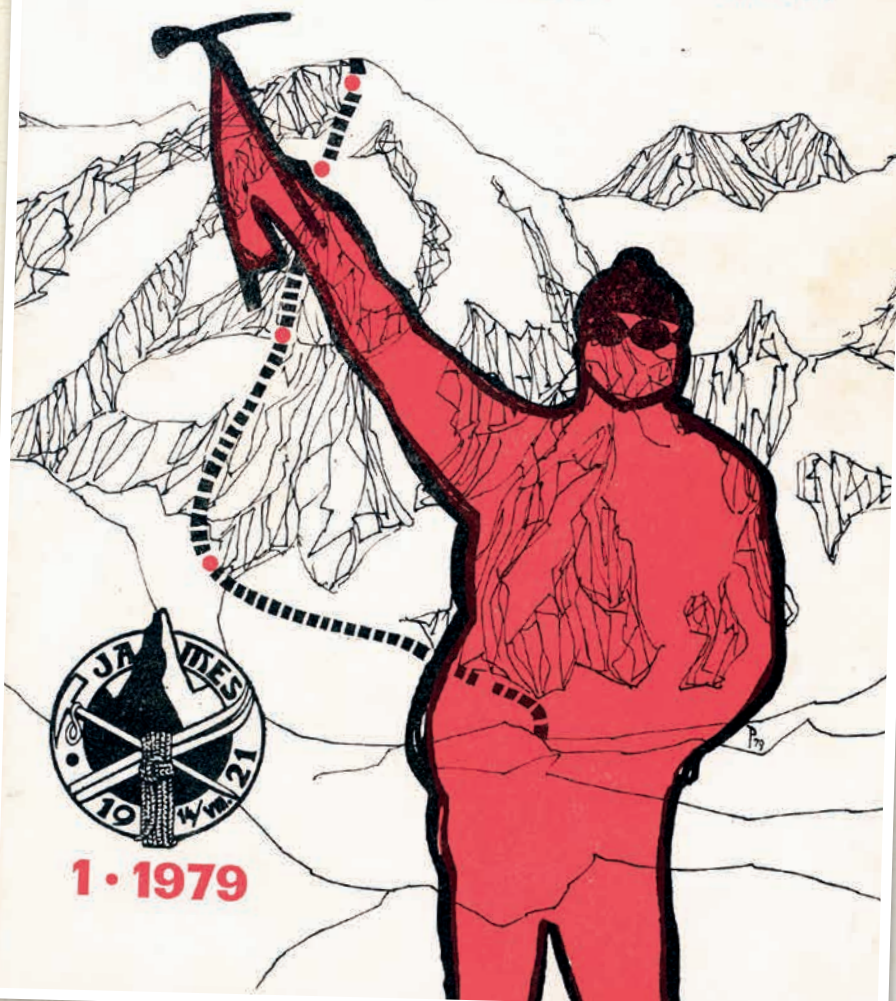
Vydávanie IAMESÁK-a sa obnovilo až v roku 1979, kedy vyšli dve čísla. Vedúcim obnoveného redakčného krúžku bol opäť ▶

IAMESÁK

NANGA PARBAT

N • 7816 m

8125 m

Pavel Pochyly

rozhraní vegetácie. Na druhý deň za dobrého počasia a vyborných snehových podmienok som sa dostal do sedla pod Baníkovom, kde som mal druhý bivak, ktorý som nazval „ohnivý“. Tak, ako pred deviatimi rokmi pri kolektívnom prechode tatranského masívu aj teraz sa mi zapálil benzínový varič a od neho moje vrchné oblečenie a žďarák. Že sa história opakuje som sa presvedčil i o deň neskôr – 25. februára. Nastal zvrät počasia, silná víchrica, sneženie. Dvakrát som zabľúdil pod Ostrým Roháčom a na vrchole Volovca sa opakoval „katastrofálny“ bivak, podobne ako v roku 1970. Silná víchrica pokračovala aj ďalší deň – 26. februára, ale bol som nad pásmom mrakov, takže za dobrej viditeľnosti som došiel až pod Poľskú Tomanovú, kde som bivakoval. 27. februára bolo pekné počasia, fúkal však vietor a bol silný mráz. Začali mi omrzzať nohy a po prvý raz som užil lieky proti omrzlinám (Xanidil – retard). Mój organizmus naň však reagoval veľmi zle, a tak som ho už viac neužíval (neskôr sa mi ho podarilo vymeniť za Peviton).

V tento deň začali i prvé ťažkosti s topánkami, a tým i zúfalý boj proti omrzlinám. Počas celého ďalšieho výstupu som si pravidelne – každý druhý deň – masťoval nohy snehom a natieral chodidlá neopevítanou masťou. 27. februára som ukončil i prvú etapu, t. j. Západné Tatry a minúť som poobedňajších hodinách Kasprov vrch, nastúpil som vlastne do ďalšej etapy – Vysokých Tatier. Bivakoval som priamo na vrchole Sviniče. 28. februára za veľmi zlého počasia som pod Čubrinou stretol trojčlennú skupinku horolezcov, ktorí tiež robili prechod masívom poloexpedičným spôsobom. Prijal som ich pozvanie a bivakoval s nimi v ich stane. Bol to však najhorší bivak, aký som kedy zažil. Trikrát nás v noci zasypalo a iba šťastiu môžeme ďakovať, že to

Radek Roubal. Krúžok bol doplnený aj o PVK zväzu, v ktorej bol aj Peter Hargaš.

23. IAMESÁK, 1/1979, 46 strán, 1500 výtlačkov

Z obsahu

Horolezecké výstupy 1978 (Miloslav Neumann)
Československý prvovýstup na Nanga Parbat (Marián Šajnoha)

Expedícia na Nanga Parbat po tretí raz (Ivan Kelecsényi) – píše rozhorčený občan zo Svitú
Naše cesty v Yosemite (Martin Kuček)

53. THT IAMES 1977 (náčelník THT Róbert Kubín)
Stupeň VII (preložili E. Gindl, J. Just)

24. IAMESÁK, 2/1979, 48 strán, 1500 výtlačkov

Prechod masívom Tatier

V dňoch 23. februára až 9. marca 1979 som absolvoval prechod celého tatranského masívu od Hutnianskeho sedla po Stešky na konci Belianských Tatier. Celý prechod som si vopred teoreticky pripravil a po dôkladnom zhodnotení všetkých skutočností rozdelil na 7 etáp. 1. etapa: Hutnianske sedlo – Kasprov vrch; 2. etapa: Kasprov vrch – sedlo Váhy; 3. etapa: sedlo Váhy – Železná brána; 4. etapa: Železná brána – Poľský hrebeň; 5. etapa: Poľský hrebeň – Sedielko; 6. etapa: Sedielko – Kopské sedlo; 7. etapa: Kopské sedlo – celé Belianske Tatry.

Priebeh výstupu: Nastúpil som v piatok 23. februára o 19.30 z Hutnianskeho sedla. Po dvoch hodinách cesty som bivakoval na

neskončilo katastrofou. (Chlapci stačili môjmu tempu až po sedlo Váby, takže som s nimi udržoval určitý kontakt. Definitívne som ich stratil z dohľadu až na Železnej bráne). 1. marca, stále za veľmi zlého počasia, som sa dostal len do Mengusovského sedla, kde som bivakoval. Ráno 2. marca bolo pekne, poobede sa však počasie opäť prudko zhoršilo. V tento deň som na jeden záťah prešiel až do sedla Váby, kde som bol o piatej hodine ráno (3. marca). O štyri hodiny po mne prišli do sedla i moji hostitelia z Čubriny. Zbytok dňa som využil na sušenie šatstva, opravu výstroja a odpočinok. Týmto som vlastne skončil 2. etapu výstupu.

4. marca som zo sedla Váby za veľmi pekného počasia za jediný deň absolvoval celú tretiu etapu výstupu, ktorá končila v Železnej bráne,

kde som bivakoval. 5. marca som nastúpil do technicky najnáročnejšieho úseku (Východný štít nad Železnou bránou). Za veľmi zlých podmienok – hmla, föhn, námraza – som vyliezol len necelé dve dlžky a pretože to vyzeralo na bivak v stene, zlanil som späť do sedla, kde som opäť bivakoval. 6. marca sa počasie zlepšilo a tak som v priebehu doobedia ukončil výstup na Východný štít. (Nastúpil som Korosadowiczom V–VI, dokončil som však výstup Tilleho branou VA2). V ten istý deň za nádherného počasia som prešiel až na Zadný Gerlach. Na jeho vrchole som bivakoval. V noci nastal opäť zvrät počasia, bola silná víchrica a hmla. V priebehu dňa – 7. marca – sa však počasie zlepšilo, a tak som sa dostal až pod Malý Javorový štít (tu som vlastne ukončil 4. etapu, ktorá mala pôvodne končiť na

Poľskom brebeni). 8. marca – najhoršie počasie za celý výstup (nárazový vietor 80 km/hod., hmla, sneh). V katastrofických podmienkach sa mi podarilo do jedenástej hodiny v noci dobojovať na vrchol Kolového štítu, kde som prežil zúfalý bivak (24 hodín som nejedol nič teplého). Ráno – 9. marca – víchrica pokračovala, ale ja som sa už nachádzal nad pásmom mrakov, a tak som za dobrej viditeľnosti už o deviatej ráno stál na vrchole Jahňacieho štítu. Pri zostupe z Jahňacieho štítu do Kopského sedla som obrnul na hornú polovicu tela. Silné bolesti, ktoré sprevádzali ochrnutie, som sa snažil odstrániť sedatívmi (Valoron). Úžitie Valoronu malo však katastrofálne následky (bezbolestný euforický stav bez možnosti koordinácie pohybov a strata rovnováhy). Musel som počkať, až vyprchajú účinky sedatíva a vo veľmi silných bolestiach som pokračoval v zostupe do Kopského sedla. Tento zostup mi trval štyri a pol hodiny. V sedle som sa odplazil do závetria a užil som naraz 5 tabletiiek B-komplexu. V závetrí na slnku sa potom bolesti aj ochrnutie behom polhodiny stratilo. Z Kopského sedla v poobedňajších hodinách som zostúpil cez Zadné Medodoly pod severnú vetvu Belianskych Tatier (v doprovode svojho brata, ktorý sa záhadným spôsobom medzičasom objavil). Zo Zadných Medodolov som vystúpil na Nový (na Muráň som pre hmlu netrafil), z ktorého som v smere zo severu na juh prešiel masívom Belianskych Tatier. Zostúpil som cez Stežky na Šalvejov prameň, kde som bol o trištvrte na dvanásť a 10. marca o 1:30 som opäť vstúpil do „civilizácie“ v Tatranskej Lomnici.

Úspešná realizácia celého môjho výstupu spočívala vlastne na vyriešení dvoch základných problémov: oblečenie a stravovanie.

Prvý problém – oblečenie – som riešil dokončným vývojom kožušinového oblečenia z roku 1970. Pôvodný dvojdielny komplet bol prešíty na kombinézu, presne vypracovanú na telo. Ako spodné oblečenie som použil bavlnenú kombinézu. Tieto dve vrstvy som počas celého výstupu zo seba nezobliekol. Ako vrchné oblečenie som použil štandardnú silónovú vetrovku a nepremokavé silónové nohavice (tieto štandardné časti oblečenia sa ukázali ako nevyhovujúce.)

Druhý problém – stravovanie – som vyriešil tak, že som si dopredu pripravil jedálny lístok na každý deň s presne stanovenou kalorickou hodnotou. Celková kalorická hodnota potravín, ktoré som mal so sebou bola 82 500 kcal. Toto množstvo by stačilo na 30 dní pobytu v horách, ale 2750 kcal na deň by v tomto prípade bolo len o málo vyššie ako minimálna dávka na deň, ktorú by potreboval môj organizmus (cca 2000 kcal). Dobu 30 dní som si určil ako maximum na základe skúseností pred deviatimi rokmi, keď boli v období nášho prechodu najhoršie podmienky za posledných sto rokov. Teoreticky som musel počítať s možnosťou, že by sa tieto podmienky ►

opakovali. Reálny predpoklad však bol, že v období, v ktorom som výstup chcel realizovať, budú podmienky priemerné, takže výstup by mal trvať 15 – 20 dní. V takomto prípade som mal k dispozícii na deň 4125 – 5500 kcal, čiže maximálnu dávku, akú je moje telo schopné spotrebovať pri maximálnom výkone.

Celý systém stravovania spočíval ďalej v tom, že som mal stravu rozdelenú nielen na každý deň, ale i na každú oblasť. Jednotlivé oblasti (úseky) mali stanovený minimálny a maximálny počet dní, za ktorý by ich bolo možné absolvovať. Pokiaľ sa mi podarilo niektorý úsek absolvovať za minimum času (napríklad: Hutnianske sedlo – Kasprov vrch – maximálna doba: šesť dní, minimálna: tri dni, skutočnosť: tri a pol dňa) vytvoril sa mi prebytok jedla, ktorý som už ďalej nepotreboval, tak som ho zabadzoval, čím som znižoval váhu a umožňoval si rýchlejší postup v ďalšej etape.

Celková váha potravín bola aj s obalmi 14 kg. Z toho 4,5 kg mäsa upraveného s 1,5 kg zeleniny do 15-tich porcií po 40 dkg. Každá porcia bola zmrazená v igelitovom vrecku. Pri príprave mäsa sa postupovalo tak, aby prišlo k maximálnej dehydrácii. Ďalších 1,5 kg mäsa bolo vo forme údenín pripravené ako 10 porcií po 15 dkg. Spolu s plátkom syra (miesto chleba) boli tieto porcie zatavené v igelitovom balení.

Ďalšie potraviny: mlieko – 1,5 kg, cukor – 1 kg, ovsené vločky, pudíngy, sušená zemiaková kaša – 1,5 kg, čokoláda – 0,5 kg, polievky – 1 kg, čaj, broziarka – 0,5 kg.

Večera: Dávka mäsa uvarená v snehu a zahustená zemiakovou kašou (plný esus – skonsumoval som polovicu, druhá ostala na ráno), liter bujónu, pol litra čaju (pol litra čaju ostalo na noc).

Raňajky: Zbytok mäsa z večere upravené ako hustá polievka, ovsená kaša s pudíngom.

Obed: Liter čaju alebo bujónu a dávka naporcovaných údenín. Denne som ako súčasť stravy užíval dávku remineralizačných práškov, takže za celé obdobie výstupu som nemal ťažkosti z následkov dehydratácie.

Výzbroj a výstroj: Oblečenie – bavlnená kombinéza, kožušinová kombinéza (kožušina Bonakan – vlčia úprava), silónové fukyráky, jednoduchá silónová vetrovka, maska z vojenskej kukly, dva páry vlnených podkoleniek, dva páry vlnených rukavíc (palčiaky), dva páry kožušinových rukavíc, gamaše – plátenné vysoké topánky Duplex – Poprad, lyžiarske okuliare (Carrera), dva páry špeciálnych vlnených zápästkov.

Lezecká výstroj: jeden kus poľská repšnúra 56 metrov, popruch na slučky 10 metrov, 10 kusov duralových karabín (NDR), 25 kusov skôb, kladivočakan značky Cassin, mačky Salewa, rukasak Hindúkuš, závesný klínový ždiarsky vak, ždiarsky vak sólo, nemecká prilba.

Ostatná výstroj: poľský benzínový varič + 5 litrov benzínu, plynový varič „Bluet“ + 5

bômb, dve krabičky zápaliek, pevný lieh, benzínový zapalovač, dvojdielny esus, jeden čajník, termoska, lyžička, nôž, otvárač na konzervy. Lieky: Xanidil – retard (Peviton), Valoron, Fenmetrazin, neopevítónová masť, Spofavit, B-komplex, Celaskon, remineralizačné prášky, 4 ks obväzov.

Celková váha ruksaku bola 30,5 kg, čo bolo o 8 kg viac, ako robil môj teoretický výpočet. Rozdiel vo váhe spôsobila nevhodná výstroj (závesný ždiarak pre tri osoby, lyžiarske oteplovačky namiesto spacieho vaku, nevyhovujúce variče a lano). Bola to však výstroj, ktorú som mal momentálne k dispozícii. Kvalitná výstroj, ktorá by vyhovovala požiadavkám na podujatia podobného druhu nie je u nás v súčasnosti k dispozícii.

Častokrát mi bola po návrate položená otázka, prečo som sa rozhodol pre tento výstup.

Pri svojom opätovnom návrate do horolezeckého života som po rozhovoroch s mladými lezcami dospel k názoru, že zotrúvajú do istejších miery na zastaralom stupni vývoja – hlavne v horolezeckom myslení. Keď som vyslovil názor, že v súčasnej dobe technické prostriedky i skúsenosti z predchádzajúceho vývoja v ČSSR i vo svete (odklon od mamutích expedícií – expedičného dobývania ťažkých stien – návrat k modernej forme „klasického“ horolezectva) je možné aplikovať i v našich podmienkach, považovali ma len za utopistického teoretika. Rozhodol som sa preto urobiť pokus, ktorý by potvrdil moje názory. Z rôznych možností som si vybral tú, ktorá sa mi javila najlogickejšia a zároveň najzložitejšia, t. j. prechod celého tatranského masívu bez predchádzajúcich vynášok a podporného družstva.

Úspešnou realizáciou prechodu je jednoznačne potvrdená možnosť realizovať podobným štýlom i výstupy v iných horách – prípadne veľhorách a tým sa opäť začleniť do svetovej špičky. Je samozrejme, že je nutné doriešiť materiálne zabezpečenie, ktoré si podujatia tohto druhu vyžadujú tak, aby sa stali možnosťou pre široký káder našich horolezcov.

Som presvedčený, že i publicita budúcich výstupov našich horolezcov bude tieto okolnosti akceptovať a že budú zvýšené kritériá pri posudzovaní jednotlivých horolezeckých výstupov.

Ešte by som sa rád vyslovil k otázke: Prečo sólo?

V príprave i pri štúdiu materiálov som nepočítal s tým, že pôjdem sám. V súčasnej dobe však sa sólovýstupom pripisuje väčší význam než aký v skutočnosti majú. Podliehajú laickej i nelaickej glorifikácii a sú nadradované nad výstupy v družstve. Ja osobne som kategorickým odporcom takehoto prístupu k sólovýstupom, ale v súčasnej situácii som si dovolil s chladnou vypočítavosťou zneužiť obecné povedomie, a preto som sa rozhodol prechod urobiť sólo.

Ja sám považujem za vrcholné výkony výkony podávané v družstve. Tieto výkony sú psychicky

Pavel Pochylý

náročnejšie. Pri sólo je lezec zodpovedný len za seba. Mieru zodpovednosti si určuje opäť len sám vzhľadom k svojej osobe. Omyly, chyby a ich dôsledky majú teda dopad len na vlastné ja. Pri lezení v družstve sa miera zodpovednosti zvyšuje, a tým sa násobí i psychická záťaž a to ako v negatívnom, tak i v pozitívnom zmysle. Toto je len jeden zo základných bodov úvah o sólovýstupoch. Rozsiahlejšie úvahy na túto tému však nie sú predmetom tohto článku. Vyžadovali by si samostatný článok a rozsiahlu diskusiu.

Som presvedčený, že v súčasnej dobe disponuje československé horolezectvo vysokovýkonným kádom lezcov, ktorí po doriešení a odstránení nedostatkov v oblasti materiálno – technického vybavenia a po prekonaní zastaralých tendencií v horolezeckom myslení sú schopní realizovať výstupy svetovej úrovne A to i vo veľhorách podstatne ekonomickejšie ako sa to robí doteraz.

Pavel Pochylý

Z obsahu

Osudný deň – 25. 6. 1979 (Ján Klinko) – článok o osudnej havárii helikoptéry, kde zahynuli piati členovia záchrannej akcie z H5 TANAPU, Štefan Estočko, Martin Hudák, Pavol Huska, Bernard Jamnický a Milan Kriššák
Úvaha k problematike legalizovania sólolezenia u nás (Miloslav Neumann) – Sólolezenie – áno, či nie?

VII. stupeň – IX. stupeň, áno, alebo nie (Jiří Novák)

Československá horolezecká sezóna 1977 – 78 (Miloslav Neumann)

Aconcagua 1979 (František Kele)

Slovenský pohár v skalolezení pre rok 1979

54. THT IAMES 1978 (náčelník THT Róbert Kubín)

XII. ročník

Ďalšie vydávanie spravodaja pokračovalo v roku 1980 vydaním dvoch čísel.

25. IAMESÁK, 1/1980, 46 strán, 1500 výtlačkov

IAMESÁK

1 · 1980

JZ stena Štítu Revolúcie – Cesta na pamiatku Milana Kriššáka

Hlavným cieľom našej päťčlennej výpravy vedennej Milošom Matašákom, ktorá koncom júna 1979 odchádzala na Pamír, bol výstup na zatiaľ nezlezaný štít (6493 m n. m.) v oblasti Jazgulem Dara (oblasť Štítu Revolúcie), ktorý mal po našom výstupe niesť názov Štít československo – sovietskeho priateľstva.

Miloš, ako prvý z našich horolezcov, túto oblasť navštívil už v roku 1978. Získal cenné informácie, doviezol fotodokumentáciu. Videli sme, že výstup na náš štít, ktorý sme mali realizovať spolu so sovietskymi horolezcami, nebude technicky náročný. Pre svoju výšku však bude vyžadovať jeden až dva aklimatizačné výstupy na nižšie štíty.

Mali sme však vyššie športové nároky. Predpokladali sme, že po splnení tohto cieľa budeme ideálne aklimatizovaní a budeme si môcť

dovoliť vyliezť technicky náročný výstup v niektorej z najvyšších stien v tejto oblasti. Pri štúdiu fotomateriálov, ktoré sme mali k dispozícii, nám s Mišom Orolinom učarovala juhozápadná stena Štítu Revolúcie – šiesteho najvyššieho štítu ZSSR (6974 m n. m.). Skoro trojkiletrová stena na skoro sedemtisícovku. Sovietski horolezci radia túto stenu spolu s juhozápadnou stenou Štítu Komunizmu a severnou stenou Chang – Tengri (Tan – Šan) k najvyšším a najnáročnejším stenám v Sovietskom zväze. Ja sa však domnievam, že by sa takých stien dalo na Tan – Šane a Pamíre nájsť veľa, aj keď na štíty o niečo nižšie. Ako príklad môžem uviesť hneď susednú východnú stenu Štítu 26 bakinských komisárov (siedmy najvyšší štít ZSSR).

Mali sme k dispozícii fotografiu juhozápadnej steny južného vrcholu Revolúcie. Miloš ju minulého roku dostal od Nekrasova a ten mu do nej zakreslil i svoju cestu – jedinou cestu, ktorá bola

doteraz v tejto stene vylezená. S Mišom sme pri každom stretnutí pred našim odchodom nad ňou sedeli a projektovali „našu“ cestu touto stenou. Tá sa pre nás stala hlavným cieľom, všetko ostatné malo byť len prípravnou fázou k tomuto výstupu. Po prilete do Ošu sme sa stretli s Viktorom Nekrasovom a získali sme podrobné informácie o stene a ich výstupe.

Cestu vyliezlo 10. – 15. augusta 1968 družstvo Nekrasov, Maťušin, Bitnyj, Chackejevič, Demčenko, Garjačov. Prevýšenie z ladovca na vrchol je 2700 metrov, z toho ťažkých 800 metrov s priemerným sklonom 70°. Na výstup potrebovali 60 čistých lezeckých hodín. Zatlkli vyše 100 skalných a asi 10 ladovcových skôb. Cesta vedie vľavo od spádnice vrcholu a zatiaľ nebola opakovaná. Nástup do steny je veľmi silno ohrozovaný lavínami padajúcimi z lavových serakov plata Revolúcie a takmer celá výstupová trasa je ohrozovaná pádom kameňov.

To bol dôvod, prečo sa nepodarilo zopakovať cestu Poliakom v minulom roku, ako nás informoval Janusz Maczka. Šli pod stenu so zámerom zopakovať cestu Nekrasova, no časté kamené lavíny ich odradili od nástupu do steny. Štít Revolúcie potom vyliezli za sovietskym družstvom, cestou Staroselca, ktorá vedie do sedla medzi vrcholom Revolúcie a Šipku a ďalej hrebeňom na vrchol Štítu Revolúcie. Bolo to prvé a druhé opakovanie tejto cesty.

Už v tábore Ačik – Taš sme možnosť nášho výstupu juhozápadnou stenou Štítu Revolúcie novou cestou, pilierom vpravo od cesty Nekrasova, prejednávali s vedením medzinárodného tábora a s technickým náčelníkom všetkých táborov s Ovčinkovom. K nášmu zámeru nemal nikto z nich námietky.

Po príchode do hôr sme mali priaznivé poveternostné podmienky a darilo sa nám realizovať všetky naše zámery. Pri krátkodobom pobyte v tábore Ačik – Taš vyliezli sme spolu s Mišom Orolinom, Ivanom Fialom a Ďurom Weinczlerom novú – priamu cestu v severnej stene Štítu Piotrovského (4800) a už štvrtý deň po prilete do tábora Jazgulem Dara sme v rovnakom zložení liezli novú cestu vo vyše kilometrovej západnej stene Štítu 50 rokov vojenských sil (5662 m n. m.). Po ďalšom týždennom snažení sme 15. júla stáli všetci piati účastníci výpravy spolu s piatimi sovietskymi horolezcami na štíte 6453 m n. m.

Nastal okamih príprav na „veľkú stenu“. Už pri návrate z výstupu stenou 50 rokov VS sme rekognoskovali terén a previedli obhliadku steny.

Teraz sme po 2 – 3 dňoch odpočinku chceli do steny nastúpiť. Dva dni pred našim plánovaným nástupom do steny Revolúcie prilieta z Fortambeku Boris Studenin (sovietska jednička) so svojím družstvom s cieľom vystúpiť JZ stenou Revolúcie pilierom vpravo od Nekrasova. Je to až neuveriteľné, že v stene je jediná nezopakovaná cesta a teraz po 11 rokoch ▶

od vylezenia tejto cesty prichádzajú hneď dve družstvá s rovnakým cieľom – prvovýstup pilierom vpravo od tejto cesty.

Borja nám ako „inostrancom“ dáva prednosť a ustupuje od svojho zámeru, aj keď ho to veľmi mrzí. Výstup má nablásený na šampionát ZSSR. My však nechceme, aby Borja „prišiel“ o niektorú z medailí a tak sa rozhodujeme pre paralelný výstup viac vpravo pilierom, ktorý začína trochu vyššie v stene. Bude to cesta menej logická, lebo tento pilier je viacej vpravo od spádnice vrcholu. Pritom je však strmší a preto bude tento výstup asi o niečo ťažší.

20. júla nastupujú pod JZ stenu Revolúcie dve družstvá: Borjovo – Boris Studenin, Jurij Marčenko, Grigorij Petraško, Igor Stepanov a my – Ivan Fiala, Eduard Myslovskij, Milošlav Neumann, Michal Orolin. Keď dochádzame do ladovca Revolúcie zatahuje sa a začína padať sneh. Je to smola, veď zatiaľ po celú dobu nášho pobytu v tábore Jazgulem Dara bolo krásne počasie, stena bola „vyčistená“. Keď dochádzame pod stenu, sneženie ustáva a staviamy tábor. Večer a takmer celú noc však zase padá sneh. Ráno leží 10 – 15 centimetrov snehu, stena Revolúcie je biela. Cez deň sa vyjasnilo, ale je veľmi chladno. Aj keď do steny svieti slnko, podmienky v nej sa nemenia. Cez noc ale znovu padá sneh.

22. júla ráno leží ďalších 10 centimetrov nového snehu a drobne sneží. Borja sa aj tak rozhoduje pre nástup do steny. My chceme ešte vyčkávať, je však potrebné doniesť potraviny a tak s Edikom zostupujeme do „bázy“. Pri pravidelných rádioreláciách nás Borja informuje o priebehu ich výstupu. V noci znova padá sneh.

23. júla pri rannej relácii mi Ivan oznamuje, že ho začína bolieť chrbtica, že do steny nepôjde a tak sa s Mišom dohodávam na ďalšom postupe.

Pôjdeme v trojke a musíme preto vyniesť ľahší aj keď podstatne horší stan „serebrenuju palatku“, lebo pod stenou máme dvojitý výškový stan. Hneď po relácii sa balíme a vyrážame s Edikom pod Revolúciu. Predpoveď počasia je i naďalej zlá, ale cez deň je polojasno. V podvečer sme zasa v tábore pod stenou.

Chlapci sledovali stenu, je celá biela, ale zdá sa, že v nej padá relatívne málo kameňov. Ochladilo sa a novonapadnutý mokrý sneh zamrzol a zviazal volné kamene. Z ladopádu plata Revolúcie však padajú časté ladové lavíny a križujú nás nástup do steny. Ich časový harmonogram je nevysspytatelný. Večer, za šera padá odtiaľ obromná ladová lavína, ktorá prechádza celý uzáver doliny a vybieha až do zrázov Šipky. Pádový oblak zabaľuje celú dolinu, náš stan sa divoko trepe v tlakovej vlne. Po rozplynutí ladového oblaku je celá dolina pokrytá vrstvičkou nového snehu.

24. júla ráno o pol siestej za krásneho počasia nastupujeme do steny. Postupujeme podľa päťky piliera spadajúceho z ľavej strany ladopádu

Spodná časť steny.

plata Revolúcie. Padajú odtiaľ dve menšie lavíny, zatiaľ nás nemôžu zasiahnuť, sme mimo ich dosahu.

Sme asi 300 metrov nad úrovňou ladovca. Sem včera vyniesli Mišo s Ivanom všetok technický materiál a časť potravín. Šťastie je, že všetko dobre priskobovali. Obromná večerná lavína by ináč všetko zmietla. Materiál je zasypaný 30-centimetrovou vrstvou ubitého ladu a snehu, musíme ho pracne vykopávať čakanmi. Laná sa nám darí vyprostiť až po hodnej chvíli usilovnej roboty. Vystupujeme ešte niekoľko desiatok metrov a musíme teraz pretraverzovať doprava asi 20 metrov široký žlab s vyhladeným vodným ladom. Žlab, ktorým padajú všetky lavíny z ladopádu plata Revolúcie. Menšie lavíny žlab pojme, ale tie väčšie zasahujú aj okolitý terén. Chvíľu vyčkávame, odpočívame a pozorujeme najvyššie viditeľné partie žlabu. Potom začíname traverzovať. V jednej ruke držím ladovcové kladivo, v druhej čakan a bežím, prudko zakopávajúc predné hroty mačiek, stále pozerajúc hore, či neletí lavína. Za žlabom sa

na okamih zastavujem, vydýchnem si, že už toto krajne nebezpečné miesto mám za sebou. Nemôžeme však odpočívať, objektívne nebezpečenstvo stále trvá. Pokračujeme v traverzovaní. Edik, ktorý žlab traverzoval vyššie než my s Mišom, asi v trochu ťažšom teréne, mierne zaostáva. Konečne sa dostávame do spádnice „Studeninového piliera“ a postupujeme k nemu. Tu nám už nehrozí nebezpečenstvo ladových lavín, ale iba ojedinele padajúcich kameňov. Posledné desiatky metrov pod päťou piliera, sú veľmi strmé, no výborné podmienky nám dovoľujú vystúpiť až k nej bez istenia. Mišo konštatuje, že sme tu takmer za polovicu času než studeninovci. To je výborné. Vyššie musíme prejsť brdlom medzi piliermi, ktorým budú okolo poludnia, až do steny zasvieti slnko, padať kamenné lavíny. Zatiaľ je stena ešte pokojná.

Prvá dĺžka v strmom lade, ďalšia vo veľmi ťažkej skale. Mišo idúci vpredu ju s batohom nemohol preliezť. Ešte ďalšia dĺžka a brdlom je za nami. Ďalších osem dĺžok až na úroveň päty nášho piliera postupujeme už ľahším

Na vrchole s Orolinom.

Horná časť steny.

kombinovaným terénom pri pravej strane piliera, ktorým liezol Studenin. Rýchlo traverzujeme žlabom vpravo pod „náš“ pilier. Do steny už svieti slnko, nuž „ožíva“. Žlabom častejšie padajú kamene. Konečne dosahujeme „náš“ pilier. Objektívne nebezpečná časť výstupu je za nami. Ďalej postupujeme kombinovaným terénom v pravej časti nášho piliera. Občas počujeme kamenné lavíny padajúce v žlabe, ktorým sme traverzovali. Je šesť hodín večer, márne vyzeráme policu na bivak a tak lezieme stále ďalej. Je pomaly osem hodín večer, ale nemôžeme nájsť ani malú plošinku. Beznádejná situácia. Rozhodujeme sa vyjsť na hranu piliera, kde sa zdá byť v jednom mieste polica. Mišo prejde ťažký rozlámavý traverz a kričí na nás, že tam bude možné bivakovať. Do traverzu upevňujeme fixné lano a nasledujeme ho. Edika a mňa polica veľmi nenadchýňa. Je síce skoro vodorovná a dva metre dlhá, ale ani nie pol metra široká. Pri svetle čeloviek ju upravujeme a rozširujeme. Edik je v tomto smere vynikajúci odborník. Asi o hodinu je polica taká široká, že na nej môžeme pohodlne sedieť. O desiatej večer sme napchatí v stane, ktorý sme zaviesli nad policou. Striedavo držíme v rukách varič, takmer do polnoci varíme a jeme.

Stráviť noc v sede nie je nič príjemné, no ráno si nikto z nás nestažuje, aj keď sme toho mnoho nenaspali. Obracanie sa z jedného boku na druhý sa muselo diať vždy v celej trojke naraz. Po raňajkách a rannej relácii vyrážame. Po fixe sa vraciame na pôvodnú trasu a postupujeme ďalej pravou časťou piliera až pod strmú zaladnenú stienku. Preliezame ťažký zaladnený komín a ďalej nás stienka vytláča nevýraznou rampou dolava na hranu piliera. Po dvoch ľahších dĺžkach po hrane piliera sa dostávame pod kolmú žltú stenu vrcholovej hlavy spodnej časti piliera. Zľava sa obísť nedá, je tam strmý zaladnený žlab. Pokúšame sa teda obísť stenu sprava, ale aj tam narážame na prevísnutý ladopád. Musíme teda liezť priamo. Beriem od Miša vysielaciu

a časť potravín, aby mal svoj batoh ľahší a mohol s ním liezť. Postupuje čiastočne pomocou skôb asi 10 metrov priamo hore a potom voľne traverzuje veľmi ťažkým rozlámavým traverzom dolava. Až po 20 metroch sa mu podarí dať skobu. Tento úsek leziem posledný. Mám taký ťažký batoh, že so mnou priam máva. Len s maximálnym vypätím sa mi podarí traverz prejsť. No aj Mišo s Edikom tu zo seba vydali všetko. Ďalšie dve dĺžky sú už o niečo ľahšie a ocitáme sa na veľkej suťovej plošine, tesne pod hlavou piliera. Je sedem hodín večer a toto je ideálne miesto pre bivak. Vo večernej relácii dlho hovoríme s Borjom. Sú štvrtý deň v stene a zajtra chcú doliezť na vrchol. Ťažkosti na ich pilieri ich v hornej časti vytláčili dolava, do žlabu vedľa Nekrasovej cesty. My teda budeme môcť v hornej časti steny pokračovať pôvodne zamýšľanou trasou, bližšie k stredu steny.

Noc pohodlne prežitá poležiaci v stane nám veľmi pomohla. Ráno sa cítim výborne. Hneď po relácii začíname liezť. Z plošinky sa spustíme do ladového cirku, prejdeme ním dolava pod pilier a po pilieri vylezieme dve dĺžky kombinovaným terénom. Dostali sme sa pod kolmý výšvih a na prach sa rozpadávajúceho vápenca. Možno by sa dal sprava obísť, ale stratili by sme tým veľa času. Edik sa doňho púšťa. Táto skala je z nás troch jemu najbližšia. Batoh nechal na stanovišti. Veľmi pomaly postupuje, lano sa v mojich rukách sotva badateľne posunuje. Skoby sa dajú zatĺcť kdekolvek, netreba hľadať špáru, ale takmer vôbec nedržia. Edik si kladivom upravuje chyty a stupy. Keď pred sebou čistí terén, práši sa od neho ako od traktora, ktorý bráni vysušené pole. Vôbec ma nenadchýňa myšlienka, že o chvíľu sa bude prášiť odo mňa. Niečo takého som nikdy neliezol. Keď k nemu doleziem, vidím, že istí u skôb zaradených bez špáry do tejto „hlíny“ a stojí na nich, aby aspoň niečo vydržali. Ani ďalších päť dĺžok po pilieri nebolo ľahkých. Dostali sme sa na výrazné firnové pole, ktoré sme už v doline pri štúdiu steny považovali za

vhodné pre bivak. Po firne dochádzame až k päte skál a tu začíname budovať plošinu pre stan. Je to úmorná robota. Sotva sa motáme. Vo veľmi krátkych intervaloch sa musíme striedať v robote. Tri dni tvrdého lezenia na nás zanechali stopy, aj výška už robí svoje. Po chvíli úporného sekania, keď ma Edik alebo Mišo strieda, som vždy úplne vyčerpaný. Pripomína mi to prácu pri stavbe piateho tábora na Makalu. Odmeňujú nám dobre postavený stan a ďalší bivak v ľahu, taký potrebný k dobrému odpočinku. Po chvíli dostávame aj zdravú chuť k jedlu. V tomto smere nám výška vôbec nevaďí, o jedlo sa skoro bijeme. Už nám ho mnoho neostalo. Pred nástupom do steny Mišo s Edikom pripravili živánsku z čerstvej baraniny. Na každý deň máme v alobale asi 1/2 kg balíček. Jeho obsah vždy v okamihu zmizne.

Ráno, tak ako v predošlých dňoch štartujeme hneď po relácii, ktorá býva o pol ôsmej. Až doteraz nám počasie žičilo, celé tri dni bolo krásne, takmer jasno. No teraz sa zatahuje, začína padať sneh. Predpoveď ani na ďalšie dni nie je dobrá. Prvé dve ľahké dĺžky dolava po firnovom poli a ďalej kombinovaným terénom po lávkach sa dostávame za výraznú vežu, ktorá bola dobre viditeľná už z doliny. Nádherný kompaktný skalný monolit s otvoreným zárezom, ako ohromná otvorená kniha. Teraz sme v otvorenej hornej časti steny, ale aj keď je terén menej strmý, technické ťažkosti akoby neubúdali. Spôsobuje to nový napadnutý a ešte stále padajúci sneh. Už je ho vyše 15 centimetrov. Veľmi ťažko sa orientujeme, je hustá hmla a len na krátku chvíľku sa nám občas otvorí pohľad na vrcholové partie steny. Úseky v skale sú nepríjemné, všetky stupy sú zapadnuté novým snehom. Na krátkych snehových úsekoch sa boríme niekedy až po pás. Niektoré miesta nemôžem v stále zosadajúcom snehu prejsť, aj keď zúriivo hrabem rukami aj nohami. Je to krajne vyčerpávajúce lezenie. Asi po 16 dĺžkach dochádzam na stopu po Studeninovoch. Je len nepatrne znateľná, zapadaná snehom. Zostáva ►

este dĺžka lana pod výrazný komín a tým asi 30 metrov do sedielka na vrcholovom hrebeni. Tu je krásna piesčitá plošina, na ktorej stavíme stan. Ako na pláži, smeje sa nad tým s Mišom. Až neuveriteľné v tejto výške.

Tu hore už nesneží, mračná sú pod nami. Varíme čaj, jeme a asi po hodine odpočinku vystupujeme zbyvajúcich 80 – 100 metrov ľahkým hrebeňom na južný vrchol, ktorý dosahujeme v zapadajúcom slnku. Vidíme len vrchol Štítu 26 bakinských komisárov a vyše 200 metrov vysoký ladopád spadajúci z plata Revolúcie, cez ktoré sa prevalujú mračná. Všetko ostatné pod nami je utopené v oblakoch. Sme nevyšlovne šťastní, že sme už na vrchole. Vyčkávame tu na večernú reláciu, aby sme do základného tábora oznámili dosiahnutie vrcholu. Potom pomaly zostupujeme späť ku stanu.

Ráno je jasno a tak sa hneď balíme, aby sme začali čo najskôr zostupovať. Musíme sa, pokiaľ je ešte pekne, dostať na južný hrebeň, aby sme nemali problémy s orientáciou. Naposledy blúdila naše zraky po okolitom svete hôr. Na západe nás upútava, tak ako už mnohokrát predtým pri pohľade týmto smerom, zatiaľ ešte nazlezený štít, ktorý sa výrazne pohľadovo vyníma svojím tvarom a výškou. Medzi horolezcami v základnom tábore sa pre neho vžil názov „Pumori“, podľa tvarovej príbuznosti so štítom rovnakeho mena v Himalájach. V tejto chvíli ešte netuším, že už o štyri dni budem v jeho severnej stene spolu s Jurijom Borodkinom.

Hrebeňom zostupujeme veľmi rýchlo. Chvilu po poludní sa dostávame do výrazného sedielka, z ktorého je prekrásny pohľad do steny. Sme asi v polovici výšky skalnej časti steny, ktorá na nás bezprostredne pôsobí svojou mohutnosťou. V prevalujúcich sa mračnách, chvíľami sa nám zahaľujú, chvíľami sa objavujú pôsobí veľmi pochmúrno a tiesnivo. Spolu s Mišom sa zhodujeme v tom, že keby sme odtiaľto stenu videli skôr, nikdy by sme do nej nevstúpili. No teraz už je všetko za nami. Na ladovci Chabarbib – Chac budeme o dve, tri hodiny a odtiaľ cestu do základného tábora už poznáme.

29. júla dopoludnia prichádzame do základného tábora. Všetci z tábora nám vychádzajú v ústrety zvítať sa s nami. Radosť z úspešného výstupu je ale skalená správou, že po ťažkých zraneniach pri páde vrtulníka v Tatrách skonal v popradskej nemocnici náš dlhoročný spulavec a kamarát Milan Kriššák. Premietam si

množstvo ciest a prvovýstupov, ktoré sme spolu vyliezli v Tatrách aj v ostatných horstvách, spomínam mnohé expedície, na ktorých sme spolu boli. Prežili sme mnohé nebezpečenstvá v horách, aj pri cestách do hôr pri expedíciách. A nakoniec zahynul v našej pretechnizovanej dobe vinou techniky. Aký paradox!

Táto tragická správa nás s Mišom úplne zdrvila a je nad naše momentálne sily ju čo aj len pochopiť a už vôbec nie sa s ňou zmieriť. Napriek všetkej nepochopiteľnosti zostáva však faktom

a my obaja sa rozhodujeme venovať absolvovanú cestu Milanovej pamiatke.

Miloslav Neumann

Z obsahu

Prvovýstup na Point Yosemite (Andrej Belica)
Subjektívne nebezpečenstvo v horách (Dougal Haston)
Horolezecký materiál aký a kde
Horolezecký doktor (Igor Koller)

26. IAMESÁK, 2/1980, 48 strán,
1700 výtlačkov

Z obsahu

Deväť skalolezeckých rokov (Marián Marek)
Radek Roubal – šesťdesiatnik
Horolezecké výstupy 1979
Prvýkrát na Aljaške a prvovýstup (Miloslav Neumann)
Dolomity zima 1980 (Ján Porvazník)
55. TH IAMES 1979 (Ludo Trautenberger)
Fitz Roy Severný pilier – Sólový prvovýstup
Renata Casarotta (spracoval Zoltán Demján)

Redakčná rada IAMESÁKa

V rokoch 1969 až 1980 bol motorom spolkového časopisu a vedúcim redakčnej rady Radek Roubal.

Od začiatku v redakčnej rade pracovali Ivan Bajo (Kresby), Jozef Michalov a sekretárka zväzu Viera Bočová, ktorá zabezpečovala expedíciu časopisu.

Od 3. ročníka v roku 1971 sa do príprav

časopisu zapojil Martin Kuček a od 4. ročníka, rok 1972, aj Ivan Kluvánek. Po dvoch rokoch prestávky 1977 – 1978 sa vydávanie časopisu obnovilo v roku 1979. Redakčnú radu opäť viedol Radek Roubal. Jej členmi boli Ivan Bajo, Martin Kuček, Katarína Valovičová, Arno Puškás (návrh obálok) a Politicko – výchovná komisia zväzu v zložení (Peter Hargaš, Eva Chovancová, Hana Somorová, Miroslava Staszová a Marián Šimo).

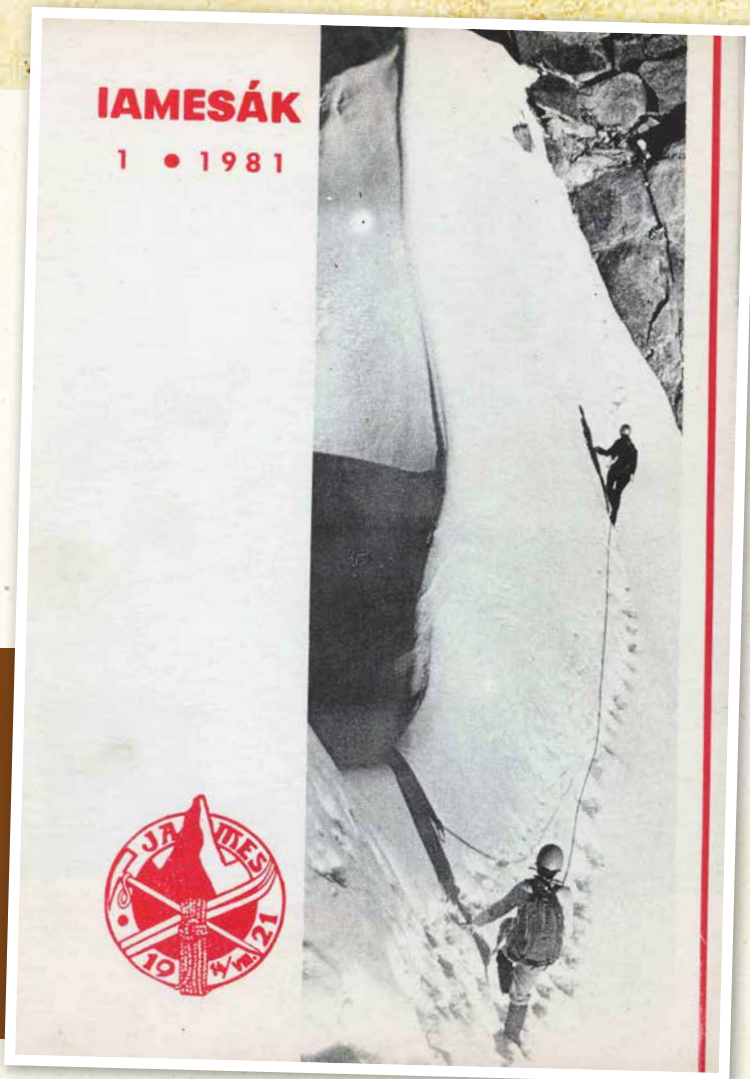
-SU DVE PREČ
"PADLA" - IDE SA
NA PIVO..."

12°

Bajo

50 rokov časopisu Horolezec (Iamesák, Jamesák) Druhý diel (1981 – 1991)

Tento rok má náš časopis okružle jubileum, prvé číslo vyšlo v auguste 1969, a tak oslavujeme už jeho 50. ročník. V priebehu roku 2018 pripravujeme pre vás výber toho najzaujímavejšieho, čo sa na jeho stránkach publikovalo. Prvý diel seriálu sa týkal rokov 1969 až 1980. Tento druhý diel zahŕňa obdobie 1981 až 1991. Časopis vychádzal do roku 1988 vo veľkosti 16,5 x 23,5 cm a v rokoch 1989 až 1991 ako A5. Od roku 1992 sa časopis začal tlačiť vo veľkosti 21cm x 28 cm.

XIII. ročník

V roku 1981 vyšlo iba jedno číslo.

27. IAMESÁK, 1/1981, 48 strán, 1700 výtlačkov

Z obsahu

Odišiel Róbert Kubín 1910 – 1980 (Jozef Šimko)
Výstupy roka 1980 (trénerská rada)
56. THT IAMES (Jozef Michalov)
Moje skúsenosti z Bergelu (Igor Koller)
Vývoj skalného lezenia v Kolorade
Magnézium – áno alebo nie?
Konceptia skialpinizmu
v Československu 1981 – 1984
Príloha – Sir Edmund Hillary

Redakčná rada

Do čísla 1/1984 pracovala redakčná rada v stabilnej zostave pod vedením Radka Roubala.

Technickou redaktorkou bola Božena Trnková. V redakčnej rade sa striedali Ivan Bajo, Martin Kuček, Arno Puškáš, Peter Hargaš, Zoltán Demján, Mária Bodnárová, Miroslav Topinka, Ján Obuch a Marián Šajnoha. Obálky navrhoval Arno Puškáš.

Od čísla 2/1984 stal vedúcim redaktorom Peter Hargaš a výrazne sa zmenila redakčná rada. V rokoch 1984 až 1991 v nej postupne pracovali: technická redaktorka Božena Trnková – Braklová, Miroslav Belica, Alexander Buzinkay, Zoltán Demján, Alan Formánek, Robo Gálffy, Marián Grebáč, Vlado Linek, Jana Plulíková, Ivan Sekaj, Hana Somorová, Jozef Trabalka, obálky navrhovali Ladislav Donauer a Peter Hargaš.

XIV. ročník

V roku 1982 vyšli 3 čísla.

28. IAMESÁK, 1/1982, 52 strán, 2000 výtlačkov

Z obsahu

60 rokov organizovaného horolezectva v Československu a 57. THT IAMES 1981 (Jozef Michalov)
Skalolezenie v roku 1981 (Marián Marek)
Čistota v horolezectve a umelé pomôcky (Igor Koller)
Oddílová expedícia Garhwal Himalaya 1979 (Zdeněk Lukeš)

29. IAMESÁK, 2/1982, 40 strán, 2000 výtlačkov

Z obsahu

Horolezecké výstupy roka 1981 (Igor Koller)
Južná stena štítu Komunizmu (Miloslav Neumann)
Južná Amerika 1981 – 82 (Michal Orolin, Ivan Fiala)
Návšteva v Novozélandských Alpách (František Kele)

30. IAMESÁK, 3/1982, 38 strán, 2000 výtlačkov

Z obsahu

58. THT IAMES (náčelník Jozef Michalov)
Himaláje 1981 (Ivan Gálffy)
Pamír 1981 – oblasť Pik Komunizmu (Ivan Urbanovič)

Fanské vrchy 1982 (Igor Koller)
Úspechy slovenského skialpinizmu (Igor Viest)

XV. ročník

V tomto roku vyšli 4 čísla.

31. IAMESÁK, 1/1983, 56 strán, 2000 výtlačkov

Z obsahu

Hodnotíme rok 1982
Výstupy roka 1982 (Igor Koller)
Skialpinizmus – z jeho histórie a súčasnosti (Rudo Macho)
Skalolezecké preteky na Vtáčniku (Marián Marek)
Horolezectvo v TANAP-e (Juraj Turošík, riaditeľ TANAP-u)

Novinka horolezeckej výzbroje – dvojjámková a kompaktná karabínka

Predčasom som v Krásach Slovenska a v Smiechu na laně uverejnil príspevok *Metamorfózy horolezeckého kladiva*, v ktorom som vyzval horolezecký ľud k tvorivému prístupu k výstroju a výzbroji, k jeho zlepšeniu a zdokonaľovaniu. A siedmimi modifikáciami horolezeckého kladiva som naznačil progresívny smer tejto činnosti. Neskôr som zveladil horolezeckú príhľbu a nohavice. Žiaľ, nezabralo to, odvtedy nikto a nič! Nikto ma

XVI. ročník

V tomto roku vyšli 4 čísla.

35. IAMESÁK, 1/1984, 52 strán,
2250 výtlačkov

Z obsahu

Spomienky na Dolomity (Dušan Myslivec)
Durmitor – málo známa lezecká oblasť

(Ján Obuch)

Z horolezeckej histórie Zádielskej doliny

(Vladimír Kováč)

Začali s tým antropoidi (Ivan Bajo)

Odišiel Jožo „JAMES“ Šimko 1909 – 1983 (Jozef Michalov)

36. IAMESÁK, 2/1984, 44 strán

Z obsahu

Rondoy – Z stena (Ján Porvazník)

Na Broad Peak (Greg Child)

37. IAMESÁK, 3/1984, 40 strán

Z obsahu

Lhoce Šar (Ivan Gálffy)

Lezenie vo Veľkej Británii (Alan Rouse, preložil
Ivan Sekaj)

Civetta, piknik a Maugli (Ladislav Odstrčil)

Medzinárodné skalolezecké preteky Krym 1984

(Ervin Velič)

Najhoršie podmienky na svete (Alan Formánek)

38. IAMESÁK REVUE, 4/1984, 44 strán

Z obsahu

Čistota lezenia v praxi (Igor Koller)

Horolezecké výstupy roka 1983 (Igor Koller)

Američan v Československu (Alan Formánek)

Malokarpatský paroh – preteky v liepaní

(Igor Koller)

Naše príhody a skúsenosti s „červeným

puntíkom“ v Tatrách (Alan Formánek)

Prásknutí bičem

(Z listu, ktorý napísal 17-ročný horolezec
svojej mame)

„Poď sa baliť, o poldruha hodiny ide vlak.“

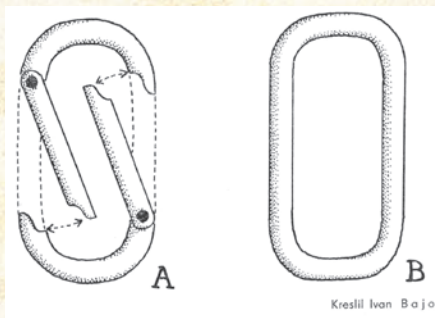
„Nie. Ostanem tu ešte do zajtra obeda. Chcem vyskúšať jednu cestu,“ odpovedám. Rozprávam sa so svojím priateľom, spolulezcom. On musí ísť domov a ja tu, v Adršpaňsko-teplíckych skalách, chcem pobudnúť ešte noc a deň. Mám v úmysle vyskúšať cestu Prásknutí bičem.

Asi pred mesiacom som tam padol sedem metrov. Bolo to iba zašibanie v mysli. Malá chybička, za ktorú sa platí. Keď som mal už previs za sebou, zrazu som sa zlakol a začal schádzať. Došlo magi (sila). Počas letu som vnímal hvízdanie v úsiach a potom som odvisol ako žaba. Až na pár odrenín sa mi nič nestalo.

Večer si ľiham spať s tým, že to zajtra znovu skúsime. (Dobodol som sa totiž s iným kamarátom.) Moje sny sú trochu divné. Leziem v nich cesty zajtrajšieho charakteru – previsnuté päťmetrové špáry. Okolo špáry nie sú žiadne chyty. Vložím do nej ruku – drží tutovo.

Ráno už celý preč do lezenia štartujeme pod nástup. Cesta nám ubieha akosi pomaly. Do ▶

nenasledoval, nič nové sa v podstate neobjavilo. Preto som sa rozhodol naznačiť metódu, ktorou tvorivo, progresívne a sám zasahujem do vývoja horolezeckého materiálu. Možno jej osvojenie a použitie uvoľní driemajúce potenciálne schopnosti horolezcov a nastane epocha horolezeckých vynálezov, novinek, modifikácií, aplikácií, metamorfóz, ktoré možno posunú o kúsok vpred naše horolezectvo, ale aj jeho pridružené podoby ako sú vzťažné disciplíny – skalolezectvo, skialpinizmus, speleoalpinizmus a ďalšie.

Teda k tej metóde. Je to jednoduché, robím to takto: sadnem si pohodlne a položím pred seba časť horolezeckej výstroja – výstroja a fľašu červeného vína. Tvorivo sa na predmet dívam a tvorivo popíjam. Po určitom čase sa dostavuje niečo ako múza a predmet sa vám postupne začína javiť v novom svetle, v nových, často prekvapujúcich súvislostiach. Zdôrazňujem práve tú múzu, inšpiráciu, lebo technický talent nie je dôležitý a technické vzdelanie je skôr na obtiaž, zužuje obzor, bráni rozletu ducha. Ale aj tento „prebytok“ technickej erudície sa dá prekonať – ďalšou fľašou červeného. No, a keď vám volačo napadne, tak si to rýchlo zaznamenajte, zakreslite. Neskôr bez múzy je to už ťažšie, začínate mať pochybnosti, nedôveru k vlastným myšlienkam.

Nebudete mi veriť, ale to je vlastne všetko, celá moja metóda. A je to už tu. Po celý čas, čo píšem tento príspevok do IAMESÁK-a, pozorám sa na horolezeckú karabínku a popíjam červené víno. A už to mám – mimovoľne som vyriešil dva problémy horolezeckých karabín, len tak mimochodom, bez väčšieho úsilia, ako aktuálnu ilustráciu k mojim úvahám o metóde.

Prvý problém: manipulácia s karabínkami v stene. Stojíte v rebričkoch, slučkách, zavesených v karabínke a potrebujete lano vypnúť, zapnúť, vybrať či založiť lano, slučku, čakan, kladivo, batoh, seba. Zámka karabínky je zásadne vždy podľa zákona schválnosti na opačnej strane pritisnutá ku skale, oмотaná lanom, slučkou.

Musíte karabínku otáčať, prevracat', pchať prsty medzi karabínku a skalu – proste brdlačina! Riešenie je pritom detsky jednoduché: dvojzámková karabínka! (Obr. A) Zámka na jednej i na druhej strane! Akokoľvek na karabínku siabnete, zľava či sprava, zozadu či spredu, vždy máte k dispozícii zámku karabínky – cvak – a je to! Manipulácia s dvojzámkovými karabínkami sa

aj pri extrémnych výstupoch stáva hračkou, výstupy sa zrýchlia, doterajšiu brdlačinu vystrieda ľahkosť, dynamickosť manipulácie.

Druhý problém: pevnosť karabínok. Karabínka je podľa testov najslabšia tam, kde je jej „telo“ prerušené, otvorené. V mieste zámky sa pri veľkom zatažení (páde) rozťahuje, otvára, zlybáva. Smiešne jednoduché riešenie: karabínka bez zámky! (Obr. B) Celistvá, kompaktná karabínka! Jej pevnosť, spoľahlivosť sa mnohonásobne zvyšuje. No, a je po probléme!

Striedaním dvojzámkových a kompaktných karabínok pri výstupe sa na jednej strane zjednoduší, uľahčí manipulácia pri lezení a pri istení, na druhej strane sa výstup stáva bezpečnejší. No, a to sa mi podarilo vyriešiť teraz, len tak mimochodom – za niečo vyše hodiny, čo toto píšem. No a vína ubudlo – pol fľaše! Moment, tu vedľa je už jedna prázdna fľaša – no, a tak sa pustím múzy plný do niečoho väčšieho, hoci do problémov okolo lán alebo skôb. Ale o tom až inokedy.

Autor príspevku a patentu Ivan Bajo

32. IAMESÁK, 2/1983, 40 strán,
2000 výtlačkov

Z obsahu

Premožiteľia Z steny Fitz Roya doma (František Morvay)

Náčrt himalájskeho horolezectva (preložila D. Karđošová)

33. IAMESÁK, 3/1983, 36 strán, 2000 výtlačkov

Z obsahu

Stručný pohľad do 50-ročnej histórie žilinského horolezectva (Ivan Raffaj)

S výpravou SGS pri SAV v Patagónii a na Ohňovej zemi (František Kele)

34. IAMESÁK, 4/1983, 96 strán,
2000 výtlačkov

Z obsahu

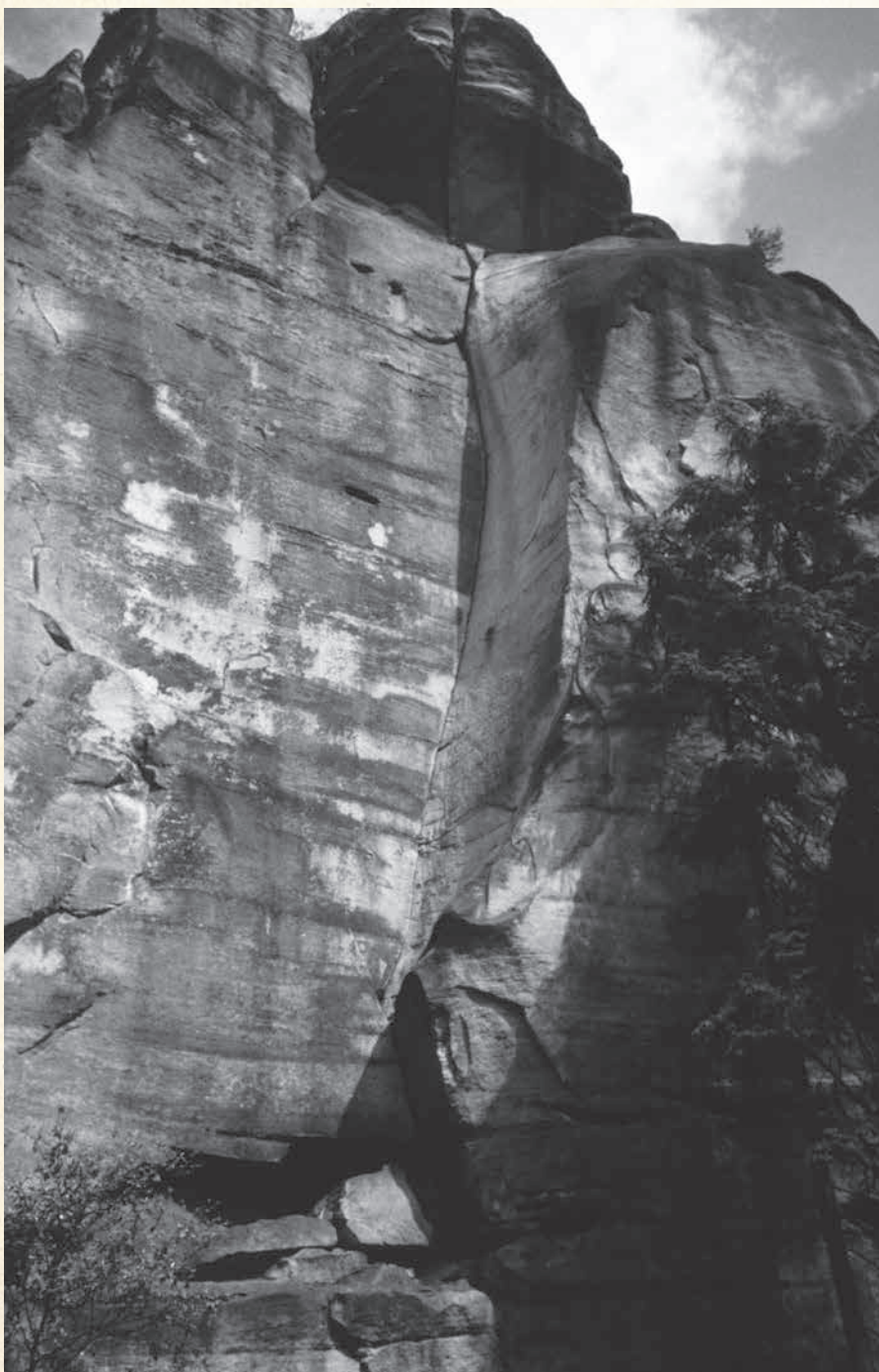
59. THY IAMES (Jozef Michalov)

Yosemiteký lezec (preložil Peter Slivka)

Cvičné skaly a či plnohodnotný športový terén (František Korl)

Sú azda ženy lepšími alpinistkami? (Igor Miko)

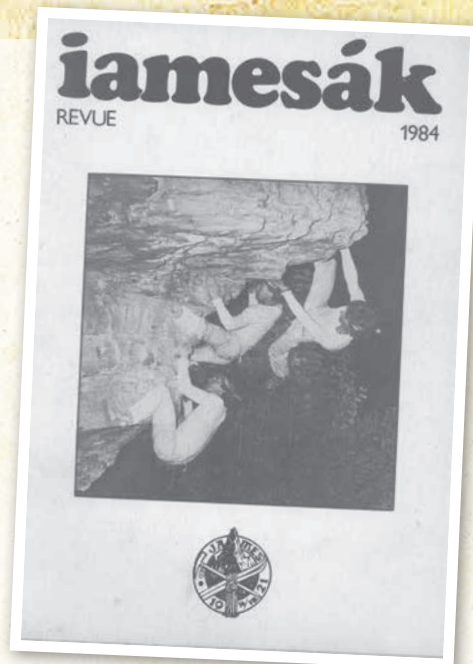

reči sa nedávame. Stretáme kolegov a hneď sa nás pýtajú:

„Čo idete liezť?“

„Ale, takú špáru. Tuto mladý sa splašil,“ ukazuje Lubo na mňa. O chvíľu sme pod naším cieľom. Je úžasný. Hneď ma chytá strašný ošial, ale zároveň aj tréma. Hľadím hore: tridsaťmetrový sokolík (kút, v ktorom je špára, chytením špáry a zaprením nôh sa dá postupovať nahor) a osem metrová previsnutá špára. Môj zrak sa s úľavou zastavuje na každom zo štyroch istiacich bodov.

O chvíľu prichádzajú prví zvedavci – kamaráti. S Lubom si sťahujeme, kto pôjde najťažší úsek prvý. Raz, dva, tri – „Ó, vyhral som,“

kričím na plné hrdlo. No v duchu mám aj trochu strach, veď som si tam už raz zalietal.

Teraz sa mi azda nestane nič podobné, tie lety sa mi akosi nezdarujú. Vyberáme veci z batohu. Počítame karabínky, slučky. Naväzujeme sa na lano. Lubo lezie k druhému krubu (kruh je silnejšia väčšia skoba), kde sa zaistí a odsadne. Ja doliežam k nemu. Beriem si od neho lezecký materiál. Pozerám dolu, kde stoja kamoši:

„Teraz to príde. Krváky.“

Ja sa iba usmievam. Odliezam od Luba, zaistím sa do krubu a prichádzam pod previs. Tu si spravím ešte jeden istiaci bod zo slučky. Pozriem sa na previsnutú špáru. Je úchvatná. Nastúpim, no hneď aj zliezam.

„To som si iba vyskúšal,“ hovorím tým dole. Skúšam viackrát, no akosi sa neviem odhodlať. Našťastie je tu dobré oddychové miesto. Dá sa tu sedieť ako na stoličke. Ako tak sedím, pozorujem podo mnou dobrú sluchtu. Ale cítim sa isto. Ešte dva razy skúšam nastúpiť do špáry, no akosi strácam morál. Už si myslím, že to nevyleziem. Napriek povzbudeniam zdola sa opäť a opäť vraciam do sediacej polohy. Zrazu niekto kričí:

„Ty debo, veď si už mohol byť hore. O tri štvrté hodiny ti ide vlak domov!“

Nahnevám sa. Dvakrát sa zhlboka nadých-
nem, vložím pravú ruku do špáry a zatnem päst, potom druhú ruku a zatnem päst, pričom nohy kladiem pod seba. Takto postupujem hore. Mám strach, aby sa mi nestalo to, čo minule. Ani sa ne-
nazdáť a nohy mám nad previsom a už-už sa načahujem rukou po krubu. Zaistím sa:

„ÁÁÁ!“

Zdola počujem potlesk. Hneď doberám kamaráta, ktorý zároveň vylieza na vrchol pieskovej veže. Ponáhlame sa, aby sme stihli vlak.

Vo vlaku spomínam, ako mi bolo dobre. A ja už musím ísť domov. Spomínam na krásne pocity, ktoré nikde inde nemôžem zažiť, iba pri lezení.

Sveťa Poláček

XVII. ročník

V tomto roku vyšli 3 čísla.

39. IAMESÁK, 1/1985, 72 strán

Prvýkrát vyšiel časopis s lesklou obálkou.

Z obsahu

Československá horolezecká sezóna 1984 (Igor Koller, Jan Krch)

Mt. Everest 1984 (Zoltán Demján)

Za Juzekom... (Štefan Petrovič)

Stena silných zážitkov (Igor Koller)

O vlások (Reinhard Karl, preložil Ján Porvazník)

40. IAMESÁK, 2/1985, 60 strán

Z obsahu

Dhaulágíri, zabudnutá Z stena (Jarýk Stejskal)

Čo nového na skalkách 1984 (Ivan Sekaj) – prvýkrát bolo uverejnená skalkárska sezóna na Slovensku

Broad Peak za jeden deň (Krzysztof Wielicki)

Nazdar kamaráti

Približne pred rokom sa Vám dostalo do rúk Revue Iamesáka. Prirodzene, nešlo o nový časopis, ale, povedzme, o diplomovú prácu novej redakčnej rady, ktorá mala pokračovať vo vydávaní horolezeckého spravodaja. Doktor Raadek Roubal redigoval Iamesáka plných 15 rokov, no vlni už pre zdravotné problémy nemohol pokračovať vo svojej práci. Za spomínané obdobie urobil veľký kus zásluhnej roboty a patrí mu za to vďaka i uznanie.

Revue Iamesáka bolo teda prvým výsledkom nového tímu, ktorý vznikol v podstate spontánne z mladých lezcov. Dali sme si dva hlavné ciele: postupne zlepšovať a spestriť obsah a zabezpečiť pravidelné vychádzanie Iamesáka. Druhý z cieľov je podstatne náročnejší, pretože v tomto smere celkom závisíme na tlačiarňach a prípadné meškanie či zlyhanie techniky nemôžeme, žiaľ, nijako ovplyvniť. Ale veríme, že do konca tohto roku sa nám podarí zabezpečiť štvrtroční periodicitu.

Spestrenie a skvalitnenie obsahu chceme dosiahnuť uverejňovaním pôvodných reportáží od slovenských i českých lezcov zo zabraničných expedícií, ďalej sprievodcovskými materiálmi s nákresemi ciest (Tatranské steny); postupne budeme predstavovať skalky na Slovensku (Skalky) i niektoré pieskovcové oblasti aj významné steny v zabraničných horách. Na okraji záujmu neostane ani skialpinizmus, skalolezenie, bouldering. Proste, každý by si v Iamesáku mal nájsť to svoje. Predpokladáme, že oblasť majú a budú mať aj preklady atraktívnych článkov z Alpinu či Der Bergsteigera i prevzaté testy horolezeckého a skialpinistického materiálu. Prirodzene, na úrovni nášho časopisu sa podielate aj Vy.

Vytlačenie Iamesáka zatiaľ naozaj trvá dlho, no i tak sme viackrát nemohli použiť zaslané príspevky, pretože došli pol roka po akcii. Bolo by trochu smiešne, keby sme reportáž zo zimy 1984 uverejnili v lete 1985. Nehnevajte sa, ale neverím, že z 8 – 10 člennej partie by sa nenahli ani jeden borec, ktorý by bol schopný sadnúť si nad pár hárkov papiera a napísať pre kamarátov niekoľko súvislých viet. Na druhej strane však musím vyzdvihnúť veľmi dobrú spoluprácu, ktorá sa rozbehla, napríklad, s chlapcami (i dievčatami) z košického Metropolu, niektorými Tatrancami i s bratislavskými oddielmi. Prebúdzajú sa talenty aj inde a to je fajn. Pretože, ak je veľa materiálu, je z čoho vyberať a stúpa kvalita.

Tolko teda na úvod do druhého roku práce nového tímu Iamesáka. Držte nám palce, aby sa darilo s tlačiarňami a aby sme dokázali obsahom uspokojiť čo najviac čitateľov.

Peter Hargaš

41. IAMESÁK, 3/1985, 44 strán

Z obsahu

Z histórie skialpinizmu vo svete a v ČSSR (Robo Gálly)

Napriek zime a snehu (Michel Piola, preložila Renáta Škafská)

Obojok

Svojej priateľke z oddielu Violke som dal ako svadobný dar obojok. K tomu som pridal „návod na použitie“:

Drabá Violka!

Dostala si sa do stavu... oné, vlastne... chcel som povedať, vošla si do stavu manželského.

Prajem Ti teda všetko... proste všetko to obľúgtne, čo si tak ľudia zvyknú priať. Ani sám neviem, čo tam všetko patrí. Ale chcem zopakovať aspoň to najdôležitejšie – aby si bola šťastná.

Každý máme svoje kvality aj nedostatky. Ani Tvoj manžel nie je výnimkou. (Zámerne používam termín manžel, časom si na túto hlúpu prezývku Vlada budeš musieť zvyknúť.) Preto moje ďalšie pranie je, aby si z neho urobila poriadneho a poslušného muža. Tak, ako sa patrí. Všetci vieme, že to nie je ľahká úloha. Lenže ja verím, že Tebe sa to predsa podarí. Samozrejme,

musia k tomu existovať predpoklady aj u Vlada. Lenže nemusíš sa báť.

Predsa nie si v takej situácii, ako boli kedysi alchymisti. Tí sa totiž pokúšali urobiť z hovna zlato, čo je principiálne nemožné (aspoň zatiaľ). Lenže všetci, čo Vlada poznáme, vieme, že to s ním predsa nie je také zlé. „Obsah dobrý, iba forma...“, ako by povedal filozof.

Ale poďme k veci. Prijmi od nás túto umelú pomôcku, ktorá by Ti mohla pomôcť v Tvojom zápase. Možno použiješ aj iné predmety, ako varechu, valček na cestu, krystalovú väzu, čínsky porcelán, či vajčka alebo iné potraviny, prípadne ľadovcové kladivo a vývrtky do ľadu. Napokon, na každú situáciu sa hodí iný predmet (najmä, keď sa hodí). Proste, vyber je široký a neviem, aké metódy si najviac obľúbiš. Že sa Ti to podarí bez spomenutých „umelých pomôcok“, čiže po našom voľne“, o tom si dovoľím pochybovať. Ale ničto zato. Veď už aj klasici hovorili, že „hrubá sila víťazí“.

No prejdime k technickej stránke daru. Táto pomôcka sa nazýva obojok. Vývoj človeka je proces evolučný a aj premena Tvojho muža bude postupná. Možno ju však rozdeliť do štádií, ktoré Ti ozrejším na nasledujúcom príklade. Tento príklad ber zároveň ako návod na použitie obojka.

Predstav si, že Vlado pride s tým, že večer ide do Tatier. Urob nasledovné:

1. Usmej sa a povedz: „Dobré“.

2. Nenápadne vezmi obojok (musí byť vždy po ruke).

3. S nežným pohľadom sa k nemu pomaly približuj.

4. Použi tieto formulácie: „Vladko, vezmi si teplé spodky, bude zima“, alebo „Nemám Ti na cestu niečo uvariť?“, prípadne „Máš dost peňazí?“ atď.

5. Bude zaslepený (tzv. „na mätko“). Vtedy sa k nemu približ celkom, objím ho a zozadu mu rýchle pripni obojok. ▶

Kresba PETER HARGAŠ

6. Potom silne zvrieskni: „Nikam nejdeš, zasnran! Doma budeš!“

7. Teraz musíš obojok držať veľmi pevne a obami rukami, pretože reakcia na takýto šok býva veľmi silná.

Dôležité upozornenie: Znenie formulácie v bode 4 musíš časom meniť, aby metóda ne-stratila účinnosť! Teraz vysvetlím spomenuté štádiá premeny:

1. Štádium – začiatok.

2. Štádium miernych pokrokov. Po určitom čase bude už stačiť, keď sa pred Vladovým plánovaným odchodom začneš usmievať točiac obojok vedľa seba. Vytvorí sa u neho podmienený reflex a chuť odcestovať ho hneď prejde.

3. Štádium veľkých pokrokov. Bude stačiť, keď bude obojok visieť v predsieni.

4. Štádium cieľové. Okrem nákupu, cesty do čistiarne, do školy (do roboty), prípadne s Tebou do kina alebo divadla ho ani nenapadne nikam ísť.

V štvrtom štádiu obojok stratí svoj význam. Z Vlada už bude láskyplný, milujúci (nepochybné už aj teraz), ale najmä poslušný a poriadny manžel. Potom si môžete kúpiť psika, dať mu ten obojok a Vlado nech s ním chodí každý deň na prechádzky. Stanete sa domácnosťou, v ktorej konflikt manželského trojuholníka (Ty, Vlado a obojok) vystrieda rodinná harmónia, šťastie, pokoj a mier.

Tvoj priateľ Ivan Sekaj

XVIII. ročník

V tomto roku vyšli 4 čísla.

42. IAMESÁK, 1/1986, 56 strán

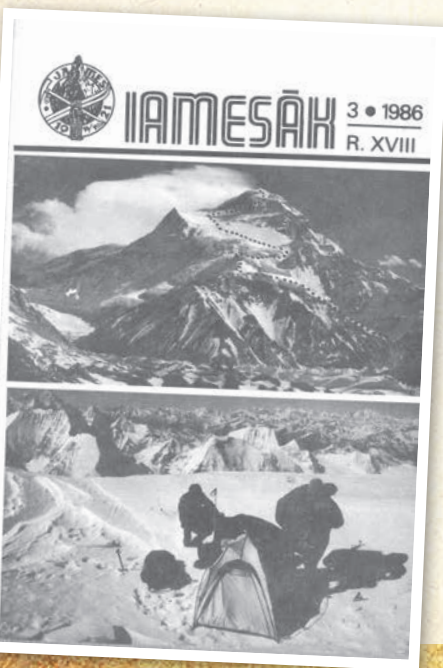
Z obsahu

Kaukazská operácia 1942 - 1943 a horolezci

(Vladimír Vladimírovič Oreško, Jozef Michalov)

Znovuobjavený Grand Capucin (Michel Piola, spracoval Alan Formánek)

Krok k desiatemu stupňu (Wolfgang Güllich, spracoval Ivan Sekaj)

43. IAMESÁK, 2/1986, 42 strán

Z obsahu

62. THT IAMES (Rudo Macho)

Hodnotenie československej horolezeckej sezóny 1985 (Jan Krch)

Športová príprava horolezca I (Róbert Gálffy)

Skialpinistická sezóna 1985 (Igor Viest)

44. IAMESÁK, 3/1986, 48 strán

Z obsahu

Dhaulagíri, hora žiariaceho svetla (Ervin Velič)

Kuloár snov (Bob Mrózek)

Športová príprava horolezca II (Róbert Gálffy)

Trikrát Lomničák (Róbert Gálffy)

45. IAMESÁK, 4/1986, 44 strán

Z obsahu

K2 južným pilierom (Peter Božík)

90 let českého horolezectví (Jaromír Wolf)

Aprílový výlet (Tomáš Čada)

Na lyžiach zo sedemtisíc (Robo Gálffy)

XIX. ročník

V tomto roku vyšli 4 čísla.

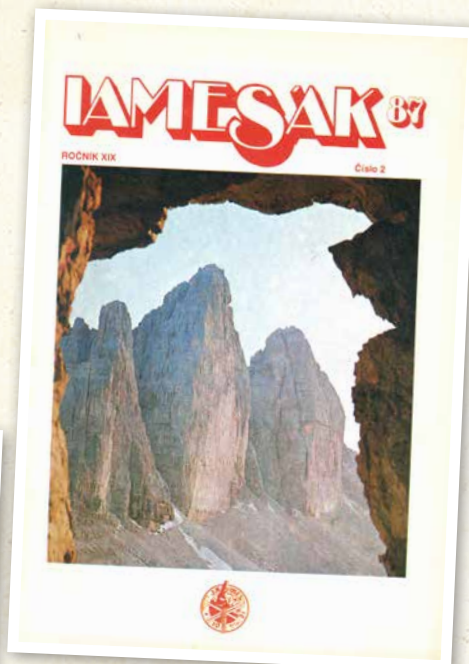
46. IAMESÁK, 1/1987, 44 strán

Z obsahu

Obzretie za sezónou 1986 (Jan Krch)

Športová príprava horolezca III (Róbert Gálffy)

Za kanálom La Manche (Tomáš Čada)

47. IAMESÁK, 2/1987, 40 strán

Prvýkrát mal časopis farebnú fotku na obálke.

Z obsahu

14 x 8000 metrov – a čo teraz? (Reinhold Messner, preložil Ivan Sekaj)

Ako sa robí 5.13 (rozhovor s Patrikom Edlingerom)

Testy sily a obratnosti

48. IAMESÁK, 3/1987, 40 strán

Z obsahu

Koncepcia rozvoja slovenského horolezectva

(Igor Koller)

Ťažké cesty na Slovensku (Ivan Sekaj)

Wojciech Kurtyka (Alan Formánek)

Stretnutie u Messnera (preložila Viera

Stadtruckerová)

1. celoslovenské preteky v lezení na obťažnosť - Cena Iamesáka (Ivan Sekaj)

49. IAMESÁK, 4/1987, 44 strán

Z obsahu

Problémy súčasného svetového, československého a slovenského horolezectva (Ivan Dieška)

Vývoj nevelhorského skalného horolezectva, jeho súčasný stav a perspektívy v Československu a na Slovensku (Ivan Sekaj)

Problémy a perspektívy horolezectví ve středných a vysokých horách (Václav Šírl)

Dialogy po Evereste (Peter Hargaš)

XX. ročník

V tomto roku vyšli 4 čísla.

50. IAMESÁK, 1/1988, 44 strán

Z obsahu

Diskusia o čistote lezenia (Zdeněk Vaník, Miloslav Pletánek, Ivan Sekaj, Igor Koller)

Ako som nevyhral (Peter Hargaš)

Po Amerike

nielen o Amerika

(rozhovor so Svetom Poláčkom)

Na strážnici Mliekárenského priemyslu sa 25. októbra 1987 uskutočnil nasledujúci rozhovor so Svetom Poláčkom:

10. augusta 1987 sme odleteli linkou OK 600 z Prahy do New Yorku. Pristáli sme večer o piatej a na letisku nás čakali americkí lezci, ktorí u nás boli na pozvanie minulý rok. S niekoľkými ľuďmi som ostal v New Yorku a po jeho týždňovej prehladke srne vyrazili do najbližšej oblasti Shawangunks. Tu sme sa zdržali dva dni a ďalej sme šli okolo jazera Michigan do štátu Wyoming, kde sme liezli na Devil's Tower. Po dvoch dňoch lezenia sme pokračovali ďalej do mesta Boulder v štáte Colorado. Mark Wilford nás tu ubytoval. Odtiaľ sme mohli chodiť liezť do oblasti Eldorado Canyon. Ďalšou zastávkou bol Smith Rock v štáte Oregon. Odpojil som sa od ostatných a šiel sorn navštíviť oblasť Squamish, ktorá sa po lezeckej a výzorovej stránke dá prirovnať k Yosemite. Odtiaľ som sa vrátil späť na Smith Rock, kde makali Petr Čermák – Bobuláč a Tomáš Čada – Tomas. Pôsobili sme tu najdlhšie zo všetkých oblastí, ja týždeň a pol a oni tri týždne. Potom sme išli do svetoznámych Yosemitev, kde nám ostalo len málo času na lezenie. Odtiaľ srne sa vracali naprieč celou Amerikou do New Yorku, len na jeden deň sme sa zastavili na Castleton Tower. V New Yorku som nemal záujem zostať dlhšie, odišli sme preto s Bobom Mrózekom a Tomasom na dva dni na Shawangunks. Pred odletom sme sa vrátili naspäť do gigantického mesta a linkou OK 601 sme sa 13. októbra 1987 vrátili do Prahy. Pokiaľ ide o dopravu v Amerike, používali sme dve malé

autá značky Chevrolet, ktoré nám Američania požičali. Autá neboli v dobrom stave. V závere cesty po menšej kolízii, keď sme na rovnej ceste spravili troje hodín, nám nabáňali strach.

Liezli sme na kremenici (Shawangunks), čadiči (Devils Tower), pieskovci (Eldorado), tufe (Smith Rock) a žule (Yosemite a Squamish). Lezenie sa mi najviac páčilo na Smith Rocku – sú tam veľké možnosti na lezenie ťažkých ciest. Potom v Yosemitech a v Squamishi, oblastiach dosť podobných čo sa týka charakteru skaly a výzoru. Také lezenie sa u nás asi nikde nevyskytuje. Z najvýznamnejších ciest som vyliezol: Dark Side of the Moon, RP, 5.13a (prvá 5.13a na Smith Rocku) a Tachchips, RP, 5.13 (má len málo RP prelezov a tiež je na Smith Rocku), jednu cestu na Devil's Tower, OS, 5.12, Kinchcrack, RK, 5.12c (Eldorado Canyon) a The Nose na El Capitana za 23 hodín.

Družstvo tvojich obvyklých ističov a strojcov dobrej pohody zostalo doma dva mesiace nezamestnané. Ako si sa vyrovnal s týmto handicapom a koho si namiesto nich prijal do pracovného pomeru?

V ťažkých cestách som striedal viacero spolu-lezcov, istili sme sa navzájom podľa toho, komu sa chcelo ísť liezť alebo kto mal čas na istenie. Raz som liezol s americkou lezkyňou, ktorá mi bola predstavená s tým, že urobí zhyb na jednej ruke a že lezie 5.13. Mala však problémy v cestách obťažnosti 5.9. Nos som liezol s Bobuláčom.

Okrem toho sme boli v kontakte s ďalšími Američanmi. Niektorí sa stretli s Henrym Barberom, mne sa však nedostalo možnosti uvidieť ho, pretože som sa práve nachádzal v New Yorku a on na Shawangunks. Stretol som môjho najobdivovanejšieho lezca Johna Bachara. Bol vyradený z lezenia pre vytknuté rameno. Narástlo mu väčšie brucho a stencili sa mu ruky. Vôbec sa nepodobal na svalnatého Johna Bachara. Stretli sme mnohých ďalších amerických lezcov, ktorí nevynikali svojím lezením, ale ochotou vo vzťahu k nám. Z diaľky som pozoroval neznámeho nemeckého lezca, ktorému nerobila potiaže cesta 5.13 a liezol ju ako pavúk. Jeho meno nepoznám.

Je nám dopriate byť svedkami hádok o osadzovaní nitov. Niekde sa môže osadzovať zo

zlaňáku, inde je potrebné osadiť ich z lezeckej pozície. Aká je situácia za oceánom?

Spôsob osadzovania kruhov závisí od dvoch činiteľov – od lezca a od oblasti. Sú lezci, ktorí odistujú cesty zhora, iná skupina to nerobí a dokonca nelezí cesty, ktoré boli odistené zhora. K nim patrí, napríklad, Mark Wilford, od ktorého som sa mimochodom dozvedel, že PP variant nevyšiel RP, ale iba AF, nemožno teda hovoriť o voľnom prelezení. Pokiaľ ide o vplyv oblasti na osadzovanie, spôsob závisí najmä od možnosti, ktoré poskytuje skala. Napríklad, na Devil's Tower bola iba jedna cesta, ktorá bola odistená zo zlanenia – brana, ktorá by sa pri súčasných možnostiach nedala inak odistiť. V ostatných cestách sa istilo len stopermi. Na druhej strane, napríklad, na Smith Rocku sú skoro všetky cesty odistené zhora.

Podľa môjho názoru sú niektoré oblasti vopred určené na istenie zhora, v iných by sa bolo treba pridržovať osadzovania zdola.

Edlinger pri svojej návšteve v USA vyliezol mnoho ťažkých výstupov vo veľmi etickom štýle, mnohé cesty najvyššieho stupňa obťažnosti liezol OS. Predchádzala tomu však príprava na domácej pôde, kde vyliezol mnoho prvovýstupov, pri ktorých si istenie pripravil zo zlaňáku. Keby liezol doma etickejšie a istil by sa výlučne zdola, vyliezol by iste oveľa menej prvovýstupov a asi by sa nebol vypracoval na svoju úroveň. Neetickým spôsobom sa mu teda podarilo dopracovať ku schopnostiam, pomocou ktorých môže predvádzať najetickejší spôsob.

Ja proti tomu nič nemám. Myslím si, že keď chce byť človek dobrý, musí na svojej tréningovej skale porušovať etiku.

V čom vidíš hlavný rozdiel medzi americkými a našimi lezcami?

Hlavným nedostatkom našich lezcov je menšia fyzická vyspelosť. Na druhej strane ju mnohí Američania získali napchávaním sa liekmi, čo sa mi vôbec nepáči.

V USA je veľmi málo špičkových lezcov, u nás je špička široká a trochu slabšia. Všeobecným názorom je, že najlepšia situácia je vo Francúzsku – tam je špička na vysokej úrovni a je široká. O Francúzoch sa hovorí ako o najlepších.

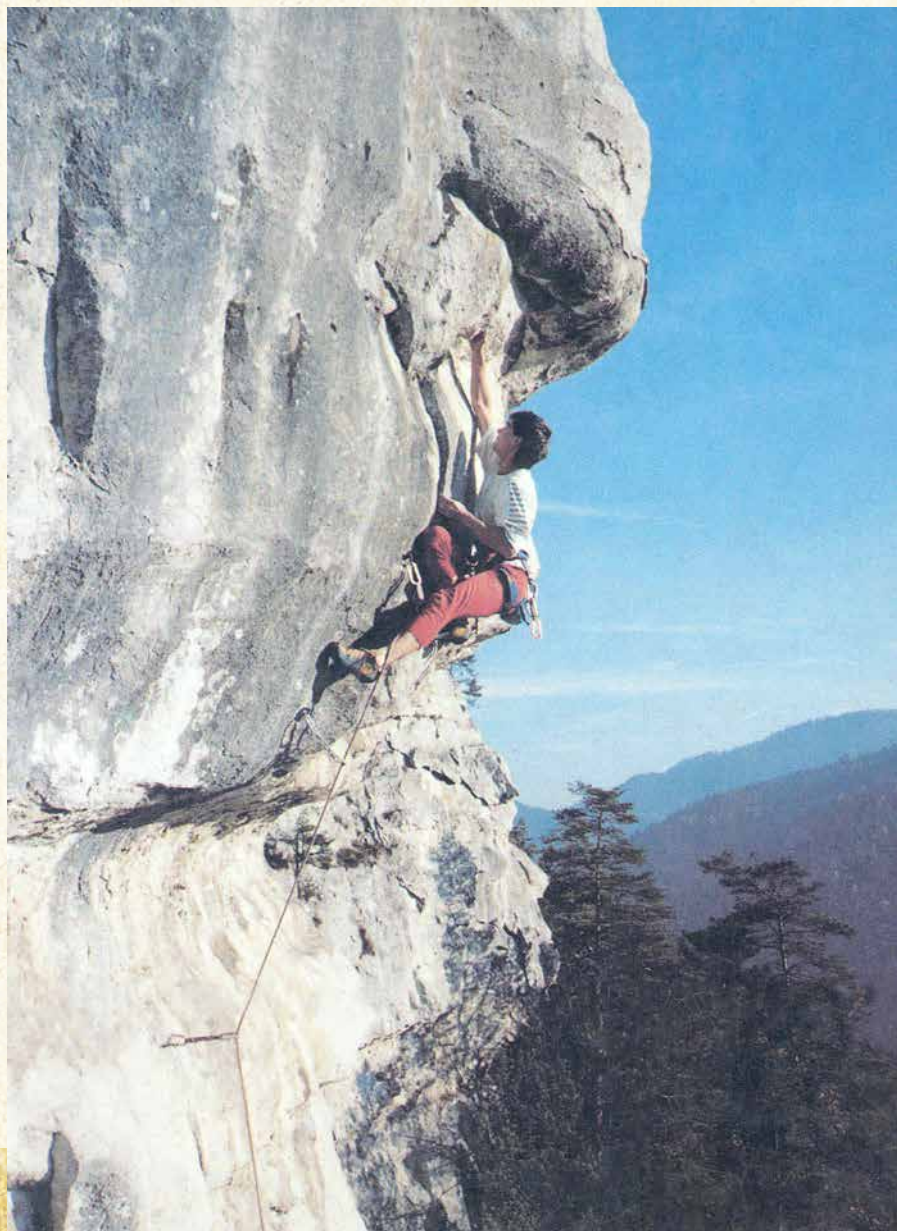
Mne sú najsympatickejšie talianske voľné lezkyne z provincie Miláno – vidiek. Ty si však rozumnejšie čerpal z originálnejších ponúk HZ a videl si exotickejšie kraje a ľudí.

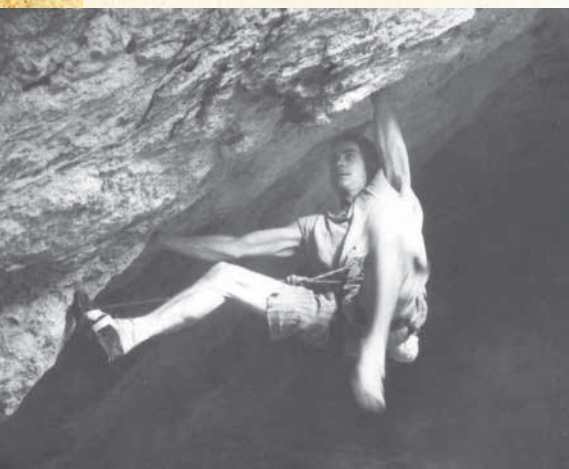
S tými zájazdmi máš pravdu. Mne boli svojou šialenosťou najsympatickejší Angličania.

Čo je potrebné k tomu, aby človek mohol liezť cesty klasifikácie 9 a viac?

Dôležité sú tri základné atribúty – triezvy um, smelý pud a priemerný zrak.

Často sa zamýšľam nad tým, či je dobré veľa cestovať. Keď je človek stále na cestách, nemôže sa dobre sústrediť na svoju vedeckú prácu. A okrem toho sa môže cestovania presýtiť. Čo to však znamená často cestovať? Je ▶

to individuálne, pre niekoho je časté ísť raz za mesiac na Zochovu chatu. Nechali ti tvoje výjazdy ešte priestor pre cestovateľské túžby, alebo túžiš iba lahnúť si na posteľ a meditovať?

Ostala mi túžba, chcel by som sa pozrieť do Austrálie a pod Himaláje. Pokiaľ viem, aj ty máš popri Peru podobné cesty v pláne, možno, že sa raz stretneme na vrchole K2.

Nemal si v USA problémy s dorozumením?

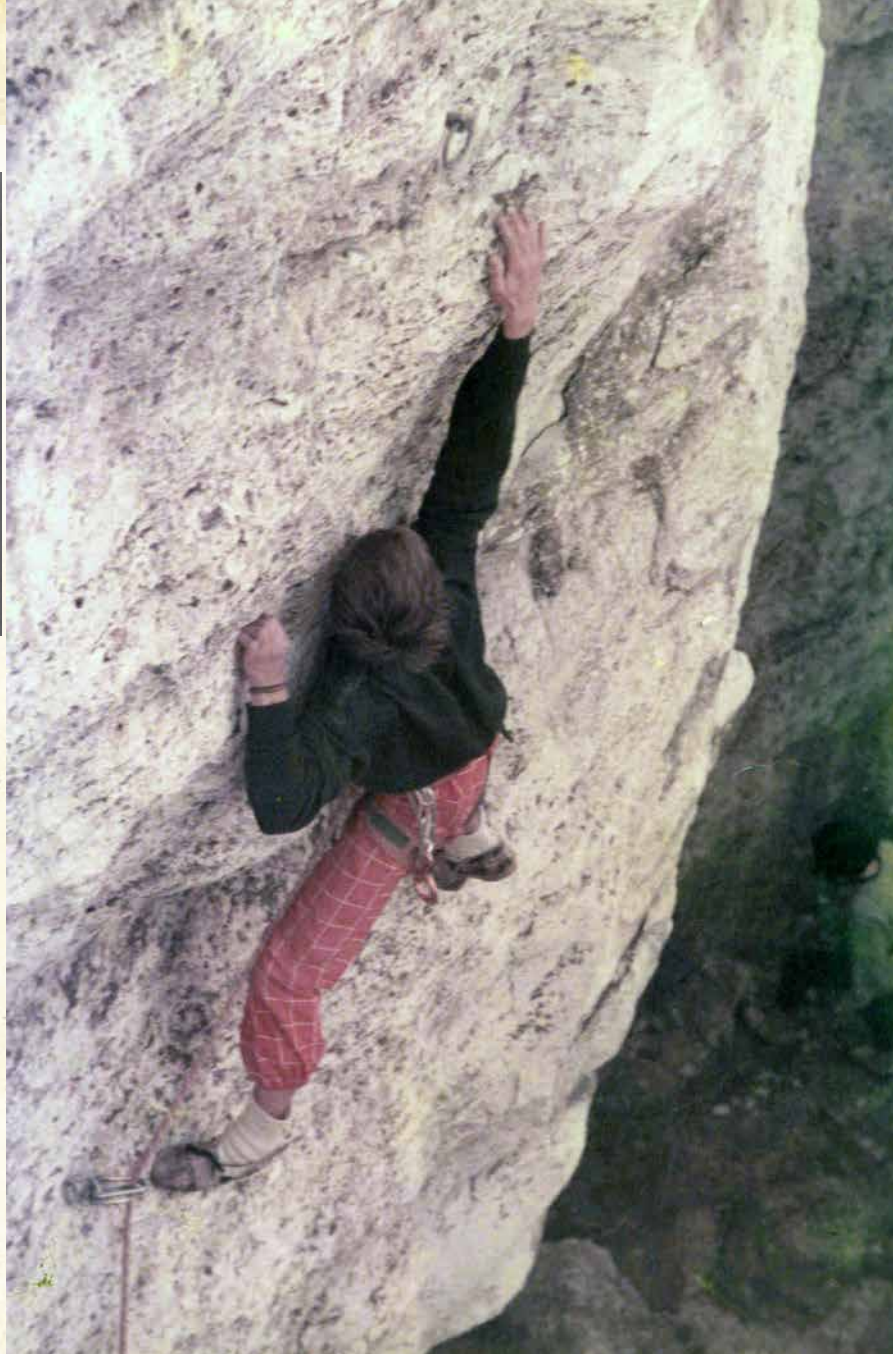
Rád by som sa naučil po anglicky. Mal som často ťažkosti, párkrát som sa dorozumel lámanou nemčinou a niekoľkokrát som nemal nijaké potiaže.

Výrobcovia papučiek so zdesením sledujú inováciu lepivej gummy do našich krajín. Aj najradikálnejší zástancovia kontaktu so skalou sú necitliví voči ich vzlykom a neváhajú vymeniť stotisíce lír za prchavý zážitok z lezenia na malých stupoch.

V lezečkách má človek trochu menej citu ako v papučkách, kontakt s prírodou je trochu horší a človek zo začiatku lezie viacej rukami. Na druhej strane však, v lezečkách vyleziem také cesty, ktoré by som v papučkách nemohol vyliezť. Ak chcem dobre liezť v nejakých lezečkách, musím v nich liezť často, aby som si na ne zvykol. Potom sa temer odstráni zbytočné visenie na rukách.

Dnes existuje mnoho špeciálnych druhov lezečiek. Ako nám povedal John Bachar, zástupca firmy Boreal v USA, výrobcovia sa dnes špecializujú na výrobu lezečiek do stienok, do špár, do previsov, prípadne univerzálnych typov. Najpopulárnejšie sú talianske značky. Pripomínam ešte, že typ lezečky by si mal každý vybrať aj podľa tvaru nohy (vyber je dosť veľký).

Podľa mňa, všetky dnešné temer dokonalé umelé pomôcky, ako aj vybrúsená technika lezenia uberajú lezeniu na dobrodružnosti a romantike. Človek potom niekedy nevie, či sa má nechať strhnúť kolobehom ambícií a odoprieť si lyrické stavy ducha alebo ísť bladať ducha starých dobrých čias. Ako sa pozerám okolo seba, sedia tu typy so zdedenými vybranými vlastnosťami a z jednej strany preklínam a z inej blahorečím

skeptickým silám, ktoré ma vrhajú z jednej polohy do druhej.

Technický pokrok nemožno vrátiť späť a treba sa prispôsobiť väčšine. Moje ambície nie sú na úkor vzťahu k prírode. Rád chodím do lesa nielen kvôli lezeniu. Mnohí naši skalní špecialisti majú lepší vzťah k prírode ako niektorí zlato-kopovia, ktorí si o sebe myslia, že sú skutoční jamesáci.

Mám v čerstvej pamäti staré časy v Slávií SVŠT. Potom sa vrece pretrhlo a 4 mladí lezci spolu s tebou a so mnou odišli do iných oddielov.

Myslím si, že lezenie nie sú len výškové práce. Situácia v Lokomotíve isto nie je ideálna, pre mňa je však najlepšia. Mám tam niekoľko dobrých priateľov a páči sa mi, že v našom oddieli sa lezci nedelia na skupiny A, B, C podľa výkonnosti. Človek sa nemusí snažiť byť lepší len preto, aby mal z toho výhody.

Aký spôsob akcií ti najviac vyhovuje?

Mám rád sólolezenie, rýchle akcie, maratóny

a ťažké lezenie. Najradšej chodím s niekoľkými svojimi najlepšími priateľmi. S ľuďmi, ktorým sa páči príroda, baví ich lezenie, nestahujú ma očami zo skaly a nenadávajú mi, keď ich nedoberám napevno.

Čo ti lezenie dáva a čo ti berie?

Lezenie ma baví a príliš sa nad tým nezamyšľam. Jedno však viem isto, že mi škodí v rozvoji ducha a v škole. Keď sa vrátim z lezeckej akcie, nevládzem vnímať umenie, spomínam a nemôžem sa sústrediť na prítomnosť.

A mohol by si teda s lezením prestať? Dobré si to premysli, pretože sú takí mravokárcovia, ktorí by ti povedali, že keď si sa vzdal takej bobumilej činnosti, nikdy si nebol skutočným horolezcom.

Čo je to skutočný horolezec? Skalky sú jeho cvičným objektom na prípravu na veľké hory. Má rád prírodu. Nie je to vecou toho, či skončí alebo nie. Myslím si, že nie som skutočný horolezec a chcel by som sa mu priblížiť. Chcel by som

ist do vyšších hôr, aby sa mi to podarilo. A chcel by som tam ísť aj preto, lebo by som tam bol bližšie k slnku a bolo by mi teplejšie. Mám tenkú tukovú vrstvu a v zime mi je zima.

Keď sa ti to podarí a skončíš s lezením, čomu sa budeš venovať potom?

Práci a...

Mnohé horolezecké sily Slovenska sú v poslednom čase posadnuté nevyhnutnou potrebou tréningu. V niektorých prípadoch sa tréning dokonca stáva vrcholom celého horolezeckého snaženia. Podľa mojich skúseností, keď človek trénuje príliš veľa a zle, môže začať strácať chuť do života, môže si ublížiť a môže sa mu zhoršiť koordinácia pohybov – začne, napríklad, liezť po rukách oveľa viac ako je potrebné. Dospel som k názoru, že je lepšie netréňovať vôbec ako trénovať zle.

Základným poznatkom z tréningu je, že pri ňom ubúda matéria z mozgu. Treba zosúladiť tréňovanie s myslením. Na extrémne cesty sa treba pripravovať, to je jasné. Tréning by mal byť zábavou, treba sa pri ňom uľievať, lebo potom sa človek dokáže uľievať aj na skale (pod uľievaním tu myslím, čo najefektívnejšie vykonávanie cvikov).

Keby som sa niekedy zbláznil a založil si fukársku firmu, prijal by si moju ponuku?

Výškové práce sú jediným prostriedkom ako získať dostatok financií pre lezca. Nechcel by som byť profesionálny fušár. Je to „págačka“, ktorá poskytuje iba financie a trochu voľného času na zotavenie sa z natierania.

Prihováraš sa za dynamický spôsob lezenie alebo za blbší začiatok zo statiky?

Som sa za statiku v dynamike.

Kde na Slovensku sa ti páči najviac?

Na Dreveníku. Vo všeobecnosti mám rád bielu skalú. Najperspektívnejšou oblasťou je podľa mňa Zádielska dolina.

A čo osadzovanie nitov?

Nemohol by si mi zohnať priklepovú vrtačku?

A kde sa ti celkovo páčilo najviac?

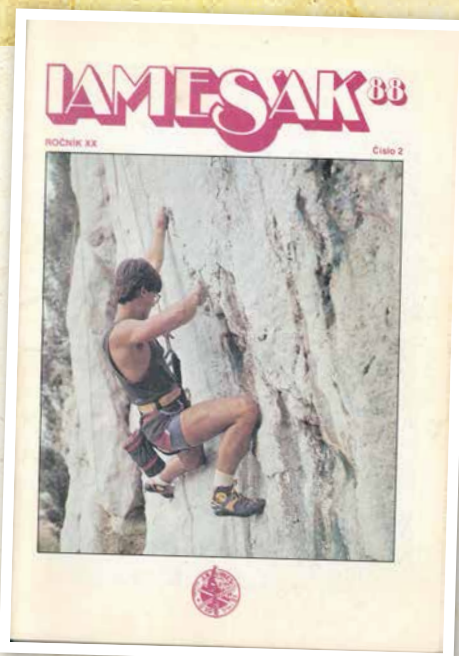
V Dolomitoch roku 1984. Poskytli mi najviac zážitkov, na ktoré najradšej spomínam. Bola tam najlepšia partia. Pôsobí však aj spomienkový optimizmus. Najmenej rád spomínam na Španielsko a Francúzsko z roku 1985 – nerád leziem po bradoch a zámkoch a nerád sa vozím v autobuse v 40-stupňových horúčavách.

Ako sa vyjadrujú Američania o Československu?

Je tu vraj dobré pivo, chodia si sem hľadať manželky, sú tu pekné skaly, páči sa im etika lezenia na pieskoch, najmä Johnovi Bacharovi – nevedel si dobre predstaviť osadzovanie kruhov zdola.

„A sú tu dobrí ľudia“, dodáva očitý svedok rozhovoru, ktorý mi za ten čas, kým sme sa namáhavo dopletali ku koncu, uplietol sveter. Keď ma v ňom uvidíte... Aspoň niekto tu rozumne využíva čas!

Rozhovor pripravil Alan Formánek

51. IAMESÁK, 2/1988, 52 strán

Z obsahu

Československá horolezecká sezóna 1987 (Jan Krch)

5.13 v Oregonu (Tomáš Čada)

Prvovýstup J stenou Cerro Torre (Silvo Karo)

52. IAMESÁK, 3/1988, 48 strán

Z obsahu

Dobrodružstvo „Ryba“ (Heinz Mariacher)

Tempi Modernissimi (Heinz Mariacher)

Verejný rozhovor s Horolezcom

(fráška v jednom dejstve)

Osoby a obsadenie:

Horolezec – jeden z najlepších na svete: podľa možnosti by nemal byť z HO PERVERS, lečený v horolezectve, na chrbte bundy má veľkými písmenami vyšité svoje meno

Významná osobnosť – z HO PERVERS, mal by mať ukončené aspoň 4 semestre vysokej školy, sklony k exhibicionizmu a prepychová vila sú vítané, na sebe má oblek od Emila Peruccioho, košelu a kravatu od Saint-Laurepta a topánky zo ZDA Partizánske

Verejnosť – priemerný slovenský človek, priemerný slovenský horolezec, novinár, počestná manželka, dieťa

Miesto konania: Aula (bývalá Ružová miestnosť) v budove bývalého verejného domu.

Na mesto padá súmrak. K budove bývalého verejného domu prúdia zástupy ľudí. Vyberajú daní (môžu byť z HO PERVERS) vyberajú symbolické vstupné, ktoré sa využije na nákup videokamery a videorekordéra pre Významnú osobnosť. Z mytíkov vyžaruje pokoj – majú obsadené miesta v prvom rade a symbolické vstupné sa ich netýka. Aula sa postupne zaplňuje.

Významná osobnosť (nahnevane): Raz, dva, raz, dva. Prosil by som všetkých prítomných, aby si kabáty a klobúky odniesli do šatne.

Verejnosť zostáva hluchá. Významná osobnosť

sa ešte viac rozžhová a rozhodne sa verejnosť potrestať – do programu nezarádi film o lezení na svojej súkromnej cvičnej skale.

Do auly prichádza delegácia. Ako predposledný prichádza Horolezec. Orgány VB majú plné ruky práce, pretože skupinka mladých horolezkyň sa v extáze vrhá na pódium. Strháva zo seba šatstvo a tancuje v uzavretom kruhu okolo Horolezcu. (Pri výbere mladých horolezkyň treba byť ostrážitý – všeobecne môžu byť z HO PERVERS, potrebné sú skúsenosti z horolezectva a zo strhávania šatstva.)

Významná osobnosť (neregistrujúc nepokoj): Ako sa dozvedáme z tlače, v týchto dňoch skonalá osobnosť verejného diania. Círhóza bola neúprosná. Pamiatku jeho pečene si uctíme minútou ticha.

Verejnosť znechutene vstáva. Každému sú známe časté, viac dní trvajúce alkoholické orgie na zámočku vo Vysokých Tatrách.

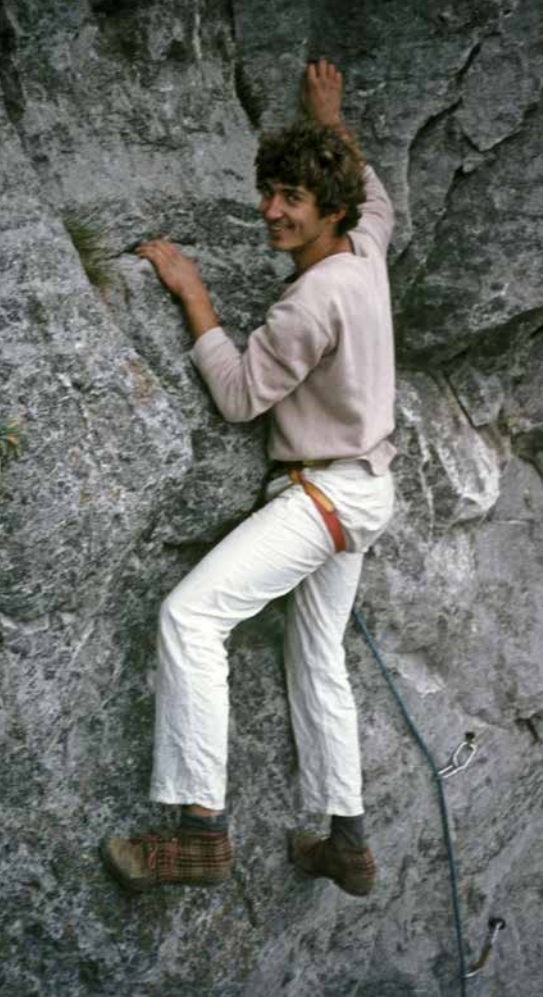
Významná osobnosť (po minúte ticha): Dovoľte mi podakovať sa TJ, ktorá umožnila zorganizovať toto podujatie. (Pripojí obsiablú históriu TJ, menný zoznam všetkých jej členov a všetkých kruhov a nitov, ktoré jej členovia osadili. Na záver pridá svoju osobnú históriu, zdôrazní úspechy, číselne uvedie počet metrov, ktoré za celý svoj bohatý život naliezol a celé to spestrí vlastným príbehom manželskej nevery – najlepšie skutočným.)

Divákovi sa medzičasom zúva. Pri vedomí ich udržuje len úvodník posledného čísla Iamesáku a knižka Woodyho Allena, ktorú pre takéto príležitosti vždy nosia vo vrecku. Konečne Významná osobnosť začne diskusiu otvorením fláše Conti.

Priemerný slovenský človek: Ako ste sa dostali k horolezectvu?

Horolezec: To musí mať človek v sebe. Buď to má, alebo nie. Horolezec, ktorý to myslí s lezením úprimne, nemôže nikdy prestať liezť. Konkrétnym impulzom pre mňa bola chvíľa, keď som si v jednom čísle časopisu Iamesák prečítal koncepciu rozvoja horolezectva na najbližšie roky. Zisťoval som, že táto koncepcia je presným vyjadrením toho istého, čo cítim. Odtedy sa správam podľa nej, jej proroctvá sú pre mňa akousi Bibliou. Keď neviem ako ďalej, vždy zalistujem v koncepcii. (Niet pochyb, že spontánny potlesk patrí slávnej redakčnej rade časopisu.) S lezením by som nemohol nikdy prestať, keby som tisíckrát prišiel na svet, tisíckrát by som sa stal horolezcom.

Novinár (smelo sa pozerá verejnosti do očí): Ja by som sa chcel spýtať pána Horolezcu, kde berie peniaze na jeho akcie? (Odvaha novinára si snáď zaslúži búrlivý potlesk. Skoro každý si spomína na akcie, do ktorých síce H. nebol nikdy oficiálne zapletený, vždy sa však na kľučkách našli odtlačky jeho rúk, na zemi stopy jeho lezečiek Asolo On Sight a zhadou okolností vždy v deň akcie dotýčajú vykonával výškovú prácu na budove banky.) ▶

Horolezec: Vykonávam výškové práce v prírodzenej výrobe, vydávam dlhobrajúce platne s vlastnou tvorbou, píšem knihy o expedíciách, niečo mi dáva jednota, niečo štát, niečo dostávam od sponzorov za reklamy.

Priemerný slovenský horolezec: Čo si myslíte, je väčší výkon vyliezť na všetky vrcholy merajúce presne 2000 m alebo vyliezť Žltú stienku „en passant“? (Autor otázky má pravdepodobne na mysli „on sight“. Napriek tejto drobnej chybičke preukázal znalosť problematiky tým, že položil takúto veľmi páličivú otázku. Koho by nezaujímalo, ako Horolezec vyviazne z tejto pasce?)

Horolezec (so zábleskom génia v očiach): Tieto výkony nemožno porovnať, tak ako nemožno spočítať jablká s hruškami (potlesk), alebo porovnať výkon maratónca s behom na 100 metrov (burčajúci potlesk, úžasné podobenstvá!). Pre mňa však malo oveľa väčší význam vyliezť na všetky dvojtisícovky. Žltá stienka pre mňa predstavuje púhy silový problém a podľa mňa horolezectvo nie je len zhyb na jednej ruke. (Tvári sa ako človek, ktorý povedal niečo obzvlášť výstředné.)

Počestná manželka: Ako ste vy a vaša žena znášali odlúčenosť? (V sále nastane šum. Epizódka s domorodkýňami, vybražné listy, povest manželky a materská škola nemanželských detí oboch sú zle utajovaným tajomstvom. Poznámka: Ak verejnosť šumí slabo, šum možno zosilniť pomocou generátora šumu.)

Horolezec: Štatistiky ukázali, že takzvané námornícke manželstvá sú najtrvácejšie.

Partneri nikdy neupadnú do ponorkovej choroby. Nikdy sme s manželkou nemali problémy, obaja sme odlúčenosť znášali statočne. Na tomto mieste by som chcel Aničke poďakovať. (S pohľadom zaostreným na nekonečno poslieda dlhý bozk. Situácia je taká presvedčivá, že každý si predstavuje rajsčú idylku s kráľom štebotajúcich detičiek. Dokonca aj Horolezec podľabne nachvíľu sebaklamu.)

Dieťa: Ujo Horolezec, a nebojíte sa, keď leziete?

Horolezec: Strach je pri lezení stabilizujúci činiteľ. Potrebná je správna dávka strachu – aby človeku nezwázovala ruky a súčasne aby ho urobila ostražitým. Väčší strach ako pri lezení mám asi pri práci.

(Verejnosť je v rozpakoch. Nie je si na istom, či Horolezec naráža na nebezpečenstvo pádu z lávky alebo na strach z odhalenia nečistých machinácií – čierne duše, kamuflovanie veľkosti natretých a umyých plôch a skutočnosť, že Horolezcova „chata“ v Javorine je natretá tou istou farbou ako budova filharmónie.)

Priemerný slovenský horolezec: S kým z našich horolezcov sa vám lezie najlepšie?

Horolezec: Myslím si, že partnerov treba striedať, pretože od každého sa človek naučí niečo iné. (Predstavitelky bývalého verejného domu, ktoré láskavo prepožičali aulu na túto príležitosť, búrlivo tleskajú.)

Novinár: Aký je váš vzťah k sláve?

Horolezec: Ako povedala jedna talianska hviezda, keď sme mladí, túžime po popularite a teraz, keď ju máme, skrývame sa za tmavé okuliare, aby nás nikto nepoznal. Kladná stránka slávy spočíva v tom, že sa ľahšie dostanem na expedície. Na verejnosti však nemám nijaké súkromie, musím si nasadzovať parochňu, hustú bradu a okuliare. V horách sa síce cítim bezpečný pred novinárskymi kopijami, ale ani tam sa nemôžem zbaviť pocitu, že ma skoro všetky kopce poznajú.

Významná osobnosť: Čas sa, bohužiaľ, naplnil. (Ďakuje všetkým za všetko.)

Nasleduje dlhotrvajúci piskot na pochvalu. Horolezec odchádza za oponu. Piskot neutícha. Horolezec sa vracia na pódium. Opakuje časť rozhovoru od otázky „Aký je váš vzťah k sláve“. Potleskomer neklesá. Aj na túto chvíľu je však Horolezec pripravený. Pridáva! Odpovedá na otázku novinára, s ktorým sa predtým dohodol.

Novinár: Aké sú vaše ďalšie plány?

Horolezec sa rozplýva v exotických pojmoch. Úlohu má navrhovať tak dokonale, že nik nezostáva na pochybách o jeho improvizovaných schopnostiach.

Rozhovor sa končí. Verejnosť sa rozchádza. Každý sa náhli domov. Večer dávajú ďalší diel seriálu Superman. V hlavnej úlohe hrá herec, ktorý sa nápadne podobá Horolezcovi. Len málokto tuší, že je to skutočne on.

Scénár a réžia: Alan Formánek

53. IAMESÁK, 4/1988, 48 strán

Z obsahu

Nové myslenie v USA (Vlado Linek)
Patrik Edlinger – umenie a spôsob

(preložila Alena Tršťanová)

Súťaženia a etika (Stefan Glowacz, preložil Alan Formánek)

XXI. ročník

V tomto roku vyšli 4 čísla.

54. IAMESÁK, 1/1989, 48 strán

Z obsahu

Kežmarské platne – mýty a skutočnosť (Alan Formánek)

Skalka 1988 – 1. Československé preteky v skalnom lezení na obťažnosť s medzinárodnou účasťou (Ivan Sekaj)

Jean-Marc Boivin (Alan Formánek)

55. IAMESÁK, 2/1989, 48 strán

Z obsahu

Tragický Everest 1988 (Ivan Fiala)

Deväť dní „Neverest“ (Stephen Venables)

Betóny – zmysel, prostriedok, zábava (Alan Formánek)

56. IAMESÁK, 3/1989, 48 strán

Z obsahu

Preteky Mnichov '89 (Igor Koller)

Čo sa skrýva pod menom Catherine Destivelle (Vlado Linek)

Príťažlivosť strachu

lezecký život Tufibo, milovníka civilizovaných pádov

LEZECKÉ ZAČIATKY

... Roku 1976 sme prišli bývať do Žiliny a už vtedy som bol nasiaknutý myšlienkou na lezenie. Mojou bibliou bola kniha „Z Tatier na Eiger“, ktorú som mal vtedy preštudovanú od slova do slova, najmä tragédie, tie ma najviac príťahovali. No a potom celkom normálne začiatky – oddiel, klasické problémy doma (myslím si, že každý druhý by skončil pri takých problémoch, aké som mal doma s lezením), prerod akéhosi lezeckého myslenia od cieľov v Alpách až k súčasnému lezeckému mysleniu, uzavretiu sa do roviny skaliek.

V Žiline to začal všetko Fero Hudek – takým športovejším zameraním, prístupom k tréningu, aj s Jarom Baránkom. Neskôr aj Lacko Kráľíček, ale ten nikdy netrénoval silovo a špecializovane, dojomom športového lezca pôsobil najmä Fero. Fero vytrénoval Radka Hájka a Pištu Kuchára, ktorí boli prvými protagonistami liepania na Slovensku.

Veľký význam malo vtedy objavenie Súľova, kde sa nemuselo nič eticky riešiť, nemuselo sa prekonávať staré, rovnako sa pristúpilo k lezeniu nových ciest. No a potom výraznú úlohu zohral Stano Martinka a ľudia okolo neho – Dušan Kultán, Miro Píala a ja som tiež s ním liezol. Od objavenia Súľova bolo všetko späté s touto skvelou oblasťou. Aj na Porúbke sa niečo vyliezlo, ale

podľa Súlova sa dalo posudzovať ako to žilinské lezenie postupuje. Mali sme pod nosom oblasť, kde sme mohli liezť ako sa nám chcelo, nikto nám nič nemohol prikazovať alebo zakazovať. To nám veľmi pomohlo.

Asi nastala taká doba, že sa stretli správni ľudia v správnej oblasti. Pribudli prelezy na pieskoch, ale nemyslím, že by sme sa dostali nejako výrazne pred Bratislavu. Boli chvíle, keď to bolo živšie, ale len krátko, celkovo sme zostali pozadu.

Začalo sa to asi vtedy, keď sa nám s Mirom podarilo vyliezť toho Indiána. Aj keď nám to vtedy málokto veril, asi sa to každému zdalo nepravdepodobné. Vtedy nám to veľmi neovadilo, pre nás bol hlavný ten dobrý pocit. Pozdvihlo

nám to morál, zistili sme, že sa aj tie ťažké cesty dajú liezť. Potom aj akcie na pieskoch a v poslednom čase aj, napríklad, spolupráca Stana Martinku s Petrom Čermákom na pieskoch. A aj to, že sme sa na pieskoch začali púšťať do ciest, ktoré znamenali kvalitatívny pokrok, vzali sme to asi za správnejší koniec.

LESKA ÚPADOK ŽILINY

V 88. roku to pokleslo, rozpadla sa partia. Stano sa začal venovať iným veciam, Dušan stavia dom, no a z toho Súlova zišlo. V roku 1987 sme tam búsili každý víkend, aj keď sme mohli ísť na piesky, išli sme radšej tam, ale v 1988 sa už nevyhliedlo nič nové. Ľudia ako Fero alebo Rado sú už mimo diania. Okrem toho sa chodilo veľa inde, na piesky alebo na zájazdy. Nie je to

pokles, ktorý by vyplýval z nevyriešených etických problémov,

A teraz, keď to ochranári dostali do svojich pazúrov, je vývoj lezenia v Súlove dosť neistý. Nevidel som nijaký priamy zákaz lezenia na Súlove, ale asi to vyplýva z toho, že je to chránená oblasť. Doteraz sa to tolerovalo, alebo sa o tom akože nevedelo. Až začiatkom toho roku boli prvé otvorené rozpory, chalanov niekto asi bonzol a do skalného mesta prišiel na návštevu pes v spoločnosti uniformovaných mužov. Nevieť akú budúcnosť to všetko vezme...

Zasa je fakt, že po horolezeckej sezóne tam vždy zostalo veľa špiny. Keď sa liezlo, stalo sa, že stromy trpeli. Je to problém, ako regulovať prírodu. Možno, keby sa vybudovali lepšie chodníky, dali sa tam smetné koše podobne ako na pieskoch, možno by to bolo lepšie. Lenže pohodlnejšie je niečo zakázať, ako snažiť sa o porozumenie a urobiť pre to niečo. Napríklad, v Porúbke aj dali smetné koše na táborisko, ale potom ich nemal kto vysypať. Asi si mysleli, že to robia horolezci, hoci hlavnú špinu prinášajú turisti a návštevníci kempu, tak zakázali liezť aj na Porúbke (okrem Lietáčiek). Pokiaľ mi je známe, v prípade Porúbky rokovali všetky zložky okrem ČSZTV.

Možno som odišiel zo Žiliny v správnom čase – neviem, kam by som tam chodil, iba ak na tie Lietacky, ale to by sa mi čoskoro prejedlo. Verím, že sa to znovu zlepší, ja tam však už asi nebudem robiť prvovýstupy, keďže som sa presťahoval za Ajou k Brnu. Už to nie je moja oblasť. Rád by som tam však chodil liezť cesty iných ľudí.

VNÚTORNÝ ZMYSEL

Naposledy, keď som liezol, tak to bolo pre radosť z výkonu. Nepotreboval som peknú prírodu, stačila mi skalka nad parkoviskom. Jasné, najlepšie je, keď je tam aj príroda aj ťažké cesty, ako, napríklad, v Súlove alebo na Mantíne, kde sa mi veľmi páči. Keby som si mal vybrať medzi hlbokou prírodou bez extrémnych ciest a skalkou na parkovisku, na ktorej sú deviatky a desiatky, volil by som to druhé.

Možnosť perfektnej sebarealizácie. Okrem vlastného výkonu môžem sám seba posúvať dopredu, som strojom vlastného tréningu, môžem konzultovať s ľuďmi a potom zlepšovať vlastnú prípravu. Kedysi som trénoval judo, tam som robil to, čo mi bolo nariadené. Toto si v lezení neviem predstaviť, tu ma baví nad tým tréningom rozmýšľať, špekulovať. Je to pre mňa určite tak isto dôležité ako to lezenie.

Mám doma lezeckú stenu, keď sa dá, tak na nej visím. V poslednom čase sa venujem strečingu podľa výbornej knihy, ktorá u nás vyšla. Sadnem si na zem, vezmem si knihu a cvičím podľa nej niekedy aj hodinu. Strečing má aj priaznivý psychický vplyv, uvoľňuje z tela napätie. Niekedy chodím behať so svojím sparring psom.

Potom ma ešte priťahuje tá vnútorná obava pri tých psychických cestách – viem, že tam budem o chvíľu visieť a strašne sa báť a to ma ►

tam láka. Dokážem sa s tým pádom vyrovnáť. Stojím pod stenou a myslím na to, že padnem, potom sa pri lezení odhodlám padnúť s menšími problémami.

Keď som bol malý, bál som sa skákať a mama ma musela učiť v kuchyni skákať zo stoličky na zem. Je to veľmi dobrá učiteľka.

Mám rád psychické lezenie, ale musí byť ešte dosť civilizované, musím mať predstavu, kde padnem, ako a koľko. Padat' v rozbitých komínach – toho sa už bojím.

Badám u seba, že to najťažšie lezenie ide na úkor psychického – radšej si vyberiem dlhšiu a nebezpečnejšiu cestu ako bouldering. Chcel by som zlepšiť svoj vzťah k boulderingu.

SPOLUPÁCHATELIA

Jednoznačne mi škodí, ak je spolulezec z môjho okolia a je výrazne lepší. Ak má rovnaké podmienky na prípravu a je lepší. Bud rovnaký, alebo trochu horší, dobre mi robí, keď sa môžem nad niekoho vytriahnuť. Je to egotické, lebo ako to znáša on, nie? Sú však ľudia, ktorým to nevadí a ktorí pôjdu radi s tebou liezť a pozerat' sa na teba, aj keď sú slabší.

Keď som chodil na skaly s Miroom Pialom a liepali sme sa alebo sme liezli, vždy bol lepší, až na pár svetlých výnimiek. Hnevalo ma to, je to prirodzený talent. Asi je škoda, že Miro nevedel to svoje lezenie trochu usmerniť, myslím, že by mohol lepšie využiť svoj dar.

Keby som liezol s Güllichom, tak by mi to tak asi nevadilo, že je lepší, lebo viem, čo má odtrénované, a čo pre to urobil. Lenže iné je to s človekom, ktorý robil to isté ako ja. Dosť zle sa mi lezie s veľmi sebavedomými ľuďmi, ak sú lepší a ešte to dávajú okato najavo.

SÓLOVANIE

Nemám na to psychiku, je to niečo celkom iné, ako padať hoci aj 15 metrov. Keby som chcel liezť sólo, musel by som si z toho vytvoriť ďalšiu zvláštnu disciplínu. Nemám takú psychiku,

že keď som fantasticky rozlezený, tak sa narvem sólo do nejakej ťažkej cesty. Ale nie je sólo ako sólo. Sólovať krátke bouldre, tam to môže byť často jedno, či to sóluješ alebo nie a sólovať ťažké cesty s tým, že si ich predtým nacvičím s lanom, to by som nerobil. Radšej sa chcem pocvičiť v tej pádovej psychike, v sóle nie, v žiadnom prípade. Necítim vôbec potrebu sólovať. Nikdy som nesóloval neznámu cestu ťažšiu ako V+.

POKUŠENIE VEĽKÝCH HÔR

Hory ladovcového charakteru – to absolútne nie. Zimné lezenie – lákalo by ma, ale už je neskoro s tým začínať. Maximálne stredné hory skalného charakteru, ako tá Marmolada, ale len ako spetrenie, bez vážneho venovania sa tomu. Aj tak sa v mojom prípade nedá hovoriť o nejakom lezení vo vysokých horách, lebo si to vo svojom vnútri vždy pretransformujem na skalky. Ale nechcem vyvolávať dojem, že by to boli skalky, závisí to od prístupu, ktorý má človek k tomu.

LEZECKÉ ZÁŽITKY

Prvé začiatky boli z ciest, ktoré možno teraz veľa neznamenajú, ale vtedy som sa vďaka nim pozrel na ten svoj limit. Určite Ave Maria s Ferrom Hudekom, séria prvovýstupov v Súľove. Všetky zážitky sú späté s výkonom a s pocitom po výkone.

Fantastický zážitok mám, keď sme v zime liezli s Tiborom Kobzikom na Kačáka Superku. Ja som mal vtedy za sebou asi 4 zimné cesty a Tibor asi päť. Cestu sme nevyšli, po prvom dni a 6 dĺžkach sme sa za úplnej tmy zachraňovali a prebýjali sa dole, ale zachránili sme sa vlastnými silami, aj keď sme tam nechali veľa materiálu a Tibor trochu poomrzal. Ale perfektný pocit, že sme sa sami zachránili a sami sa dostali dolu.

Skočiť, preletieť pol steny, vyliezť prvovýstup s ťažkým miestom 8 metrov nad krubom, to sú línie, ktoré ma lákajú, poznávať svoje psychické limity. Nehovorím, že fyzické superlezenie okolo krubu nie je pravým lezeckým zážitkom, ale

lezenie „pieskovcových vrážd“ kde nad krubom starnes o päť rokov, to je zatiaľ môj život, moja filozofia, možno pre niekoho čudná, zvrátená. Nevymykám sa z priemeru výsledkami v škole ani náušnicou v uchu, dúfam, že sa vymknem aspoň svojou zvrátenosťou, to mi nemožno zazlievať. Lebo vymknúť sa z priemeru, to je prirodzená ľudská vlastnosť ženiúca nás dopredu.

Potom ešte perfektný pocit v zlomku sekundy, keď som sa vynoril z južnej steny Marmolady na vrchole. Pociť uvoľnenia, že nemusím byť smädný, netlačia ma lezečky, mám od toho pokoj a nezahyniem, aj keď to na zahynutie nebolo. Aj Igor Papp bol z toho asi preč, lebo sa tam niekde schovával za hranu. Akurát Igor Koller pôsobil dojmom otrleho chlapa, ktorého už nemôže nič rozhádzat'. Inak podľa klasifikácie som čakal, že to bude ťažšie. Lebo mesiac pred zájazdom som skoro nič nerobil, kľúčovú dĺžku som liezol nerozlezený hneď ráno a v zlom počasí – skoro sa mi podarila OS, chýbalo mi iba 5 cm k dobrému chytú, tam som spanikáril a ... Nevieť, prečo to Mariacher tak vysoko hodnotil. Možno preto, že posledné roky liezol len na skalkách s dobrým istením a na Marmoške mal strach.

ETIKA

Myslím si, že diskusia o etike nikam nevedú. Vždy diskutujú teoretici a vytvárajú teoretické závery. Diskusia sa neodrážajú v praxi. Teoretici niečo vymyslia, ale potom to dopadne celkom inak. Zastávam názor, nech si každý lezie, ako sa mu páci. Nepáči sa mi len sekacie chytov.

Nepáči sa mi, že lezenie sa dostáva do takých kolají, že jeden druhému neverí a má aj prečo, po zlých skúsenostiach. Možno by bolo treba prehodnotiť systém výstupov roka, ale nedá sa to vyriešiť celkom, lebo je to vecou osobnej morálky človeka. V atletike treba mať na výkon svedkov. Lezenie bolo dlho čisté, až na výnimky, ale v poslednom čase sa množia klamstvá. Samozrejme, nie je problém, keď ide o vlastné zážitky lezca, tam si to každý rieši sám. Ide len o prezentáciu výkonov na verejnosti. Možno by bolo lepšie, keby začali teoretici teoretizovať na praktickejšie témy ako na tému osadzovania krubov alebo používania magnézia, napríklad, na česťnosť v lezení.

ODCHÁDZAJÚCI VLAK

Myslím si, že naši lezci by vôbec nemali chodiť na preteky v lezení v zahraničí. Nemajú podmienky na tréningovanie a potom sa tam porovnávajú amatéri s profesionálmi. Niet podmienok na prípravu, na tréning... To ako keby hokejisti trénovali len vtedy, keď zamrzne rybník a potom by sa na majstrovstvách sveta porovnávali s kanadskými alebo sovietskymi profesionálmi.

Igor Koller si myslí, že tým, že sa vypracovala metodika tréningovania, začneme západniarom šliapať na päty, ale myslím si, že v tomto sa mylí, lebo za ten čas nám oni zasa uniknú o väčší kus, ako my ich dobehneme, v tomto ma nikto nepresvedčí o opaku. Možnosť vidím len

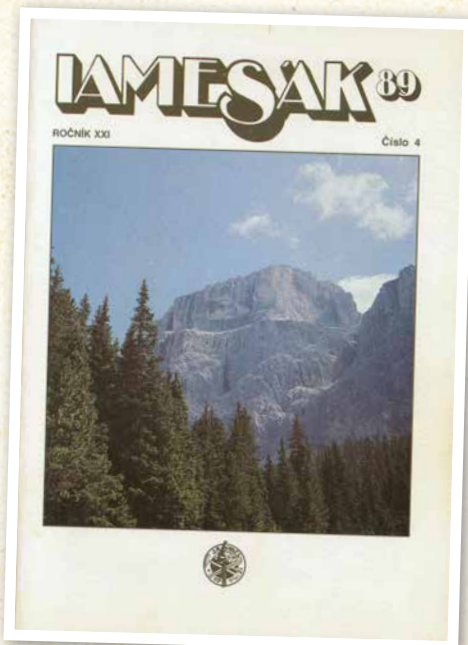
v sprofesionalizovaní lezenia, lenže ako? To by sa lezenie muselo stať prvotriednym športom a to nie je možné, tým sa neoplatí zaoberať. Takže myslím si, že cesty niet.

Zober si, koľko na seba musia pracovať hokejisti, aby sa udržali na špičke. Kto z lezcov má takú možnosť? Nakoniec ti musí vyjsť, že nemáme šancu. Pridružená výroba alebo rozloženný ročník – to nestačí. O všetko sa musí lezec starať sám – strava, tréning, rehabilitácia, všetko. Lenže možno to je na tom pekné, možno keby stál nad nami tréner, tak by nás to nebavilo.

BUDÚCNOSŤ

Ja osobne si myslím, že s vrcholovým lezením a flákaním sa je aspoň načas koniec. Aja sa mi to snaží stále vebementne vyvracať, ale ja viem svoje. Veci, ktoré ma bavila alebo nebavila som zvyknutý robiť naplno. Naplno som sa oddával lezeniu, lebo ma bavilo, naplno som sa flákal v škole, lebo ma nebavilo. Dospel som tak ďaleko, že sa dokážem prípadne vyrovnáť aj s koncom lezenia, aj keď na to v žiadnom prípade nemyslím. Nebudem však chodiť popod skaly a liezť sedmičky a osmičky. Mienim dva – tri roky potrénovať, liezť popri ostatných hlavných povinnostiach, hlavne však skončiť školu a venovať sa Aji a potomkovi. Nikde nie je napísané, že sa nemôžem, ak budú podmienky, vrátiť. Oba ja máme, našťastie, prírodné, blúdivé, streštené bunky túžiace po slnku, skalách, snehu, vzduchu a sú príliš zažraté v našich hlavách.

S Rudom Tefelnerom, čs. reprezentantom, sa podľa „Šablóny pre univerzálny rozhovor“ rozprával Alan Formánek.

57. IAMESÁK, 4/1989, 48 strán

Z obsahu

16 dní na Dhaulágirí (Zoltán Demján)
Yosemitejská hádka
Trango extrém (Wojtek Kurtyka)

Čistota natieranie v praxi

Volné natieranie, chytiť či nechtyť sa štetky, natieranie „komínů najhrubšého zrna“ v údolí Labe a v „Českém ráji komínů“ vlastnou silou, volné natieranie severných stien technicky natretých komínov v najmenších veľkomínach na svete – Vysokých Tatrách, sportanstreichen, mýtický stupeň 8c na juhofrancúzskych chemineés, retazovky v durínskych komínových hájkoch a v Chamonix, himalájske osemtisícetrové komíny natreté bez kyslíka a bez pomoci bosonohých horských natieračov. Aká je to doba? Čo robiť, čo a hlavne, ako v tejto dobe natierať? Aby to malo zmysel, aby sme sa opäť stali progresívnou natieračskou veľmocou, aby sa československému socialistickému natieraniu dostalo svetového uznania. Ale aby sme si aj sami našli čo najväčšie natieračské uspokojenie a finančný zisk z vlastnej natieračskej činnosti.

Všeobecne povedané, výškové práce dnešných dní sú dobou zvyšovania čistoty pri natieraní. Vela sa o tejto čistote píše, diskutuje alebo kontempluje, ako by povedali niektorí natierači, mnohé veci sa prenášajú z barov na komíny v nížinách a v horách. Keď ma požiadali, aby som niečo osvietené k tejto téme napísal do časopisu „Natierák“, a keď som si prečítal, čo všetko múdre k tejto téme napísal cisár teoretikov I. van Trieska a iní, nevedel som v prvom mihu oka, čo brilantného by som mal doplniť ja. Potom som si to v mojej natieračskej mysli pomaly, pomalilinky zrovnával. Treba napísať, ako by to s tou čistotou natierania malo vyzerať v praxi. A písať o čistote natierania v oveľa širších súvislostiach, o čistote vychádzajúcej z najvšeobecnejších a najhlbších snáh cloveka po natretí prírody.

Aj formu som si vymyslel jednoduchú a lákavú. Niečo si pripravím, prediskutujeme to na natieračskej schôdzi a výsledkom bude prehlásenie natieračov TJ Stojatá Lokomotíva, že budú natierať podľa určitých zásad a hlavne, že podľa nich budú natierať všetci, bez rozdielu v natieračskej výkonnosti! Lebo otázka čistoty natierania, boys, sa týka naozaj nás všetkých, natierača-reprezentanta aj natierača-reprekrenta, celej našej veľkej natieračskej rodiny, natieračskej obce. Nie je to fantastické? Zásady by boli reálne, nikto by po nikom nechcel, aby zoskočil meter spod vrchu komínu v Zemianskych Kostolanoch, lebo si tam pri natieraní zafrkal nohavice.

A potom prišli dve natieračské schôdze. S debatami aké som už roky nezažil, a pritom som už dosť starý a v Stojatej Lokomotíve sa diskutuje a pije bez prestávky. Diskusia ukázala, že vec je oveľa zložitejšia, že prisrne nútiť natieračov zaviazat sa k dodržiavaniu určitých pravidiel natierania je nereálne, a že je múdrejšie formulovať natieračské dogmy ako cieľ, ktorý nikdy nedosiahneme. Pretože dnešná doba je plná veľkých činov, grandióznych natieračských kreácií

a ťahov štetkou, ale hlavne veľkých rečí o čistote natierania, dohodli sme sa my, členovia natieračského oddielu TJ Stojatá Lokomotíva, že bez rozdielu veku, pohlavia a pohlavných odchýlok, národnosti a odnárodnosti a rasy, závislosti na alkohole a drogách, ale najmä bez rozdielu natieračskej výkonnosti, radosti z natierania a požiadavky finančnej odmeny za skutočnú a jalovú prácu sa budeme snažiť pri natieraní dodržiavať nasledujúce zásady:

1. Dodržiavať alebo zvyšovať stupeň čistoty natierania, ktorý už bol dosiahnutý v danom komínovom lese alebo na konkrétnom komíne. To znamená, že ak bol nejaký komín natretý štýlom RP, v nijakom prípade ho nenatrieť štýlom horším, ale radšej ho nechať zhrdzavieť.

2. Zásadne riešiť všetky natieračské problémy v zmysle zachovania rovnováhy medzi radosťou z natierania a finančným ziskom.

Terminológia volného natierania

No štetka rest – prirodzené miesto na komíne, kde možno natierať bez držania sa rukami v časovom období, v ktorom stihneme vysloviť zaklínadlo „no štetka rest“. Po páde do komína môže natierač začínať ďalšie natieranie od „no štetka restu“.

Prvá bomba – natieranie, pri ktorom sa používajú len komínom dané prirodzené body uchytenia (zvary, výstupky, nerovnosti, lupienky hrdze). Po zatažení umelej pomôcky natierač už nemôže nikdy v živote natrieť komín štýlom „prvá bomba“. Mnohí bohémsky zmyšľajúci prvobombovní natierači skutočne volia komín nedonatierať a presúvajú svoju pozornosť na štíhlejšie a ladnejšie komíniky.

Červená bomba – pri ďalšom pokuse po páde začína natierač natierať od posledného „no štetka restu“. Je povinný používať inú farbu, aby sa nový náter dal zdola odlišiť. V praxi to má za následok nežiaduce viacfarebné vyhotovenie niektorých komínov natretých štýlom „červená bomba“ (napríklad červeno-biele pásy), čo im nepochybne uberá na ich decentnej šedej kráse.

Ontologické a gnozeologické problémy súčasného natierania

O rovnováhe zisku z natierania a radosť z natierania hovorí I. Natieraj: Spomínaná rovnováha je podstatou základného rozdelenia (tzv. Gaussovho) natierania. Celkový výkon natierania je ako vektor závislý od oboch základných zložiek. Medzi hlavné faktory ovplyvňujúce finančný zisk z natierania patria:

– odvaha rozpočtára umocnená znalosťou zákonov a bočných chodníčkov,

– ťažkosť a celková náročnosť komína (výška, sklon, členitosť, trenie = hrzdavosť),

– použitý materiál – kľezy, štetky, farby.

Názorné zobrazenie príspevku oboch zložiek do celkového natieračského výkonu zobrazuje vzdialenosť priesečníku absolútnych hodnôt oboch zložiek natierania od nulového bodu (nulový bod predstavuje nenatretý komín). ▶

Pás primkynajúci sa k imaginárnej osi radosti z natierania predstavuje imaginárne natieračské podnikanie, v ktorom prevažuje ochota pracovať pri malom finančnom zisku. V natieračskej praxi je takéto podnikanie považované za duševnú poruchu.

Pás primkynajúci sa k osi finančného zisku charakterizuje tradičné natieračské disciplíny, v ktorých ide len o prirodzenú ľudskú túžbu po čím väčšej spravodlivej odmene. Neprimerané priblíženie sa k obom osiam nesie riziko podnikania za hranicami športového natierania.

Plocha JRD zjavne vyjadruje preferovanie finančného zisku pred radosťou z natierania, ako sme toho svedkami, napríklad v JRD Kradlošinka.

Diskusia o čistote natierania

Dědek Mladík: Mostecko (Z časopisu „Hory komínů“)

Nikoho jsem prozatím, vole, nedonutil, aby napsal něco do „Hor komínů“ vo tom Mostecku – tedy aktuálního. Já vosobně se na to můžu tak akorát..., vole, protože se tam začly natírat ty komíny způsobem, kerej já vosobně nikdy neprovozoval. Já vosobně budu jaksepatří proti tomu, aby se před tím prvonátěrem vosazovaly ty kruby ze slanění zeshora, vole, jako se to tedka v tý párně děje. Ubírá to poněkud na sportovní hodnotě toho natírání a pokud to nebude zrušeno, měli by všichni provozovatelé těchto buržoázních pseudostylů natírání skopnout do nejbližšího komínu a ty komíny voznačit jako nesportovní nebo je zřítit. S takzvanými autory se nedá rozumněji domluvit, každěj komínk na té kašle, vole, vohání se nákejma světovejma trendama a přitom má hnůj před vlastní chalupou.

Príspevok I. Natieraja

Myslím, že je diskutabilné považovať zo zlanenia pripravené komíny za prvonátéry. Každému takémuto prvonátéru predchádza najprv prvozostup, pri ktorom sú na niektorých miestach komína osadené nity. A štetku na srdce, pri zaisťovaní zhora si neodpustíme ani nacvičovanie kľúčových táhov štetkou.

Je pravda, že takýmto spôsobom môžu vzniknúť všestranne náročné nátery a to aj na komínoch, kde nám naše natieračské schopnosti neumožňujú natierať „klasickým spôsobom“ – čiže z úpätia komína. Nijakého natierača by sme nemali obmedzovať, každéj nech si natiera tak, ako uzná za vhodné, ale keď nám ide o to ukázať, že sme schopní natrieť komín vlastnou silou, tak si lano radšej zakotvime na štíte komína a natierajme s horným istením, nechajme možnosť lepším natieračom. (O tom, že takéto natierači po nás prídu, nemáme dôvod pochybovať.)

Diskusní odpověď (M. Natěránek)

Při psaní dodatku jsem hlavně sledoval smysl, proč vlastně já sám ty komínový útvary natírám, vole. Při prvonátěrech mě těší objevitelský pocit,

nové taby štetkou a kartáčkem, nejistota a i to, že poznávám sám sebe.

M. Natěránek: Dodatek k dodatku k diskusi ní odpovědi

Paslyš, Natíraji, chci, aby se vědělo, proč jsem chtěl rozvinout tuto diskuzi. Je to proto, aby se ve věcech natírání již jednou provždy udělalo jasno. Cílem mého snažení je, vole, aby byli komíny bezpečný. Nebyl bych totiž na sebe vůbec hrdý, kdyby se na mém komíně někdo zmrzačil, zabil, nebo by mu v klíčovém místě upadl kartáček nebo štetka. A také mi jde vo to, aby se natírání cokoliv považovalo za rovnocenný. Bohužel, některé komíny byly vodsouzeny k tomu, aby sloužily jako cvičný a cvičný komíny jsou určeny k tomu, aby se na nich mladí komíníci benjamínkové cvičili. Cvičnej komín si může každěj postavit v baráku a je veliká škoda, že se nádherný komínový útvary degradují na cvičný. Je načase, aby Svaz českých komínků vymazal z natíračského slovníku termín „cvičný komín“.

I. Natieraji: Dodatok k dodatku k dodatku k dodatku

Krucinál, natieračský výkon má vtedy zmysel, keď je zachovaná rovnováha medzi radosťou z natierania a finančným ziskom. Keď natierač pri natieraní spadne do komína, ako píše Natěránek, je rovnováha daného komína zjavne porušená (známy príklad síkmého komína v Žiari).

Predpokladám, že každý normálny natierač, ktorý pod 150 Kčs/bod. nejde, sa nechce zabíť alebo padnúť do komína. Ak sa inému bude jeho komín zdať nebezpečný, nebude ho natierať a vyberie si bezpečnejšie komíny, často s oveľa väčším sexepílom, ďaleko od civilizácie, posadené v peknej zelenej trávičke a možno i s lepšou sadzbou. Z toho ale nevyplýva, že autor náteru bol natierač-hazardér, ale že jeho natieračská výkonnosť bola na vyššom stupni Veľkej natieračskej špirály.

Alan Formánek, sekretár Natieračského zväzu

Za Radkom Roubalom

V auguste 1989 nás opustil dlhoročný redaktor Iamesáka, horolezec, tatranský chatár, publicista, nositeľ Tyršovej plakety za zásluhy o rozvoj československého horolezectva, člen výkonného výboru UIAA, kde dlho vykonával funkciu predsedu komisie pre ochranu prírody. Jeho zásluhy o rozvoj horolezectva sú veľmi dobre známe staršej a strednej horolezeckej generácii, mladí horolezci majú možnosť presvedčiť sa o tom v novej encyklopédii Horolezectvo, ktorú vydalo Vydavatelství Šport na jeseň tohto roku.

JUDr. Radek Roubal vo svojej mladosti zostal na tatranských vznesených vrškoch a viac ich neopustil. Bol ich sluhom, perom mapoval ich krásu a učil chlapcov i dievčatá, ako ich krásu dosiahnuť. Radek sa rozohliadol po Slovensku, zrak mu spočinul na krásе a on vstúpil do služby jej ochrany. Ach, prečo všetko na zemi musí mať

koniec? Prečo sa musíme pozerat do jamy, prečo musíme vidieť človeka v urne plnej jeho popola?

Ako Ti, Radek, poďakovať za to, čo si urobil len za to obdobie, čo som Ťa poznal, nehovoriac o predošlej Tvojej aktivite? Bol si zvláštny, v mnohom si mi rozumel, v mnohom nerozumel, a pritom nám išlo o naše horolezectvo... Ale to je život, tak to v ňom beží a my sme v ňom len hračkou.

Požiadali ma, aby som sa s Tebou na stránkach nášho spoločného dieťaťa IAMESÁKA rozlúčil, nuž nehnevaj sa na mňa a ostatné nech súdia ľudia a Ty spi svoj večný pokojný sen!

Tvoj kamarát Jozef Michalov

XXII. ročník

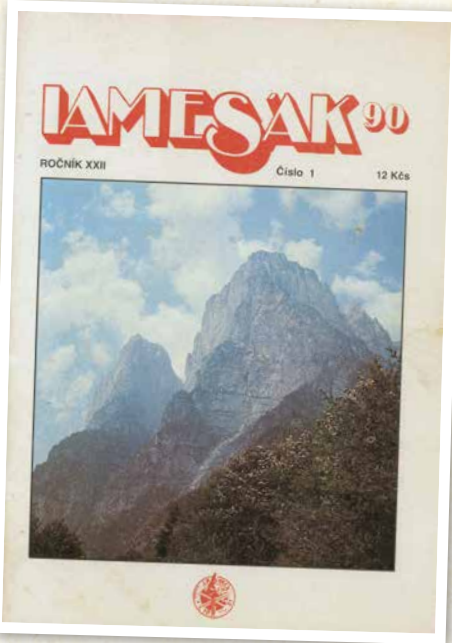
V tomto roku vyšli 4 čísla.

58. IAMESÁK, 1/1990, 48 strán

Z obsahu

Československé výstupy roka 1989
Tatranské skalky – nity a skutočnosť (Peter Ondřejovič)

Cesta storočia (preložila Jana Plulíková)
Čo nového na slovenských skalkách 1989 (Jana Plulíková)

59. IAMESÁK, 2/1990, 48 strán

Z obsahu

Pierra Menta Tivoli (Róbert Gálffy)
Hľadanie rovnováhy (preložil Vlado Linek)

1. Valné zhromaždenie SHS JAMES

V hoteli Patria na Štrbskom Plese sa 17. marca 1990 uskutočnilo 1. valné zhromaždenie Slovenského horolezeckého spolku IAMES. Filozofiu obnovenej slovenskej horolezeckej organizácie sformuloval výstížne Marián Šajnoha v úvodnom prejave, ktorý publikujeme v plnom znení:

Dňa 13. januára 1990 zišlo sa v Žiline 148 zástupcov slovenských horolezeckých oddielov

na stretnutí, ktoré sformulovalo jednomyselnú žiadosť obnoviť pôvodný Spolok tatranských horolezcov IAMES pod názvom Slovenský horolezecký spolok IAMES. Boli sme ešte plní dojmov z decembrových týždňov minulého roka, ale všeobecné, takmer vášnivé spoločenské nadšenie nás, horolezcov neomámilo natoľko, aby sme nedokázali rýchlo, konštruktívne a prekvapujúco triezvo skoncentrovať svoju pozornosť na jeden cieľ, o ktorom sme zistili, že je pre nás, tam v Žiline zhromaždených, spoločný. Myslím si, že sme tým prejavili schopnosť objaviť a nastoliť myšlienku, ideu, aby sa stala motívom nášho ďalšieho bytia, energiou pre pohyb našich udalostí a nakoniec naplnením nášho snaženia.

Asi už chápete, kam smerujú moje úvahy. Celkom prirodzene, skoro podvedome, určite však slobodne sme potvrdili existenciu prvého hesla z názvu spolku, ktorý založili naši predchodcovia a my sme sa rozhodli verejne sa prihlásiť k ich odkazu, ktorý nedokázali zničiť ani štyri desaťročia tzv. politicko-výchovnej práce, ktorou do týchto myšlienok páliť z betónových bunkrov predstaviteľa „najrozličnejších orgánov“. V bezpečných výškach vrchov prebývali tieto myšlienky, lebo tam sa aj narodili a my sme tam chodili občas sa do nich započúvať a rozprávali sme si ich potom aj inde a iným. Možno aj vďaka nim slovenskí horolezci sa vyznačovali takou mimoriadnou rezistenciou, že sa stali až akýmsi predobrazom budúcich čias. Len si tu niektorí spomeňte, koľkokrát sme tu hore ustanovovali „akože“ slovenskú vládu, kým ešte nebola čs. federácia, alebo v známej pesničke o Johnovi Brownovi parafrázované rozpúšťali Varsavskú zmluvu. Vidíte a prišla aj federácia a tie európske vojenské paktý tiež akosi nádejne

práchnivejú. Myslím si ešte, že spôsob, akým sme k nášmu rozhodnutiu v Žiline dospeli, teda tá korektnosť a družnosť medzi sebou v čase, keď iní okolo nás zrazu tak náhlivo začali vymieňať nežnosť za iné vlastnosti naznačuje, že sme z toho M-hesla, ale i ďalších, veľa preniesli do dnešných dní.

Keďže ste tu vy zhromaždení s blasom rozhodujúcim a ja iba poradným, zmením trochu oslovenie. Rozhodli ste sa teda obnoviť IAMES. I keď som predstaviteľom staršej horolezeckej generácie, sám som už pôvodný spolok nezažil. Ale som jeden z tých, ktorí predstavujú spojovník medzi tými predchádzajúcimi a vami. Napríklad, pre vás je Arno Puškáš autor horolezeckého sprievodcu a autor niekoľkých desiatok dnes už klasických prvovýstupov v Tatrách, ale pre mňa bol ešte aj horolezeckým fenoménom. Alebo pána Ala Hubu mnohí možno ani nepoznate, no ja v ňom poznám lezca, ktorý vyliezol dobrú, tvrdú cestu na Sološnických skalách a bol jednou z osobností AO IAMES-u. Chcem týmto povedať, že som začínal tam niekde, kde oni končili a budem končiť volať pri vás a tým si prívlastňujem právo vyjadriť sa k vášmu rozhodnutiu.

Rozhodli ste sa teda obnoviť IAMES. Dovoľte mi, aby som vyslovil presvedčenie, že je to veľmi múdre, veľmi správne a aj prospešné rozhodnutie. Myslím, že prinesie úžitok všetkým: Vám, Tatrám i skalkám a verím, že trochu aj kultúre nášho národa. A preto vám k nemu gratulujem.

Zverili ste mi v Žiline úlohu koordinátora prípravného výboru a preto vám za seba i ostatných jeho členov budem skladať účty dvojmesačnej práce. Doprajme si však ešte jedno malé žilinské zastavenie. Preukázali ste tam obdivuhodný cit pre naozajstnú demokraciu, hoci práve

demokracia, to náročné umenie, bola čímsi, čomu sa u nás jednoducho nebolo kde učiť. A zrazu ste sa ocitli v postavení, keď sa sloboda a právo nečakane ocitli vo vašich rukách. A vy ste ich prijali s rozvahou a dôstojnosťou skúseného štátnika, ako by ste nikdy ani nepoznali neslobodu a bezprávie. Myslím si, že tu ani nemusím zvlášť upozorňovať na eugeniku z nášho hesla. Pri znám sa, že ma to opäť raz naplnilo hrdosťou na to, že i ja patrí medzi týchto ľudí.

Dovoľte, aby som na záver tohto úvodu vyslovil vieru, že nech budú naše spolkové začiatky akokoľvek ťažké a nech sa akokoľvek teraz aj v budúcnosti naše názory stretnú i v tvrdých protikladoch, svorne a solidárne budeme stále zvelaďovať slovenské aj česko-slovenské horolezectvo, zvelaďovať nás Slovenský horolezecký spolok IAMES.

60. IAMESÁK, 3/1990, 48 strán

Z obsahu

Ladová Ohňová zem (Zoltán Demján)

Nov nad Makalu (preložila Jana Plulíková)

Aristoteles by pochopil (preložila Jana Plulíková)

Svetový pohár v retrospektíve (spracovala Jana Plulíková)

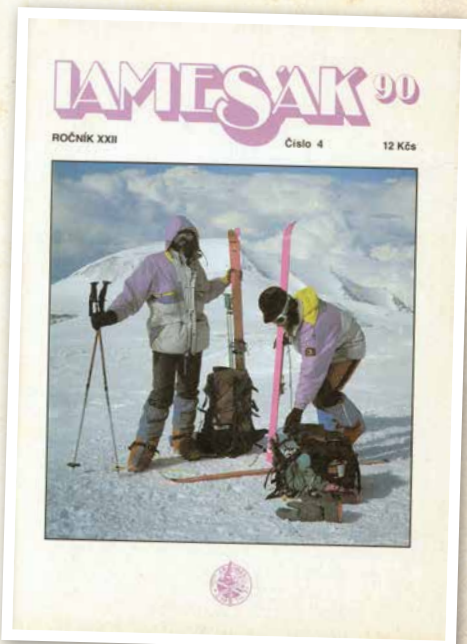
61. IAMESÁK, 4/1990, 48 strán

Z obsahu

Annapura summit (Zoltán Demján)

Fenomén Česen (preložila Jana Plulíková)

Malý slovník horolezeckej taliančiny (Alan Formánek)

Nočná šichta

Liezol som veľmi ťažkú Velkú Centrálnu cestu na Dow Crag. Mój spolulezec Alan Hargeaves ma istil na malom štande asi 10 metrov pod policou nazývanou Tribúna. Nado mnou sa tabala Juhoamerická špára. Špára bola hrozne namáhavá a návrchu už neboli takmer žiadne ▶

chyty. Jediné, na čo som sa mohol spoľahnúť, bola zaklínená ľavá noha, inak som celým telom trčal zo špáry a škrabotal po skale. Zvíjaním som sa posúval vyššie, a keď som sa hlavou dotkol previsu, moja pletená „prilba“, čapica, neblučne padla dolu. Zasa som sa zošmykol a vyčerpane odvisol. Ale musel som sa dať znova do boja – znova a stále, ako sa zdalo. Vyrzil som v poslednom zúfalom pokuse. Tak som sa do toho zabral, že som skoro nevidel. Všetko stmavlo. Ďalšia vec, čo si pamätám je, že som visel o 10 metrov nižšie hojdajúc sa vo vzduchu hlavou dolu. Teraz som v peknej kaši, pomyslel som si. (Z knihy Podme si zaliezť od Colina Kirkusa)

Liezol som veľmi ťažkú Centrálnu cestu na Esk Buttress. Mój spolulezec, mladý Crag Jones, ma istil na malom štande, asi 10 metrov pod policou nazývanou Čakáreň. Nado mnou sa tiahla Franklandova špára. Špára bola hrozne namáhavá a navrchu už neboli takmer žiadne chyty. Jediné, na čo som sa mohol spoľahnúť bola ľavá noha zaklínená v špáre, inak som z nej celým telom trčal a škrabotal po skale. Zvíjaním som sa posúval vyššie a keď som sa hlavou dotkol previsu, roztrhol som si košelu a vypadla mi tabatierka, ktorá letela dolu skalou s hrozným rámusom a o chvíľu ju nasledoval sprievodca plachtiac za Cragovou hlavou ako nahneváná sova. Zasa som sa zošmykol a vyčerpane odvisol. Ale musel som sa dať znova do boja – znova a stále, ako sa zdalo. Vyrzil som v poslednom zúfalom pokuse. Tak som sa do toho zabral, že som skoro nevidel. Všetko stmavlo, čo ma neprekvapilo, lebo slnko malo o hodinu zapadnúť. Ďalšia vec, čo si pamätám je, že som bol o 10 metrov vyššie a sedel som na polici nad všetkými problémami. Teraz by som sa mal potlapkať po chrbte a zagratulovať si, pomyslel som si. (Z knihy Podme sa na to vykašľať od Steve Ashtona).

Kirkusov príbeh sa skončil, keď „všetko stmavlo“ – padol 25 metrov, vážnejšie sa nezranil a ešte stihol dokričať dolu do Conistonu na obed. Náš príbeh sa ešte len začínal. Crag vyprúskoval hore za pomoci šlingne a zubov. Zostup sme nepoznali. Mesiac nesvietil. Crag poznamenal, že ak si pohne, možno ešte dostaneme dolu niečo jesť. Do Brotherilkeldu sme dorazili o pol tretej v noci.

Kirkus prežíval dobrodružstvá, lebo sa snažil posunúť hranicu technického lezenia. Ja som ich prežíval, lebo sa mi nechcelo ráno vstávať. Lezenie za tmy bolo pre nás také normálne ako lezenie v daždi, ak je lezenie v daždi normálne.

Dobrovoľné nočné lezenie sa stalo súčasťou našich príprav na prvú návštevu Dolomitov, lebo sme (správne) predpokladali, že asi nedolezieme žiadnu cestu za denného svetla. Toto nočné, ale inak celkom nevinné vysvecovanie a otlkanie sa vo Wiltonských kameňolomoch raz upútalo pozornosť lancashirskej polície. Práve som bojoval zamotaný vo fífi-háčkoch v dvoch tretinách cesty (pravdepodobne odvtedy dávno

voľne vylezenej šestky) a môj brat Tony ma istil schovaný pod daždnikom. Policajt mi zasvietil do očí vysluchovou baterkou a spýtal sa: „Čo tu robíš?“ nevediac, ktoré slovo z tých troch má zdôrazniť. „Pokušam sa zatĺcť rúrkou cassinku,“ odpovedal som. Svetlo sa trochu zachvelo, ale neozvala sa žiadna odpoveď. Po piatich minútach státia v prudkom lejaku povedal „Oh“ a odišiel.

Lezenie s čelovkou alebo za mesačného svetla bolo takmer podvodom. Videli sme viac, ako v Hoghtonskom kameňolome počas zatiabnutého odpoľudnia. Náš puritánsky prístup dosiahol zenit vo Widdop Ordinary. Liezli sme v trojke: jeden liezol, druhý istil, tretí škrtal zápalkami. Dážd' mu veľmi nepomáhal. Kvôli lepšiemu treniu na lišajníkovitej skale sme si cez lezečky natiabli ponožky.

Keď sme sa krvavejšia a múdrejšia vynorili na vrchole, povedali sme si, že bude jednoduchšie, ak si v Dolomitoch trochu prívstaneme.

S Tonyom som sa mal stretnúť na stani v Bolzane. „Prines veta žrádla a prachov,“ napísal mi v liste. Priniesol som rodinné balenie Kelloggových ovsených vločiek, dva bochníky chleba značky Matkina pýcha a osem libier v hotovosti. Tony mi povedal, že som chuj. V jeho batohu bolo dosť železa na vylezenie cesty Brandler-Hasse bez dotknutia sa skaly. Ale nebolo tam ani omrvinky a asi toľko aj peňazí. „Pomôž mi s tým na chrbát,“ požiadal ma. Ale ja som jeho batoh nevládala ani zdvihnúť z lavičky. Vrcholným cieľom nášho náletu na Dolomity bola nedávno vylezená cesta Crackstone Rib, rozbitá štvorka na Carreg Wastad. V autobuse do Sella Pass na nás šofér výstražne zazvonil, keď sme prtláčali nosy na zadné sklo a civeli na tisíc metrovú stenu Sassolunga, náš cieľ číslu jeden. Zaliaty žiarou zapadajúceho slnka vyzeral ako sopka, ktorá sa chystá explodovať. Neschopný ovládnuť strach, vypustil som nedobrovoľný a zahanbujúco hlasný zvuk. Cestujúci obrátili hlavy a poboršene na nás hľadeli.

Vďaka nedorozumeniu (alebo to možno bolo naschvál) nás vysadili asi 7 km od chaty Sella. To nám spôsobilo menšie problémy, lebo Tony nebol schopný niesť batoh a kráčať súčasne. Schúlili sme sa do trávy a prežúvajúcej krajec Matkinej pýchy sme si premietali, či by sme sa v Cwm Idwal necítili domácejšie.

Po troch dňoch sme vyradili nočné lezenie z repertoáru, i keď hlavne preto, lebo sme sa nikdy nedostali viac ako dve dĺžky nad zem.

Na štvrtý deň nám došli zásoby a vybrali sme sa nakupovať. Kúpili sme brozno, chlieb, špagety, sardinky a červené víno, päť najlacnejších vecí v obchode. Na raňajky sme mali špagetové sendviče a červené víno, na desiatu červené víno a brozno, na obed červené víno, sardinky a špagety a na večeru červené víno. Keďže sme to všetko vyvratili, pokúšali sme sa potom úpenlivými pohľadmi obmáknúť dcéry talianskych matiek,

až kým sme mali zrak taký zabmlený, že sme nerozoznali dcéru od matky a zaspali sme v anglickom krídle chaty.

Raz sme sa na vrchole predsa len dostali. Neprípravení na takúto nečakanú situáciu, nemali sme čelovku ani veci na bivak, sme sa zúfalo snažili zostúpiť skôr, než sa zotmie. Zostúpili sme asi 20 metrov a zotmelo sa. Potom sme zvolili nasledovnú taktiku: Tony hodil dolu do tmy kameň a obaja sme starostlivo načúvali. Ak sa ozval zvuk, znamenalo to, že pod nami je skalná policia. Ak sa zvuk neozval, znamenalo to, že policia je trávnatá. Tony potom začal zostupovať svietiac si zapalovačom na cigarety, aby tento predpoklad potvrdil, a potom mne svietil tým zapalovačom do očí, kým som k nemu zliezal. Potom sme trik s kameňom zopakovali. Štástie nám prišlo a nezahynuli sme.

Nasledujúci deň sme sa vybrali na Cinque Dita. Boli dve hodiny po obede a cesta bola „ideálna na krátke dni“, a teda ako stvorená pre náš štýl lezenia. Žiadne problémy s bivakovacím výstrojom, hodili sme na seba svetre a vyrázili sme. Tony, spomenúc si na zážitky z predchádzajúcej noci, obohatil náš výstroj o pero s baterkou. Všetko šlo hladko, až kým sme nezačali zostupovať. Zotmelo sa. Tony hodil kameň dolu stenou. Ticho. Fajn, to znamená trávu. Začal zliezať, svietiace pero medzi zubami. Na tento typ lezenia sme boli machri. O pätnásť sekúnd neskôr sa ozval vzdialený zvuk, ako kameň dopadol na zem. Tony rýchlo vyliezol hore a vyplul pero.

Naštastie sme obaja vedeli, ako sa zlaňuje. Len za posledný mesiac sme nazlaňovali skoro tridsať metrov dolu platňou v Cwm Idwal. „Ja som za, ak si ty,“ povedal som, tuším veselé dobrodružstvo. Tony zatiaľko nožik cassinku skoro až do polovice a spustil sa cez hranu, berúc so sebou pero – baterku. Dotkol som sa skoby. Pocítil som, ako sa ohyba a rýchlo som sa z nej vycvokol. Potom som si uvedomil, že sám na vrchole kopca môžem zmrznúť na smrť a zase som sa rýchlo cvakol späť. Prešli hodiny, možno to boli len minúty, skoba sa prestala ohybať a ja som vedel, že Tony buď dosiahol policu, alebo preletel cez koniec lana. Či to bolo tak či onak, bol som na rade. Habkajúc tmou cvakol som osmu vyrobenú z vešiakového drôtu najvyššej kvality na svoj umelecky spletený lanový prsný úväz a začal som zlaňovať. Technológia, to je vec! Po piatich metroch som stratil kontakt so skalou. Nič som nevidel, a keby nebolo dusivého zovretia môjho hrudného koša, mal by som pocit, že padám do komína bez dna. Konečne som sa dostal k uzlu na konci lana. Očistec bol za mnou. Ale čo je toto? Na konci lana bola priviazaná slučka. Postavil som sa do nej a vypol sa z osmy. Konečne som mohol dýchať. A čo je toto? Ďalšia slučka. A ďalšia a ďalšia, až na konci poslednej už bol len vzduch. Potom sa ozval hlas: „Rozhúp sa ku mne,“ a odniekiaľ z tmy zažiarilo svetielko. Po niekoľkominútovom hojdaní sa sem a tam (väčšinou tam) ma čosi

chytilo za nobu. „Čau, Tony!“ ozvalo sa. „Čau, Steve.“ Tony visel na slučke cvaknutej do skoby skoro až do polovice zatlačenej do skaly. „Ako si ju tam dostal?“ spýtal som sa. „To je dlhá story,“ odvetil. Potom tichým, ale autoritatívnym hlasom dodal: „Nevyčvákávaj sa zo slučiek.“ Začal som liezť hore, aby som stiahol lano a Tony mi k tomu svietil baterkou do očí. Povedal mi, aby som liezol opatrne, lebo za štand sa nemôže zaručiť. Požiadal som ho, aby mi prestal svietiť do očí. Asi sa urazil, lebo od tej chvíle svetlo zhaslo nadobro. Urobil som, čo bolo treba, zliezol som cez Tonyho hlavu a plecica a cvakol som sa do nožička-cassinky, ktorej celá story nevošla ani do mňa. Potom Tony povedal tmeným hlasom: „Nebýb sa, spadla mi baterka a myslím, že sa zachytila medzi mojou nobou a skalou.“ A naozaj. Zachránil ju a začal sa rebovať. Myslel som, že mu jednu strelím. Ale on si znova strčil baterku medzi zuby a povedal mi: „Íl gí gau sú,“ a začal zlaňovať do tmy pod nami.

Prešli hodiny, možno to boli len minútky, skoba sa prestala ohýbať a na rade som bol ja. Keď som sa dostal na koniec lana, pocítil som uzol, pod uzlom slučku, pod ňou ďalšiu a tak ďalej a tak podobne. Potom sa ozvalo „Sem“ a predchádzajúci príbeh sa zopakoval. Po trinástom zlaňáku zuchli laná do sutiny len zopár metrov pod nami. Nočná mora bola preč. Do chaty sme dorazili za úsvitu. Na Tonyho posteli spal akýsi taliansky gentleman. Tony mu oznámil, čo má urobiť, espresso. Ale Talian len potriasol hlavou, obrátil sa na druhý bok a opäť zaspal. „Nechaj to, nerozumie ti,“ povedal som, keď som si všimol, že dosahuje od záhľavia po koniec postele. „Ved porozumie,“ povedal Tony a začal liezť hore. „Nech som debil, ak tu budem ležať celú noc na dlážke a počúvať, ako si nejaký Mario chrápe v mojej posteli.“

Veci mávajú čudné súvislosti, a tak som sa ocitol na zemi ja, počúvajúc ako Mario chrápe v Tonyho posteli a Tony v mojej. Ale ved' na tom aj tak nezáleží. Za hodinu bude svetlo a pôjdem nakupovať.

Steve Ashton (preložila Jana Plulíková)

XXIII. ročník

V tomto roku vyšli 4 čísla.

62. IAMESÁK, 1/1991, 48 strán

Z obsahu

Čo nového na slovenských skalách 1990

(pripravila Jana Plulíková)

Najkrajsia cesta na Slovensku (Jana Plulíková)

Malé je pekné (Heinz Mariacher)

Toto nie sú Cascades, Jack (Guy Davis, preložila Jana Plulíková)

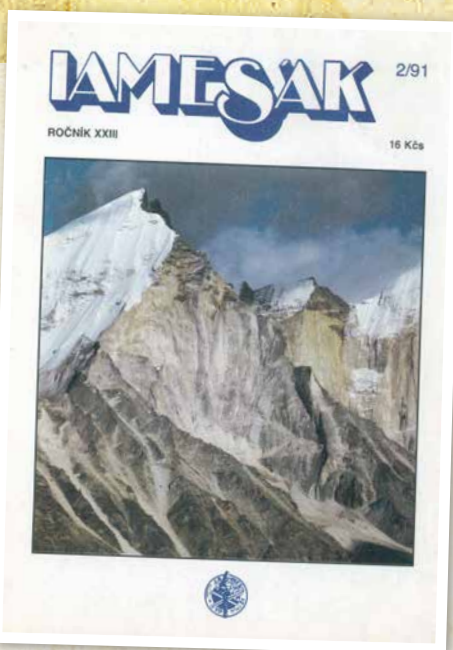
63. IAMESÁK, 2/1991 32 strán

Z obsahu

Rozhovory o IAMES-e (Peter Hargaš)

Slovenská horolezecká sezóna 1990

92 dní snehom a ľadom (preložil Juraj Kardhordó)

Premena

„Pochopil si myšlienku športového lezenia. Upísal si svoj život kolmým skalám a opriadol ich sieťou myšlienok, z ktorých sa ty sám už nedostaneš. Hecuješ sa z jednej skaly na druhú, a keď stojíš na tisíce vidíš stovky ďalších, na ktoré ešte musíš. To sa nikdy neskončí, to bude stále pokračovať,“ napísal Thomas Hrovat vo svojej knihe „Sportklettern“. Minulý rok sa podarilo tomuto študentovi filozofie z Grazu preliezť prvorovýstup „Zigeunerbaron“ – Cigánsky barón 10/10+ a zážitky z tohto výstupu ho inšpirovali k tomuto príbehu, ktorý nielen podrobne charakterizuje voľné lezenie, ale odzrkadľuje aj každú formu extrémneho života.

„Prípadá mi ťažké nájsť vlastný začiatok nášho príbehu. Tak nenápadne, ticho a pomaly všetko prebehlo, že dnes ani neviem, ako sa to všetko zomlelo. Mnohé bolo pre nás také samozrejmé, že sme si to ani nevšimli. Preto sa moje rozprávanie neopiera iba o naše skúsenosti, ale predovšetkým o správy šokovaných svedkov.“

Miestom diania je takzvaný „Zigeunerloch“ (Cigánska diera) – CD pri Grazi. Bližší popis týchto skál je nevyhnutný, pretože poznanie tejto oblasti je predpokladom k pochopeniu tejto príhody. Ide tu totiž o 20 až 25-metrovú strechu, a aj keď je vzdialená iba minútu chôdze od hlavnej cesty, je CD vlastným, malým svetom. Žijú tam holuby, neskutočne veľa holubov a všetky sú choré. Veľmi málo z nich môže ešte lietať, iba celé dni sedia na zemi a niekedy spadnú a sú mŕtve. Potom prídu iné, ktoré tiež iba sedia, až kým nespadnú. Je tam chladno, dokonca aj v strede leta fúka z tejto jaskyne studený vietor. A je tam vlhko.

V ľavej časti tejto strechy sme našli asi 20 metrov široký skalný pás, priliš hladký a príkry pre choré holuby. Po týždni boli osadené všetky borháky. Náš nový projekt sa už pomaly črtal. Na 25 metroch je prevísnutých najmenej 21. Boli sme na to hrdí a radi, že sme konečne

našli kus skaly, pre ktorú by sa oplatilo trénovať a investovať energiu. My úbožiaci! Keby sme už vtedy vedeli, do akej miery sa náš život zmení kvôli tomuto kúsku skaly! Po prvých pokusoch sme museli uznať, že táto cesta nebude pre nás otázkou niekoľkých dní, ale že budeme musieť prísť častejšie, aby sme ju mohli niekedy vyliezť. Tak sa stalo, že sme náš čas v nasledujúcich týždňoch strávili pri mŕtvych holuboch a CD. Nielenže sme odložili i plánovanú lezeckú dovolenku v južnom Francúzsku, ale istý čas sme ani nič iné neliezli, iba sme viseli v našom projekte.

Už ani neviem, ako dlho trvalo, kým sme museli uznať, že tie mnohé pokusy, nespočetné hodiny, ktoré sme v CD strávili, nás určitým spôsobom zmenili. Toto bolo pre nás povážlivé, čo bolo typické pre všetko, čo malo ešte nasledovať. My sami sme spočiatku tieto zmeny nespozorovali, boli to naši priatelia, ktorí nás na to upozornili. Zvyčajrne sme boli s Christophom sami v CD. Jedného dňa prišli naši priatelia, aby vyskúšali náš projekt. Ich čudnému správaniu sme sa celý deň divili. Kým my sme sa medzi neúspešnými pokusmi ako vždy stiahli do diery, naši priatelia vyhladávali snečné miesta. Keď nás predsa niekedy nedobrovoľne sprievádzali k našemu miestu odpočinku, tápali neobratne dopredu, narážali na skalné výbežky, potkýnali sa o kamene, kde sme sa my aj napriek tme veľmi dobre orientovali. Tak ako nás ich nešikovnosť rozveselovala, tak bola im nepochopiteľná naša istota. Spomenuli sme si na časy, keď sme tiež vyhladávali snečné miesta a bez bateriek by sme sa boli v labyrinte jaskyne beznádejne stratili. Skutočnosť, že sme sa začali snečným miestam vyhýbať a miesto toho sme uprednostňovali tmavý, vlhký kút, bola čudná. Ešte horšie však bolo, že sa zmenil aj náš výzor. V posledných dňoch sme si všimli, že máme červené oči, čo sme zo začiatku pripisovali prachu, ktorý vzniká pri vrtaní dier pre borháky. Po lepšom prizretí sme zistili, že nejde o žiaden zápal, ale že sa naše zreničky začali farbiť do červena.

Nasledujúce dni sme sa vyhýbali vstupu do CD.

Nemôžem to opísať, ale iba so sebazapretím sme zostali sedieť medzi pokusmi pri vchode. Nepokojne sme sa vrteli na ruksakoch a dychtivo sme zazerali na vchod do jaskyne, do tej čiernej diery, ktorá ako keby nás nasávala. Dokonca i v tieni nášho previsu, aj keď bolo zamračené, sme museli schovávať oči za hrubými snečnými okuliarmi, pretože nás od denného svetla boleli. Medzitým sme si už cestu tak nacvičili, že nám už jednotlivé miesta nerobili žiadne problémy. Zo začiatku, keď sme začali s RP pokusmi, dostávali sme sa vždy trochu ďalej, ale už zopár dní sme nerobili žiadne pokroky.

To, že sme od toho dňa, keď sme sa rozhodli nevstúpiť do CD, neurobili žiaden pokrok, nemohla byť náhoda. Prestávky nám začali ▶

odčerpávať viac sil ako samotné lezenie. Po 14-tich dňoch bola naša vôľa zlomená. Aj keď som na mnoho z týchto neobyčajných dní dávno zabudol, deň, keď sme sa znova vrátili do diery, mi zostal v pamäti ako jeden z najšľáštnejších v mojom živote. Tešili sme sa ako malé deti. Poskakovali sme po klzkých kameňoch, vyliezli po mokrych stenách jaskyne a zaliezli sme do najvzdialenejšieho kúta. Od toho dňa sme opäť mali radosť z nášho projektu a tiež úspech. Aj keď sa nám ešte cestu nepodarila vyliezť RP, predsa sme už kľúčové miesta viackrát preliezli a až potom sme padali. Od toho dňa sme s Christophom trávil v CD aj dni odpočinku. Priatelia nám dnes hovoria, že sme boli celé dni akoby prepadnutí pod zem, kým sme sa úplne zdivočeli opäť vynorili doma. Pamätám sa na ich starostlivé a spýtavé pohľady, keď sme sa náhodou stretli. Azda to bol tiež dôvod, prečo sme sa začali našim priateľom vyhýbať. Keď sme spozorovali, že sa nám za našimi chrbtami chichocú, keď sa stále častejšie stávalo, že všetko zrazu stíchlo, keď sme vstúpili do miestnosti a všetci klopii oči, tak sme, prirodzene, radšej zostávali doma, v našich zatemnených izbách a snívali o našom projekte.

Priepasť medzi nami a ostatnými rastie... Tak často sme to už skúsili, že sme v myšlienkách každý krok bravo zvládli. Desať metrov vysoká a previsnutá nástupová stena s ťažkým miestom pri druhom borháku, nasledujúca 5-metrová strecha, kľúčové miesto za hranou strechy so svojim ďalekým skokom, traverz doprava, pri ktorom musí človek na spodných chytoch vydať zo seba všetku silu, kým si môže konečne trochu oddýchnuť na zaklinenom kolene. A to by mal, pretože potom sa ide ešte 5 metrov previsom doľava, kde sa dá priamo na hrane veľkého previsu zaháknúť noha v diere a v tejto polohe, visiac dole hlavou, odpočívať. Záverečná 10 metrov vysoká a previsnutá stena s malou strechou uprostred je po tom všetkom už iba detská hračka. Tak často sme už cestu v hlave vyliezli, ale keď sme ju potom skutočne liezli, zakaždým sa film niekde pretrhol a my sme spadli do lana. Dlhý čas sme nemali žiadne pokroky, možno aj preto, lebo sme nechceli. Kým sme tam hore mali projekt, bol to pre nás a pred ostatnými dôvod, aby sme chodili do CD. Medzitým bol stred leta a priepasť medzi nami a ostatnými bola stále väčšia. Kým oni boli stále viac a viac opálení od slnka, my sme boli stále bledší. Toto nebola taká normálna bledosť, ktorú človek dostane, keď strávi celý deň v tieni. Naša pokožka bola skôr skutočne biela a začala získavať inú konzistenciu. Nejaká bola hladšia a začala sa lesknúť. Čím bola priepasť, ktorá nás delila od normálneho života väčšia, tým boli dramatickejšie premeny, ktoré sa s nami diali, a tým väčší bol aj náš duševný konflikt. Mali sme radi svet taký, aký bol doteraz, túžili sme po normálnom živote, aký sme predtým

viedli. Ale mali sme radi aj CD, náš projekt. Trocha sme to prehnali.

Vo svojej knihe „Master of Rock“ napísal John Gill, otec boulderingu: „Prekonanie ťažkého miesta vyžaduje plnú identitu s ním.“ Táto veta bola pre mňa maximom, pretože aj ja som chápal lezenie ako činnosť, pre ktorú musí človek prispôbiť svoje telesné schopnosti požiadavkám, ktoré mu stavia cesta. Aj vtedy som veril tejto vete, ale musím priznať, že sme to v CD trocha prehnali. Bol to asi duševný tlak, ktorý na nás dolahol, že sme už znova nedosiabli žiadne pokroky. Naopak, väčšina pokusov končila už 2 metre pod najvyšším nami dosiahnutým miestom.

Aj telesne sme boli totálne vyčerpaní. Za týchto okolností bolo nanajvýš nepravdepodobné, že budeme mať v najbližšom čase úspech. Ale už sme to nemohli vzdať, pretože to by sa rovnalo prehre. Naše telo sa medzitým optimálne prispôbilo požiadavkám, ktoré nám kládol projekt. Naše nohy boli stále silnejšie, meniace sa ramená už značne zakrpateli (skutočnosť, ktorá sa dá potvrdiť skoro u všetkých lezcov), medzi prstami nám narástali blany, ktoré nám pri obľúbených chytoch poskytovali dostatočnú treciu plochu, naša zmenená pokožka sa nepotila, a tak sme nestrácali silu pri magnéziovaní. Mohli sme liezť aj v tme a živiť sa tým, čo nám dala diera. Čo nám to bolo všetko platné, keď sme sa za to hanbili, a keď konflikt, ktorý tým vznikol, nám znemožnil úspech? Museli sme uznať, že sa nemôžeme držať sveta, do ktorého už aj tak nepatríme. CD bola našim novým svetom, k nej sa musíme hlásiť, ak sa nechceme rozpoltiť ako obyvatelia dvoch svetov. Až teraz mi svietlo, že som doteraz Gillovo vetu chápal príliš úzko. Nie iba telesne sa stotožniť s lezeckým miestom, ale i duševne. V nasledujúcom čase prišlo aj v tomto vzťahu k zlomu s okolitým svetom. Toto bol logický krok na konci dlhej cesty, posledná karta, ktorá ešte nebola vyťahovaná. Tento krok nám bol ulahčený. Nikdy nezabudnem na ten smutný deň, keď mi moja mama povedala, že poobede očakáva návštevu, dala mi do rúk nejaké peniazky a poprosila ma, aby som predsa len išiel do CD. Moja vlastná mama sa začala za mňa hanbiť. Išiel som do diery a zostal som tam týždeň. Dnes sa už na moju matku nemôžem hnevať, pretože viem, že to bola ona, ktorá každé ráno postavila pred vchod do diery flašu mlieka. Pretože sme neboli nikým nikdy v diere videní, panuje domienka, že sme až večer vychádzali von, aby sme liezli. Čo bolo pre nás najdôležitejšie je to, že sa náš život dostával opäť do normálnych kolají. Konečne sme sa naučili akceptovať, čo sa vlastne stalo s nami a čo sa ešte stane. Kým sme mali kedysi hanblivo naše ruky strčené do vrecák nohavíc, teraz sme ich nosili voľne a znova sme liezli s holým chrbtom, pretože nám bolo jedno, či sa naše chrbtové svaly zväčšujú, a že nám rastú malé krídla. (Musím podotknúť, že táto skutočnosť nemala žiadny vplyv na náš

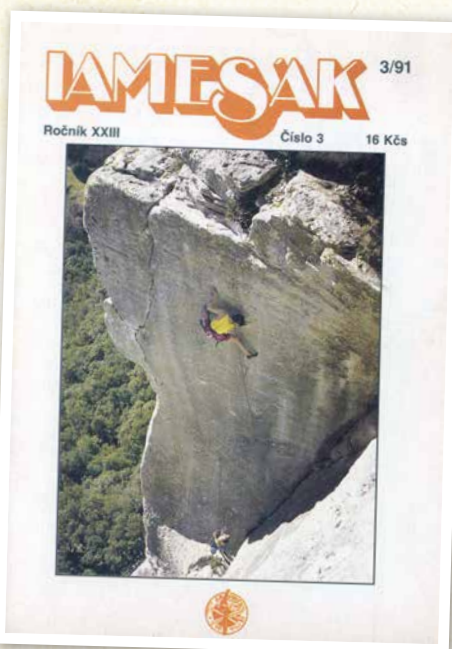
neskorší úspech, pretože až do dnešného dňa sa nám ich nepodarilo použiť.) Znovu sme mohli celú našu energiu venovať projektu. Stále bližšie k vrcholu končili naše pokusy v lane, kde sme hlasito nadávajúc robili priestor nášmu hnevu. 21. júna sa nám to podarilo – vyliezli sme cestu Cigánsky barón (tak sme nazvali našu cestu) RP. Nikdy na ten deň nezabudnem, keď Christoph ako prvý vyliezol hore. Tak ľahko to pritom vyzeralo, že som nechápal, prečo sme museli na tom tak dlho pracovať. Ani raz sa nepomyšlil. Bolo totálne ticho. Počul som iba jeho fučanie a sem-tam tiché, iba pre nás počutelné pípanie, pri ktorom v tme hľadal nasledujúci chyt predtým, ako sa naň vrhol. Po asi 25 minútach zapolano do spúšťacej karabínky. Vzrušený brkútal, krákal a pískal od radosti celý bez seba, keď si aj on po krátkom čase uvedomil, že konečne prišiel ten okamih, na ktorý sme tak dlho čakali. O štyri dni neskôr sa to podarilo aj mne. Medzitým prišla jeseň a ja som už veľmi, veľmi unavený. Po tom, ako odošlem tento článok, pôjdem späť do CD, kde ma už čaká Christoph. Budúcu jar, len čo sa zobudíme z dlhého, hlbokého spánku, pokúsime sa tam o novú cestu...

Thomas Hrovat

64. IAMESÁK, 3/1991, 32 strán

Z obsahu

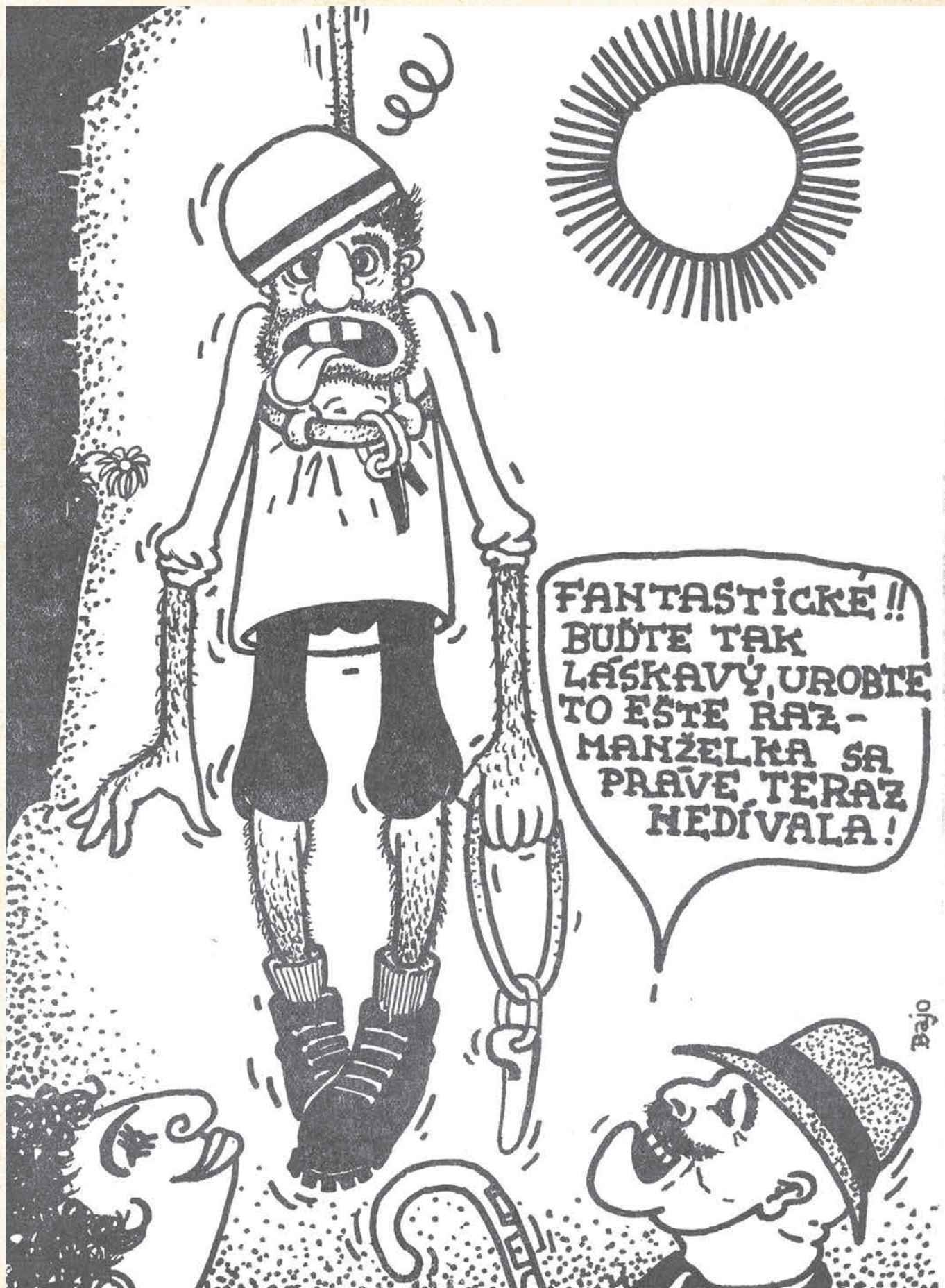
Vo Viedni zvíťazili víťazi (Igor Koller)
Separátna realita (Michael Benga)
Rozhovory o IAMES-e (Peter Hargaš)

65. IAMESÁK, 4/1991, 32 strán

Z obsahu

67. THT JAMES
Rock Master Arco 1991 (Igor Koller)
Hranica šťastia (Greg Child, preložil Vlado Linek)
Rozvíčka nie je prežitok
Ako zhybovať (pripravil Vlado Linek)

50 rokov časopisu Horolezec (Jamesák, Jamesák) Tretí diel (1992 – 2000)

Tento rok má náš časopis Horolezec okrúhle jubileum, prvé číslo vyšlo v auguste 1969 a tak oslavujeme už jeho 50. ročník. V priebehu roku 2018 pripravujeme pre vás výber toho najzaujímavejšieho, čo sa na jeho stránkach publikovalo. Prvý diel seriálu sa týkal rokov 1969 až 1980, druhý diel zahŕňal obdobie 1981 až 1991 a táto tretia časť mapuje roky 1992 až 2000. V roku 1992 nastala veľká zmena a časopis sa začal tlačiť vo veľkosti 21 cm x 28 cm. Od roku 1996 vychádzal Jamesák 6x do roka.

XXIV. ročník

V tomto roku vyšli 4 čísla už v rozmere 21 cm x 28 cm. Počet strán bol 32 a obálky boli farebné. Zmenila sa aj grafika časopisu.

66. JAMESÁK, 1/1992, 32 strán

Z obsahu

Marmolada – skalný sen (Peter Ondrejovič)
Veže Paine, cesta do nezmáma (Wolfgang Güllich)
Batizovský štít – sprievodca (Jozef Gurník)
Jar a leto v Amerike (Jana Plulíková)
Lezecký roku 1991 (Vlado Linek)
Väčšia sila, tréningová filozofia (Christian Griffith)
Slovenská horolezecká sezóna 1991 (Igor Koller)

67. JAMESÁK, 2/1992, 32 strán

Z obsahu

Slnko a dážď na Cimách (Milan Pácko)
Čo nového na slovenských skalkách 1991 (Jana Plulíková)
Deviatky na Slovensku (Jana Plulíková)
Agincourt Juraja Rečka (Igor Koller)
Azúrové leto pokračovalo (Igor Koller)

Ladová erotika

Visel tam. Vyplazený obrovský biely jazyk. Osemdesiat metrov kolmého ladu nalepeného na platňovitej skale nám zakaždým vyrážalo dych a vytáčalo hlavy k nebesiam. Elektrizoval nás svojimi dokonalými kričkami tak, ako to vedia kypreť devy zo stránok Playboya. Rušil náš pokojný spánok a vnášal do našich snov predstavu

o lezení po jeho zmyselnom tele. Celé tri roky sme sa naň chodili len pozerat'. Vzbudzoval príliš veľký rešpekt, než aby sme našli v sebe dost odvahy a zatali zbrane do tej nádherne zmrznutej vody.

Na začiatku každej zimy nás zvedavosť vyhnala na koniec doliny, aby sme sa presvedčili, či sa už narodil. A on tam skutočne stále bol. Bože, kam sa hrabú všetci umelci so svojimi výtvormi. Oproti tomuto dokonalému dielu prírody sú iba slabými plagiátormi. Toto podivné skupenstvo vody sformované do éterických proporcií bolo tak nedostupné, priam magické, že odvádzalo naše myšlienky do sféry na hony vzdialených od lezenia. Bol to strach, či rešpekt, ktorý nás držal na uzde? Asi to bola hlavne obava, že bohapustým šarpaním zneuctíme krehkú platonickú lásku, ktorá nás k tomuto výtvoru viazala. Predstava, že vyzbrojení železom sa budeme klájuť a fučiac odbavovať, vzbudzovala dojem čohosi perverznej pudového a nedôstojného. Čas plynul a my sme v kútiku duše tušili, že to takto nemôže trvať večne.

V jeden januárový deň to prišlo. Živočíšna potreba dobýjať roztrieštená platonickú ilúziu na márne kúsky. Naše zbrane sa nelútostne zahryzali do ladového panciera, tep sa zrýchľoval a pridusené výkriky rozkoše znásobené ozvenou doznievali v našich ušiach. Bolo to ako prvá súlož, pri ktorej je trápnosť nešíkavých

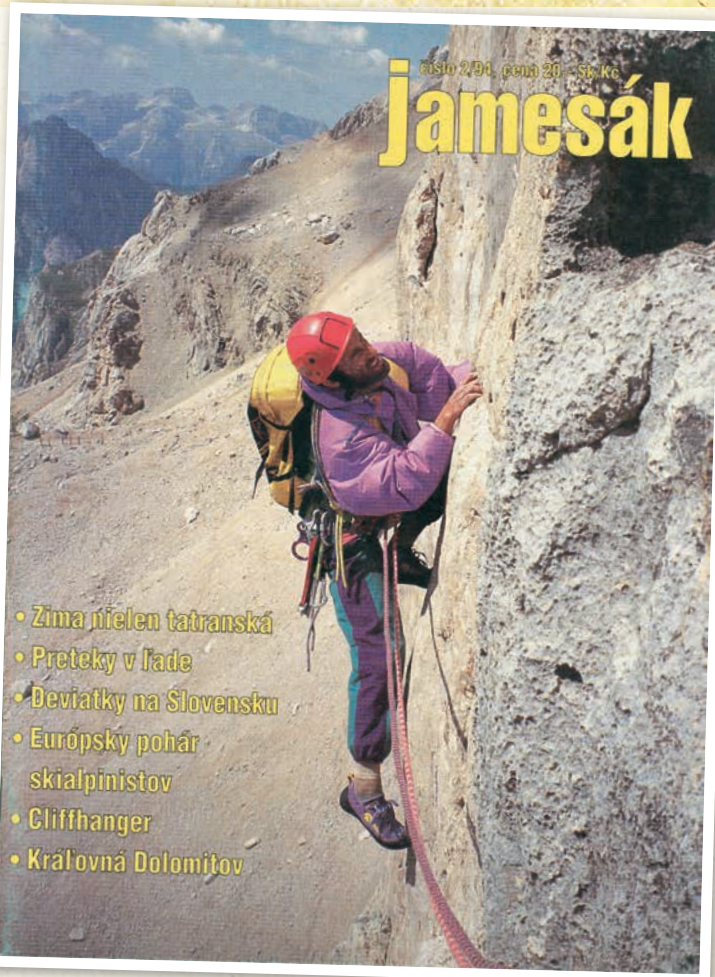
pohybov nahradená radosťou z prieniku do čohosi mystického.

Keď sme znova stáli pod ladom a balili si do batohov veci, visel tam ďalej, akoby sa nič nebolo stalo. Neпоškvrnený a zároveň zneuctený. Už nezväzovala naše ruky neistota a pokora. V rozpakoch sme uvažovali nad tým, čo bolo za nami. Trpkosť stratenej krásnej ilúzie, ktorú sme v sebe práve zničili, pomaly prebhuovala eufória preciteneho zážitku. Bol lepší než dobre pripravený orgazmus.

Alexander Buzinkay

Najťažšie lezenie na svete (ACTION DIRECTE Wolfganga Güllicha)

V lezení sa táto otázka vynára rovnako intenzívne ako v iných športoch. Aj keď porovnania sú zložitejšie, než pridávanie ďalších centimetrov v skoku do výšky či do diaľky. V skalnom lezení máme stupne ťažkosti. Mladší lezci si už ani nepamätajú časy, keď sa uzavretá stupnica končila pri čísle VI. Koncom 70-tych rokov sa stupnica UIAA otvorila a prvou oficiálne hodnotenou cestou VII. stupňa bola Pumprisse, ktorú vyliezli R. Karl a H. Kiene na Fleischbank vo Wilder Keiser v roku 1977. V skutočnosti však ako prvý dosiahol VII. stupeň pri lezení v horách už v roku 1968 R. Messner pri svojom prvovystupe Prostředným pilierom na Heiligkreuzkofel v Dolomitoch. V nevelhorských terénoch

- Zima nielen tatranská
- Preteky v ľade
- Deviatky na Slovensku
- Európsky pohár skialpinistov
- Cliffhanger
- Kráľovná Dolomitov

Wolfgang Güllich

siedmy stupeň zdolal E. Strubich na pieskovcovej veži Wilder Kopf v Labskom údolí dokonca už v neuveriteľnom roku 1918! Kedy presne sa objavil VIII. stupeň nie je až také dôležité, ale keď sa otvárala stupnica UIAA, už iste existoval v Amerike i v pieskovcových oblastiach. John Bachar svojím Chasin the train, IX-/IX, v roku 1980 vylezeným v Nemecku, ukázal Európe, ako jej uniká americký vlak voľného lezenia. Lenže objavil sa Wolfgang Güllich, ktorý do tohto vlaku nielenže naskočil, ale v roku 1982 urobil prvé opakovanie Grand Illusion, IX+, priamo v Amerike. Uvažovalo sa vtedy dokonca o desiatke a odvtedy sa s obľubou hovorí o „najťažších cestách sveta“. Vývoj nabral obrátky, stupne ťažkosti narastali, striedali sa mená lezcov, oblasti a názvy ciest. Spomeňme niektoré:

– The Face, X-, prvá cesta tohto stupňa v Európe vylezená Angličanom J. Moffatom vo Frankenjure v Nemecku (1983)

– Kanal im Rücken, X, prvá čistá desiatka, W. Güllich vo Frankenjure (1984)

– Punks in the Gym, X+, W. Güllich posunul hranice ťažkosti v Austrálii (1986)

– To bolt or not to be, X+, prvá cesta 5.14a v Amerike, autorom je Francúz Jean Baptiste Tribout (1986)

– Wallstreet, XI-, prvá cesta, ktorej aj po opakovaní ostal nový stupeň ťažkosti, autor W. Güllich, Nemecko (1987)

– Agincourt, XI-, prvý 8c vo Francúzsku, ktoré vyliezol Angličan Ben Moon (1988)

– Hubble, 8c+ vo francúzskej stupnici, znovu B. Moon – tentoraz doma, stále to však nie je čistá jedenástka (1990).

Posledné slovo mal zatiaľ na jeseň 1991 opäť Wolfgang Güllich. Na neznámu skalú Waldkopf vo Frankenjure v Nemecku vyliezol Action Directe, stupeň ťažkosti 9a vo francúzskej stupnici alebo čistých XI v stupnici UIAA. Opäť najťažšie lezenie na svete? S najväčšou pravdepodobnosťou je to tak.

Action Directe

To je 70 sekúnd geniálnych pohybov, nabrodenej energie a superkoncentrácie. Dvanásť

tvrdých lezeckých metrov v 45° previse po dierkach na posledné články prstov, desať superťažkých dynamických krokov. Je to teroristický útok na prsty a kĺby, aj keď samotná cesta nemá nič spoločné s teroristickou skupinou rovnakého mena. Normálny lezec, ktorý je schopný liezť cesty ôsmeho stupňa, nemá nárok sa čo i len na chvíľu udržať v ktoromkoľvek mieste cesty. Každé zapnutie lana je maximálnym silovým vykonom, lebo nikde sa nedá zastaviť a fixovať pohyby. Nepredstaviteľný nápor na psychiku, pretože každý nepresný pohyb, len trochu menej ideálne doskočenie chytu končí nevyhnutným pádom. Nápor na psychiku, ktorý prináša pokus o vytvorenie novej lezeckej dimenzie. Neistota, či táto utópia je vôbec realizovateľná. Iné je opakovať ľubovoľne ťažkú cestu, o ktorej je jasné, že jej zvládnutie je v ľudských silách a iné je veriť v úspech pri posúvaní absolútnej hranice lezeckých možností. Verný svojmu krédu „každý rok jeden pioniersky výkon“ začal Wolfgang Güllich v apríli 1991 trénovať na XI. stupeň. Nebolo to po troch rokoch lezenia vo vysokých horách na vežiach Trango a v Patagónii vôbec jednoduché. Prejsť od expedícií a niekoľkotýždňových ciest k pravidelnému vyčerpávajúcemu tréningu v posilovni, v ideálnom umelo vytvorenom prostredí. A okrem toho rozmýšľať, ako má cesta v XI. stupni vyzeráť. Ale Güllich je jeden z najschopnejších horolezeckých analytikov. Vedel, že to musí byť cesta relatívne krátka, rýchlo odoberajúca silu, veľmi previsnutá bez možnosti oddychu a len za posledné články prstov, maximálne trvanie do jednej minúty. A tomu je prispôbený tréning na obľbách lištách primontovaných k previsnutej doske. Statické visy s plynulým prechodom do dynamických prechytení bez možnosti regenerácie počas 60 sekúnd. Na zmenšujúcich sa lištách trénoval Wolfgang na jednotlivých prstoch s nohami voľne visiacimi vo vzduchu.

Hľadanie línie a úspech

A medzitým sa hľadala zodpovedajúca línia novej cesty. Kým svaly a kosti tvrdo trénujú, srdce to už táhá von na skalú. Pri potulkách horami Fränkischen Schweiz stretol svojho dobrého priateľa a spolulezca Milana Sýkoru, ktorý mal práve rozrobený projekt na neznámych skalách Waldkopfu. A tak Milan, tento špičkový nemecký lezec, ktorého otec Bohuš lezecky vyrastal v Teplicko-adršpašských skalách, má veľkú účasť na realizácii novej medzníka. Časť línie už bola medzi nitmi vylezená, ale spodná časť ostávala v tej dobe pre neho neriešiteľná. Pre Güllicha to bola línia, ktorá privádza do nervového dráždzenia každého lezeckého pioniera. A Milan? Zachoval sa ako veľký priateľ a športovec, prenecháva Wolfgangovi svoj projekt a ako protihodnotu dostáva od neho druhú líniu objavenú na iných skalách. Pre nezainteresovaného pozorovateľa grandiózne špinavý obchod, pre lezecký národ jeden gentlemanký čin v športovom duchu.

Prvé okamžiky v Action Directe prinášajú

vytriezvenie. Možnosť prelezania sa zdá byť iluzórne ďaleko. Lenže krok do nového stupňa ťažkosti nemôže byť iný. K úspechu nevedie cesta len cez svaly, ale hlavne cez hlavu. Kolísanie medzi nádejou a rezignáciou, medzi možným a nemožným. Ku každému maximálnemu športovému výkonu je potrebné prudké vybičovanie psychiky a na druhej strane aj zázemie, rodinné či sociálne, motivácia. Pre Wolfganga má toto krajne pozitívne zázemie prekrásne hnedé oči, múdru hlavu, volá sa Annette a podpisuje sa pani Güllichová. To ona prináša do hry spontánne nadšenie začiatočníka. Takto sa dávali dokopy všetky potrebné okolnosti, ktoré v optimálnej súhre viedli k úspechu.

Je to naozaj jedenástka? Všetko tomu nasvedčuje. W. Güllich v rámci prípravy na Action Directe vyliezol štyri nové cesty X. stupňa a zopakoval si aj svoj slávny Wallstreet, ktorý má potvrdenú ťažkosť XI-. Nová cesta je jasne ťažšia a vo francúzskej stupnici zodpovedá stupňu 9a. Ale ako Wolfgang zdorážňuje, musia to potvrdiť lezci, ktorým sa túto cestu podarí zopakovať.

Wolfgang Güllich – desaťročie na absolútnej špičke športového lezenia. Každý, kto sa len trochu zaujíma o lezenie, pozná tohto skvelého lezca. Už vyše desať rokov patrí k najlepším na svete. Od začiatku 80-tych rokov, keď sa stal slávnym svojou bezprecedentnou zbierkou najťažších ciest všetkých kontinentov, cez plejádu supervýkonov pri otváraní prvovýstupov, ktoré posúvali vyššie dosiahnutú hranicu lezeckých ťažkostí, až po prenesenie extrémneho lezenia z nevelhorských terénov do skalných stien Himalájí a Patagónie. Skutočnosť, že sa ako jeden z najlepších lezcov na skalkách stal špičkovým alpinistom, sa zdá byť logická a iste veľmi sympatická. Ale že popri tom dokázal držať krok so špecialistami a teraz dokonca posunúť hranicu ťažkosti vo voľnom lezení, to je jednoducho obdivuhodné. W. Güllich tak dokazuje, že stále sa nájdu lezeckí fenomény, ktorí sú schopní byť najlepší v niekoľkých horolezeckých disciplínach a prekonať v nich dokonca lezcov – špecialistov.

Igor Koller

68. JAMESÁK, 3/1992, 32 strán

Z obsahu

Zničené mýty, mŕvi hrdinovia (Reinhold Messner)

Aj v Poľsku sa lezie (Milan Pačko)

Mentálny tréning dokáže viac ako svaly (pripravil Vlado Linek)

Eiger, severná stena (pripravil Milan Mereš)

Sólo farmárskeho dievčata z Paríža (Jeff Lowe)

The Nose (John Long)

69. JAMESÁK, 4/1992, 32 strán

Z obsahu

Nanga Parbat – rozhovor s Josefom Rakoncajom (Rasťo Dutka)

Interview s Evou Böhmovou (Jana Plulíková)

Trampoty s autom (Vlado Linek)

Reťazová reakcia (Vlado Plulík)

Mentálny tréning 2 (pripravil Vlado Linek) ▶

XXV. ročník

V tomto roku vyšli opäť 4 čísla, obálky boli farebné.

70. JAMESÁK, 1/1993, 32 strán

Z obsahu

Slovenskí horolezci 1992 (Igor Koller)

Czsaba neblázny! (Vlado Plulík)

Čo nového na slovenských skalkách 1992

(Vlado Linek)

Tóno Pacek

Pár minút pred rozhovorom sme s Tónom na jednej z bratislavských ulíc stretli môjho kamaráta, lokomotiváka Vlada. „Kam ideš?“ spýtal sa ma. „Idem robiť interview s Tónom Pacekom,“ vravím brdo. „Tobo dobre poznám, ten je z Piešťan,“ vyhlásil suverénne Vlado. Tóno zneistel. „A čo, má prísť k tebe?“ spytoval sa ďalej Vlado, pozerajúc Tónovi do očí. „Veď hej,“ odpovedal som a mykalo mi ústami. Potom vystrel prst smerom k Tónovi a neochvejne zakončil: „A čo tam bude robiť on?“

Začni od začiatku.

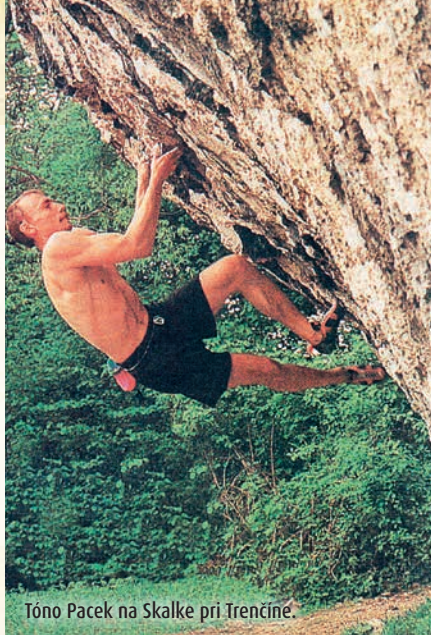
Tóno: Ako malého sopliaka ma otec brával na turistiku. Raz sme stretli jedného známeho a ten ma zobral medzi lezcov. Tí ľudia tam mi však nesedeli, a tak som s lezením po mesiaci skončil. Až keď som prišiel do Bratislavy na vysokú školu, dostal som sa k lezeniu natrvalo. Zohnal som si „Cvičné skaly na Slovensku“ a našiel som tam nákras Platne nad tunelom. Trochu som tam sóľoval, sem-tam padal. Zoznámil som sa so Svetom Poláčkom a Janom Strečkom. Oni dvaja ma v začiatkoch najviac ovplyvnili. Chodievali sme na múr, vymýšľali sme liepaky, hrali sme sa. Na tréning som ani nepomyslel. Od každého z nich som čosi odpozeral. Neskôr som sa vydal vlastnou cestou. V podstate to ani vlastná cesta nebola, všetko išlo prirodzene. Viac som trénoval v posilňovni, kombinoval som to s lezením. Potom prišla vojencina a za mesiac som pribral desať kíľ. Mal som ale dosť možností liezť, takže som sa z toho sadla vyhrabal. V roku 1990 som prišiel domov a venoval sa výškovým prácam. Teraz už len leziem.

Máš nejaké iné záujmy?

Tóno: Trochu história, trochu východné filozofie a niekedy ma ani to lezenie nebarví.

Ako vyzerá tvoj tréning?

Tóno: V zime viac cvičím. Klasicky – objem, sila, vytrvalosť. Uvažujem, že začnem s mentálnym

Tóno Pacek na Skalke pri Trenčíne.

tréningom. Preteky zvládam z tohto hľadiska dobre, som schopný odhadnúť, čo ma čaká a aj keď nepatrím medzi najsilnejších, darí sa mi. On sight štýl mi vyhovuje.

Čo je pre teba dôležitejšie, skalkárčenie alebo preteky?

Tóno: Keď po dlhodobom tréningu v posilňovni prídem na skalu, cítim priam živočíšnu radosť. Rovnako ma však baví vyskúšať si cesty na umelých stenách na pretekoch. Je pravda, že sa mi viac darí na pretekoch, asi preto, že mi on sight vyhovuje. Ak na skale vidím, že mi niečo vyslovene nejde, nechám to tak.

Akú najťažšiu cestu si doteraz vyliezol?

Tóno: Ani neviem. OS asi na Maníne „Na pamiatku náčelníkovi“, klasifikácia 9. Vela mám flash prelezov v Nemecku, približne deviatkovej obtiažnosti. A úplne najťažšie cesty som vyliezol v Arcu – to bola 8a.

Máš obľúbenú skalu?

Tóno: Z hľadiska štýlu môjho lezenia je to Skalke pri Trenčíne. Skalky na východnom Slovensku sú zase v krásnom prírodnom prostredí. Zo zahraničných oblastí sa mi celkom páčilo v Arcu a v Buoux.

Čím si plníš žalúdok?

Tóno: Koncom decembra som jedol všetko. Teraz už menej, a keď sa bude pretekať, tak nič. U mňa je to špecifické. Podľa toho, koľko jem, môžem zistiť, ako som na tom psychicky. Nikdy sa nestravujem dobre, keď mi je zle. Ak mám byť konkrétny, nejem nič vyprázané. Kura si dám.

Aké jedlá si vyberáš, keď si v izolácii pred pretekmi?

Tóno: Väčšinou si tie dobroty beriem do zásoby a jem vlastné. Možno som pred súťažou nervózny a nesadne mi hocčo, takže radšej využívam svoje zásoby. Nosím si ovsáky, hrozienka, Cola Cao a jem to suché.

Ako si predstavuješ svoju lezeckú budúcnosť? Niečo si naznačil tým Cola Caom.

Tóno: Neplánujem si ju, hádam aby bola úspešná. Mám svoje predsavzatia, ale tie neprezradím. Rád by som ešte v tejto sezóne popreháňal na pretekoch Francúzov.

Iste máš už za sebou nejaké úspechy.

S ktorým si bol najviac spokojný?

Tóno: Dobrý pocit som mal zo 17. miesta na majstrovstvách Európy vo Frankfurte nad Mohanom. Možno to umiestnenie mohlo byť ešte lepšie, ale urobil som v druhom kole chybu a tá ma stála veľa síl, takže som padol. Napriek tomu som bol spokojný, lebo som prvýkrát držal krok s dobrými lezcami.

Podporuje ťa niekto finančne?

Tóno: V začiatkoch mi veľmi pomohol AC Spectrum. Bez nich by som bol asi ťažko tam, kde som teraz. Mojimi sponzormi sú okrem Spectra i firmy Aurus a IMC.

Čo potrebuješ k pohode pri lezení?

Tóno: Dobrých ľudí, formu a nesmie byť zima.

Sólujes?

Tóno: Málo, len ľahké veci. Musím mať na to chuť. Sóľoval som len na vojne, keď som sa psychicky liečil z nadbytočnej váhy. V tom období som jediný raz zažil pocit splnutia s prírodou. Nemal som strach a perfektné sa mi liezlo. Vysóľoval som tak jednu nízku 9-/9.

Čo hovoríš na súčasné slovenské lezenie?

Tóno: Myslím, že aj keď lezie málo ľudí, lezuť relatívne dobre. V mojom okolí určite. Jednotlivé oblasti sú od seba dosť oddelené, no keď sa lezci stretnú, je dobrá atmosféra. Je aj dosť Slovákov, ktorí môžu na pretekoch prehovoriť do poradia. Mohol by som ich napočítať osem – deväť. To sú všetko ľudia, čo lezuť pomerne dlho a vážne veci. Začínajúcich nepoznám.

Poznáš nejaké talenty?

Tóno: Silná skupina je v Žiline. Z tých asi Igor Kollár a Andrej Chrastina, a potom druhý z majstrovstiev republiky Peter Kmoško z Trenčína. A ešte možno Považania z okolia Manína. Tí sa ale podľa mňa dosť izolujú, takže záleží na budúcnosti.

Existuje pre teba silná motivácia?

Tóno: Sám seba niečo dokázať. A sú to niekedy aj záležitosti, o ktorých by nikto nepovedal, že môžu byť motivačnými činiteľmi.

Čo potrebuješ k oddychu?

Tóno: Musím byť sám. Málokedy v spoločnosti ľudí, s ktorými sa cítim dobre.

Rastó Dutka

71. JAMESÁK, 2/1993, 40 strán

Z obsahu

Chantier, skok do budúcnosti (Igor Koller)

Steny, tváre, výkony (Igor Koller)

Mental III (pripravil Vlado Linek)

Korzika nie je ďaleko (Igor Koller)

72. JAMESÁK, 3/1993, 32 strán

Z obsahu

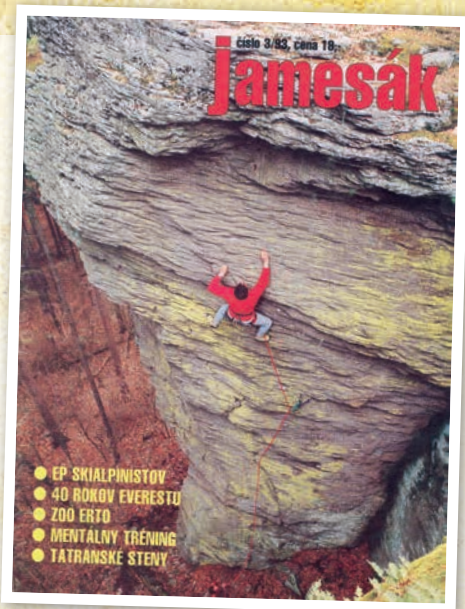
Naši skialpinisti najlepši v Európe (Gabo Jamnický)

Žilinskí lezci ešte nevymreli

Chlapci zo ZOO Erto (pripravil Alan Formánek)

Ničoho sa nebať, ale... (pripravil Jožo Kríštín)

Quo Vadis, Súlov? (Fero Hudek)

73. JAMESÁK, 4/1993, 32 strán

Z obsahu

V zajatí žuly (Martin Heuger)

Tréning špecifickej sily (pripravil Vlado Linek)

Pripad Wilford (pripravil Vlado Linek)

Severnou stenou Matterhornu

Tento vrchol ostal nedostupným ešte 76 rokov po zdolaní Mont Blancu. Rozuzlenie nastalo až 14. 7. 1865, keď sedem alpinistov vedených vášnivým a vytrvalým Edwardom Whymperom dosiahlo vrchol cez švajciarsky hrebeň. Ale Po tomto veľkom víťazstve nastala strašná tragédia. Počas zostupu zahynuli štyria alpinisti pádom zo severnej steny. Potom nastúpila éra pokusov o zdolanie severnej steny vysokej 1200 m. Keď sa na ňu dvárate, vidí sa vám ťažká, ale predovšetkým nebezpečná. Skala je lámavá, ľad

Pavol Jackovič a Peter Hámor
pod Matterhornom.

Foto: Peter Hámor

sklovitý, v stene niet stanoviska ani najmenej ochrany v prípade búrky. Ustavične v nej padajú kamene a iba niekoľko dní v roku neorú stenu lavíny – ale ako to ubádnúť... Spodok steny je strmý, stredná tretina skoro kolmá, vrch steny trochu klesá, a predsa je exponovaný. Stena odolávala až do 31. júla 1931, kedy dvaja Mníchovčania Franz a Toni Schmidtovcia zaútočili a po bivaku vo výške 4150 m na druhý deň okolo druhej popoludní dosiahli vrchol, po 33 hodinách v stene. Za tento výkon im na olympijských hrách v roku 1932 v Los Angeles udelili zlatú olympijsku medailu, prvú v horolezectve.

A práve táto cesta v severnej stene 4482 m vysokého Matterhornu sa stala našim cieľom. Uvažovať o nej sme začali na jednej horolezeckej túre vo Vysokých Tatrách, celý zámer začíname uskutočňovať 6. augusta 1993. V ranných hodinách sa vydávame z Popradu na 1700 km trasu až do švajciarskej horskej dedinky Tschach, vzdalenej 5 km od Zermattu, kde končia všetky autá svoju púť na záchytných parkoviskách. Ráno 8. augusta kráčame s nabalnými batohmi k vláčiku, z ktorého po desiatich minútach vystupujeme v Zermatte. Po prvýkrát vidíme Matterhorn v celej jeho kráse. Klukatými chodníkami pomaly stúpajúc sa dostávame až k Hornliho chate vo výške 3200 m. Odkladáme batohy a ešte v ten deň si chceme obzrieť severnú stenu zblízka. Prichádzajúca búrka nás však zahmlala späť na chatu. A tak až do večera sedíme na chate a plánujeme taktiku výstupu. Ani na druhý deň ráno nie je počasie o nič lepšie, ale stačí nám na to, aby sme sa dostali až pod stenu a obzreli si presne nástup do steny. Ráno 10. augusta o 3.30 vyrážame z Hornliho chaty a pri svetle čelových lúčov preliezame skalnú stienku a ladopád až pod nástup do severnej steny. Tu sa navádzame na lano a o 5-tej hodine preliezame prvé metre. Po 150 metroch lezenia v ľade začína svať a počasie nevesť nič dobré. Pokračujeme ďalej a dostávame sa pod šikmú trhlínu, ktorá sa nachádza v druhej tretine steny. Je to kľúčové miesto výstupu, ale ani ďalšie stovky metrov nie sú o nič ľahšie. Počasie sa začalo rapídne zhoršovať. Sneženie a silný vietor nám pripravujú prvé snehové lavíny, ktoré nepríjemne zachádzajú za golier. Lezenie vyžaduje maximálnu opatrnosť, istenie je mizerné – ak sa dá o istení vôbec hovoriť. Meter po metri sa prebýjame k vytúženému vrcholu. Doliezame k miestam, kde pred týždňom zachraňoval horolezcov vrtuľník. Ostalo tam po nich lano, horolezecký čakan a primrznutá vetrovka. Vietor besnie čoraz silnejšie a pred nami je ešte 400 m nepríjemného lezenia. Dávame si zopár glgov tekutín a trochu posilnení pokračujeme ďalej. Ženie nás dopredu vedomie, že ak to do zotmenia nedolezieme, tak tam do rána bez bivakovacieho výstroja zamrzeme. Ale predsa sme sa dočkali. Pozeráme na hodinky, ukazujú 17 hodín.

Podávame si ruky a prežívame šťastné chvíle. Stojíme pri kríži na vrchole Matterhornu

vo výške 4482 m. Prelezanie cesty Schmidtovcov v severnej stene Matterhornu nám trvalo 12 hodín, sme prví zo Slovenska, ktorým sa to podarilo za jeden deň. Ani si neuvedomujeme, že sme na vrchole štítu, považovaného za najkrajší na svete. Potom nasleduje ešte náročný zostup vo víchrici na bivakovaciu chatku Solvey vo výške 4000 m, ktorá sa nachádza na švajciarskom brebeni. Chatka je preplnená horolezcami, a tak v polosede trávime celú noc. Ráno trochu obschnutí schádzame až do Zermattu. Ako nás informovala chatárka z Hornliho chaty, tohoto roku sme boli zároveň prví, ktorým sa podarilo severnú stenu zdolať.

Možno až pri aute s nohami namočenými v jazierku sme si plne uvedomili to, že sa nám podaril výstup, ktorý sme si nielen veľmi želali, ale nad uskutočnením ktorého visel veľký otáznik. A potom už len dlhá cesta k svojim rodinám a rodným Tatrám.

Výstup uskutočnený dvojicou Peter Hámor, HO Tatranská Polianka a Pavol Jackovič, HO LŠ Poprad.

Pavol Jackovič

XXVI. ročník

V tomto roku vyšli 4 čísla.

74. JAMESÁK, 1/1994, 32 strán

Z obsahu

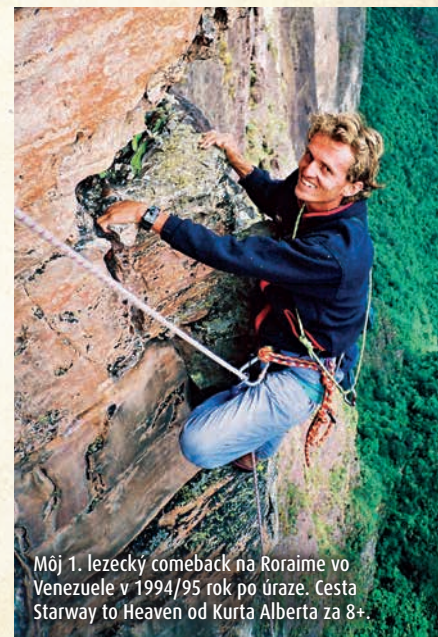
Slovenský horolezecký rok 1993 (Igor Koller)

Čo nové na slovenských skalách 1993

(Vlado Linek)

Peter Becko Ondrejovič

Stavím sa, že neexistuje človek, ktorý sa okolo lezenia motá aspoň aký-taký čas a nepozná hradného pána Beckova a – možno i vďaka nemu – jeho Beckov, „kamennú lady – prvú dámu slovenskej rockovej scény“.

Môj 1. lezecký comeback na Roraima vo Venezuele v 1994/95 rok po úraze. Cesta Starway to Heaven od Kurta Alberta za 8+.

Peter ju obdaroval množstvom krásnych ciest. Začalo sa to už roku 1985 jedným z prvých osmičkových prvovýstupov na Slovensku AVE CÉZAR. Neskôr savorke top-lezcov chti-vých vysokých mēt gentlemansky otvoril dvere do takmer všetkých svojich vyistených projektov (stačí spomenúť CIRKUS MAXIMUS 9+/10-, 1989 AF, 1990 RP, či DEKOMPLEX 9-/9, 1989), čím sa často pripravil o poľnú trávu prvých prelezov.

Nikoho neprekvapilo, že rodný Beckov sa mu čoskoro stal tesným. Nasledovali výpady na všemožné kameňoidné útvary na Slovensku. Ondlbo sa okrem mnohých krásnych diel zalúbil i do tých najkrajších tatranských stien (na južnom Kežmaráku spáchal s Vladom Plulíkom roku 1988 prvé RP cesty ŠMÍD – RYBIČKA za 8, s Jarom Vondom Vonderčíkom roku 1989 ako prví totálne free (RP) vyliezli TOTAL FREE JAZZ 8+ a v roku 1991 s viacerými komplicmi pridal medzi opusy klasikov v tejto stene svoj vlastný: TULÁK PO HVIEZDACH, 8- RP.

V roku 1989 s Janom Čechom v západnej stene Lomnického štítu vytvoril kreáciu ŠOKUJ OPICU, 8+/9-, odistenú zdola. Na ďalšej tatranskej krásavici, Jastrabej veži, vyliezol v roku 1988 s Vladom Plulíkom prvé RP osmičkových Pochylého platní (pri prvom pokuse mal neuvěřiteľnú smolu, keď prelíezol obe kľúčové dĺžky OS a spadol v mokrom šestkovom výleze). Bola to cesta, o ktorú sa usilovala hádam celá slovenská špička. Očarený Južnou Amerikou práve tu pre nás domorodcov minulého roku s Pachom a Janom Čechom vyčaril AMAZÓNIU VERTICAL, 9 RK.

Jeho akčný rádius sa hektickým tempom i rýchlosťou rozširoval na prilahlé i odlahlejšie krajiny Európy.

Veľkolepé vápencové platne Marmolady ho roku 1985 videli v prvom voľnom preleze A1 varianty cesty EZIO POLO DIREKT z roku 1951 za 7 a v prvom opakovaní MOBY DICKA za 7A0. S Igorom Kollerom a Emilom Horniačkom v tom istom roku vyliezli prvovýstup VIA ITALIA, 7+A1. V roku 1991 sem pridal druhý prvovýstup, cestu FRAM, 9-A0.

Toto interview mohlo hádam vzniknúť len preto, že následky letu Delíriom Petra prinútili vystúpiť z „kolotoča udalostí a nestíhačiek“ a mentálne ho držia v rodnej vieske a okolí. Petrova životná energia však zvládla už i horsie veci! Všetci ti držíme palce.

Jana: Peter, čo si od lezenia očakával, keď si začínal, a čo si od neho po rokoch dostal? Sú tie dve veci odlišné? Chcel by si v ďalšom živote zasa byť (horo)lezcom?

Peter: Myslím si, že svoj karmický horolezecký údel budem mať v tomto živote za sebou a nevrátim sa k nemu. Ešte v tomto živote chcem zažiť veľa vzrušujúceho a viac sa nenarodiť, lebo mám bezmocný pocit z plundrovania prírody.

Od lezenia som zo začiatku očakával len

Ezio Polo klasifikácie 6 na Marmolade bola moja prvá cesta v roku 1985. Liezli sme ju v dvoch dvojiciach, ja s Pienčakom a urobili sme jej prvé voľné prelezenie.

nezvyčajný ventil energie. Na dedine sa nedalo nič robiť okrem roboty, futbalu, chodenia na zábavy a do krčmy. Dostal som motiváciu v niečom sa zlepšovať, o niečom filozofovať, spoznal som iný druh ľudí a veľa dobrých priateľov. V časoch totality to boli jediné dveierka von. Ťažko sa otvárali, keď človek nebol z bratislavského od-dielu, alebo aspoň zo Žiliny či Košíc.

Jana: Pamätáš sa na svoj prvý lezecký zážitok?

Peter: Áno, bol otrasný. Ráno som išiel makat' na vinohrad. Na skale viseli horolezci. Poobede som sa vracal. Furt tam viseli a klovali. Hovoril som si – sú to idioti. Tolko času a ani sa nepohli. Po rokoch mi svitlo, že vyrábali prvovýstup „Cesta veveričiek“. Skôr sa mala volať cesta netopierov, lebo o týždeň tam viseli zas.

Jana: Či a čo ťa ovplyvnilo v lezeckom vývoji?

Peter: Ten cirkus, čo každý rok v marci vypukol na hrade. Skalolezecké preteky. Takých dvochov som dovtedy nepoznal. Čítal som o niektorých z nich v LAMESÁK-u a oni, extrémisti, sem

chodili zo všetkých hôr sveta, z krajín, ktoré som im závidel. Jarýk alebo Džonky, Andrej, Igor, Glejdura, Erič Velič...

Druhá mimoriadka bol príchod voľného lezenia na Beckov v roku 1983. To prišli dvaja namakaní mladíci a obliezli v previse skobu – klasicky, hovorilo sa. Boli to Sveťa a Roland. Potom prišli Kollerove články o čistote lezenia a Alanove o červenom puntíku v Tatrách. Začali sme prelíezat' v kamarátskej rivalite jednu hákovačku za druhou. Bolo to obrovské pole neorané.

Motiváciou mi boli vždy články v LAMESÁK-u, HOTEJLI, ktoré zachytávali až bagatelizovali bobovské lezecké dobrodružstvá tej našej supersilnej lezeckej generácie osemdesiatych rokov. Najlepší autori – Allan a Lanšmíd.

Jana: Tvoji obľúbení spolulezci?

Peter: Striedam partnerov, som horolezecký promiskuit. Ale mám rád rýchlych, lebo ma ničí tvrdenie na štandoch. Mnohí to neznášajú, ale ja v ťažkom fleku potrebujem doping živelného hecovania. Alebo naopak, pokojné sólo.

Jana: Ako sa ti býva v starobyľom Beckove

(historicky doloženom už roku v 1208), ktorý za tie storočia odchoval už zopár významných dejateľov a cestovateľov? Nezatužil si po živote niekde v metropole, alebo, naopak, na samote?

Peter: Presne tak. Lákajú ma zmeny – s beckovským prístavom. Na Slovensku lepšie inde nie je, ale vo svete je veľa magnetov.

Jana: Aká bola na Beckove najťažšia cesta, keď si začal liezť?

Peter: Ťažký komín Dieškovcov 6+ bol a je stále prásk. Mám z neho taký rešpekt, že som si ho ešte nedovolil free sólo.

Jana: A aké máš ešte plány s beckovským bralom?

Peter: Najdôležitejšie je udržať skalu pre lezcov, lebo tá vyrastá dnes už zo súkromného pozemku, čo si podaktorí chlapi neuvedomujú. Hotel už čoskoro môžu kúpiť ľudia, čo si nás tam nebudú želať.

Jana: Máš na Beckove nejakého nástupcu?

Peter: Mám, mám. Vlado Striženeč, mal päťnásť rokov v lete a vyliezol DEKOMPLEX – RP. Lenže on je tak tichučký a tak nesmelý, že ho ani nemôžete poznať. On sa aj ku mne hanbí chodiť.

Jana: AMAZONIA VERTICAL je doteraz tvoja najťažšia tatranská cesta. Je to pravdepodobne najťažšia cesta na slovenskej strane Vysokých Tatier, čo sa letného lezenia týka. Máš v Tatrách i nové projekty?

Peter: Asi viac si cením ŠOKUJ OPICU než AMAZONIU, lebo je morálová a po šokoch z háčika zlabka nanitovaná odspodu. Malo to byť moje adieu Tatrám, lebo vtedy som sa chystal cez Montreal nedoletieť na Kubu. Nezdá sa, že by som už toto leto naplno liezol, ale chcel by som aspoň popracovať s vrtáčkou, čo má byť od LAMES-u, a rozumne zaistiť niektoré tatranské lahôdky. To znamená zlaňáky, štandy, nahradiť reťaze ničomných skôb nitom, a kde sa dá zakladať, nech sa zakladá. Zažil som niečo také v Amerikej direktke na Petit Dru a bolo to bohovské, liezť bez kladiva, a pritom rozmýšľať nad istením, nielen tupo cvakať.

Jana: Najlepšie veci si vyliezol v lete a v skale. Čo zimné lezenie, piesky, skialpinizmus a ostatné odrody lezenia?

Peter: Pre seba hodnotné veci som poliezol aj na pieskoch a v zimných Tatrách. Každú zimu sa potrebujem trochu dosť vybať a zažiť dobrodružstvo, bez ktorého by sezóna bola poloprázdna. A piesky mám rád, lebo je tam morálové lezenie. Strašne si budem vždy ceniť tie cesty, kde sú kruhy ďaleko od seba. Ale najkrajšie odrody horolezectva sú cestovanie a pobyt vo voľnej prírode, okorenené zážitkom z lezenia.

Jana: A čo umelé steny?

Peter: Je to dobrá vec, v zime nás to aktivizuje, nemusíme sa nadržaním nedočkavo vešať len na brazde, alebo ísť do Tatier, lebo veľa ľudí v zime nelezie. Pre mňa je to len náhradka, keď sa nedá

Pri preleze Cassinovej cesty s Ivanom Nemkym na Cimú Ovest, 1991.

nič inšie robiť.

Jana: Aký je tvoj „výškový rekord“? Chcel by si si niečo vyliezť i vo vyšších kopcoch ako Alpy?

Peter: Vyšliapal som aj na pár kopcov okolo šesť a pol v Andách, ale teraz ma viac láka vnezuelský prales so stolovými horami a riekami na splavovanie.

Jana: Ale príroda tým, že jej návštevníci v nej zanechávajú svoje „vizitky“, trpí.

Peter: Ja sa snažím po sebe bordel nenechávať. Ale to je to. Odniešť ho mám kam? Len by si ho preniesla z chránenejšej oblasti do menej chránenej. Ono by to chcelo, aby neexistovali vôbec žiadne smetiská. Ani dole. Nepáči sa mi ani to, keď niekto dole v Lomnici vyhodí pohár, ktorý sa dá recyklovať, napríklad zavárací pohár. Odvezú to na smetisko, ktoré je mimo hraníc Tanapu a tam sa zabuldžeruje. Ja som sa vždy snažil. Možno, že to je taká ekologická dedinská výchova: čo sa dá použiť, treba použiť znova.

Jana: Prešiel si rôznymi stravovacími štádiami od mäsožravca cez polovegetariána po vášnivého zástancu surovej stravy. Čo konzumuješ teraz?

Peter: Z toho prvého som sa, naštastie, prebral pred piatimi rokmi pod vplyvom skalkárskeho trendu a jednej samizdatovej knižky, a teraz už viac z etického dôvodu. V súčasnosti kombinujem vegetariánske zabíjanie enzýmov (tepelná úprava) so surovou stravou. Zbrehším rád s koláčmi a náladupovzbudzujúcimi drinkami.

Jana: Čo si myslíš o nedávno sa vynorivších technikách relaxácie, sebaorganizovania, autohypnózy, atď.?

Peter: Ja na to neviem dobre odpovedať, ja som na všetky strany rozháraná osoba a nemám z toho ešte nejaké výsledky. Je to geniálne, ale nie som ten žiarivý prípad, ktorého by to nejako vyzdvihlo, koplo dopredu. Myslím si ale, že budúcnosť lezenia je jednoznačne v psychickej príprave – teraz sú o tom články v LAMESÁK-u. Trénovať sa nedá až tak prehnane a nielen v lezení.

Jana: Vlada minule mierne vyviedlo z rovnováhy, keď ho akýsi lezec oslovil „ujo“. Ste rovnaký ročník. Staroba na krku?

Peter: Vieš čo, ja som sa, Janka, tak mentálne za-blokoval a mám proste stále dvadsať rokov. Stále sa zdržujem medzi mladými ľuďmi. A lezci sú všetci duchom mladí, takže nemôžem starnúť. A také tie starosti, čo majú tí ľudia, ktorí sa nabáňajú za nejakými hmotnými statkami a stále majú nejaké negatívne myslenie „bento nemáme, za tým sa musíme nabáňať“, to ma obchádza, ja to jedným uchom dnu, druhým von.

Jana: Myslím, že doteraz sa ti napriek tomu, že si osud provokoval dosť často, úrazy vyhýbali. Ako prišlo k tomu hrádockému?

Peter: Fortúna mi, naštastie, bola vždy naklonená aj na padáku, za volantom a hlavne pri lezení. V deň hrádockého vyletu som chcel urobiť radosť mojej päťročnej neteri Vande – po prvý raz letela padákom a spala v prírode. Ja som si ešte k večeru s jedným trampom vyliezol Dračí kút (6). Na polici som sa zhora cvakol a začal som sa spúšťať Delíriom (9), aby som si ho pripomenul a na druhý deň zautočil. Lenže statky zmätky v lane, a keď to rozchlpil, cvakol osmu z opačnej strany lana. Tá zabrala, až keď som bol na zemi o 35 m nižšie. A keďže človek robieva blbosti v sériách, dal som sa ešte zaviezť na trenčiansku chirurgiu.

Jana: Na začiatku si spomenul, že máš bezmocný pocit z plundrovania prírody. Myslíš si, že je to naozaj beznádejné?

Peter: Ja verím, že raz zvíťazí pozitívne, dobré myslenie, ale to už bude všetko nenávratne stratené. Alebo aspoň brozne veľké percento. Už tu bude také kvantum ľudí... a už bude strašne vzácne všetko, čo je pekné. Tie rezervácie budú malé. Bol by som rád, keby si to bola uvedomila už minulé generácia, čo vychovávala nás, ale ešte len teraz sa začína ekologické povedomie vstepovať do detí, ktoré budú postihnuté niečím, čo už nemôžu ovplyvniť.

Jana Plulíková

75. JAMESÁK, 2/1994, 32 strán

Z obsahu

Preteky v ľade (Jaro Michalko)

Boj až do konca (Peter Šperka)

Kráľovná Dolomitov 1993 (Igor Koller)

Najslabší článok (pripravila Nataša Tomková)

Posledný pád horolezce Šmida (Ján Plachetka)

76. JAMESÁK, 3/1994, 32 strán

Z obsahu

Randé v Joshua Tree (Don Merritt)

Hubble 8c+ (pripravil Juraj Juska)

Malý medzi veľkými – Erhard Loretan (Claude Remy)

Wenden (Claude Remy)

Úspech v Moskve (Igor Koller)

77. JAMESÁK, 4/1994, 32 strán

Z obsahu

Hrebeň Tatier sólo (Vlado Linek)

Bol tu Sir Hillary

Picco Luigi Amedeo (Igor Koller)

Ako ďaleko? ... Len 50 metrov (Don Merritt)

XXVI. ročník

V tomto roku vyšli 4 čísla.

78. JAMESÁK, 1/1995, 32 strán

Z obsahu

Od skaliiek po Šiša Pangmu, sezóna 1994

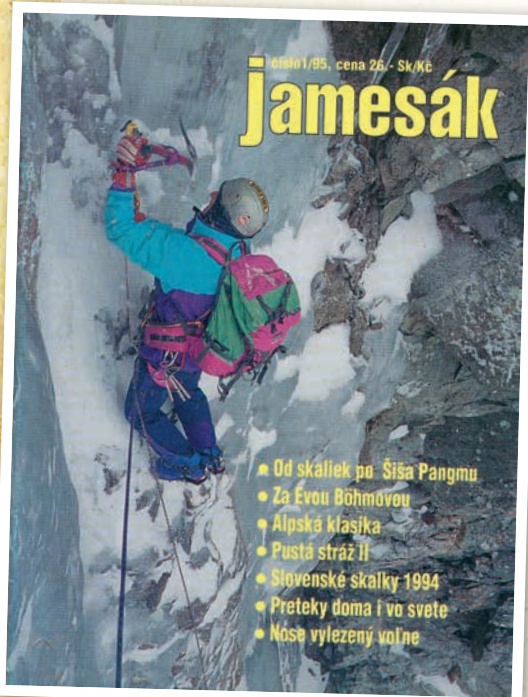
(Igor Koller)

Za Evou Böhmovou

Čo nového na slovenských skalách 1994

(Vlado Linek)

Nose na El Capitan vylezený voľne (Lynn Hill)

79. JAMESÁK, 2/1995, 32 strán

Z obsahu

Zaviete snehom (Igor Koller)

Striebro i zlato, majstrovstvá Európy

skialpinistov (Jaro Michalko)

Korzický denník (Igor Koller)

Aké naj... dnes letí (pripravila Jana Plulíková)

Ako Ben Moon dosiahol na vrchol

(pripravil Vlado Linek)

80. JAMESÁK, 3/1995, 32 strán

Z obsahu

Vertikálna Venezuela (Jaro Vonderčík)

Súľovské návraty (Igor Koller)

Zlanovanie (Marián Šajnoha)

Francúzska cesta (pripravil Vlado Linek)

Le Dar, festivalové skalky (Claude Remy)

81. JAMESÁK, 4/1995, 32 strán

Z obsahu

Severnou stenou Eigeru (Pavol Jackovič)

Wenden (Vlado Linek)

Strašidelné príhody zo záhrobia (John Sherman)

XXVII. ročník

V roku 1996 sa redakčná rada rozhodla, že časopis Jamesák bude vychádzať 6-krát do roka, rozšíril sa aj rozsah na 36 až 52 strán.

foto: Vlado Linek

Oto Bajana, Maťo Heuger a Jožo Kríštín
v dĺžke Great Roof, Nose, El Capitan.

82. JAMESÁK, 1/1996, 36 strán

Z obsahu

Osemtisícovka po siedmich rokoch (Juraj

Kardhordó)

Na tróne súľovské desiatky (Igor Koller)

Západná stena Dru (Martin Heuger)

V znamení Mira Pialu (Vlado Linek)

83. JAMESÁK, 2/1996, 36 strán

Z obsahu

Neznáma Sardínia (Ján Svrček)

Qualido – taliansky big wall (Igor Koller)

Správne olepovanie prstov (Andrej Chrastina)

Yosemitské zlato

Yosemite, toto jedno slovo vo mne vyvolávalo predstavy obrovských žulových stien, ťažkých háčikovačiek, lezeckého raja a boulderingu v povestnom Campe IV hádam od začiatku, ako som začal liezť. Minulý rok sa mi sen konečne splnil a na vlastnom tele som pocítil blahodárne následky špárového lezenia a vychutnal si mesačný pobyt v údolí.

Južnú stenu El Capitana som prvýkrát videl v roku 1983 na obrázku vo Svete Socializmu. V tom čase bol Jaryk Stejskal na zájazde v USA a so svojím priateľom lezcom z Austrálie Johnom Howardom sa mu podarilo preliezť, ako píše „bájny El Capitan cestou The Nose, hranou tejto vyše tisíc metrov vysokej steny“. Jaryk visel v slučkách 900 metrov nad údolím a pod ním – obrovské prázdno. Vrazil som si, že ak mám mať nejaké lezecké ciele, tak El Capitan musí byť medzi nimi. Cieľ som síce mal, ale prekabátiť sociť sa podarilo iba ozaj šikovným jedincom, a tak postupne tento môj plán zapadal prachom. V roku 1994 myšlienka akoby zázrakom ožila.

Maťo Heuger iba náhodou predo mnou prehodil, že aj on by eventuálne išiel do Štátov. Už sme boli dvaja s konkrétnou predstavou. Billy

Sukuba a Balvan Kríštín dlho neváhali a pridali sa k nám. Predbežný termín sme určili na rok 1995.

Na týždni JAMES vo Vysokých Tatrách na Sliezskej dome sme do našich plánov zasvätili amerických jamesákov Holly, Judy, Dona a Jeffa. Ochotne sa ponúkli, že sa o nás postarajú. Vlastne len Judy a Jeff, pretože Holly a Don sa rozhodli presťahovať na Slovensko.

Nastal čas príprav, ktoré ozaj obľubujem. Prehŕňal som sa časopismi a zbieral materiál o lezeckých oblastiach na západnom pobreží. Podľa nich je najlepšie počasie v Yosemitech na jeseň, a tak sme dátum odchodu určili na september a dĺžku pobytu v USA na tri mesiace. Billyho z roboty neuvolnili a na jeho miesto nastúpil prvý náhradník Oto Bajana. Posledným veľkým problémom bolo získanie víz. Vybavili sme si všetky formality a s malou dušičkou sa postavili do štvorhodinového radu pred americkou ambasádou. Pani vyslanýňa to kosila jedna radosť. Keď som jej povedal, že som vedúci prvej slovenskej horolezeckej expedície do Kalifornie, skonštatovala, že takých exotov tu ešte nemala a hneď poobede sme dostali platné víza na dva roky. Ešte taká maličkosť – zopár tisíc za letenky – a mali sme všetko v suchu.

Začiatok septembra nás zastihol baliacou panikou. Na letisku vo Schwechate prebehlo všetko normálne, až na to, že som spôsobil meškanie letu o pol hodinu. Pri balení som postupoval veľmi dôkladne, a keďže v zozname nebezpečných vecí horolezecké kladivo spomenuté nebolo, pribalil som si ho do osobnej batožiny, aby som neprekročil horný limit hmotnosti. Röntgen moju fintu odhalil. Kladivo mi zhabali, vraj v lietadle je zabíjanie skôb zakázané. Naše úpenlivé vyjednávania padlo na úrodnú pôdu a po pol hodine hľadania kladivo strčili do Balvanovho batoha

foto: Jeff Gordinier

Jožo, Oto, Maťo a Kazo
v mexickej Tihuane.

v batožinovom priestore a mohli sme odletieť. V Londýne sme prestúpili do Jumba a pokračovali bez medzipristátia do Los Angeles, kde už bol otec Jeff a biely Chevrolet ASTRO CZ, auto, s ktorým sme boli spútaní nasledujúce tri mesiace. Judy, naša mama a strýko Big Tim nás už čakali v San Diegu, v prístave pri hoteli Marriot. Naši americkí priatelia sa totiž zriekli pohodlia a byvajú na plachtenciach.

Na palube First Watch nám Judy pripravila chutnú večeru. Táto baba okrem toho, že sa narodila v USA, má s typickou Američankou asi máločo spoločné. O tom sme sa počas nášho pobytu presvedčili ešte mnohokrát. Päťdňový pobyt v tomto miliónovom meste nám priniesol mnoho zaujímavého. Navštívili sme veľkú a malú ZOO (tá malá bola v dome u Jeffových priateľov Jannet a Russela), lezeckú stenu Solid Rock a mestečko Tihuana v susednom Mexiku s nezabudnuteľnou tequilovou smrťou i handrkovaním sa na indiánskom trhu. Malé nezbody riešil svojím výzorom náš ochranca Big Tim, 120-kilogramová hora vytrénovaných svalov. Bolo to krásne, ale po pár nociach na oceáne sa s nami už všetko kývalo, a preto sme sa rozhodli, že morskú chorobu naberáme horskou. Hlavným problémom pri veľkom nákupe (ceny potravín sú približne ako u nás) boli čokoládové tyčinky. Po Maťových interpeláciách bolo rozhodnuté: kúpili sme 48 snickersiek. Nahádzali sme veci do dodávky a pod Jeffovým vedením vyrazili smerom na severovýchod do vytúžených Yosemitev. Do parku sme prišli za súmraku z dedinky Lee Vinning cez Toulomne Meadows. Jednorázové vstupné do národných parkov je 5 dolárov, ale rozumnejšie je kúpiť si Golden Eagle Passport, permanetku do všetkých parkov za 25 \$ na jedno auto platnú jeden rok. Súčasťou vstupného je aj podrobne spracovaná mapa parku, poskytujúca základné informácie všetkého druhu. Pri posledných lúčoch slnka som ako zmagnetizovaný obrátil zrak na obrovskú stenu El Capitana. Od celoviek svietila ako vianočný stromček.

Videl som už všeličo, ale toto mi vyrazilo dych. Juhozápadnú stenu oddeľuje od JV cesta The Nose, ktorú sme si zaumienili vyliezť. O deviatej večer sme zastavili pred Campom IV, mýtickým centrom lezcov z celého sveta. Vyvesená tabuľka,

že kemp je obsadený nás priviedla do rozpakov. Prespali sme voľne pohodení a netrpezlivo čakali na príchod rangerov. Ráno sa pred vstupnou budočkou vytvoril veľký rad a od skúsenejších návštevníkov sme sa dozvedeli, že tabuľka tam visí stále, a že miesta v kempu je dosť.

Dĺžka pobytu v Yosemitech je limitovaná na jeden mesiac. Vstáli sme rad, dostali miesto a chceli postaviť stan. Lenže namiesto stanu doniesol Jeff vojenský bangár s kapacitou 10 ľudí. Keďže máme všetci maturitu, podarilo sa nám nad návodom zvíťaziť a po hodine tento domček stál. Rangeri nás upozornili na pažravých medvedov, kvôli ktorým je nutné všetku stravu zamýkať do železných skriniek umiestnených pri každom tábore. Tento bratranec medvedíka Yogiho má hmotnosť o 300 kg vyššiu ako jeho rovesníci hlavne vďaka vykrmovaniu pozornými turistami. Vybaliť sme svoju skromnú trošku materiálu (oproti tonám, ktoré vlastnili háčikári – špecialisti) a vydali sa na prehladku údolia. Najlepšie je využívať Shuttle Bus (cestovné zadarmo), ktorý premáva každých 6 – 7 minút. Centrom údolia je dedinka Yosemite Village kde sú obchody, informačné centrum, banka a iné ustanovizne. Lezecký obchod je v Curry Village. Ceny boli dosť masťné, ale friendly stoja menej ako hocikde v Európe. Zakúpili sme si lezeckého sprievodcu Yosemite Select, výber najlepších a najkrajších voľných ciest v údolí. Predpoveď počasia (visí vždy v tomto obchode) vravela, že bude plech. Za celý mesiac mali s predpoveďou ťažkú fušku, pretože plech zostal plechom a každý deň museli prepisovať iba dátum. Údolím tečie riečka Merced a z oboch strán do neho padajú krásne vodopády. Najkrajšie sú Vernal, Nevada, Bridevail a jedny z najväčších na svete Yosemite Falls. A všade dookola krásne špáry, len strčiť do nich hnáty!

Bájny El Capitan.

foto: Vlado Linek

Poobede si Oto zbalil slivky a vyrazil na dvojdňový trek na Half Dome. My ostatní sme si išli večer trošku zabouldrovať na balvany rozhádzané priamo v Campe IV. Najťažší liepak Dominator je totálne šialenstvo. S Maťom sme nechápali, ako mohli z tohto bouldru nafotiť také perfektné zábery, pretože sa celý plazí po zemi. Prvý deň v údolí sa skončil a spokojní sme zalabili do stanu. V noci sme si potykali s macom rypajúcim sa v našich odpadkoch pol metra od stanu. Tento statný jedinec sa naplašil Maťovho blesku a na prekvapenie rýchlo zmizol v lese. Ráno sme si vybrali stenu Chapel Wall a vyrazili zoznámiť sa s miestnymi špármi.

Yosemitey sú povestné hlavne obrovskými stenami. Medzi najväčšie patria El Capitan, Half Dome a Sentinel Rock, na ktoré vedie množstvo ciest. Až na pár výnimiek sú to ťažké háčikovačky, vedúce nepochopiteľne hladkými platňami až do obťažnosti A5+. Sprievodca o technickom lezení A5 hovorí, že je nevyhnutné používať špeciálne istiace pomôcky a byť expertom v ich zakladaní a používaní, pretože pri každom prípadnom páde brozí nebezpečenstvo smrti. Medzi takéto smrťáky patria cesty Winds of Chabin, A5, Lost in America, A5 a brôzu vzbudzujúca Wyoming Sheep Ranch obťažnosti A5+. Jej autorom je háčikový špecialista Rob Slater, známy svojimi technickými výstupmi vo Fisher Towers v Utahu (Rob zabýval v roku 1995 pri tragikom zostupe z K2).

Hladké platne oddeľujú niekoľko sto metrov dlhé špáry, stenové, či kútové, od prstovej až po nechutné širočiny, ktoré treba odistiť polmetrovými friendami. Každá z týchto stien má už svoju voľnú cestu. El Capitanom vedie cesta The Nose (autor Warren Harding z roku 1958) obťažnosti 5.13b, ktorú voľne preliezla v roku 1993 Lynn Hill a Salathé Wall, tiež za 5.13b. Autormi sú Piana a Skinner z roku 1988. Cestu zopakoval až po siedmich rokoch fenomenálny rakúsky lezec Alex Huber a potvrdil klasifikáciu. Stien s výškou do 500 metrov je tu na mraky a skaliek nespočítateľné množstvo. Za najťažšie výlučne špárové bigwall vylezené voľne považujú Astroman na Washington Column, Freestone na Geek Towers (neďaleko Lost Arrow) a Regular North Face s poslednou dĺžkou Excellent Adventure za 5.13b na Rostrum.

Podľa sprievodcu je jediným československým prvovýstupom cesta Czech Route obťažnosti 5.10 A3, ktorej autormi sú Jan Porvažik a A. Behia. Preložené do slovenčiny sú to Ján Porvažník a Andrej Belica, ktorí túto cestu vpravo od Lost Arrow vylezli v roku 1978. Chapel Wall, ktorú sme si vybrali je jednodĺžkový kvak. Už v prvej špáre Gold Dust obťažnosti 5.10d sme dostali na frak.

Psychicky náročné lezenie s namáhavým zakladaním friendov a čokoznížilo našu hranicu OS o celý stupeň. V posledných rokoch sa začínajú v Yosemitech objavovať stenové cesty odistené ▶

Bivak v ceste Nose, zľava Kazo, Oto a Mafo.

nitmi, a tak nám dobre padlo psychicky sa v nich pozviechať. Vedľa nás lezla sympatická dievčina, ktorá sa bez problémov pohybovala v ceste obtiažnosti 5.12. Predstavila sa nám ako Sue z Yosemitev.

Neskoršie sme sa dozvedeli, že Sue McDevitt je jedinou profesionálnou horolezeckou sprievodkyňou a je vlastne inventárom Yosemitev. Po dvoch dňoch sa k našej päťčlennej zostave pridáva šiesty, Malý Tim. V porovnaní s Veľkým Timom bol sotva polovičný. Jeff a Tim začínali spolu liezť v roku 1968 po návrate z vojny vo Vietname práve v Yosemitech. Jeff ho pozval a Tim s radosťou za nami doletel z Aljašky.

Nasledujúcich desať dní sa podobalo ako vajce vajcu. Lezecké dni sme striedali s oddychovými, ktoré sme využívali na trekovanie za yosemitskými krásami. Snažili sme sa čo najlepšie rozliezť, kým príde na rad Nose. The Cookie Cliff, vysoký asi 100 metrov so super krásnymi špárami patril k našim najobľúbenejším útesom. Lezenie na skalkách sme vhodne kombinovali s niekoľkodĺžkovými cestami. Tristometrový kút The Good Book na vežu The Folly neďaleko Camp IV sa mi hlboko vryl do pamäti. Tretia dĺžka, najťažšia, 35-metrový neodistený nechtikový previsnutý sokolik mi pri prvom pokuse dal riadne zabráť. Strach, že friendly ma nepodržia, mi bránil v lezení. Pri následnom pokuse o tri dni neskôr som sa osmelil a liezol na doraz. Veľké bandasky ma zmietli zo steny. Nasledoval 10-metrový pád a v núdzi som spoznal priateľov, ktorí ma podržali. Tento let mi psychicky pomohol a začal som sa cítiť v špárach trochu lepšie. Oto s Matom skúsili Astromana, ale nepodarilo sa im do tmy ho vyliezť, a tak zlanili dolu. Miestny špecialista Peter Croft túto cestu vyliezol sólo... Našu slabú psychiku by hádam vyliečil iba mesačný pobyt na pieskoch.

Po dvoch týždňoch sa Jeffov a Timov pobyt v Yosemitech končil, takže sme sa rozhodli, že ich vyvenčíme v nejakej tej bigwall. Vybrali sme

12-dĺžkovú cestu Northeast Buttress na Higher Cathedral Rock. Vstali sme ráno o piatej. Nástup trvá asi hodinu, ale tolko sme sa motali, že v plnej zostave sme došli pod stenu až o deviatej. V ceste už viseli dve Nemky a na nástupe bola ďalšia dvojka. Po hodine na nás došiel rad. Jeff a Tim toho mali po troch dĺžkach dost, a tak zlanili. Ďalej sme pokračovali vo dvojici s Balvanom. Na polici v prostriedku steny sme sa pohodlne usadili a sledovali Nemky v najťažšej dĺžke. Po dvoch hodinách slastného vzdychania a našich dvojsmyselných poznámok postúpili ďalej. Dĺžka bola síce iba obtiažnosti 5.10, ale posledných 5 metrov viedlo širokou neodistiteľnou šparou, v ktorej som si riadne zabojoval. Tri dĺžky (už ľahšie) pod vrcholom sa začalo stmievať. Rozhodli sme zlaniť a nechať cestu cestou. V úplnej tme sme zišli na asfaltku. Zle sme odhadli situáciu a pustili sa opačným smerom a až po pol hodine trekovania sme na to došli. Zmenili sme smer a začali stopovať. Balvan vystrčil palec a hneď nám niečo zastavilo. Nie však jedno, ale hneď šesť áut naraz. Vo vnútri bolo natlačených asi 100 ľudí z Portorika prejavujúcich celkom slušnú paniku. Po vysvetlení, že Balvan nie je policajt pokračovali v ceste – ale bez nás.

Následný stop sa podaril a o 10 minút sme boli v kempe. Začalo sa znosievať. Mafo si však pri zostupe z Yosemite Pointu vytkol dosť vážne nohu a chalani sa rozhodli, že najlepšou liečebnou kúrou bude trekovanie po susednom národnom parku. Dva-tri dni oddychu pred vážnym podujatím nemôže predsa nikomu uškodiť. Obzreli sme si obrovské sekvoje, trochu pomrzli a vrátili sa späť pod El Capitana. Plánovali sme cestu Nosom doraziť za tri dni a podla toho sme sa aj nabalili. Dva litre vody (čo je ozaj pri tých výpekoch minimum), dve tyčinky Powerbar a zopár kúskov špongie (americký chleba) na osobu na deň a, samozrejme, spacáky.

Pribalili sme 10 fekálov (sáčky na potrebu) na dvojku a vyrazili. Auto sme zaparkovali priamo

pod Capitanom, 10 minút chôdze od nástupu.

Naložili sme si bágle a zlabka vyrazili. Zlabka myslím doslovne, pretože skutočné stenové krysy ťahajú so sebou naozaj všetko – od golfových palíc až po piecku. Takých sme aj cestou predbehli.

Lomcovali sa s obrovským tabacím vakom tempom štyri kroky za minútu. O pol štvrtéj sme naliezli, do tmy sme plánovali spraviť štyri dĺžky a nocovať na Sickle Ledge. Liezli sme v dvoch dvojkách, Mafo s Otom a ja s Balvanom. Už prvá dĺžka, ťažké lezenie v otvárajúcej sa špáre, nás riadne vytrápila. Po skobách ani chýru, ani slychu. Všetko si treba odistiť. Náš postup brzdilo aj komplikované vyťahovanie batohov. Kladka? To je zbytočné. A tabací vak? Úplný nezmysel. Veľmi skoro sme z týchto názorov vytriezveli. Ešte, že Dežkové batohy sú také pevné a niekoľkodňové ťahanie po drsnej žule vydržali. Pravda, dali sme im riadne zabráť. Náš postup ukončil po tretej dĺžke západ slnka. Natiabli sme fixy a zlanili na pevnú zem. Posledné body a ráno nás našlo opäť na nástupe. Okolo deviatej sme sa priblížili k Sickle Ledge. Natiabnuté fixy z police po našej pravici až na zem nevestili nič dobrého. Zrazu sa lano rozkmitalo a už na ňom visel jeden Kórejčan. Došplhal na policu. Behom pol hodiny ich tam bolo sedem. Než odliezli z police, prešlo šesť hodín. Ich úderník mal na sebe zavesených asi 200 friendov a na nobách obuté tenisky. V nemom úžase sme sledovali ich „rýchly“ postup. Pri pohľade na naše snahy voľne liezť si tukali na čelo.

K lezeniu sme sa dostali až večer. Podarilo sa nám zafixovať ďalšie štyri dĺžky a vrátili sme sa prespať na policu. Skôr by som však povedal predstierať spánok, lebo na šikmej polici sme toho veľa nenaspali. Pravda okrem Ota, ktorý hoci mal najhoršie miesto (asi 30 cm širokú policu) neobrozene chrápal. Cmukanie nepomáhalo. Bola riadna kosa, ale v Jarykovej bunde som nočný chlad znášal celkom dobre. Z polospánku nás prebudil okolo piatej hrozny rachot. Jaj, zemetrasenie. Úvodnú paniku vystriedalo triezve uvažovanie, veď pri zemetrasení sa musí zem triasť.

Z tápania ma vyviedlo až to, keď som začul nadávky a ujúkanie. O chvíľu som zbadal neďaleko nás otvorený padák. Chlupák sa na nás škeril a trielil si to rýchlo do údolia. Rachot teda spôsobil otvárajúci sa padák. V tesnom slede ho nasledovali štyria kolegovia. Pristáli neďaleko áut, zbalili padáky, naskočili a rýchlo zmizli. Neskoršie sme sa dozvedeli, že basejumping je v Yosemitech zakázaný, a tak borci skáču za úsvitu, kedy je najmenšia pravdepodobnosť, že ich pri tomto zaujímavom koníčku prichytia. Namiesto rannej rozsvičky sme sa hodinu vymotávali zo štandu a potom sme sa zobrali šplhaním. Nasledovalo skvostné lezenie v Stovelegs Crack (Špára varičových nôh – Warren Harding do tejto širšej špáry tľkol ako skoby nohy

Cesta Nos na El Capitan.

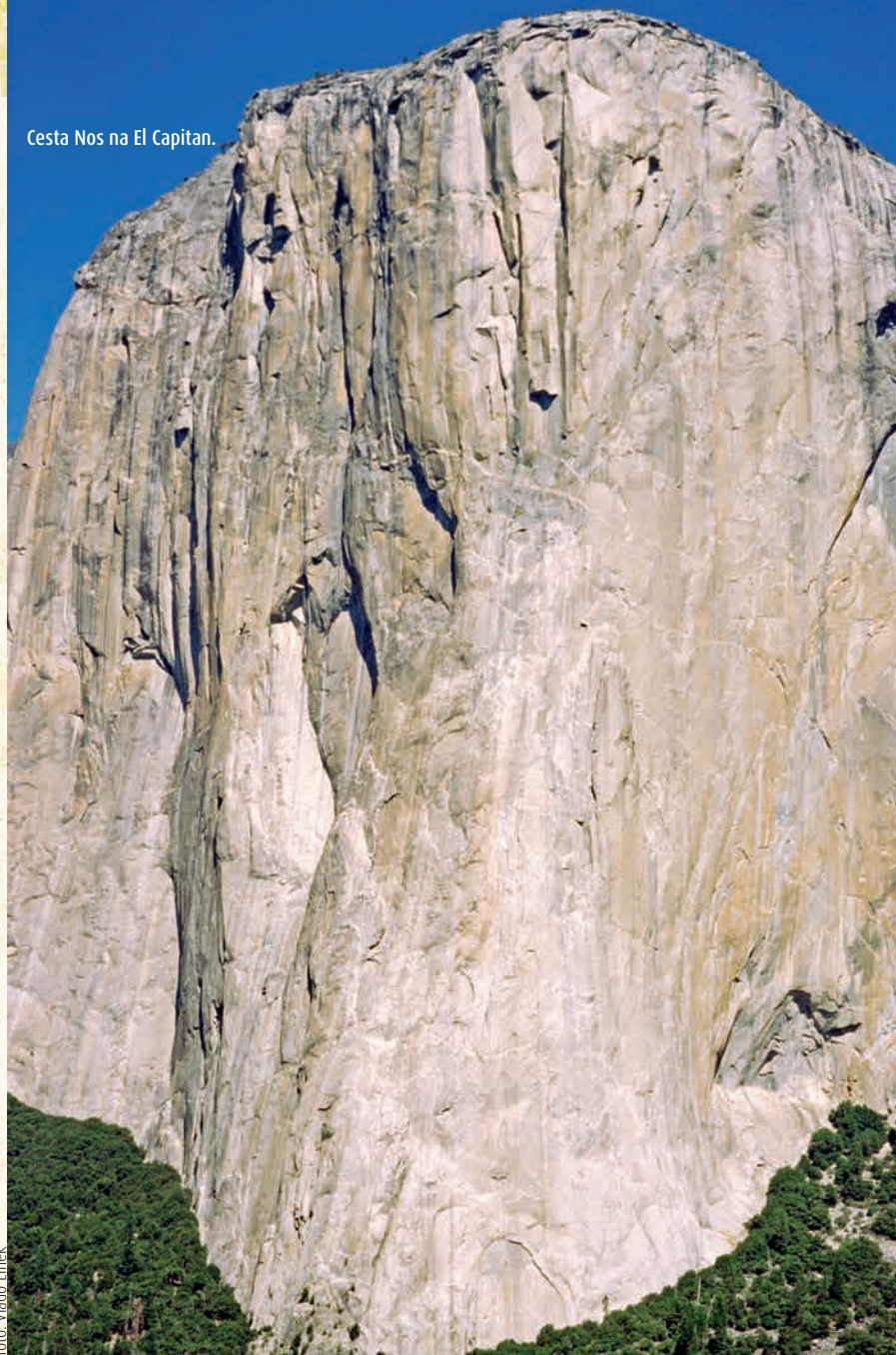

foto: Vlado Linek

z variča). Úplný chrocht. Špára dlhá 120 metrov, široká od prstovej po laktovú. Do šírочкиny sme nemali čo založiť, ale tu sa prejavili Otové prednosti. Špáru preliezol bez zaistenia a my s Balvanom sme s radosťou použili lano zbora. Aj napriek pohode a dobrému počasiu sa situácia stávala kritickou. Kontrolky na vode povážlivo klesali ku dnu. Zásoby sme mali ešte tak na jeden deň a bolo mi jasné, že dovtedy na vrchol nedolezieme. Nevieť, či moje úpenlivé prosby o dážď boli vyslyšané, ale na Dolt Tower sme ako zázrakom našli 20 litrov vody. Doplnili sme zásoby a z batohov sa opäť stali ťažké svine. Prvý fekál otestoval Balvan. Za chvíľu už letel dolu stenou. Rýchlosť bola blízka voľnému pádu nejakého lokra a modlil som sa, aby tí pod stenou mali na hlavu prilbu. Z nás túto ochranu používal iba Oto a my ostatní sme museli dúfať, že na druhý deň dolezieme do previsnutej vrcholovej časti, kde by nám nehrozila rozbitá hlava takýmto

potupným spôsobom. Do tmy sme došli na El Cap Tower, super policu, úplne vodorovnú, meter a pol širokú, akoby stvorenú na bivakovanie.

Ráno sme sa kvôli urýchleniu postupu a nedostatku „istidiel“ spojili do štvorky. Jeden liezol, jeden istil a dvaja vyťahovali batohy. Predpoľudnie sme strávili kľučkovaním a kyvadlovými traverezami. Za sebou sme nechali Texas Flake, Boot Flake (útvary v stene podobný čižme). Okolo tretej poobede Oto naliezol do Great Roof, prvej z dvoch dĺžok obtiažnosti 5.13b. Na policu Camp IV, kde sme s Balvanom čakali, došli práve inou cestou dvaja Švajčiari. Bolo im jasné, že do tmy by nasledujúce štyri dĺžky do Campu V na ďalšiu policu nedoležli, a tak sa pripravili na bivak. Pri pohľade na večeru s piatimi chodmi som začal slintať a od hladu ma brali mrákoty. Čo najrýchlejšie preč. Oto za tmy dorazil do Campu V a my sme namáhavo žumarovali do jedenástej večer. Najlepšia policu bola obsadená Kórejcami,

nuž sme si labli, kde sa dalo. Super ležovisko si zriadil Balvan a nohy mu trčali meter zo steny. Celú noc som sledoval mesiac a s hrôzou sa odvracal od 700-metrového prázdna pod nami. Zajtra by sme mali doraziť zvyšných desať dĺžok a konečne vybrádnit zo steny.

Piaty deň v stene. Na technickej dĺžke Glowring Spot si zgustol Maťo. Tridsiata dĺžka je druhou dĺžkou obtiažnosti 5.13b, v našom podaní to však bolo hákovanie z friendu do friendu. Postup nám opäť brzdila kórejská expedícia. Ďalšie dĺžky boli to najúchvatnejšie lezenie, aké som si len vedel predstaviť.

Nádherné špáry, chytavé sokolíky. Predposledná dĺžka padla na mňa. Stena nie a nie skončiť. Začalo sa stmievať. Poslednú dĺžku si už pred nástupom do steny vyprosil Maťo. Hákovanie obrovským previsom po nových nitoch bolo ozaj zážitkom. Posledný štand.

Spomenul som si na opisy tohto miesta inými lezcami. Neopísateľný pocit, 1000 metrové prázdno, západ slnka. Zo snívania ma prebudil Maťo. Vraj treba natiahnúť ešte jednu kvakovú dĺžku na vrchol.

O ôsmej večer sme po 50 hodinách čistého lezenia a troch bivakov v stene konečne mohli chytiť El Capitanu za koreň nosu. Vďaka za spoluprácu. Noc sme strávili na vrchole. Ráno po päťdňovej hladovke a vrcholových záberoch nás čakal už len zostup. Tenisky sme nemali a zostupovať v malých lezečkách šesť hodín by bol hotový orgasmus. Naboso to išlo lepšie, len tie ponožky na to neboli pripravené. Trochu lezenia, štyri zlaňáky a o tretej popoludní sme konečne dorazili k nášmu milovanému autičku. Hody, ktoré nasledovali, nemali konca-kraja. Úbohé žalúdky. Noc sme sa rozhodli stráviť pod El Capom a ráno pozbierať odpadky bodené počas výstupu dolu stenou. Tento rituál dodržiujú hádam všetci lezci v údolí.

Na nudu sme sa v Yosemitech sťažovať nemohli, pretože už nasledujúce ráno nás zobudili výkriky z Nosu volajúce o pomoc. S Otom sme zavolali rangerov a následná záchránka sa skončila až po ôsmich hodinách, keď priletela helikoptéra z „neďalekého“ Los Angeles, vzdialeného niekoľko sto kilometrov. Ešte šťastie, že si horolezec z Montany zlomil iba obidve nohy v stehnách a neodišiel pri tomto čakaní do večných lovišť...

Pod El Capitanom sa nám tak zapáčilo, že posledný týždeň pobytu v údolí sme sa rozhodli spať v s výhľadom na jeho tisíc metrovú stenu a vynechať zaprášený Camp IV. Na rozdiel od medvedov rangeri v noci nestrášili, teda nás nikto nelegitimoval, hoci jamesácke preukazy sme mali stále v pohotovosti. Z prednášky o histórii Yosemitev organizovanej rangermi sme sa dozvedeli pôvod názvu údolia. Pochádza z jazyka miestnych Indiánov a v preklade znamená, „pozor, medzi nimi sú vrahovia“. Takto na seba kričali Indiáni a vystríhali sa pred zlymi ▶

belochmi, ktorí ich kvôli zlatým náleziskám strieľali.

Na záver pobytu dostal Oto chuť vyliezť si nejakú tú ťažkú špáru. Separátna realita vedúca takmer horizontálnym stropom obťažnosti 5.12a ho v kuse nepustila, ale zato Crimson Cringe, špáru dlhú 60 metrov takisto za 5.12, preliezol štýlom PP po šesťhodinovom boji. Balvan statočne istil a my s Maťom sme Otovo úsilie zväčšili množstvom záberov našej plnej palebnej sily, čo predstavovalo päť fotoaparátov. Na odporúčanie miestnych lezcov sme si s Balvanom ešte stihli vyliezť osemdĺžkovú špáru Serenity Crack v kombinácii so Sons of Yesterday. Rada to bola super, pretože táto cesta je rozhodne najkrajšou, akú som v Yosemitech liezol. Počúť Balvana škriekať od radosti z krásneho lezenia, čo bolo za mesiac pobytu ozaj zriedkavým javom, moju radosť ešte zvyšovalo. Odliezť päť metrov od priateľa sme sa už nebáli a po necelých štyroch hodinách sme došli tento 350-metrový skvost s dĺžkami do obťažnosti 5.10d.

Nadšiel posledný deň. Posledný pohľad na El Capitana a Half Dome a už sme zmizli v tuneli Wawona. So smútkom v srdci sme opustili tento horolezecký raj. Prežili sme tu celý mesiac nášho života a venovali sa tomu, čo nás najviac baví. Smerovali sme na sever do štátu Oregon, do lezeckej Mekky USA, do Smith Rocku. Dnes kráľa popravili, nech žije kráľ. Ale o tom niekedy inokedy.

Vlado Linek

84. JAMESÁK, 3/1996, 36 strán

Z obsahu

Eigerstory (Milan Pačko)

Čarovné Pumori (Vlado Zboja)

Mág Manolo (pripravila Irena Lányiová)

Americké skalky (Vlado Linek)

Andrej Christina (Peter Cádér)

85. JAMESÁK, 4/1996, 36 strán

Číslo 4/1996 je monografia venovaná 75. výročiu SHS JAMES.

Z obsahu

Učňovské roky (Ivan Bohuš)

Historky o chatách (Michal Legutky)

Milníky... (Ivan Kluvánek)

Sloboda, rovnosť, bratstvo... (Igor Koller)

Štúdia o horolezectve (Jozef Brandobura)

Cynická platňa (Ivan Bajo)

Hrana Kalamárky (Igor Koller)

Vývoj pretekov (Vlado Linek)

Lezenie na skalkách (Vlado Linek)

Priekopníci JAMESu 1921 - 1941

Súpis pôvodnej čl. horolezeckej literatúry 1921 - 1996

Vznik horolezeckého klubu JAMES

(Výpis z denníka Mikuláša Mlynárčika)

82. túra - 14. augusta 1921 - nedela

Odchod s Karolom Piovarczym a Jurajom Koromzayom ml. pre zlé počasie až o 8.00 hod. ráno z Téryho chaty. Celé okolie bolo takmer neviditeľné pre neustále sa šíriacu hmlu. Po odchode s mojimi priateľmi v turistike upúšťame od zlezania hrebeňa medzi sedlom Téryho a Lomnického štítu a namiesto toho robíme radšej jeden prvovýstup v juhozápadnej stene Lomnického štítu. Rozlúčime sa od spoločných radníkov a vydávame sa severovýchodným smerom pod zlomiská steny Lomnického štítu z tejto strany. Keď sme križovali dve hrebeňové lávky a práve tolko kuloárovitých žlabov, dostávame sa na suťoviská západnej steny juhozápadného hrebeňa Lomnického štítu. Je 8.30 dopoludnia. V stene zbadáme dve temer súbežné lávky. Nastupujeme do spodnej lávky a postúpime asi na dĺžku dvoch lán (60 m), kde sa skalná lávka stráca. Odtiaľto sa pomocou spolehlivcov (Steigbaum) pokúšam dostať na hornú lávku, žiaľ, je to nemožné, lebo stena je príliš strmá a skalná lávka vzdialená. Urobím Absseilschling (lano bude pripevnené ku bralu, aby pretiahnuc lano cez slučku, mohli sme sa spúšťať). Asi na dĺžku 8 m sa spúšťame, dosiahneme začiatok spodného kamenného vybežku - lávky a znovu sme sa dostali tam, kde sme nastúpili do steny. Je treba poznamenať, že tu sme mali s Piovarczym výmenu názorov, lebo bez toho, aby na mňa počkal, pokúšal sa s mladým Koromzayom postupovať inou cestou, pričom sa uvoľnil jeden veľký balvan a obaja sa mohli zrútiť. Toto počínanie som, samozrejme, posudzoval najprísnejšie, a tak vzniklo medzi nami nedorozumenie. Nakoľko tu od vstupu do steny (kuloár, kde je i malý vodopád) Piovarcsy prekonal i asi 40-metrovú stenu smerom ku hornej skalnej látke, dohodli sme sa, že istením lana spolu s Koromzayom vytiahnu mňa i tri batohy, ktoré boli u mňa. Soľva som postúpil 10 m, uvoľnilo sa mi lano a ja i s tromi batohmi padám dole do kuloáru. Našťastie Koromzayovi sa podarilo udržať ma. Preskúšal som príčinu, prečo sa lano uvoľnilo, zistil som, že Piovarcsy zanechal Koromzaya, aby ma vytiahol. Nuž toto je nesvedomosť, veď ten 16-ročný turista nie je ešte tak silný, aby mňa i s tromi batohmi

Mikuláš Mlynárčik, Vysoké Tatry 1921.

vládal istiť v tak exponovanom teréne. Hnevá ma to, že práve tu musím čosi takéto skúsiť, ba čo viac, ešte Piovarcsy mi pripomína, aby som zachoval pokoj. Už som chcel, myslel som, že zanechám celú túto túru, len práve to vedomie, že predsa len je treba svedomito držať pospolu, pobádalo ma, aby som za istých podmienok pokračoval v túre. Dosiahnuc hornú lávku zabočíme vpravo, traverzujeme niekoľko menších hrebeňov i skalných blokov, dostávame sa pod vežičku kloniacu sa vo smere Lomnického štítu. Tu umiestňujeme jedného väčšieho mužika (ihlan zo skál) kogulát. Odtiaľto, v smere severovýchodnom od vežičky, vpravo prechádzame cez nové lávky a dostávame sa asi k 6 - 8 m vysokému komínu, po výstupe v ňom znovu sme na tom hrebeni, kde nižšie je už spomínaná vežička. Tesne na okraji napredujeme a dostávame sa k tomu bodu, kde sa styka juhoovýchodný a južný hrebeň Lomnického štítu. Je 11.30 pred obedom. Málo zostúpiac a traverzujúc južnú stenu štítu, dostávame sa na obvyklú výstupovú trasu na Lomnický štít, 1/2 hod. Je poludnie, rýchlo sa naobedujeme a potom zľahujeme ku Skalnatému plesu (Kopatakitó) a ponáhlame sa na Velkú Svišťovku (Nagy Morgás), odkiaľ sa spustíme v smere Šalviového prameňa (Zsázsa forrás). Za neustáleho dažďa, riadne premočení, asi o 19.00 hod. sme dorazili na Frigyesovu chatu pri Zelenom plese, kde sme sa stretli s jednou spoločnosťou z Košíc. Je výborná nálada v chate pri plese. Keceřly a Táj, košickí turisti, priviedli sem túto milú spoločnosť. Na izbách sa spieva pri víne. Pripomínam, že spievala sa, za vedenia Keceřlyho, pesnička „Horváthta Andrása vyložili na dvor“. Každému sa tu veľmi páčila táto pieseň. I my sme sa pri nej dobre zabávali. Keď sme výbornú rascovú polievku schĺpali, dali sme sa do večere, pri ktorej okrem rôznych mäsových jedál prišla na rad aj broskyňová zaváranina (James). Vzhľadom na to, že tu na horách táto zaváranina je našim

oblíbeným jedlom, len takouto zaváraninou (james) je možné primäť na vážnejšie veci. Vtedy sme si zvykli takto pobádať: pod kmotor, bude james. Náš malý turista hneď skomponoval podľa našej chuti vhodnú melódiu na nótu Horváth Andráš tak, že miesto Horvátha Andráša, James Mischkeho alebo James Karola či James Ďura zanôtoval. Jednohlasne sme prijali tento veľkolepý nápad a rozhodli sme sa, že na pamiatku našej veľkej túry, keď aj nám iglovským (zo Spišskej Novej Vsi) podaril sa jeden prvovýstup, budeme spišskonovoveských horolezcov nazývať Jamesákmi a v nehode, nebezpečenstve alebo pri hocakej príležitosti na zvolanie James jeden druhému budeme nápomocní. Potom sme popísali pre potreby turistického sprievodcu dnešnú našu túru a tento popis sme zaslali do Kežmarku Andorovi Heftymu, nášmu hlavnému tajomníkovi. Popis túry znel takto: zlezanie Lomnického štítu cez juhozápadný hlavný hrebeň.

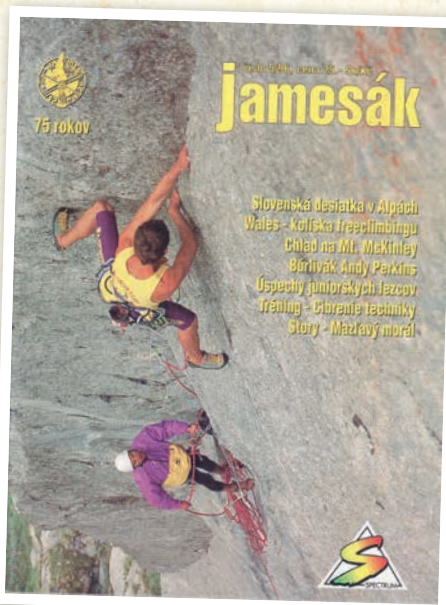
Z Téryho chaty severovýchodne cez prvý vrch, traverzujúc dve hrebeňové lávky a dva kuloáry dostaneme sa pod zlom západnej steny juhozápadného hlavného hrebeňa Lomnického štítu, jeden a pol hod. V stene sú viditeľné dve paralelné strmé lávky. Pre zdolanie steny sme si zvolili tú hornú, ktorá začína pri vodopáde. Než sme dosiahli lávku, liezli sme hore po kolmej stene asi dve dĺžky lana (pre zdatných lezcov), odtiaľ vpravo po lávke až potiaľ k hrebeňu, kde čnie jedna vežička, naklonená smerom ku Lomnickému štítu. Potom pod vežičkou hore na hrebeň. (Označenie mužikom.) Odtiaľto severovýchodným smerom na pravej strane hrebeňa traverzovali sme niekoľko úzkok, asi 6 – 8 m vysokého oporného komína, po výstupe v ňom sme znovu na hrebeni.

V komíne tvár i ruky smerom k pravej stene. Tesne sa pridržiavajúc hrany – hrebeňa, po premožení niekoľkých brál a hrebeňových výčnelkov, dosahujeme ten bod, kde sa zbieha juhozápadný a južný hlavný hrebeň Lomnického štítu. 3 hod. Odtiaľto južným svahom po obvyklej trase Lomnického štítu hore na hlavný vrchol štítu. Stena je ťažká a lezenie exponované, inak je to hrebeňovka, ktorá si vyžaduje opatrnosť, lebo miestami je dosť nedobre uvoľnených skál.

86. JAMESÁK, 5/1996, 52 strán

Z obsahu

Forse si, forse no (Igor Koller)
Wales, kolíska voľného lezenia (Vlado Linek)
Chald na McKinley (Ján Svrček)
Andy Perkins (Vlado Linek)

Zakladatelia JAMES-u Mikuláš Mlynárčík, Gusto Nedobry a Fero Lipták na fotografii Joža Šimka z roku 1958.

Mazlavý morál

(Dobrodružný začiatok lezeckej kariéry Steva Ashtona)

Prvý telegram, ktorý som v živote dostal, znel ako povolávací rozkaz. Prišiel od brata Tonyho, ktorý bol v tom čase vo vojenskom výcvikovom tábore vo Woolwichu. „PLATOK 20.00 M6/A5“ a k tomu šifrovaný dodatok „PRINES LEZECKY“.

Áhá, lezečky! Pochopil som. Prebrabal som kumbál pod schodami so starým haraburdím a našiel o tri čísla väčšie vibrámy a batoh, ktorému chýbal popruh. Tým som vec výstroja pokladal za vybavenú. Dovtedy som zvyčajne voľný čas trávil povalovaním sa a ládovaním, ako každý pätnásťročný puberták, v blízkosti ktorého sa vyskytuje televízor, kreslo a plná chladnička. Sila, ktorou som disponoval, stačila tak akurát na otvorenie vrečúška zemiakových lupienkov – dočerta, prečo ten okraj zatavujú tak napevno? – a sledovanie jemných odtienkov epizód seriálu Star Trek. Teraz som sa však vydal za hlasom dobrodružstva.

S Tonym som sa stretol na vetrami šľabanej križovatke pánuobohu za chrptom. To miesto malo aj meno: Cannock Chase. Tony mal na sebe čerstvo vyžehlenú bojovú uniformu, kanady, od ktorých by sa odrážal aj laserový lúč a bol ostriháň ako trestanci v Davidovi Copperfieldovi. Na náborových plagátoch by malo byť napísané: Vstúpte do armády a uvidíte, čo je to holič. Ešte stále bol však mojim bratom, a tak som k nemu podišiel a poznamenal: „Kurník, človeče, veď ty máš hlavu jak krumplu!“

Po krátkej ukážke bojového umenia ma vylovil z blata a onedlho sme so vztyčenými palcami stáli pri ceste smer Wales. Kým sme prišli do Ogwenskej doliny, padla tma. Onedlho začalo súvisle liať, akoby sa Boh namiesto doliny zrazu rozhodol pre jazero. Vo svetlách reflektorov sa odrážal len mokry ligot skalných stien a vlnivé krivky telefónneho vedenia.

Z hlavnej cesty sme začali maširovať chodníkom ku skupinke farmárskych budov, ktoré údajne patrili akémusi pánu Williamsovi. Nebolo to až také isté, lebo aj vedľajší statok patrila pánu Williamsovi, ale inému. Náš pán Williams sa mal volať William Williams. Krstné meno toho druhého Williamsa sme nevedeli, ale usúdili sme, že je nepravdepodobné, aby sa aj on volal William. Hoc v Severnom Walese človek nikdy nevie...

Statok pána Williamsa sa údajne volal Gwerny Gof Uchaf a statok toho druhého pána Williamsa sa mal nazývať Gwern y Gof Isaf. V talóne sme však mali i ďalšie informácie: miestni vraj Uchaf nazývali Billov majer alebo Willieho majer, na rozdiel od Majera Billovho brata alias Majera malého Willieho. Bola tma ako v rohu. Baterku sme nemali. Tony tam kedysi bol a kým sme sa trmácali chodníkom, v kuse mlel, aké to je šikovné miestečko, teplé, útulné a božsky lacné. ▶

Nešťimavo prešiel okolo hlavnej stodoly a zamieril za roh k prasačiemu chlievu, kamennému stavisku bez okien. Podľa stavu slamy na betónovej dlážke ho zrejme pôvodní obyvatelia opustili len nedávno.

„Bobovské, že?“ žiaril Tony. „Máme šťastie, že nás nikto nepredbehol. Budeš spať v tej kaľuži od somárov, alebo radšej pri tých prasačích hovnách?“

Keďže som sa nevyjadril, Tony si prestrel na dlážku celtu a ľahol si na ňu so slastným výrazom koutboja, ktorý si práve zaplatil noc vo verejnom dome vo Wyomingu. S neveselými pocitmi som sa na svojej celte skrútil do kľbka s nádejou, že ráno asi fakt bude všetko iné. Ráno bolo všetko úplne iné, fakt. Pre začiatok sa utišil vietor, takže prúdy dažďa na nás už nemierili každú chvíľu z inej strany ako z. basičskej hadice, ale liali sa kolmo nadol ako z prasknutej ríny. Nuž, istý krok k lepšiemu to bol.

Raňajkovali sme chlebičky s rybacou nátierkou zo včerajska. Varič ani nič podobné sme nemali, ale Tony do svojej polnej fľašky načapoval vodu z akéhosi žliabka – pravdepodobne odtoku z kravskej maštale – a tú sme si dali k chlebičkom. Ako sa neskôr ukázalo, raňajky boli verným predobrazom celého dňa.

Predstavoval som si, ako si ostatní lezci v hlavnej stodole opekajú ďalšiu porciu prerastenej slaniny a potom sa striedajú pri radovánkach s dojkou z dediny, čo šla, viete, náhodou okolo, keďže zistila, že pre počasie sa nedá ani liezť, ani dojsť. Medzitým sme s bratom čľapotali hore akousi prťou k prásku na najbližšej skalky, o ktorom mi Tony básnil, že to je „cestička pre začiatočníka ako stvorená“.

Cestička sa volala „Mazlavý morál“ a človek fakt nepotreboval vysoké IQ, aby zistil prečo. Predstavte si desaťmetrový válov, do ktorého hore ústi potrubie, odvádžajúce močovku a iný tekutý odpad z dvora statku. To bol Mazlavý morál v jedno sychravé marcové ráno koncom šesťdesiatych rokov. Stojí za to pristaviť sa podrobnejšie pri materiáli, ktorý nás mal sprevádzať na našej samovražednej misii. Oblečenie a obuv som už zhruba popísal, sústredme sa teda na lezecký výstroj. Naše lano, tridsaťmetrové nylonové vlečné lanko na čln, sme kúpili od jedného nášho kamoša. Bolo to také to bohovský pevné lanko, na ktoré vo veternom počasí môžete bez obáv vyvešať aj vypranú bielizeň. Ved' viete, čo myslím, také fakt silné, čo by ste nepretrhli, aj keby ste strašne silno ťahali. Len by ste nesmeli moc mykať. Konkrétne toto naše bolo pružné zhruba ako bal drôteného pletiva a zježené sta riadne ochlpená húsenica. Tony bol naň veľmi hrdý.

Na istenie sme mali tri slučky z nylonovej šnúry, zopár vkladacích tyčiek, napílených zo šesťholníkovej ocelevej tyčky, veľkú maticu z Forda a ocelové karabíny, veľkosťou i váhou pripomínajúce články reťaze kotvy trajektu. Obaja sme

boli omotaní dlhou konopnou šnúrou s námorníckym uzlom na bruchu. Všimol som si, že môj konopný popruh je v strede už prehnitý, ale našťastie som v sutine zbadal ležať iný. Pevne som si ho omotal okolo seba a poriadne ním mykol. Test pevnosti bol úspešný. Tony ma situoval pod nástup Mazlavého morálu, lano na istenie mi naaranžoval okolo pása, otrepal si z topánok bahno a zatal prsty do blata v špáre, ťahajúcej sa stredom žlabu. Rozmanitými polohami prstov a bicyklovaním o bočné steny sa trhane sunul v ústrety očakávanej sláve. Bolo to celkom pôsobivé, najmä, ak máte radi spomalené filmy.

Keď bol na polceste hore žlabom, jednu zo slučiek, čo mal križom cez plece, prevesil cez kameň, vytrčajúci zo špáry. Pomaličky sa dostal kúsok nad slučku a ako sa tak škriabal nahor, nevdojak ju nohou zhočil. Slučka s karabínou ticho sklzli dolu lanom ku mne. Odopol som ich z lana a uložil do batoha, čo ležal vedľa. Nechcel som Tonyho rozptyľovať a zbytočne mu do toho kecať. Okrem toho som usúdil, že slučka už zrejme splnila svoj účel, hoci i mne neznámy.

Nedlho po epizóde so slučkou sa Tonyho postup zastavil úplne. Či už to vyplývalo z jeho čudenej polohy, alebo – kto vie? – zo stavu jeho bielizne. Faktom je, že voda, ktorá sa rinula dolu žlabom, mu vtekala do pravého rukáva bojovej uniformy a vytekala rovnakým dielom z oboch nohavíc.

Výsledný efekt pripomínal rozdvojku potrubia, akú dostať v obchode so stavebným materiálom.

Po pár minútach oštvania sa z Tonyho vyšlo: „Dávaj pozor.“

Už od začiatku som dával bohovský pozor. V nasledujúcej chvíli Tony úspešne skočil po špicatej skalky veľkosti palca, zaklinenej do špáry nad ním. Skalka držala jeho váhu asi dve desiatiny sekundy a potom začala pomaly rotovať nadol, ako keď automatický stmievač večer postupne zhasína svetlo. A naozaj to preňho vyzeralo dosť temne, keď sa tak valil dolu žlabom ani sud piva do pivnice. Nemohol som urobiť nič, čím by som ho zachránil, nuž som sa rozhodol zachrániť aspoň seba a bleskovo mu ustúpil z cesty.

Prvé dorazilo lano a svištiac sa mi omotalo okolo nôh, akoby na mňa zo stromu skočil had. Nasledoval rachotiaci Tiger Tony, ktorý vzápätí pristál bruchom na balvane pod nástupom. Vzduch, čo mal práve v pľúcach, mu naplnil ústnu dutinu a vyrzil von, takže pristátie sa odohralo bez bolestného zavýtia, ktoré by istotne nasledovalo.

„Pnna!“ vyrazil. „Pnna!“
Nevedel som, čo mám robiť, tak som nerobil nič.

„Gnna!“
„Si v poriadku?“
„Furrš!“

Striasol som si z ruky omotané lano a dúfal som, že sa udeje aj niečo iné, niečo, čo pochopím. „Hrhh!“

Kľakol som si k nemu a potiahol ho za golier, aby sa ku mne obrátil.

Vyzeral trochu ako zdochnutá treska. „Vieš čo, vráťme sa do tej stodoly, tam sa usušíme.“

To konečne zabralo. „Musím... chrh, chrh... musím to doliezť.“
Ach, áno, ako som mohol zabudnúť, že je vojacom britskej armády! Viete, bitka pri Dunkirku a tak ďalej.

Oprel čelo o skalu, chvíľu tak zotrval a potom sa opäť vydal hore žlabom. Tentoraz sa mu kánady začali šmykať na klzkej skale už po dvoch metroch.

Pochopil som, že tu ide o jeho prestíž. „Pozri, ja sa na túto cestu dnes necítim, aj keď ty ju určite v pohode vylezieš,“ začal som. „Nemohli by sme to nechať na zajtra?“

Zoskočil dole a otcovsky ma potľapkal po pleci. „Chápem, chápem. Preto sa netreba hanbiť.“

O desať minút sme boli späť v chlieve a napchávali sa odhodenými zvyškami rybacích chlebičkov. Potom sme sa vydali na cestu domov.

„Vrátíme sa, keď bude pekné,“ poznamenal Tony povzbudivo.

Pochyboval som, že vo Walese môže byť pekné. Okrem toho som už lezením nebol až taký nadšený. Viete, nepríjemne mi pripomínalo vojenské manévry.

(Steve Ashton patrí medzi známych anglických horolezcov)

High 158 (január 1996),
preložila Jana Plulíková

87. JAMESÁK, 6/1996, 40 strán

Z obsahu

Sunset Boulevard (Vlado Linek)
Úspech a tragédia (Marián Sajnoha)
Slávo a Slavo (Igor Koller)
Bláznivá sezóna s TREK SPORTOM (Miro Píala)
Tigri z Ostbloku (Martin Medvid)

XXVIII. ročník

V roku 1997 vyšlo 6 čísiel Jamesáka.

88. JAMESÁK, 1/1997, 36 strán

Z obsahu

Latka sa dvíha – skalky 1996 (Vlado Linek)
Rok zlého počasia (Igor Koller)
Direttissima Mlynárika v zima (Jaroslav Dutka)
Na druhej strane zemegule... (Peter Ondrejovič)
Spoved' Johna Gilla (pripravil Vlado Linek)

89. JAMESÁK, 2/1997, 36 strán

Z obsahu

Pre staré vrece a pre nový mech (Vlado Plulík)
Biele šialenstvo (Igor Koller)
ERTO: obrátené schody (Igor Koller)
V krajine Highlandera (Igor Koller)
Vták – Jim Bridwell (pripravil Alan Formánek)

90. JAMESÁK, 3/1997, 36 strán

Z obsahu

JAMES organizoval jarné zasadnutie UIAA (Marián Šajnoha)
Vrchol sezóny (Jana Heczková)
Miroir, Miroir... (Claude Remy)
Odyssea D. M. M. (Martin Heuger)

91. JAMESÁK, 4/1997, 36 strán

Z obsahu

Poklady musia počkať (Peter Hargaš)
Malý himalájsky sen, Mera Peak (Peter Čaplický)
Iný rozmer – najťažšie skalné free sólo na Slovensku (Roman Gelingler)
Mliečny zub (Miro Píala)

92. JAMESÁK, 5/1997, 36 strán

Z obsahu

100 rokov českého horolezectva (Igor Koller)
Karakoramské double Juraja Kardhordóa (Vlado Linek)
Heinz Mariacher (pripravila Irena Lányiová)
Sólovanie (Jaro Dutka)
Naprieč Spojenými štátmi (Katka Fickuliaková)
Posledný sud (Vlado Linek)

93. JAMESÁK, 6/1997, 36 strán

Z obsahu

Škótske zimné lezenie (Igor Koller)
Horóškola nespí (Marián Šajnoha)
Kauza Posledný sud (Igor Koller)

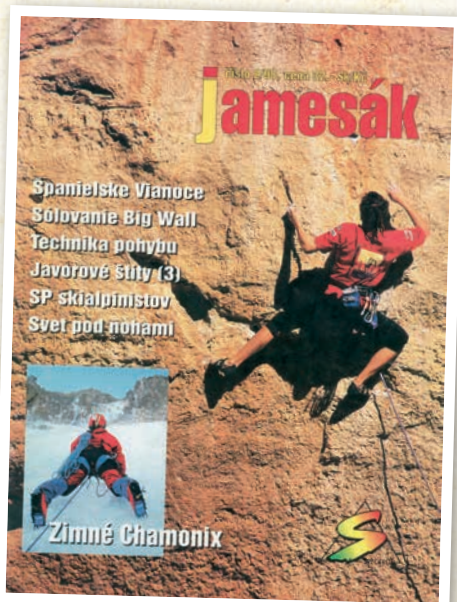
XXIX. ročník

V roku 1998 vyšlo 6 čísiel Jamesáka.

94. JAMESÁK, 1/1998, 36 strán

Z obsahu

Horské vodcovstvo na Slovensku (Jaro Michalko)
Rok radosti i smútku (Igor Koller)
Yosemitejská klasika (Alexander Buzinkay)
Expedícia Manaslu '97 (Eva Truchlíková)
Vegetariánstvo – Výhody a nevýhody (Kazo Linek st.)

95. JAMESÁK, 2/1998, 36 strán

Z obsahu

Zimné Chamonix (Igor Koller)
Sólovanie Big Wall (Jaro Dutka)
Interview: Tomáš Pilka (Vlado Linek)
Španielske Vianoce (Jaryk Stejskal)
Technika pohybu (preložil Vlado Linek)

96. JAMESÁK, 3/1998, 36 strán

Z obsahu

Ruská ruleta – rozhovor s Babanovom (Igor Koller)
Z historie prvovýstupů (Vašek Bruckner)
Syťit duši lezením (Lumír Hanuš)
Dvakrát studené Taliansko (Andrej Chrastina)
Hory, voda a vzduch (Peter Ondrejovič)

97. JAMESÁK, 4/1998, 36 strán

Z obsahu

Zbojnícka chata je mŕtva. Nech žije Zbojnícka chata! (Marián Šajnoha)
Maturita (Stano Pekár)
Patrouille des Glaciers (Dušan Trizna)
Potulky Austrálieu (Katka Fickuliaková)
Orgon, Macumba a Havlík (Rostislav Tomanec)

98. JAMESÁK, 5/1998, 36 strán

Z obsahu

Kallallit nunaat (Vlado Linek)
20 rokov od Diamirskej steny (Marián Šajnoha)
Smutné výročie Everestu (Ivan Fiala)
V ríši Inkov (Miroslav Langer)
Priateľ Feo (Koller, Píala)

99. JAMESÁK, 6/1998, 36 strán

Z obsahu

Trikrát desať... (Marek Repčík)
O úpadku výškového horolezectva (Reinhold Messner)
Dvojčky z bigwallu Todd Skinner a Paul Piana (Vlado Linek)
Hviezda z Bobrovca (Bibiana Šmollová)
Malý Kežmarský štít – superdiretissima (Pavol Pochylý)

XXX. ročník

V roku 1998 vyšlo 6 čísiel Jamesáka.

100. JAMESÁK, 1/1999, 36 strán

Z obsahu

Peter Habeler: Patrím horám (Alexander Buzinkay)
Diretissimou cez Severný pól (Peter Valušiak)
V tieni Matterhornu (Martin Bartoň)
Čakanie na jedenástku – sezóna 1998 (Vlado Linek)

Návod na dlhovekosť

Názor laickej verejnosti na lozenie po skalách z pohľadu bezpečnosti nie je práve lichotivý. Svojím dielom sa pod to podpísalo zopár filmov z horského prostredia, kde tečie krv od začiatku až do konca. Skutočnosť možno nemáva až také premakané zápletky ako film, býva však o to tvrdšia. Chcel by som prispieť zopár riadkami k tomu, aby sa lezci na skalách hlavne dobre bavili, relaxovali a o to menej spôsobovali utrpenie svojím blízkym.

Keď som začal liezť, mal som asi 16 rokov. Dost dlho sme sa s chalanmi potĺkali po skalách bez základných znalostí o tom, čo na nás skutočne číha. Obdobie prvých kontaktov a kolízií bolo permanentne sprevádzané eufóriou z robenia niečoho výnimočného, bezhlavým vrhaním sa do čohokoľvek a kedykoľvek s odvahou nič netušiaceho a z toho dôvodu aj časťtými zážitkami, z ktorých mi behá mráz po chrbte. Vtedy mi to asi tak nedochádzalo, ale pri spätnom pohľade sa čudujem, aké sily nás ochraňovali. Nezabudnem na prvé malé ponaučenie, čo dokáže gravitácia, keď sa kamoš pri pokuse o hrđinské sólo na bratislavskej Platni strepal z piatich metrov, vytkol si obidva členky, a keďže tam bol sám, tak sa odplazil na elektríčku. Ešteže to bolo v meste, lebo z takeého Pajštúna 3 km na autobus by to bolo o ruky. Nie všetky prípady sú však také, že sa na nich dá po rokoch pobaviť.

Ludová múdrosť hovorí, že každý sa najlepšie učí na vlastných chybách. Ešte lepšie je poučiť sa na chybách druhých. Pokúsím sa na tomto mieste popísať zopár štandardných situácií, ktoré som odpozoroval v praxi a verím, že ich prečítanie vám pomôže vytvoriť si užitočný návyk.

Dost veľa úrazov s tragickými následkami sa stáva na skalkách. Človek má relatívny pocit bezpečia z trojtonových nitov, istenia zo zeme, absencie zvarotov počasia, a tak si často nedáva až taký pozor. Zopár pravidiel, pri ktorých dodržiavaní obmedzíte riziko:

Navázovanie

Zdanlivo jednoduchá záležitosť ukrýva v sebe nečakané nebezpečenstvo. Vždy, keď sa odliepam od zeme, mám vo zvyku potáhať za lano vedúce do mojej sedačky a presvedčiť sa pohľadom, že uzol naozaj existuje. Stáva sa, že si lano prevlečiem cez sedačku a z dôvodu zakecania sa, alebo náhleho vyrušenia (trebárs ►

101. JAMESÁK, 2/1999, 36 strán

Z obsahu

Nová koncepcia výškového horolezectva

(Ivona Kollárová)

Bohatá úroda v Španielsku – Siurana 1999

(Vlado Linek)

S lyžami na Aljaške (Igor Perútka)

Objavený raj (Katka Fickuliaková)

Hľadajte svoju cestu – tréning (Rosta Tomanec)

102. JAMESÁK, 3/1999, 36 strán

Z obsahu

Dobrodružstvo v Čiernej Javorovej

(Jano Čech)

Fitz Roy and comp. (Rolando Garibotti)

Červený žlab zo Satana (Rasto Križan)

Denník povalača z Ospu... (Peter Cáder)

Škótske striky (Alexander Buzinkay)

103. JAMESÁK, 4/1999, 36 strán

Z obsahu

Schlossberg (Claude Remy)

Prvospád a zjazd (Rasto Križan)

Singu Chuli (Marcel Drobný)

Rozhovor o Thajsku (Igor Koller)

Rozhovor: Miro Piala (Vlado Linek)

Eiger, Mt. Blanc, Matterhorn

(Peter Schmidt)

104. JAMESÁK, 5/1999, 40 strán

Z obsahu

Milénium a Fram (Igor Koller)

Trango – nová cesta cez Pulpit

(rozhovor s Dutkom, Vlado Linek)

Mnich – východná stena – dvojstrana sprievodca

(Grzegorz Glazek)

Ženská záležitosť (Iveta Svrčeková)

Traverz Obra (Martin Minařík)

105. JAMESÁK, 6/1999, 40 strán

Z obsahu

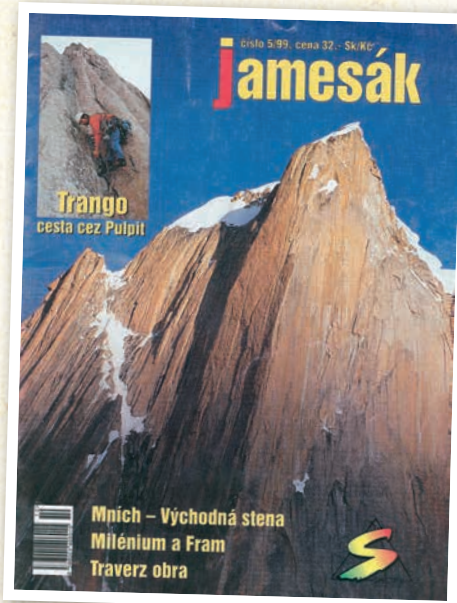
Príbeh nosateho a zubatého v Amerike

(M. Heuger, I. Štefanský)

Západná stena Lomnického štítu (Ján Hazucha)

Lezec v okolí Washingtonu (Lumír Hanuš)

Na najľahšej sedemtisícovke (Vlado Ceniga)

XXXI. ročník

V roku 2000 vyšlo 6 čísiel Jamesáka.

106. JAMESÁK, 1/2000, 40 strán

Z obsahu

Kedy vrchol nie je vrcholom?

(pripravil Vlado Linek)

Višňové hralo prím – skalkárska sezóna 1999

(Vlado Linek)

Slané lezení – jediné na svete (Lumír Hanuš)

Malý slovník veľkého bigwallistu I.

(Mafo Heuger)

Ladové tipy a triky (Igor Koller)

107. JAMESÁK, 2/2000, 40 strán

Z obsahu

Zimný míting v Chamonix (Igor Koller)

El Chorro – lezecké eldorádo (Vlado Linek)

Osudná lavína (Peter Hargaš)

Umelé chyty – znamenie doby? (Peter Oleš)

Malý slovník veľkého bigwallistu II.

(Mafo Heuger)

S Marekom Repčíkom o 8-céčkach (Ivan Žila)

108. JAMESÁK, 3/2000, 36 strán

Z obsahu

Čínske lahôdky (Peter Čaplický)

Sezóna na juhu Zeme (Rolando Garibotti)

Expedícia Gyachung Kang (Marko Prezelj)

Spomienky na bratov Pochylych

Kazo, zabéééér!

Paklenica Bigwall speed climbing

„Tri, dva, jedna, štart! Kazo, do toho, utekaj, utekaj, nešliakaj sa, lez rýchlo, no opatrne. Nemotaj sa, utekaj až na koniec toho komína, až potom začni traverzovať. Super. Joj! Pozor na tie nohy!“

Skoro som dostal infarkt, ako Kazo zavesloval pravou nohou vo vzduchu.

V duchu počítam minúty v prvej dĺžke, ktorá padla po dohovore na Kaza.

„Štand! Zruš!“

Ja ani nečakám, kedy Kazo začne istíť a hneď ako doberie lano, vyrážam.

„Leziem! Do riti doberaj, doberaj!“

V komíne sa krútim ako had, no snažím sa liezť tak rýchlo, že nevládzem ani dýchať.

Odrazu som pri Kazovi.

„Super Miro!“

Malé šachy s lanom a expreskami.

„Utekaj, ďalej doprava!“

Vyrážam ako splašený kôň a div som na to nedoplatil. Chvilku mám strach z toho rýchleho skákania po chytoch, cvakania expresov a chaosu. No po 10 metroch od Kaza som sa dostal do ošialu a utekám, ako keby som bežal po chodníku.

Nevším si niektoré nity a vôbec mi nenapadne, že to môže byť aj 15-metrová držka. Som totálne uvoľnený.

„Výborne Miro, makaj!“

„Štand! Zruš! Istím! Kazo, nezasieraj sa! Utekaj! Davaj, davaj! Je to výborne.“

Snažím sa spomenúť si, kde bola táto dĺžka najťažšia.

Dočerta! Lano zastalo a nedá sa dobrať.

„Kazo, nestoj! Lez! Lez!“

A odrazu je pri mne. Oči vytreštené, fučí ako lokomotíva. Chaos na štande, precvakanie expresov.

„Frč!“ Kazo vyráža do ďalšej dĺžky. Špára vyzerá neprijemne. Už je kúsok od konca.

„Ježišmária, veď si v nej úplne náopak. Istenie máš za chrbtom. Chaos. Kašli na to! Len utekaj rýchlo ďalej.“

To, čo tam Kazo dokázal spraviť, som ešte nevidel. Tak rýchlo to vyriešil, že som nestačil ani zanádať.

Dodnes nechápem, že si tam nezaviazal pri tom pohybe ruky a nohy na uzol.

„Super! Super! Davaj!“

Ešte zopár skokov a odrazu Kazo zreve:

„Štand! Zruš! Istím!“

„Leziem.“

Utekám, čo to dá. A špára? Samozrejme som v nej náopak.

Ďalšie dĺžky sa odohrávali v podobnom rytme. Poslednú dĺžku som liezol ja. Bolo to do previsu a občas mi vypadli nohy. Fúj! Poriadne som sa zakaždým zľakol, pretože som v tej rýchlosti vyneschal nejaké to istenie. Pri páde by som si asi zalietal.

No keď som bol na vrchu a zreval som Kazovi „štand“, ani sa mi nechcelo veriť, že to mám za sebou. Kazo sa dostal do takeho šoungu pri mojom hecovaní a revaní po ňom, že liezol, akoby mal krídla.

O chvíľku bol pri mne a obaja sme zdvihnutím ruky ukončili preteky s časom. Pozeráme do doliny, kde ľudia v nemom úžase pozerali, čo za bláznivi utekajú po tej hrôzostrašne vyzerajúcej stene.

A čo som vám to tu optal?

Nuž, vybrali sme sa s Kazom na medzinárodné preteky v lezení bigwallu na rýchlosť do Paklenice, ktoré sa uskutočnili 2. mája. ▶

foto: Vlado Linek

Debeli kuk v Paklenici.

Deň predtým bola prezentácia, vylosovali sme si číslo jedna a nafasovali pekné tričká s nápisom Bigwall Speed Climbing Paklenica 2000, aby nás mohli zo zeme sledovať dalekohľadom.

Systém pretekov bol jednoduchý. Dvojka naliezla do steny a liezla na striedačku. Samozrejme muselo sa liezť voľne, bez chytania skôb a nitov. Lezci museli mať prilbu, dostatočne sa istiť, každý pád znamenal mínus 5 minút. Čas sa zastavil, keď sme sa obaja dostali na vrchol a zdvihli ruku. Liezla sa 6-dĺžková cesta Diagonalka na Debeli kuk dlhá 220 metrov, zhruba obťažnosti 7. Dvojky nastupovali do steny v 30 minútových intervaloch.

Fofry to boli naozaj kvalitné. A len tak pre zaujímavosť, preliezli sme túto 6-dĺžkovú cestu za 37 minút. Aj s robením štandov a všetkého, čo k lezeniu bigwallov patrí. Takže to v priemere vychádza niečo vyše 6 minút na dĺžku a na jeden lezecký meter 5 sekúnd. Slušné, nie?

Skončili sme na druhom mieste za slovinskými borcami Silvom Karom a Markom Lukičom. (Silvo Karo patrí medzi najlepších bigwallistov na svete a o jeho výkonoch v Patagónii si môžete prečítať v inom mieste nášho časopisu. Marko Lukič patrí zase medzi tých, ktorí zvládajú najvyššie stupne obťažnosti), Slovinci dosiahli čas 34 minút a porazili nás o necelé tri minúty. Mali však výhodu v tom, že túto cestu poznali. My sme ju liezli OS. Na trefom mieste skončili domáci špecialisti Boris Čujič a Ivica Matković v čase 38 minút. Pôvodný rekord cesty vraj 42 minút bol počas týchto pretekov prekonalý až tromi dvojicami. Mohli sme si ju preliezť aj my, ale povedal sme si, že aj tak nemáme šancu.

Akcia? Super. Vela nových priateľstiev a super prezentácia slovenského lezenia. Cena? Víkendový pobyt v hoteli pri mori v Paklenici.

Miro Píala

109. JAMESÁK, 4/2000, 32 strán**Z obsahu**

Bigwallista Silvo Karo – interview (Vlado Linek)
Festival Hory a mesto (Igor Koller)
Well, Wales (Igor Koller)
Vtedy na d'Angle (Rudo Hajdučík)
Jar na lyžiach (Rasťo Križan)

110. JAMESÁK, 5/2000, 36 strán**Z obsahu**

Buenos días, Perú! (Pavol Packo)
Bol Mallory na vrchole? (Stephen Venables)
Rendez-vous (Alena Čepelková – Stehlíková)
Letný útek pred zimou (Palo Tomka)
Ardèche (Igor Koller)

Náš človek

Mohol som vám dať výsledkovku a povedať: „Len sa pekne pozrite, akí sú tí Frantičí a Makaróni dobrí. Všimnite si aj Anglánov – museli liezť ako posratí.“ Mohol by som aj povedať: „Nuž, Angláni neliezli bohvieako, ale viete, bola kosa, chýbal kraft, ponatahované šlachy...“ Dokonca by sa dalo...

Nemám rád také články. Sú tak negatívne, že sa asi čudujete, či sa autorovi vôbec chcelo liezť z postele. Dobrý dôvod, aby som sa nepodpísal. Ak ale nebudem písať o Arnaudovi Petitovi, ktorý vyflešoval 8b, aby vyhral sveták v Kranji, dokonca ani o stene v Grazi, ktorá je viac horizontálna ako vertikálna, tak o čom, dočerta, bude vlastne reč.

Konečne je obed. Zbalím bágel a o päť minút som vo Foundry. Budeme s Mikom búšiť vytrvalosť. Máme také okruhy: 50 krokov zaberie tak 2,5 minútky, obťažnosť 8b. Štyrikrát do týždňa plus večer stienka. Nie sme žiadni šuplikanti. Vôbec nie je ľahké dostať sa do britskej repy. Ak si vezmeš súpisku, všetci ňmi hocikedy vyonsajtuju 7b+ a erpnú minimálne 8b. Žiadni šuplikanti.

Stojím pod cestou na stene, ktorá na dvanásť metroch prečnieva 9,5 metra. Je to do kopca. Držím prvý chyt. Cítim silu. Klídek, všetko je pod kontrolou. Nepochybujem o úspechu. Kroky sú ľahké, náhle sa ale zostrmí a v 45° stienke sú chytíky akési menšie. Riadne zalamujem... Expres... Cvakám... Leziem... Som v streche... Chcem zapnúť... Nemôžem... Totálne bandasky... Preboha lez! Dynamo... Teč... Stačí to na postup? Ani náhodou. Myslíte si, že som nasratý? Počkajte tri týždne a v Grazi vám to ukážem!

Vybáchal som 12,2 metra (najvyšší bod skaliek u nás vo Foundry) na 17-metrovej ceste. Potiaľto OS tak 7c, ale na postup treba +. Ak cvakneš zlaňák máš 8a+. Uznajte, že vyonsajtuovať 7c je celkom fajn. No nie? V Open som skončil 25. z 31, čo je zjavne úbohý výsledok, vyžadujúci analýzu. Ak by som dal ešte 3 metriky, jedu dál. Prvá päťka sú výnimoční lezci, totálni profíci, ktorí žijú lezením a dýchajú a jedia iba pre jedno – byť world champion. My ostatní sme celkom vyrovnaní a väčšina je schopná postúpiť do semi. Pravdaže, nesmieme nič pobabrať. Top 5 si môže dovoliť chybičku aj dve, a predsa idú v pohode

aj do finále. Nuž, ist' na medzinárodné preteky je niečo viac, ako ist' si iba zaliezt'. Spoznal som ľudí, ktorí pred pretekmi prekecajú hodiny o lezení, čumia na MTV, premýšľajú o vlastnom výkone a po súťaži analyzujú chyby na videu trénera Grahama. Najdôležitejší poznatok z videa je, že len málo z nás skutočne liezlo zle, resp. si zle načítali cestu. Ja osobne som blbo cvakal jeden expres. Málo som ho rozkýval, cvakal príliš napätý, a to sa prejavilo rozdielom byť schopný onsajtuovať 7c+/8a (moje osobné maximum) a iba onsajtuovať 7c v súťaži. Takáto chyba sa vám na svetáku len tak neprepečie.

Pondelok poobede. Vrátil som sa domov späť do reality, do práce. Myslel som si, že budem hľadať výhovorky, ospravedlňovať sa, nudiť sa. Tak to teda nie! Zajtra zbehnem do Foundry, poleziem ako drak, zabudnem na Kranj, poučím sa a v Rakúsku Francúzom ukážem, čo vo mne naozaj je.

Stojím pod stenou, ktorá je na ôsmich metroch 8 metrov previsnutá. Je to veľmi do kopca. Prvý prešah. Cítim obrovskú silu. Som bohovsky uvoľnený, všetko pod kontrolou. Postup je hotová vec. Prvá strecha, chcem zapnúť... Hlúpa chyba, z tohto chytu nie! Konečne cvaknem... Cítim lavačku... Druhé istenie... Na lavačke bandaska... Strecha... Cvaknem? Zapínam... Skúšam vyklepať... Na lavačke stále bandaska... Dva skoky a prvý chyt vo výleze... Mal by som zapnúť... Leziem rýchlo... Skúšam sa vrátiť... Nezapnem... Ty idiot... Letím.

Tentokrát som riadne nasratý. Zabadzujem lezky aj bágel, sadám si, hlava medzi dlane. Hnev je už preč, ľútosť ostáva. Smútok, že celá moja náročná príprava takto vyvrcholí v trojminútovej šanci predviesť sa. Dnes som mal postúpiť – to je to, čo bolí. Cestu som pochopil správne, ale opäť hlúpe chyby pri zapínaní.

Trvalo mi týždeň dostať sa z toho. Tvrdlo ma to zasiahlo. Fyzicky aj emocionálne. Vianoce sú pred dvermi a myslím na iné veci. Budú ďalšie preteky, ale už nie ako v Slovinsku alebo v Rakúsku, aspoň pre mňa nie. Vela som sa naučil o súťažení na vysokej úrovni aj o intenzite pocitov, ktorá kolíše od vrcholu, keď stojíš pod cestou po absolútnu depku pri analýze svojich omylov. Nie, nechápte ma zle. Mám to rád. Pôjdem na majstrovstvá do Paríža. Už teraz sa nemôžem dočkať. Budem trénovať ako blázon. Dajte si bacha, Frantičí! Chlapci z Albionu sú poriadne nažhavení a tentoraz konečne nakopeme niečí zadok.

preložil Ivan Žila

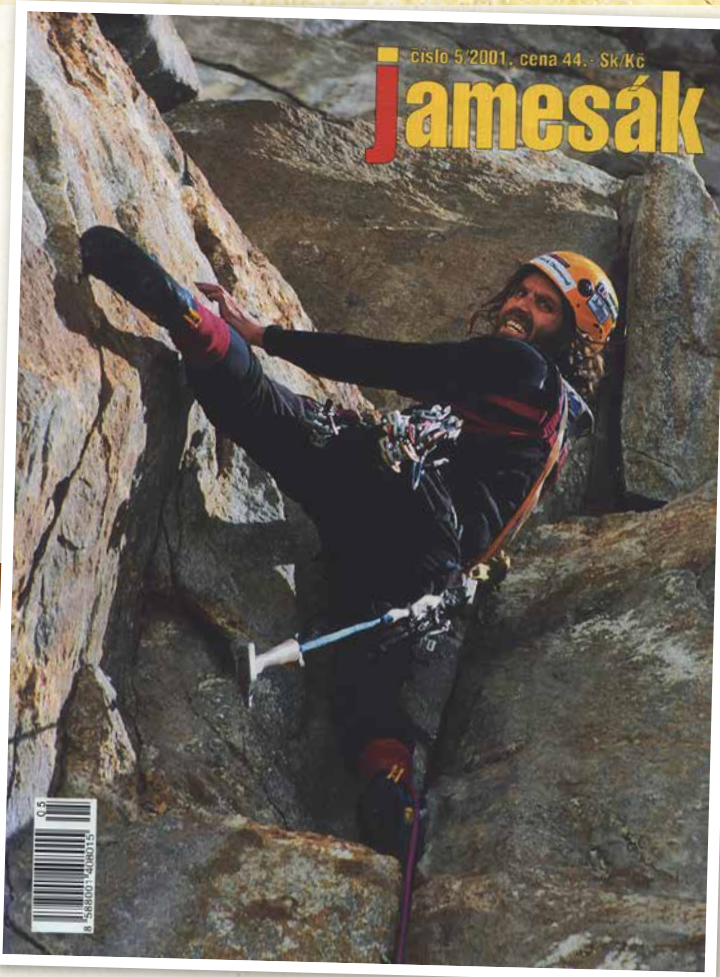
111. JAMESÁK, 6/2000, 40 strán**Z obsahu**

Návrat do budúcnosti (Peter Šefčík)
Všetko je to v hlave – Madagaskar (Buzinkay, Linek, Štefánský)
Horolezectví na Sinaji (Lumír Hanuš)
Rätikon (Miro Píala)
Arno Puškás – rozhovor (Peter Hargaš)

50 rokov časopisu Horolezec (Jamesák, Jamesák) Štvrtý diel (2001 – 2005)

Tento rok má náš časopis Horolezec okrúhle jubileum, prvé číslo vyšlo v auguste 1969, a tak oslavujeme už jeho 50. ročník. V priebehu roku 2018 pripravujeme výber toho najzaujímavejšieho, čo sa na jeho stránkach publikovalo. Prvý diel seriálu sa týkal rokov 1969 až 1980, druhý diel zahŕňal obdobie 1981 až 1991 a tretia časť roky 1992 až 2000. Táto posledná štvrtá časť mapuje roky 2001 – 2005. Časopis vychádzal pravidelne 6x ročne s rozsahom 36 – 44 strán.

V Jamesáku sa objavili nové články o boulderingu, o DWS (deep water soloing) a via ferratách. Pravidelne vychádzal s prílohou Hory – pre športy v prírode.

V rokoch 2001 až 2005 pracovala redakčná rada pod vedením Petra Hargaša, ktorý časopis aj zalamoval. Jej stálymi členmi boli Igor Koller, Vlado Linek, Marián Šajnoha a Ivan Žila. Redakčnej rade vypomáhali Martin Medviď, Rosťa Tomanec a Milan Mereš.

Po roku 2005 si už veľa našich čitateľov pamätá články v Jamesáku, tak sa im už podrobne nevenujeme. Velikou zmenou v histórii časopisu bol rok 2010, keď sa premenoval na Horolezca a kompletne sa zmenila grafika.

XXXII. ROČNÍK

112. JAMESÁK, 1/2001, 36 strán

Z obsahu

Hory a mesto, 2. ročník (Alan Formánek, Tamara Greksáková)
Puncak Jaya (Martina Braunerová)
Pamírské dobrodružstvo (Martin Kmeťo)
Rok pod Rysmi (Peter Hargaš)
Bigwallová maturita (Braňo Hinca)
Cane vecchio – starý pes (Ivan Žila)
Grandes Jorasses (Peter Schmidt)
Kongde Ri Lho (Radek Lienerth)

113. JAMESÁK, 2/2001, 36 strán

Z obsahu

Horolezec roka 2000 (Miro Píala)
Alo Huba osemdesiatnikom (Redakcia)
Lavíny a ľady v Argentiere (Igor Koller)
Shivling – Shiva's Line (Thomas Huber, preložila Irena Lányiová)
Kantega: prekonaj sám seba (Valerij Babanov)
Čarovné Tsaranoro (Vlado Linek)
Medzinárodný míting v Škótsku (Jožo Santus)

Genesis

Zrodenie

Spal som hlbokým a pokojným spánkom. Moje telo bolo skrútené a ruky som mal poskladané na prsiach. V mozgu sa mi striedala absolútna tma s farebnými nezapamätateľnými príbehmi. Bolo mi príjemne teplo a cítil som sa bezpečne a pokojne aj napriek vlhkým pachom i ťažkému ovzdušiu. Po nejakom čase som začal vnímať zvuky zvonku, ktoré ma donútili otvoriť oči. Spoza mojej hlavy prenikal tmou neistý sivý lúč svetla. Dostal som neodolateľnú chuť vystrieť si nohy a chrbát. Otvoril som zips na spacáku a hlavou napred som sa vyplazil na ostrý, ľadový, nepriateľný vzduch.

Detstvo a mladosť

Chvilku som sa len tak triasol a túžil po návrate do vybiareneho páperového lona a zlepnenými očami som si obzeral okolie. Postupne som

sa ale prebral a začal som uspokojovať svoje fyzické potreby v takom poradí, ako sa hlásili. Nakoniec som sa najedol a napil čajka zo zady meného esusu. Trošku som len tak polihoval, trošku som sa bral, ale stále viac som upieral zrak na veľký kopec nado mnou. Bolo mi jasné, že musím naňho vyliezť. Na vrch sa dalo ísť aj po pohodlnom chodníčku, aj lanovkou. Mohol som sa nechať vyniesť aj na niekoho chrbte – chrbtov bolo pod kopcom dosť. Ale mohol som ísť aj kolmou stenou a ja som sa rozhodol, že ňou pôjdem. Bola totiž nádherná a ja som túžil po dobrodružstve. Bol som totiž veľmi mladý, veľmi silný a nesmierne sprostý. Zbalil som si teda batoh a opustil som svoj zaprdený brlôžtek. Len kým som prišiel pod stenu, tak som si niekoľkokrát narazil zadok.

Dospelosť

Nástup do steny bol – tak ako to často býva – slizký a obrastený machom. Aj moje telo bolo ešte stuhnuté a pohyby ťažkopádne. Bola aj zima a slnko svietilo len na tých, čo boli už hore. Pomyšlel som si, že by bolo dobre, keby mi niekto ukázal cestu, ale nakoniec som si vybral vlastnú líniu. Neprijemný nástup som preliezol bez pádu, hoci keď sa mi občas zazdalo, že mi niekto veľmi povedomý podržal zadok. Stena bola veľmi veľká a možnosť, ako ju preliezť, bolo veľa. Niektoré pasáže boli krásne, vzdušné a pevné.

Vtedy som sa tešil a vyzskal od radosti. Inde som liezol vo vlnkách, studených a lámačných komínch a kútoch. Vtedy som sa cítil stiesnene a bál som sa pádu. V najťažších flekoch som sa aj istil a po ich prelezení som cítil radosť a úľavu. Niekedy mi okolo hlavy so zlovestným bzukotom prefrčali kamene alebo kúsky ľadu. Možno ich niekto zhora hádzal naschvál a možno padali len tak, od „prírody“. Jeden ma aj trafil do hlavy a spadol som o pár metrov nižšie – našťastie som sa istil a mal som prilbu. Aj tak som sa musel z tobo pádu a silnej rany do hlavy spamätat a liezť ten istý úsek znovu.

Postupne i na mňa začalo svietiť Slnko, no boli chvíle, keď ho zakryli mraky. Vtedy mi bola zima a ruky som mal skrehnuté. Blížiac sa k vrcholu počítoval som stále väčšiu únavu a telo som mal stále viac doráňané. Odmenou mi však bol nádherný výhľad na svet pod mnou a pocit slobody, voľnosti, obrovského priestoru okolo mňa.

Staroba a koniec

Keď som doliezol na vrchol, Slnko už bolo len kúsok nad obzorom. Hory a celý svet, na ktorý som z vrchu dovidel, boli v podvečernom svetle nádherné. Pri pohľade naň som bol veľmi šťastný a pokojný, ale vedel som, že je to preto, lebo zhora nevidím všetko, čo sa deje dolu. Vyhovovalo mi to, nechcel som si kaziť náladu. So závanom nočného chladu som si uvedomil, že ma čaká noc. Aj som sa dosť bál – noci v horách bývajú chladné a málokto vie, čo bude ráno. Vedel som však, že striedanie dňa a noci nijako neovplyvním, a tak som sa veľmi nevzrušoval. Našiel som si závetrie a obliekol som si všetko, čo som mal. Povolil som si šnúrky na topánkach a nohy som si dal do batoha. Napriek nechutenstvu z výšky a námahy som schúlený v takmer embryonálnej polohe ešte niečo zjedol a vypil. Potom som už len načúval zvukom vetra a pozeral na nespočetné hviezdy.

Zamrzelo ma, že poznám len pár súhvezdí, ale utešil som sa tým, že nemôže byť každý hviezdár. Postupne sa mi začali zatvárať oči a myšlienky mi nekontrolovateľne ubiehali. Moje schúlené telo, ale aj duch, splyvali s prírodou. Zaspal som.

Názov cesty: Genesis, obťažnosť priemerne cca VI+, v niektorých úsekoch možnosť smrteľného pádu.

Použitá výstroj a výzbroj: ľubovoľná, odporúčam aspoň jedného dobrého priateľa.

Ďakujem všetkým sponzorom za umožnenie tohto zaujímavého športového zážitku.

Mišo Diviak

114. JAMESÁK, 3/2001, 36 strán

Z obsahu

Bez okázalosti, inšpiratívne

(Hory a mesto, Alan Formánek)

Krajina vetra (Martin Heuger)

Čierny štít JV stena – sprievodca

(Jozef Gurník, Vlado Tatarka)

Legenda športového lezenia – Jerry Moffatt

(pripravili Igor Koller, Vlado Linek)

Rumunské horolezectvo (preklad Katarína Hitková)

Himalájska matematika (O. Oelz, preložil I. Miko)

Úspešní už aj junióri – skialp (Peter Kubaško)

To bolt or not to be! (Alexander Palásthy)

115. JAMESÁK, 4/2001 + Jamesák extra

Z obsahu

Pavel Kořan dává C'est la vie 8c+

(Stanislav Novák)

Spomienka: Arno Puškáš 1925 – 2001 (Igor Koller)

Severná stena Aiguille Verte

Paklenica (Lenka Mičicová)

Puští horolezectví (Lumír Hanuš)

Jamesák extra (48 strán):

Z histórie výškového horolezectva (Vlado Linek)

30 rokov Nanga Parbatu (Igor Koller, Vlado Linek)

História lezenia na sklakách (Vlado Linek)

Skialpinizmus – súčasť horolezeckého športu

(Stano Melek)

Kuloár Couturier, oblasť Mont Blanc

Tá istá už rutinná 750-kilometrová celonočná cesta z Bruselu do Chamonix na vopred vyhladené miesto na parkovisku, kde sa v aute ukladáme ku krátkemu trojhodinovému spánku. Predpoveď počasia na víkend je výborná a kombináciou internetových informácií som dostal výslednicu rovnajúcu sa dobrým snehovým podmienkam v severných stenách v oblasti Mont Blanc. Dôvod sa teda našiel.

Je sobota 12. mája. O budíček sa nám starajú miestni lyžiari hruční sa k poslednej v tomto období fungujúcej lanovke. Vlastníkov nezaujíma, že snehu na lyžiarskych svahoch vo vybraných lokalitách je zatiaľ dosť. Predpis je zákon a trhovný mechanizmus si môže trhnúť nohou. Narýchlo balím ruksaky. Tentokrát vynechávame prehliadku mesta a mierne ospalí sa presúvame k lanovke smerujúcej z Argentiere na Aiguille des Grands Montets do výšky 3293 m. Pri východe z lanovky sa pretláčame zástupom lyžiarov a po krátkom zjazde cez ľadovec stojíme okolo obeda na ľadovci Argentiere vo výške 2700 m, kde panujú tropické horúčavy. Pozorne sledujem severné svahy Aiguille Verte a Les Droites týčiace sa nad ľadovcom. Je to presnežené a zdá sa to byť pevné. Program na zajtra ide podľa plánu, už len sa rýchlo aklimatizovať.

Po chvíľkovom rozhlade po okolitom teréne sa rozhodujem pre sedlo Argentiere dvíhajúce sa 800 metrov nad ľadovec do výšky 3552 m. Sprievodné vozidlo v podobe mojej manželky ostáva na ľadovci na úpätí svahu a prizerá sa, ako miznem z dohľadu v miernom stúpaní nemajúceho konca smerom k sedlu. Moje zo začiatku optimisticky svižné miznutie sa postupne spomaluje až sa nakoniec z neznámych ►

príčin zastavuje. Rýchlosťou blesku sa prepa-dávam štartovým polom. A je to tu. Dlhodobý niekoľko mesačný aklimatizačný pobyt vo výške 50 metrov nad morom v Belgickom kráľovstve „priniesol“ svoje ovocie. Nevládzem sa ani pohnúť. Potím sa ako „somár v kufri“ a neviem si spomenúť, ako cíťavoce zvyknú vdychovať red-ší vzduch. Dav spoločníkov všetkých vekových a váhových kategórií sa už otáča v sedle a od-vzdáva mi cenu útechy. Posledných 100 metrov rozľahlej planiny prekonávam po polhodinovom heroickom zápase s príšerne riedkym vzduchom. V sedle sa zvalím do snehu a nemôžem uveriť „podrazu“, spáchanom na mne mojím vlastným organizmom. Takú lekciu vo výške mierne nad 3000 m som ešte nedostal. Smerom dole to ide o niečo rýchlejšie. Lyžovačka zo sedla je nenáročná a výškové prevýšenie 850 m zdolávam smerom dole za pár minút.

Nocujeme v Chamonix a 13. mája ráno nastupujem už sám do prvej lanovky odchádzajúcej z Argentiere tým istým smerom ako deň predtým na Aiguille des Grands Montets. Namiesto zlyžovania na ladovec Argentiere, traverzujem popod severné steny až sa dostávam pod cieľ mojej cesty samotný kuloár Couturier dominujúci severnej stene Aiguille Verte. S náskokom 30 minút sa predomnou už trojica domácich borcov snaží práve prekonať poriadne otvorenú okrajovú trbliňu predstavujúcu dvere do severnej steny. Nevyhnutné prípravy mám rýchlo za sebou a vyrážam v ich stopách. Je 9.30 a slnko pečie ako na pravé poludnie. Až pri vstupe do steny si uvedomujem jej obrovské rozmery a strmosť, ktorých kombinácia vo mne začína vyvolávať zmiešané pocity a strach. Samotný kuloár na svojej dĺžke 800 metrov nekladie prakticky nikde na strmosti pod 50°. V strednej časti, kde dosahuje strmosť až 55° (300 metrov), je mierne zalomený. Na spodnej časti je nepríjemne predelený asi 2 metre širokou okrajovou trbliňou a ukončený na viacerých miestach otvoreným ladovcom des Rognon's.

Vystupujem pomaly, ale predsa rýchlejšie ako deň predtým. Podmienky sú výborné, o čom svedčí aj „nával“ lyžiarov v stene. Podklad je síce tvrdý, ale vrchná asi 10 až 20-centimetrová vrstva je zmäknutá a prilepená dôkladne na podložku. V strede steny je plocha vytečeného ladu asi 2 metre široká a 30 m dlhá, na ktorej dôkladne precvičím obidva Charlety a mačky. Skúška ostrosti hrotov materiálu ešte len prídre v momente, keď sa nado mnou objaví lyžujúca dvojica, ktorú doprevádza už vyššie zmienená vrstva pôvodne dôkladne prilepeného snehu na podložku. Zákony fyziky však platia aj pre lepidlo a bolo by odo mňa neférové, žiadať teraz niečo iné. Nedbám na svoje náboženské (ne)presvedčenie a prosím všetkých možných bohov o prebudenie a zmenu blížiaceho sa osudu. Zbytočne, kopa snehu sa nezadržateľne rúti nadol. V sekunde zatínam cepíny po lake do ladu

a pritláčam sa na stenu. Nohy sú menej presvedčivé. Tlak na plecía stúpa. V tichosti dúfam, že nepribudne aj lyžiar. Cítim, ako mi povolujú nohy a mačkami škrabocem po lade. Žiaden strach, sú tu ešte bicepsy. No a po nich by prišli na rad zuby, mihalnice, očenáse a zdrava-se. Široký repertoár športovcov tohoto druhu. Tlak slabne a vynáram hlavu zo snehu, ktorý ma celkom pokrýval. Miestni borci sa snažia ku mne priblížiť nakoľko im to dovoľí povaha terénu, nadviazať konverzáciu, zistiť mieru poškodenia a ospravedlniť sa. Stručne to vyba-víme a pokračujem smerom nahor k nekonečnému horizontu. Asi po 3 hodinách, vo výške približne 3850 m, dosahujem brebeň na pravej strane kuloára, po ktorom ešte vystúpim pár metrov k jeho začiatku. Vrchol Aiguille Verte si odpúšťam, stále sa otepluje a jahoda na šlahacke je predsa podomnou. Oddychujem, pijem vodu a snažím sa predstaviť si cestu zostupu. Tak teda začnem vľavo, potom traverz doprava, pri skalnej polici zase vľavo, vyhnúť sa ladovej platni, rovno dole, zase doprava, vyhnúť sa lavínou poškodenému svahu v ľavej časti, držať sa vpravo, stále dole až k „okrajovke“, potom traverz doprava ponad ňu, rovno dole asi 20 metrov, skok cez okrajovku, vytriasť gaštany, vymeniť plienky a vyhby do Chamonix do krémy.

Obúvam lyže, posledná vizuálna kontrola viazania a lyžiarok a ide sa. Začiatok celkom ide, strmosť tak do 50°, povrch je viacej nasvietený, je tu viacej snehu, Lyže síce držia lepšie, ale sa to viacej sype. Pri traverze doprava asi v dvoch tretinách steny sa to pritvrdí. Strmosť ide na 55° a sneh kladúci odpor lyžiam sa vytratil. Na vytvrdnutom povrchu lyže odskakujú a obraty sa stávajú problematické. Žiadna frajerina v štýle piškótového „freeride“ sa nekoná a každý obrat sa tu počtivo rozlyžováva do strán pokiaľ to pustí. Základom úspechu sú dlhé a tvrdé dosky pod nohami a britvy po ich hranách, s ktorými sa, žiaľ, holím už tretiu sezónu. Po prekonaní tohto asi 300-metrového najťažšieho úseku sa postupne približujem k okrajovke. Tesne nad ňou traverzujem asi 50 metrov doprava popod stenu po stále strmom a tvrdom povrchu ťahajúc nadol k trbliňe. Približujem sa k miestu návratu z ríše Hádesa na zem. Radšej pridám do koní a s dostatočnou rezervou preskakujem túto „drobnosť“.

Je 13.30 hod. Balím cigaretu na ladovci a po 4 hodinách konečne vychutnávam pocit uvoľnenia. Po krátkom odpočinku pokračujem nadol ďalších 2000 výškových metrov do Chamonix, kde ma už čaká moja manželka Ela. Zostup ako vždy za všetky drobné. Ešte v ten večer pakujeme a sviháme na sever, smer Brusel, plniť si svoje pracovné povinnosti. V pondelok ráno 8.30 hlásim príchod na pracovisko, sadám na svoje úradnícke kreslo a strúham ceruzku. Už sa rodí ďalší plán. Treba ho len nechať nejakú dobu vykvásť.

Základné údaje o zjazde

Orientácia na sever, prevýšenie 950 metrov.

Strmosť smerom zosponu: 200 metrov 51°, 300 metrov 55°, 150 metrov do 50°, zvyšok až po vrchol Aiguille Verte 45° (nelyžované z vrcholu Aiguille Verte, ale z brany kuloára z výšky cca 3950 m).

Mierne exponované – subjektívny pocit.

Prvý zjazd uskutočnil Serge Cachat-Rosset 1. augusta 1973.

Podľa vyjadrenia domácich si treba počkať na snehové podmienky, niekedy aj roky.

Rastislav Krízan

116. JAMESÁK, 5/2001, 36 strán + Hory 1/2001

Z obsahu

Ženy v akcii

Vlado Tatarka (1945 – 2001) – Old skaut

navždy odišiel (Igor Koller)

Baintha Brakk, milosrdný ludožrút (Urs Stöcker)

Fitz Roy and comp. – Patagónia,

sezóna 2000/2001 (preložil Vlado Linek)

Etika na najvyššej hore

(Doug Scott, preložil Igor Miko)

Dobrodružství na Děravé skále (Rostislav Tomanec)

Cho Oyu na ližích (Robin Baum)

Mama to vie najlepšie

Svoju mamu neobľafneš. Áno, môže ťa nechať v tom, že si ju prekabátil, ale nakoniec pochopíš, že dávno predtým ťa pre prekukla.

Leziem už štvrt storočia, ale moja mama nebola nikdy svedkom tejto aktivity, hoci čítala všetky moje články v časopisoch aj knihy a poslušne navštevovala moje diashow.

Jednou z nich bola i prednáška o mojom výstupe na K2. Prednášková miestnosť bola plná, čo utešilo a uspokojilo pocit vlastnej dôležitosti, no keď sa objavili diáky na plátne, ako zelektrizovaný som videl iba svoju mamu sediacu v prvom rade, ako civela na mňa. Jej trvalá s nádychom do modra žiarila ako štyridsaťwattová žiarovka.

Moja mama je pokorná, trpezlivá a navyše aj šťastná žena, keďže akceptuje rozdiely medzi ľuďmi ako Dalajlama. Má nekonečnú schopnosť starať sa o vlastné plemeno a v jej tele nie je ani kúsok panovačnosti. A tak neviem vysvetliť, prečo sa mi od nervozity triasol hlas a prečo som mal pocit, že zvyšok prednášky musím adresovať priamo jej, ako keby tu neexistovali ostatní platiaci diváci. Ale tak to v skutočnosti bolo.

Zrazu som si predstavil, že som 12-ročný skaut, oblečený v tom smiešnom obleku: sortky, vysoké ponožky, na hlavu klobúk a rukávky na košeli, ktoré boli obťažkané väčším množstvom odznakov, než mali sovietski generáli medailí. Stál som na pódiu v miestnej skautskej hale, aby som dostal cenu za verejnú pomoc a mal som predniesť prejav. Zozbieral som viacej flášiiek na recykláciu ako hoci ktorý iný skaut. Pravdou bolo, že sme spolu s mojou skupinou spravili Molotovov koktail s ďalšími stovkami flášiiek, čím vzniklo na

parkovisku inferno – peklo, čo zalarmovalo hasičov. Po prednesení mojej reči som sa pozrel do očí mojej mamy. Mama sa nedala oklamať. Vedela o Molotovovom koktaile, rozbitom skle, ktoré bolo všade, o basiacom prístroji na zlikvidovanie vatry. Moje ocenenie bolo podvodom, a na to nebolo medzi nami treba žiadnych slov.

Moje spomienky na skautské zločiny prišli v najhoršom čase, počas dia prednášky, keď sme bojovali s búrkou, aby sme vystúpili na vrchol K2. Bol to kľúčový moment a ja som musel udržať divákov na okraji ich stoličiek. Ale mama striedala svoj pohľad medzi scénami alpinistického zúfalstva na plátne a mojou tvárou. Obával som sa, že vystúpi na pódium, aby mi napravila golier alebo, že si naslíní dlaň a zmetie mi z líca nejakú smietku. Podozrieval som ju, že považuje moje rozprávanie za bullshit, že je zvedavá, či autor Molotovho koktailu sa už stal mužom alebo nie. Vtedy som sa rozhodol, že divákovi poviem presne, ako to bolo na K2 – bez vytvárania napätia. Vtedy sa mama zvolnila a z jej pohľadu som mohol čítať: „No nie je to takto lepšie povedať ľuďom pravdu?“ A ja som vystúpil na vrchol a potom aj z pódia s prímerným aplauzom.

„Je to také nebezpečné. Ako v tom môže byť zábaava?“ To bola moja mama, bohyňa rétoriky a univerzálnej pravdy, keď mi do telefónu odpovedala na informáciu, že idem na ďalšiu expedíciu. Vie, že na túto otázku nie je racionálna odpoveď.

„Pretože to tak je, sľubujem, dám si pozor“. To som bol zase ja, snažiac sa vysvetliť príčinu, prečo sa idem šplhať na nejaké veľké šutrovisko. Mám však veľké podozrenie, že aj Reinhold Messner, Edmund Hillary, Doug Scott a všetci tí ostatní alpinisti sa museli prieť so svojimi mamami-ochrankyňami.

Faktom však zostáva: žiadna z horolezeckých literatúr na svete nemôže presvedčiť naše mamy, že existuje nejaká príčina, prečo by sme mali riskovať svoje životy kvôli lezeniu. Mamy nás splodili a hory brozia, že nám život vezmú. Možno presvedčíš manžela, manželku alebo kamaráta, že je v nebezpečnom horolezecktvie nejaká duchovná hodnota, alebo, že horolezectvo je klamná púť na naplnenie vnútorných túžieb. Lenže mamy vedie pravdu – lezenie je nebezpečné a my lezci sme pochabí indivíduá a mali by sme sa vrátiť domov práve teraz.

Ako som už povedal, mama ma nikdy nevidela liezť, a tak som sa rozhodol, že ju zoberiem na miestnu skalú a ukážem jej, ako sa lezie. Istí ma bude moja žena Salley a potom polezie ako druhá, potom zídeme dolu v pohode a v bezpečí a ukážeme mame raz a navždy, že lezenie je bezpečný šport.

Vybral som skalú s prístupom 10 minút. Mama je dobrá športovkyňa a hoci mala problémy na skalnej cestičke, došla pod skalú iba jemne zadychaná.

„Mami, toto je lano“, povedal som, keď som rozbalil 10,5 mm dynamický motúz na zemi, „a priviažeme si ho na sedačku.“

„Je pevné?“

„Áno, mami, lano je pevné, môžeš na neho zavesiť aj auto.“

„Dobre, v to dúfam. Ako dostanete lano tam hore?“

Ťažko som zalapal po dychu. Takúto otázku by som očakával od koníkov, ale od mojej mamy nie. Salley ma upokojovala: „Len klud, zaujíma ju len tvoja bezpečnosť.“ A tak som mame vysvetlil, že teraz idem vybrať cestu na skale. Keď to počula, pozrela sa na skalú z jedného konca na druhý a vrbla na mňa zmätený pohľad.

„Ako vieš, kadiaľ polezieš?“

„Budem sledovať chyty a stupy.“

„Nevidím žiadne chyty ani stupy, tam hore je to hladké ako detská prdelka. Čo sa stane, ak ich stratíš?“

„Nestratím.“

„Čo sa stane, ak padneš?“

„Nepadnem, len sleduj a uvidíš, aké je to bezpečné.“

Vybral som si cestu za 5.11 s ľahkým, ale nedostením začiatkom, a tak po nedávnom daždi som nastupoval opatrne. Mama prišla bližšie ku skale. Zdalo sa, že sleduje prácu mojich nôh.

„Pekné lezečky, páči sa mi ich farba, hodili by sa k môjmu gauču.“

Zdvorilo som sa usmial. Stál som tak dva metre nad zemou. Rozkročil som sa na veľký stúp, z ktorého som chcel založiť istenie. Neočakávané som frčal k zemi. Počul som mamin výkrik a potom šplechnutie. Šplechnutie? Bol som na zemi roztriahnutý v bahnitej bačorine.

Mama sa priblížila ku mne a nervózne ochkala, miesiac svoju tašku ako cesto. Salley mi pomohla vstať, mama vyťahovala z tašky vreckovku a začala čistiť moje zababnené kolená, pričom sa znova a znova pýtala, či som v poriadku. Uistil som ju, že som v poriadku, ale musela otestovať každú kostičku v mojom tele, či je to ozaj pravda. Pod mojím novým špinavým lezeckým úborom som mal červenú tvár. Bol som nezranený, ale riadne našťavaný. Všetky tie prípravy a potom sa šmyknem zo stupu!

Rozdohodli sme sa nepokračovať v lezení a ísť na čaj s koláčikmi. Pri návrate mi mama dala roku na rameno, ako keby som bol zranený a prewiedla ma hore cestou v rýchлом tempe. Pošlepla mi: „Nevadí, to je v poriadku.“ Bol som opäť jej malý chlapec a bol som veľmi vylakovaný. Nepovedal som nič. Bol som zlikvidovaný, ale zobral som to ako muž.

A tak, keď diskutujeme v našej rodine o lezení, mame nič neprikrášľujeme. Videla totiž absolútnu pravdu a tá je, že lezenie je ozaj nebezpečný šport. Býva v Sydney v Austrálii, kde žije v nádeji, že jej syn – keď dorastie – si nájde iného konička.

Greg Child, preložil V. Linek

117. JAMESÁK, 6/2001, 36 strán
+ Hory 2/2001

Z obsahu

Strecha sveta (Jozef Skokan)

Pozerať, alebo ísť liezť? – PP festival (Martin Murár)

Tatranské lady v darčekovom vianočnom balení

+ mapa tatranských ľadov (Igor Koller)

Everestské motivácie (Laco Gancarčík)

Meru Peak – Brána do neba (preložila Irena Lányiová)

Campus Board (preložil Vlado Linek)

Posledná reťazovka (list od Vladky Tatarkovej)

Stena (preložila Mária Gedeonová – MUDr. Klara Hensch 1907 – 1990 Ontario)

Najľahším štýlom

„Ak si tak ďaleko, že nemôžeš spraviť už ani krok, prešiel si presne polovicu vzdialenosti, ktorú si schopný zdolať.“ – Grónske príslovie

Túto zimu Slovinci opäť liezli v Škótsku, kde má mix lezenie svoje korene a dlhoročnú tradíciu, ktoré s modernými trendmi na starom kontinente už nemá veľa spoločného. Počasie a podmienky boli solídne, avšak organizátori medzinárodného stretnutia alpinistov z dôvodu zabránenia šíreniu epidémie slintacky a krívacký lezenie zakázali. A tak sme mali viac času na kamarátske rozhovory. Po návrate domov som hladal spolulezcu pre lezenie na Aljaške. S Američanom Stephenom Kochom, známym zo Škótska, sme sa rýchlo dohodli. V Škótsku som o svojej túžbe liezť na Aljaške často rozprával, nedebatovali sme však o tom spoločne. Napriek tomu, že sme sa poznali len z krátkych rozhovorov, na spoločnom lezení sme sa dohodli rýchlo. Ako sme na záver zistili, pri rozhodovaní obom pomohla intuícia.

Už druhý deň po príchode na ľadovec sme preliezli novú cestu v predĺžení severnej steny

Mt. Hunter. Výnimočné lezenie i podmienky. Naozajstný mix. Vyskúšali sme sa naviazať každý na seba i na oboch. Nevie, či som si ešte s niekým tak rýchlo porozumel. Liezli sme 15 hodín a dokopy po 23 hodinách sme sa vrátili do základného tábora.

Pri pristávaní na ľadovci Kabiltna sme sa spriatelili najmä s Angličanmi Ianom a Kentnom a Američanmi Steveom a Rolom. Akýsi pozitívny duch, ktorý sme zasievali jeden do druhého, bol zaiste dôsledkom podobných záujmov.

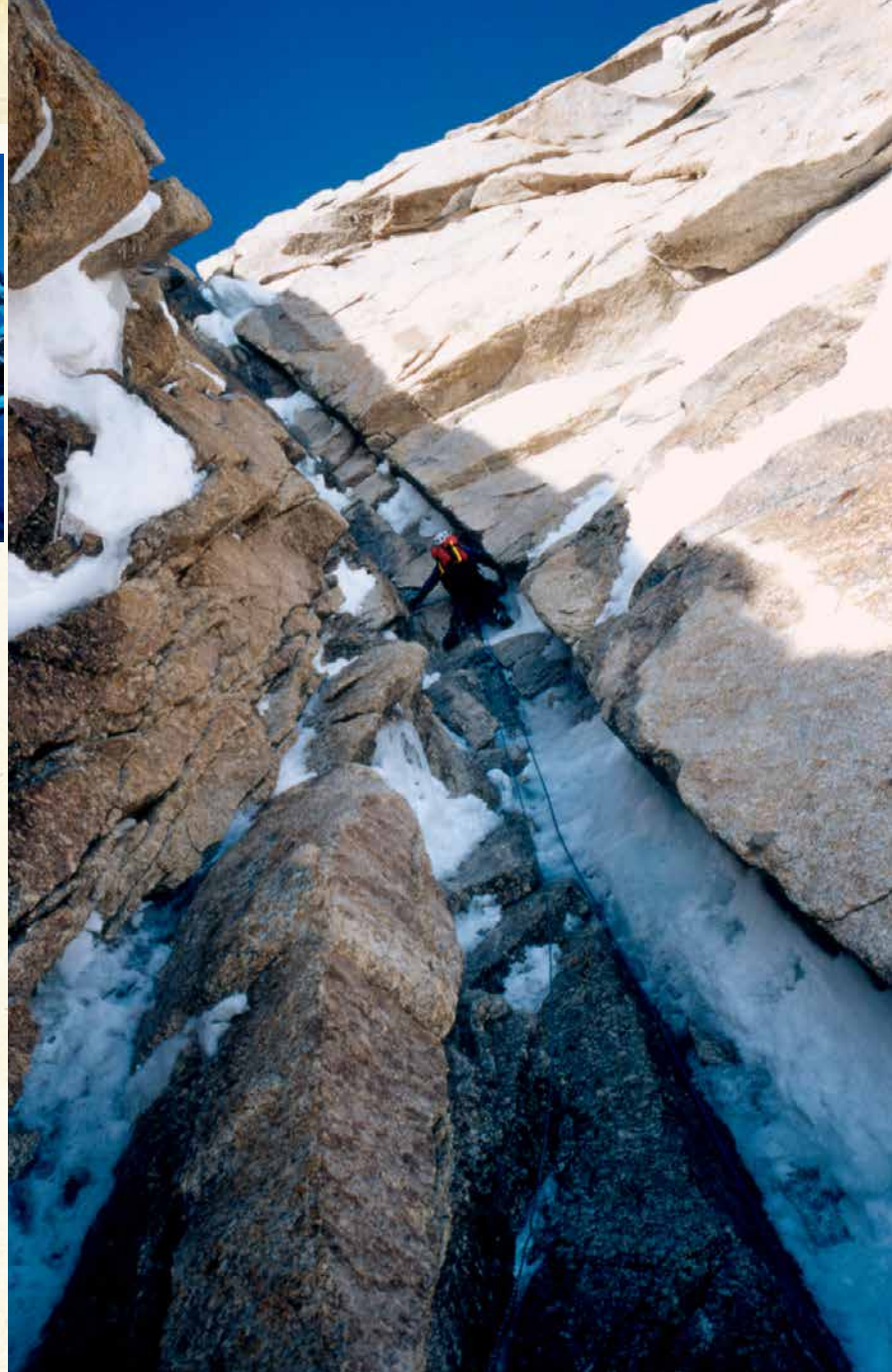
Po dvoch dňoch odpočinka sme sa so Stephenom rozhodli pre nový výstup. „Moonflower Buttress“ sa svojou mohutnosťou a blízkosťou, ako aj tromi úspešnými výstupmi v sezóne, sa stal takmer nevyhnutným výberom. Predpokladným sme najprv rozdelovali výstroj. Spoločný výstroj sme rozdelili na polovicu. Keď som si však zbalil ruksak, z ambícií na rýchle lezenie neostalo veľa. Bol veľký a ťažký. Stephen začal s balením neskôr. Chvilu rozkladal výstroj po stane a natláčal ho do ruksaku. Zrazu mu čosi napadlo, postavil sa pred mňa a s vážnym výrazom sa ma opýtal: „Čo to robíme?“ Ešte skôr ▶

ako som stihol odpovedať, že je to vlastne celkom dobrá otázka, opäť vychrlil: „Prečo to neskúsime tak nalahko ako naposledy?“ Pozrel som sa na náklad vedľa mňa a povedal som: „Dobrý nápad. Vyskúšame to nalahko. Bez výstroja na spanie a rezervnej stravy.“

Bolo jasné, že pri výbere výstroja budeme váhať, veď sme sa pretekali, kto spoločný náklad viac odľahčí. Nakoniec sme okrem lezeckého výstroja vzali iba varič, trochu stravy, a každý svoj spacák. Napriek tomu, že priemerný čas lezenia uvedený v sprievodcovi je šesť dní, my sme si zobrali stravu len na dva.

Popoludní sme sa s lyžami na nohách vybrali pod úpätie steny. Slnko pomáhalo pri výdatnom potení. Úplne premočení sme pred začiatkom strminy odložili lyže a pripravili sa na lezenie. Liezť sme začali o siedmej večer. Tento postup sa síce nezhodoval so známymi taktikami pri takejto túre, tá naša sa však čoskoro ukázala byť účinná. V spodnej časti nebol ľad suchý a tvrdý. Sneh, ktorý počas noci vietor nafúkal na skaly, sa roztopil, a skala nebola studená. Za slabé tri hodiny sme boli na mieste, ktoré je v sprievodcovi označené ako prvý bivak. Stanoviisko som si upravil kúsok pod strmým previsom, cez ktorý by sa malo liezť za pomoci technických pomôcok. Zapadajúce slnko o jedenástej večer, posilnilo naše ambície. Rozhodli sme sa, že túto časť sa pokúsime vyliezť voľne. Ruksak som nechal na stanovišti a začal som liezť. Hroty cepínov som zasekával do zľadovatenej pukliny a špičkami mačiek som opatrne stúpala na drobné granitové štiepky. Po umiestnení prvého istenia do pukliny sa ma zmocnilo nadšenie nad elegantným pohybom, a to akoby ma vyneslo na ľad nad trhlínu. Celé sa mi to zdalo nenáročné, aj keď Ian tu pred niekoľkými dňami, s cepínmi v rukách a s mačkami na nohách, neúspešne liezol. Nasledoval ešte traverz cez skaly na ľad vpravo od trhlíny, opísaný ako kvadlový. Vzhľadom na to, že až do tohto miesta išlo všetko voľne, rovnakým spôsobom som pokračoval aj ďalej. Najprv som cepínmi búchal po drobných štiepkoch, onedlho som však zistil, že to pôjde jednoduchšie boľmi rukami. Hru rovnováhy som s nadšeným krikom skončil v lade, po ktorom som vyliezol ešte niekoľko metrov, až kým hrúbka ľadu neumožnila vytvorenie dobrého

stanovišta. Za sebou som potiahol ruksak a tým istým spôsobom ku mne priliezol aj Stephen. Skutočnosť, že sme voľne preliezli vyhláseným kmitavým traverzom, nás utvrdila v presvedčení, že sa nám podarí vykonať plánovaný rýchly výstup.

Teplota po západe slnka citeľne klesala. Pokračovali sme rýchlym tempom. Celá cesta je po celý čas kombinovaná, je tu však viac lezenia po lade ako po skalách. Pre napredovanie často postačí aj zľahka zľadovatenej povrch alebo kamienky vkliesnené v lade. Ráno sa Stephenovi podarilo voľne preliezť ešte aj druhý kmitavý traverz. Keď som bez problémov vyliezol za ním, boli sme už presvedčení o úspechu. Svižným tempom sme dosiahli tretie ľadové pole. Za vetra a nárazov dažďa sme zostali na mieste, kde by sa mal postaviť stan. Začali sme vykopávať diery, kde by sme si mohli odpočínúť a napiť sa. Radi by sme si trochu zdriemli a až by znova zasvietilo slnko, bolo by nám teplejšie.

Medzitým, ako som kopal, Stephen sa snažil spojazdniť benzínový varič. Sneh, vietor a mráz ho prinútili vyriečiť niekoľko sprostých slov ešte predtým, ako mi oznámil, že sa varič nedá zapáliť. Pokazila sa pumpička na palivo.

Obaja sme vedeli, čo to znamená. Tekutiny nám došli už uprostred noci a skaly nad nami nám dávali jasne najavo, že s lezením sme ešte neskončili.

Stephen začal nahlas rozmýšľať o deponácii časti výstroja, zostupe a návrate za pár dní, keďže sa nám podarilo voľne preliezť všetky delikátne úseky.

„Ak teraz pôjdem dole, už sa nevrátim. Radšej idem niekam inam,“ povedal som, čo som si myslel.

„Čo navrhuješ?“ bola Stephenova logická otázka.

„Pokračujme. Bez odpočinku,“ znova som povedal to, čo som si myslel.

„Bez tekutín? Už osemnásť hodín sa potíme ako kone a vypili sme všetkých päť litrov.“

Toto Stephenove zistenie prerušilo moje rozprávanie.

Chvilu sme sa na seba pozerali, potom som svoje pocity nad našou pozíciou skomentoval slovami: „Poďme ďalej. Pokúsime sa vyliezť na vrchol piliera, kde sa cesta končí a potom sa rozhodneme. Vrátiť sa môžeme kedykoľvek.“

Nebol som asi dostatočne presvedčivý, lebo Stephen ma podporil so slovami: „Dobre. Ale len vtedy, ak budeš liezť ako prvý.“

„S radosťou.“

Ešte predtým ako sa Stephen pokúsil vyriešiť pár pochybností, začal som liezť a povedal som mu, aby išiel, až bude koniec lana. Po dvoch dĺžkach sa nám do chrbtov oprelo slnko. Na stanovišti som si dal dole prilbu a snažil som sa ju pripevniť na skobu. Hrube rukavice napomohli tomu, že prilba sa po niekoľkých skokoch stratila hlboko pod mnou.

Rýchlo sme dosiahli ľadové pole pod vrcholovou časťou, kde svoj výstup skončili aj prví lezci. Lezenie odtiaľ až na vrchol piliera nebolo príjemné. Hrúbka vrstvy snehu na lade sa neustále menila. Sto metrov pod vrcholom som sa Stephena opýtal, či pôjde ešte ďalej. Bez zbytočných slov pokračoval. Po celý čas sme olizovali kopčeky snehu a po dvadsiatich

piatich hodinách lezenia sme dosiahli vrchol piliera. Odtiaľ viedol na vrchol hory už len pomerne jednoduchý snehový hrebeň. Aj keď sa v sprievodcovi písalo, že tu sa cesta končí, začali sme sa baviť o možnosti pokračovať až na vrchol Huntera. Silná túžba však nepremohla naše unavené telá. Nebolo treba filozofovať. Pri pohľade jeden na druhého bolo jasné, že aj napriek všetkým prekážkam sa nám podarilo výstup dobre zakončiť.

So zostupom sme začali nerozhodne. Zlaňáky sme upevňovali do ľadu systémom „Abalakov“. Nejaké sme našli aj v ľade, no tie sa nám nezdali spoľahlivé. Do večera sme dosiahli tretie ľadové pole a okolo šiestej ráno, po nespočetných spusteniach cez noc, aj úpätie steny. Niečo pred siedmou sme v základnom tábore pili pivo. Niekoľko ľudí práve vstalo a pomedzi víťanie sa nahlas čudovalo našim raňajkám. Naše aktivity za posledných tridsaťšesť hodín pozorovali cez veľký ďalekohľad. My dvaja sme ráno prežívali ako večer. Neustále svetlo pri pohybe veľmi relativizuje bežné časové hranice. Rýchlo nás zmohol spánok.

Po štyroch dňoch odpočinku a zlého počasia sme „noc“ znovu využili na výstup. Tentokrát sme sa rozhodli pre aklimatizačný výstup normálkou na Denali. Do rána sme sa pri nízkych teplotách zahrievali vynášaním stravy a výstroja smerom k východiskovému tábore pre výstup na vrchol. Len krátko predtým ako sa ukázali prvé slnečné lúče sme postavili stan a v teple zaspali. Popoludní sme pokračovali vo výstupe a okolo polnoci sme dorazili do základného tábora pod najvyšším vrcholom Severnej Ameriky. Pestrosť a množstvo ľudí boli pre takúto priestor výnimočné.

Po popoludňajšom výstupe do výšky 5 000 metrov a jednoduchom odpočinku som sa o tretej ráno rozhodol, že nespavosť odožením výstupom na vrchol. Za sedem hodín som vystúpil na vrchol Denali a späť. Pri návrate som mohol Stephena zobudiť na raňajky. To ma definitívne uistilo, že keď sa rozhodneme pre ďalší výstup, s výškou nebudem mať problémy.

„Môžeme ísť na koniec sveta.“

„...?“

Stephenova otázka vo mne na jednej strane vzbudila asociáciu romantického posedenia dvoch zalúbencov, na strane druhej časy, keď kacíri presvedčali moreplavcov, že na druhom konci nespahnú do prázdna.

„Koniec sveta“ je skalný výbežok na kraji ľadovcového platá Denali, odkiaľ je vidieť do ďaleka a hlboko na ľadovec. Názov tohto miesta bol

dost významný pre dvoch, ktorí by radi šli ešte ďalej. Len sa pozriete za ďalší roh, za ktorým človeka prepadne zvedavosť na nasledujúci ...

S minimálnym výstrojom sme chceli rýchlo preliezť novú cestu v JZ stene Denali. V tejto stene boli predtým prelezané iba dve cesty. Obe liezli viac ako desať dní, boli zakončené záchrannými akciami, ani jedna z nich ešte nebola prelezená druhýkrát.

„Naposledy v tej stene liezli pred sedemdesiatimi rokmi,“ pripomenul jeden spomedzi „rangero“, keď sme sa im zverili so svojím plánom.

Z hrebeňa nad „End of the world“ sme museli zostúpiť na ľadovec pod stenou. Liezli sme smerom nadol cestou „Wickwire“, kde sme spočiatku nemali problémy. Onedlho sme sa ocitli v labyrinte serakov a ľadovcových trhlín. Snehový most cez jednu z nich sa mi uprostred zrútil a po druhom som sa bojazlivo plazil nohami napred ... Napätý zostup sme ukončili v strmom ľade nad okrajovou puklinou. Pod touto veľkou puklinou, ktorá oddeľuje stenu od ľadovca, nebol čas váhať. Kilometer a pol nad nami na brane steny visela ohromná masa ľadu. Čochovíla sa v kusoch lámala a padala dolu na ľadovec. Zjavne dosť často, pretože na zemi ležalo množstvo čerstvých kusov ľadu rôznej veľkosti.

Na rebriku, ktorý sme zatkli do ľadu, sme sa popri lane spustili cez okrajovú puklinu na ľadovec a ponáhľali sme sa cez neho do závetria skalnej steny. Osvetlili nás slnečné lúče. Snež sa začal lepíť na mačky a zo steny spadli prvé ľadové cencúle. V bezpečí sme sa začali cítiť až vtedy, keď sme sa po hodine pretekárskeho lezenia úplne spotení ocitli na začiatku zvislej steny, na vrchole vstupného ľadovcového pola.

Stephen priliezol za mnou a sťažoval sa na bolesti žalúdka. Svoje slová o chvíľu „multimediálne“ podrhol skutkom a priviazaný cez prsia, čupiac, menšou explóziou vyprázdnil časť obsahu svojich čriev. Smrad ma ešte viac pozvubil k okamžitému pokračovaniu.

Prvý skalný previs bol na pohľad strašidelný. Z komína bolo treba prejsť vľavo pod strechami a ďalej hore cez zvislé plošiny. V strede visela masa snehu, nad plošinou zasa zopár ľadových cencúlov, zvyrazňujúcich previsnutosť.

Prvých pár metrov to išlo dobre, istenie sa dalo umiestniť rýchlo a spoľahlivo. Pod hubou sa stal pohyb delikátnym. Hľadanie drobných puklín pre zachytenie ľadovcového náradia, zataženie cepína a náhle presunutie tela bolo tou pravou výzvou. Keď som sa za pomoci cepínu stiahol z dosahu posledného istenia uprostred plošiny, kolísaniu bol koniec. Naspäť by bola cesta možná len vzduchom. Silu na lezenie som vytahoval aj z akýchsi skrytých rezerv. Päťou som sa vytiahol do rozčlenení pod vrcholom a cepín som rýchlo zataľ do malej puklinky. Mal som pocit, že je to z posledných síl. Váhu tela som preniesol na špičku mačky prilpenej na granitový kryštal a lapal som po vzduchu. Akrobatické lezenie ▶

som s radosťou zakončil na vhodnom stanovišti o päťdesiat metrov vyššie.

Nič podobné som takmer za dvadsať rokov, čo sa venujem alpinizmu, ešte neliezol. Na rebríku som si k sebe pritiahol aj ruksak. Stephen prifučal za mnou a nešetril komplimentmi, ako keby sme už boli na vrchole.

Aj nasledujúce dve dlhé dĺžky odo mňa vyžadovali celkovú sústredenosť a optimálny pohyb. Jediné. Stephen za mnou liezol rýchlym tempom, neskôr sme sa vymenili vo vedení.

Jeho druhý „vláčič“ bol skutočným osladením. Z ladovcového pola nad ním za neskorého popoludnia kvapkala voda. Stephen začal vehementne liezť. Uprostred dĺžky zavesil ruksak na skobu a s rozborčením vyslovil radu, aby som sa predtým, ako začnem liezť dobre obliekol. Stratil sa za rohom a zliezol na koniec šesťdesiatmetrového lana. Až keď som priliezol za ním povedal mi, že sa vystavoval posledným lúčom slnka, za čo som ho na začiatku lezenia v duchu preklínal. Po niekoľkých metroch som bol oblečený dodatočne ešte aj vo vrstve ľadu. Kvapôčky vody zamrzali na rukaviciach, vetrovke i nohaviciach. Stephenov ruksak sa uprostred dĺžky premenil na ľadovú kopu. Pripieval som ho na pomocné lano, na ktorom sme vliekli ruksak. Kvôli dlhej dĺžke sa neobratný náklad často zasprajcaval.

„To bola dobrá sprostosť,“ boli moje prvé slová, keď som zazrel Stephena.

„Stephen, je šikovný! A nie je hlúpy,“ odvrkol. Usmiali sme sa jeden na druhého.

„Ak sa nedarí, je fakt ťažké rozmyšľať širokouľbo,“ fotograficky som si pomyslel, pri pohľade na premrznutého spolulezca. Bol zamračený. Zliezol som jednu dĺžku, potom ešte jednu, kým ma začal nasledovať.

Pohrávali sme sa s myšlienkou na odpočinok. Pri pohľade nahor sme videli mnoho primeraných miest. Ale keď sme k nim dorazili, všetky sa ukázali byť buď primálne alebo príliš strmé. Tak sme liezli ďalej a agónia hladania police nás sprevádzala až do prvých slnečných lúčov. Medzitým ako benzínový varič roztápal sneh, my sme si na obrovskom balvane do snehu vykopali poličky a vyhrievali sa na slnku. Sušili sme si mokré oblečenie a výstroj. Čaj, polievka, zemiaky s tuniakom v prášku a vitamínový nápoj predstavovali rozkoš, ktorú sa nám podarilo pripraviť a užít si ju počas siedmych hodín odpočinku.

Na to, aby sme boli schopní pokračovať v lezení, sme potrebovali dosť času. Posedávanie na smiečku bolo oveľa príjemnejšie ako brodenie sa snehovými závejmi nad nami.

Začal som pomaly, aby ma slnko príliš nevyčerpalo. Celú strminu pokrývala hrubá vrstva nafúkaného snehu. Pri každom kroku sme sa zaborili až po kolena. Na mačky sa sneh výdatne lepil. Každý krok bol preto ťažší najmenej o dve ďalšie kilá. Popoludňajšie slnko sa nám ukázalo ešte z druhého plató. Mačky sme s cepínmi

obúchali, nespokojnosť sme z času na čas vyjadrili zabrešením a tak nejako sme preliezli dlhé snehové pole. Skalná hradba predstavovala náročnejšie lezenie, my sme však dúfali, že pohyb v skale bude menej náročný a hlavne menej nudný. Ukázala sa to byť čiastočne pravda. Po prvom výraznejšom skalnom skoku sme nadabíli na akýsi snehový jazyk, po ktorom sme sa cez ďalší skalný úsek priblížili na jednu dĺžku pod brebeň. V žiare posledných slnečných lúčov sme naň vyliezli.

„To je ono,“ poznamenal Stephen.

„Lano?“ opýtal som sa a ešte aj pohľadom som Stephena povzbudil k rozhodnutiu, o ktorom sme sa rozprávali už počas odpočinku.

„Áno, zostane tu.“

Lezecké lano bolo mokré a v mraze sa stávalo tvrdým ako elektrický kábel. Rozhodnutie preto nebolo zložité. Náklady zaň sme si rozdelili. Na hrebeni, v závetri balvana, sme sortovali spoločný výstroj a rozdelili ho na dve časti. Zistili sme, že nám vytekol všetok benzín z variča. Scenár sme poznali už z Huntera. Racionálne rozmyšľanie tým opäť nadobudlo nové dimenzie. Stephen potiahol svoju polovicu výstroja a spytoval sa ma, či neodložím aj karabíny.

Vzhladom na to, že skoro všetky boli jeho, nechal som rozhodnutie na ňom. Všetky svoje pospájal, narátal ich tridsaťpäť a zdôraznil, že majú cenu viac ako 350 dolárov.

„Chceš zopár?“, opýtal sa ma zrazu.

Len som sa pousmial a Stephen už zatlačal karabíny pod kameň. Situácia do akej sme priliezli naozaj bezprostredne navádzala k tomu, že každý gram predstavuje energiu.

Vyliezol som až na Cassinovo hrebeň a zahľadel som sa na vrchol. Slnko zafarbilo západné úbočie hory do purpurova. Kobrec mrakov pod nami bol ako z vatičky. Mali ste pocit, že vrchol je až neuveriteľne blízko. Dokonca aj terén vyzeral jednoducho. Keď sme sa začali brodiť, prišiel som na svoj omyl. Trpké sklamanie už po niekoľkých krokoch úplne prekazilo isté zjednodušenie pri dosiahnutí Cassinovo hrebeňa. Vrchol sa každým krokom do kľzajúceho sa snehu očividne vzdaloval. Premýšľal som, koľko času by som potreboval na dosiahnutie samostatného skaliska na hrebeni. Vybranú skalú som počas lezenia po celý čas nahrádzal bližšími, aby som napriek postupu zachoval plánovaný časový rozvrh.

Stephen začal zaostávať. Obzrel som sa nadol a všimol som si, že mi máva. V priebehu čakania naňho som drkotajúc driemal. Vietor na hrebeni nebol silný, ale zato neprestával. Každý zjedol aspoň pár kávových bonbónov. Stephen lamentoval nad studenými prstami. Mával rukami aj nohami, aby urýchlil pretekanie krvi. Ja som sa spolahol iba na hybanie prstov.

Pokračovanie výstupu sa po spoločnom odpočinku zmenilo na neuveriteľne pomalý, ospalý pohyb. Pociť mrazu sa stupňoval. O niečo sa zhoršili ešte aj snehové podmienky. V strmom

teréne sme sa často museli brodiť až po kolena kľzkým snehom. Po niekoľkých úbochých krokoch som sa viackrát pristihol, že driemem opretý o cepín. Vytrvalú myšlienku na bivak stále znovu zabáňala skutočnosť, že sa nenašiel vhodný priestor, a samozrejme, i to, že sme nemali ani palivo ani spacáky. Váhanie, ktorého sme sa chytili pri svojich rozhodnutiach o spôsobe lezenia, sme priviedli takmer do krajnosti. Jeden druhého sme budili a povzbudzovali. Nebezpečné, ale aj napriek tomu nenárodné lezenie v hornom úseku Cassinovo hrebeňa bolo krajne pomalé. To, čo nám trvalo dve hodiny, by sme za normálnych okolností určite preliezli menej ako za polhodinu.

Niekoľkokrát sme sa vymenili vo vodcovstve. Keď si na tie „chvilky“ teraz spomeniem, príde my na myseľ mráz a únava. Hranica medzi realitou a úmornými snami sa zdala byť úplne zmazaná.

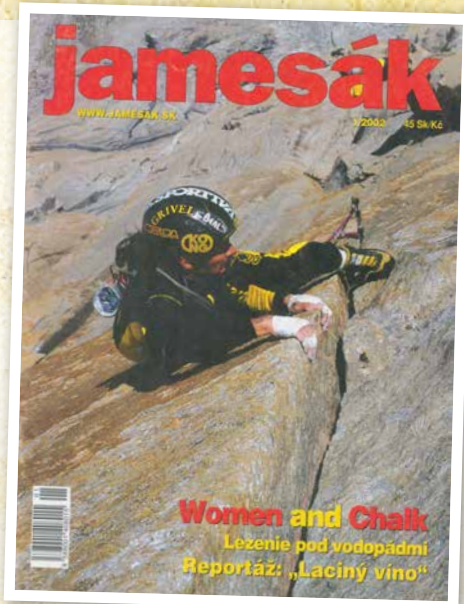
Posledné metre na hrebeň pod vrcholom ma moje presvedčenie o úspechu, takpovediac záchrana zo steny, úplne oživilo. Svetiel ranné slnko. Príjemne ako málokedy. Za vetrom mi snád ani nebolo smutno, mráz mi pripomínal znečivilé prsty. V ospalosti som s nimi zabudol pohybovať. S úľavou zmiešanou so strachom z omrzlín som hýbal prstami na nohách a vystavoval sa slnku. Sledoval som stupaje ľudí, ktorým sa predošlý deň podarilo vyliezť na vrchol normálnou cestou. Z tých stôp vyžarovalo niečo zvláštne. Život.

Cez hranu sa pomaly privliekol aj Stephen a so smiechom sme sa zvalili na zem. Neopakovateľné pocity! Predovšetkým nepopísateľný pocit úľavy. Zložili sme ruksaky a po širokom, utlačenom hrebeňovom chodníku sme o siedmej hodine rannej vystúpili na samý vrch severoamerického kontinentu. Pred štyridsiatimi rokmi sme opustili bezpečné závetrie stanu a vydali sa na cestu s neurčitou, ktorú sme po celý čas po kúskoch objavovali. Bez nálady sme urobili povinné fotenie, za tri hodiny sme potom zostúpili do tábora a do nášho pohodlia vo výške 4250 metrov. Ľudia, debaty, strava a voľnosť.

Išli sme „na koniec sveta“, možno o kus ďalej, nazreli sme za svoje hranice a vrátili sa späť. Toto vedomie nás sprevádzalo ešte niekoľko hodín. Zo susedstva sa počas gratulácií a rozhovorov nachomietla placačka whisky, na ktorej výrobca zvýrazneným písmom – *Lightweight traveller* – zdôrazňoval ľahkosť obalu. Po takmer obradných gľoch omamnej tekutiny sme sa konečne odovzdali spánku.

Nasledujúce predplodnie sme sa rozprávali o názve cesty. Stephen mal viacero nápadov, nakoniec však názov z plastikovej fľašky poslušil na pokrstenie prelezenej cesty. *Light traveller* (ľahký cestovateľ) vhodne odzrkadľoval náš prístup k prelezaniu všetkých troch ciest na Aljaške. Ešte raz sme sa rozlúčili a večer sme doslovne odcvávali na letisko, kde sme si znova zarezovali dni bez spánku.

Marko Prezelj, preklad: Ľubica Hargašová

XXXIII. ROČNÍK

118. JAMESÁK, 1/2002, 36 strán
+ Hory 1/2002

Z obsahu

Women and Chalk (Fabio Dandri)
Lezenie pod vodopádmi (Ivan Žila)
„Laciné víno“ Kongde ri Nup (Radek Lienerth)
Zinalrothorn (Luboš Kostelanský a Paľo Porubčan)
Na čo je nám JAMES... (Igor Koller, Ján Krempaský)
Patrik Edlinger (Igor Koller, Vlado Linek)

119. JAMESÁK, 2/2002, 36 strán
+ Hory 2/2002

Z obsahu

Dobrodružstvo na Címe Ovest (Alexander Huber)
Z listu sestričky (Kátka Čintalová)
El pohoda (Marek Caltík)
Malá veľká Žltá stena (Ivan Žila)
Historicky prvé MS v skialpinizme
(Peter Kubaško)
Ladový míting (Igor Koller)
Kontinent budúcnosti (Lindsay Griffin)

120. JAMESÁK, 3/2002, 40 strán
+ Hory 3/2002

Z obsahu

Phranang, plážové lezenie (Vlado Linek)
K nedožitej päťdesiatke Jindra Martiša
(Igor Koller)
Snežný lev z Pakistanu – Nazir Sabir
(Igor Koller, Vlado Linek)
Návraty do chladu (Igor Koller)
Ako Pišta skoro umrel na krásu (Vlado Linek)
Festival filmu a dobrodružstva
(Alan Formánek, Tamara Greksakova)
Pierra Menta 2002 (Anna Pažitná)

121. JAMESÁK, 4/2002, 40 strán

Z obsahu

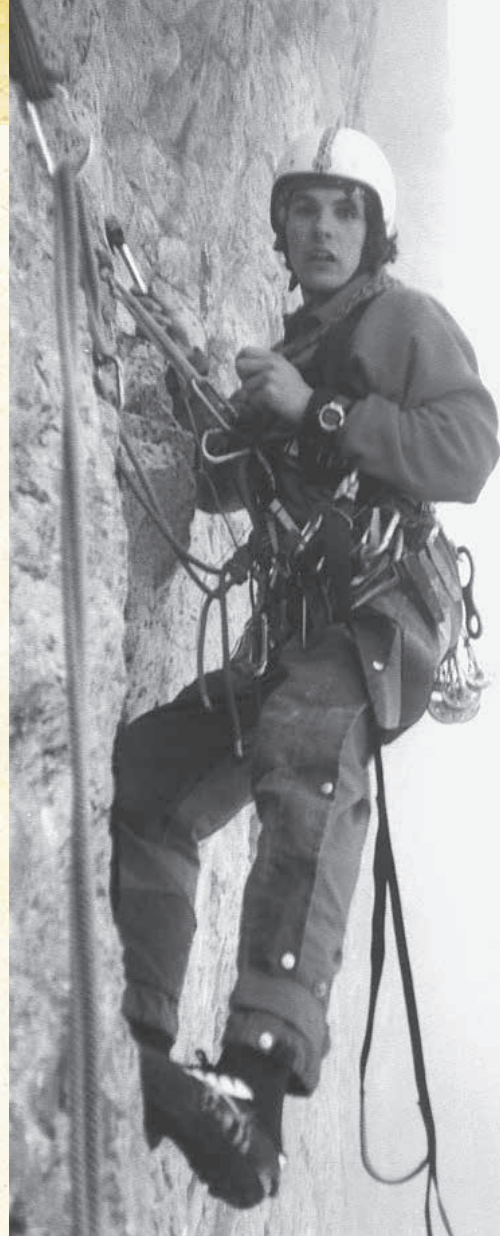
Súľovská ješterka zdoláva Nový zákon!
(Rosta Tomanec)
John Bachar (Igor Koller, Vlado Linek)
Na južnej pologuli (Rolando Garibotti)
Martin Minařík – rozhovor (Vlado Linek)
Životný úspech? – rozhovor s J. Repčíkom
(Ivan Žila)

Diretka na Prostredný brot prelezená

Smelý plán je základ úspechu. Všetko to vlastne začalo úspešným výstupom VIA VERO-NA 6+, A3 – A4, v Z stene na Veľkú Lomnickú vežu, ktorú som so svojim spoločníkom Miroslavom Medvecom preliezol bez väčších problémov 17. mája 2002. O tejto ceste môžem len povedať, že celý výstup vedie na ľavo od PP-variantu v dobrej pevnej skale a určite stojí za to preliezť to. Po ceste na Hrebienok sa zrodila myšlienka „nasáčkovať sa“ do direktky na Prostredný brot.

O ceste som nevedel veľa, snáď len toľko, že už je dosť horolezcov, ktorí tam nechali „povešané svoje pytle“, a že to asi nebude prechádzka po ružovej lúke. Keď sme tak po dobrej večeri sedeli na Térynke spolu s Paľom Jackovičom, pridal sa k nám aj Miroslav Jílek a Františka a pomaly pri listovaní kroniky prvovýstupov, sme sa dostali až na stranu, kde sa hrdo vypínal nákrés cesty ktorú preliezol Paľo s Jožom už pred 7 rokmi. Pamätám si, že pri nákrese je napísané niečo v tom zmysle, že výstup je „podhodnocený“ a k výstupu je potreba minimálne 20 rurpú. To ma doslova vyburcovalo a v utorok ráno 21. mája, som už stál spolu s Medvom pod nástupom. Začiatok cesty vedie v peknom pevnom kúte. Po vzájomnom striedaní sa vo vedení sa o chvíľu ocitnem na mieste, kde niekedy stála takmer tridsať metrov vysoká veža. Dá sa povedať, že práve na tomto mieste začína celý problém výstupu, ktorý pripomína písmeno S. Zdola to nevyzerá veľmi prívetivo. Niekde hore sa ukazuje stará cesta, do ktorej sa treba dostať, no a potom už to bude podstatne lepšie. Ako prvý nastupuje Medvo, lezie sa na rozpor k čomu pomáha veža pri ktorej vedie Káňova cesta. Dostáva sa asi dvadsať metrov nad moju hlavu a v dosť komplikovanom teréne sa snaží urobiť „tutový“ štand. Doberie ma a obdarí všetkým potrebným pre dobrodružstvo, ktoré práve začína. Krôčik po krôčiku po „amerikách“ sa pomaly posúvam zavesený v rebričkoch, narazím na uvoľnený locker, za ktorý zakladám frend. S vedomím toho, čo sa môže stať ho postupne zatažujem a s Božou pomocou sa dostávam k prvému nitu, čo potešilo a určite mi pridalo na morale. Je osadený v takom mieste, kde je len ťažko možné niečo založiť. Vďaka Paľo, urobil si to dobre a hlavne zospodu. Z tohto miesta je ďalší postup trochu ľahší, je vidieť ďalšie tri nity, po ktorých sa dá dostať bez väčších problémov do starej jedničky, ktorá je zabíť hneď pri výleze do starej cesty. Je to problém a ja sa ocitnem v starej ceste, ale bez materiálu, a tak sa rozhodnem pre postup na štand s obmedzeným istením. Prekonávam asi 4 metre, keď po zaťažení sa zlomí stará skoba a nasleduje pád. V zlomku sekundy sa ocitnem o 8 metrov nižšie a pravdu povediac, nie je mi všetko jedno. Je to dosť vzdušné, ale čo sa dá robiť.

Nasleduje zopár pesimistických myšlienok a nakoniec neostáva nič iné len sa tahať po

prusíčkoch vyššie. Ešte mi napadlo, že to skončilo veľmi dobre. Čo ak by sa niečo stalo a nemal by nás kto dať dole. Strašná predstava. Dostávam sa opäť do starej cesty, kde na 5 skobách robím štand a začínam doberať Medva. Ide mu to celkom dobre, až pokiaľ sa nedostane k starému známemu lokru, ktorý drží len tak-tak. Frend opúšťa svoje miesto a on sa ocitá o 2 metre nižšie. Šuter však ostal na pôvodnom mieste, a tak pri ďalších pokusoch treba dávať pozor! Opäť nasleduje prusíkovanie do jedničky, ktorá vydržala, aj keď sám neviem ako. Po

dolezení na štand pokračujeme ďalej v lezení po starých skobách, ktorých je v ceste dostatok. Na hrebeň sú to ešte 2 dĺžky obťažnosti A2 a jedna 4+. Pre pokročilosť času balíme lano a ľahkým brebeňom sa dostávame k žlabu, ktorým schádzame na Dubkeho lávku, po ktorej schádzame späť k nástupu. Na Hrebienku sme o 22.15 hod. úplne vyčerpaní. Ešte sa vrátim na chvíľu k výstupu trval 10 a pol hodiny, obťažnosť 5+, A3 – A4, a ešte je potrebné povedať, že nebrozí samovoľné uvoľnenie kamenných blokov, ale treba dávať pozor.

Miro Mrava ►

122. JAMESÁK, 5/2002, 36 strán
+ Hory 4/2002

Z obsahu

Teplota i rosní bod ideál (Radek Lienerth)
Galéria Ostrvy (Braňo Turček)
Čundr na Kanč (Martin Minařík)
Malé riešenie veľkého problému (Rudo Hajdučík)
Sestričky Čintalovie (rozhovor Vlado Linek)
Prázdniny s Markou (Marka Dutková)
Upršaný Badile (Jaro Pšenčík)

123. JAMESÁK, 6/2002, 36 strán
+ Hory 5/2002

Z obsahu

Miyar Valley (Dodo Kopold)
Mix názorov na mixové lezenie – Šou Stíva
Hastona (preložil Ivan Žila)
Dámska jazda (Iveta Súkeníková)
Hurá na stromy (Igor Koller)

Augustový poker

Plán stráviť dlhší čas v oblasti Mont Blancu mi kazí vykrútené koleno, práca na novej stene a priestoroch klubu. Už už to vyzzerá, že zas nikam nepôjdem, ale Doktor do mňa vlieva nádej a aj kolienko menej bolí, aj roboty ubúda. Ďalším problémom je auto. Moja Samara je až na spojku úplne v poriadku. Kamoš zvláda opravu expresne za dva dni, do toho ale zvoní Cengáč a Samarku meníme za o čosi lepšieho Nissana. Kvarteto dopĺňa Šumo a v sobotu vyrážame. Zastavujeme sa na outdoorovej výstave vo Friedrichshafene, Cengáč trošku pracuje a my sa ukájame aspoň ošahávaním najnovšieho lezeckého matrošu.

Konečne Courmayeur a dolina Val Veny. Vystúpame k chate Franka Monzina a stavíme siar. V noci prichádza búrka ako zákon káže a palátka sa mení na bazén. Ráno je „sonce v očiach“, z Noire-u zvoľá helikoptéra dvojicu nedobrovoľných „bivakistov“ a my bilancujeme škody. Šumo s Cengáčom odchádzajú liezť na Croux, dážd'ich ale po troch dlžkach donúti zlaniti. Ďalší deň je nádherne a konečne lezieme. Euroteam na Aiguille Croux. Superzula, lezba perfektná. Čiastočne vynitované dlžky rýchlo ubúdajú, v jednom 6b+ je ale nitkov pomenej, aj skala je akási dynamická a celkom si zaleziem. Vrchol je zaliaty slnkom, vyvalujeme sa a oká-le upieram na impozantný Noire. Doktorovi sa nepozdáva Freneyský ladovec, mne tiež nie, ale pod stenu sa inak nedostaneme.

Konečne vrchol, z ktorého sa nemusím ponáhltať. Panoráma sa ani nedá opísať. Freneyské piliere a Brouillardy sú ako na tácke. Sedlo Innominata mám pod nosom, tak ľahko sa mi vybavujú historické udalosti. Západná stena Noire-u, ktorú som si vysníval už doma, pôsobí majestátne. Ratti-Vitali, Kývala-Orolín. Zajtra možno pôjdeme vo vašich stopách...

Chalani v pohode doliezli cestu zo včera a večer kujeme plány. SMS z Martina sľubuje krásny deň a rozhodujeme sa pre Gabarrouovu cestu na Punta Brendel v západnej stene Aiguille Noire

de Peuterey. Vyrážame pred svitaním, ladovec rozbitý ako cigánske hračky nám dáva zabrat. Na úzkom hrebienku Doktor zle našlapne a už letí do trhliny. Naštastie pád chladnokrvne motykou zastaví a o chvíľu sme na nástupe.

Pokračuje Doktor: Tak ti treba, ty blbec lenivý! Raz na tú svoju pohodlnosť skapes! Vraj ľahké trekingské topánky! To bol nápad! A tak pekne na nich mačky držali. Ale v kempe na futbalovom ihrisku! Plastikáče spokojne vegetujú v kufri o 2000 metrov nižšie. Mám strach a celkom presne viem čoho sa bojím...

Strohý nákras moc nepomáha a až po chvíli nachádzame prvý štand. Prvých päť dlžok vedie položenými platňami, 5 až 7 nitov na 50-55 metrov. Potom sa pristrmí a cesta pokračuje špárami a kútmi v nádhernej žule. Jeden až dva navigačné nity na dlžku, na trinástom štande cesta končí a zlaňujeme pod nástup. Ladovec prebrodíme bez väčších problémov a tma nás chytí už v bezpečnom teréne.

Kuro zabojoval. V tých mokrych rajbasoch by som zošedivol. Flek za 6c+ je bouldrík po žebrá-koch, ťažší sa mi ale zdá traverz do kútika o čosi vyššie. Zošpárovať sa. V oranžovozlatom

granite absolvujem najkrajšiu sedmičku, ktorá by sa ani v Blatnici nestratila. Krk mi vykrúca dolava hen ku Freneyom a červíček vrta: „Keby ste šli včera do Eklu, možno dnes...“ Ráno boli predsa zasnežené, ty hnusná pandrava! Nebanuj a lez! Záverečných 7- a začíname zlaňovať. Dionýz šípi zradu a naozaj – lano nejde stiahnuť. Opäť hore, dve hodiny žhavíme osmy a sme pri batôžku. Mínové pole čaká...

Ráno leje a odchádzame dolu do civilizácie. Veci ostávajú hore, chceme sa ešte vrátiť. Dva dni prší, do Domu (skôr domčeku) horských vodcov chodíme kvoli predpovedi ako na klavír. Žiadna nádej, prichádza monzún. Vybehneme ferratou po materiál a utekáme do Arca. Dáme Zanzaru a kvasinkové pivo, v Eurospine dotankujeme vinno rosso a hajde domov na hrudu rodnú.

Dino Kurán a Ivan Žila

Biela smrť

Na príchod zimy sa teší vela horolezcov. Na prvé lady, na zasnežené skaly, na zamrznuté trávy, na prvé šliapanie na pásoch. Fascinovaní snehom, ľadom a mrazom vyrážajú prvý raz do dolín a stien. Do vyššie položených a severných

časť Tatier prichádza zima skoro, už v októbri. Tohtoročná zima prišla veľmi skoro a nezačala dobre. Prvé snehy boriace sa až na podklad boli prekvapujúco nestabilné. So snehom prichádzajú lavíny. Biela smrť.

V nedeľu 10. 11. 2002 sa dvaja horolezci ocitli v lavíne na Ďumbieri. Skúsení lezci, najlepší domáci znalci pomerov. A predsa Milan Packo skončil v nemocnici so zlomenou nohou a Dušan Myslívec má vytknuté obidva členky a vyklbenú nohu. Mali šťastie, mohlo to skončiť oveľa horšie. Práve tá štipka šťastia chýbala len o dva dni neskôr v utorok 12. novembra 2002 Karolovi Jakešovi, ktorého zmietla lavína pri skialpinistickej túre v Predných Medodoloch. Na túre bol sám, ostal pod metrovou vrstvou snehu a chlapci z Tatranskej horskej služby ho na druhý deň našli bez známok života. Karel, skúsený horolezec, jeden z najlepších v 80-tych rokoch, v poslednej dobe špičkový skialpinista. Lavíny si nevyberajú, útočia prekvapivo, s neuveriteľnou silou. Netreba ich podceňovať. Ako píše Dušan Myslívec o svojich zážitkoch spod Ďumbiera, počme sa z týchto zlých príhod a tragédií. Mŕtvym na pamiatku, živým na výstrahu!

Je nedeľa ráno. Pachovci práve dorazili na Stefáničku. Vonku je nečas, ako sa patrí. Vichrica, sneženie a silný desaťstupňový mráz. Je síce len začiatok novembra, ale nevyzerá to tak. Pred dvoma týždňami sme s Milanom volali, že by bolo už zabodno v Ďumbieri motyky odskúšať. Chlapci potom vyliezli dve cesty a boli úplne nadšení. Sever je dobre vyladený a trávy perfektne držia. Akurát to počasie...

Po povinnom čaji stúpame popri tyčiach až do sedla nad Hutkovým žlabom. Juro s Lubom to kvôli víchrici otočili späť na chatu. Obúvame

mačky a schádzame žlabom pod stenu s nádejou, že tam bude aspoň trochu lepšie počasie. Včera tam boli chlapci liezť a pochvalovali si podmienky. Na severe vietor nefúkal a žlab pod stenu zbehl po zadkoch. Palo na jednom mieste váha v ďalšom zostupe v hlbokom nafúkanom snehu. Závej vyššie pása sa nám nezdá, ale Milan je už hlboko pod nami, a tak opatrne zbiehame až na koniec žlabu.

Chvíľu rozmýšľame, či vôbec liezť v takomto nečase. Padá rozhodnutie. Palo ide liezť sólo Baníkov pilier a ja s Milanom dáme niečo na Štiavnicu. Sme naviazaní a začíname liezť. Stojím pod stenou a Miňo čaruje štyri metre nad mojou hlavou s motykami. Zrazu je svah nad mnou posiaty množstvom trhlín a celá masa snehu sa rúti smerom ku mne. Snažím sa pevne stáť na nohách a zapichnúť čakano do svahu nad sebou. Tony snehu s neuveriteľnou silou narazili do mňa a ako pierko ma začali nezadržateľne brať so sebou. Stihnem len zakričať: „Miňo drž!“ Som ako v mlynčeku na mäso. V saltách a nesukotnou rýchlosťou sa rútim dolu svahom v hore snehu. Mysľou mi ešte prebehne, „tak toto je tá lavína“. Skúšam brzdiť čakanom a dúfam, že Milan zasekne lano a zastaví túto šíalenú jazdu. Slabé trhnutie a pokračujeme ďalej vo dvojici. Uvedomujem si, že sa nedá dýchať a dusím sa. Prachový sneh sa tlačí do nosa a úst. Je to strašný pocit. Pred ústa si dávam ruku v rukavici a snažím sa cez ňu nadýchnuť. Ďalšia rana do hlavy a boku. Tie kotrmelce su nekonečné. Už je toho dosť a čakám, že sa to čoskoro skončí. Odrazu stojím a reflexívne sa vyhrabávam zo snehu. Lano sa tiahne nahor ku kamarátovi. Tiež je už von zo snehu. Naša jazda bola dlhá asi tristo metrov. Našťastie sme obaja v poriadku, až na výron členky, ktorý cítim na nohe. Som bez čakánov, rukavíc a mačiek. Miňo zbehol ku mne a dokonca sa nám darí nájsť jedného Charleta. Sme šokovaní, ako rýchlo sa to zomlelo. Palo zostal stáť hore na kameni, len pár metrov od miesta, kde nás lavína strhla.

Pomaly stúpame k nemu a rozhodujeme sa, čo ďalej. Ísť hore žlabom, z ktorého nás časť snehu zmietla, neprichádza do úvahy. Chceme vyliezť všetci traja bezpečnejším a chráneným Baníkovým pilierom na hranu steny. Milan traverzuje k pilieru a ja idem asi desať metrov za ním naviazaný na lane. Nedôverčivo sledujem svah nad nami.

Zrazu to ruplo znovu a v desiatine sekundy vidím kamaráta, ako letí neuveriteľnou rýchlosťou v masách snehu dolu svahom. Snažím sa obmotať lano o kameň trčiacy zo snehu v nádeji, že tentokrát sa mi podarí Milana ubrzdiť. Lano sa naplo, kameň povolil a ako katapultovaný letím hlavou vpred špičkou do doliny. Pocity ako pred pol hodinou. Všade sa tlačiaci a dusiaci sneh a úplná bezmocnosť. Hlavou mi blysko: „To je už ozaj smola, dúfam, že to dobre dopadne.“ Tentokrát sme preleteli cez balvany trčiace zo snehu

a po dvesto metroch ostali stáť. Lano medzi nami je napnuté a pod sebou vidím Milana ako sedí na svahu. Obzerám sa po Palovi. Našťastie opäť ostal mimo. Až na bolestivý výron na nohe som v poriadku. Snažím sa čo najrýchlejšie zbehnúť k Milanovi. Kfí v tvári a neprírodzene vykručená noha nevestia nič dobré.

Kričím na Pala a snažím sa racionálne uvažovať. Sami odtiaľto Milana ťažko dostaneme. Po krátkej inštrukcii o obsluhu mobilu sa snažím dovolať pomoc. Vondo nezdvíha, nechávam odkaz. Signál je mizerný. Juro na chate nezdvíha. Skúšam Era. Telefón vyzvára. Dvíhaj, dvíhaj, dvíhaj, preboha dvíhaj! Konečne. V skratke, v hučiacom vetre a víchrici mu objasňujem našu situáciu. Palo medzitým zbiera po okolí rozhádzané veci. Za pomoci dvoch čakánov a slučiek, ktoré nám ešte zostali, fixujem za bolestivých výkrikov zlomenú nohu. Sme stále v spádnicí ďalšej možnej lavíny. Snažím sa Miňka za jeho pomoci dostať aspoň sto metrov nahor. Leží na chrbte a po pár centimetroch sa sunieme hore svahom. Pridáva sa aj Palo. Po hodnej chvíli máme chlapa o sto metrov vyššie. Až odtiaľto ho na lane spúšťame pod skalnú bariéru, mimo dráhy lavín. Trvalo nám to takmer dve hodiny. Vykopávame provizórny zábrab. Naivne si myslíme, že sa nám podarí v tej víchrici urobiť závetrie.

Medzitým sa snažím byť v kontakte s Horskou službou a Jurom, ktorý na druhej strane kopca organizujú záchranku. Miňka balíme do fólie a dostáva čaj z termosky. Lomcuje ním zima. Palo chvíľami olamuje bratovi z okuliarov a tváre ladovú glazúru a ometá z neho sneh, ktorý sa neustále sype z oblohy. Chalanom cez telefón vysvetľujem, kde nás nájdú. Milosrdným kľamstvom o ich postupe na druhej strane kopca sa snažím navodiť optimistickú náladu o skorom príchode pomoci.

Po štyroch hodinách sa konečne zbora začínajú sypať hrudy snehu, neklamný dôkaz blížiaceho sa príchodu predvoja pomoci. Juro s Lubom priniesli lieky od bolesti, dlaby, čaj a spacák. Ba aj fajčka na vytvorenie domácej atmosféry sa našla. Výron sa začína hlásiť. Ak sa tu budem dlhšie zdržovať, tak budú problémy s dvoma ľuďmi. Porúčam sa a so strachom z ďalšej lavíny stúпам hore tým čertovským žlabom na hrebeň, kde ma Juraj ešte na kuse odprevadí. Do sedla práve prichádzajú chlapci z Horskej služby. Asi pätnásť chlapcov s lanami, saňami okamžite pripravuje spust Gramingerom dole žlabom. Až teraz verím, že všetko dobre dopadne.

Snažím sa šoférovať s dvomi výronmi na členkoch a vyvrtnutým kolenom do Nitry na chirurgiu. A zrazu ten správny telefonát. Palo oznamuje, že brat je na ceste do nemocnice. Chvála Bohu. O dva dni mi volal Igor a priateľsky ma hrešil, čo sme to vystrájali. Nakoniec sme ešte dobre dopadli. Nie tak náš priateľ Karel Jakeš, ktorý práve v takmer tom istom čase zahynul v lavíne vo Vysokých Tatrách... ▶

ĎAKUJEM za Miňa, Pala a mňa všetkým, ktorí sa pričínili o šťastný koniec tohto príbehu. Miňovi prajem skoré uzdravenie po operácii nohy a všetkým čo najmenej takýchto zážitkov v horách.

Dušan Myslivec

XXXIV. ROČNÍK

124. JAMESÁK, 1/2003, 36 strán
+ Hory 1/2003

Z obsahu

Aj takto sa dá (Fero Šimko)

Teng Kang Poche (Jaro Dutka)

Na střeše světa (Radek Lienerth)

„Live the moment“ - rozhovor s Maurom Bole

(pripravila Denisa Šulcová)

Chulu Far East (Peter Kollár)

Na umelých ľadoch (IWC 2003) (Tomáš Laurenčík)

125. JAMESÁK, 2/2003, 36 strán
+ Hory 2/2003

Z obsahu

Hovory s Vidalkou (Alan Formánek)

Horolezec roka 2002 Dodo Kopold (Igor Koller)

Leto ako má byť (Katarína Hitková)

Výživa a tekutiny - výšková medicína

(pripravil Igor Miko)

Postřehy z Kyrgyzstanu (Dušan Stoupa Janák)

Centrálny Kaukaz (Michal Labudík)

Život na plošine

Závesná plošina, alebo portaledge, je pojem neodmysliteľný od bigwallového lezenia. Kto by to nepoznal. Obrázky z El Capa s yosemitskými zarastenými krysiami s walkmanom na ušiach, cigárkom v hube a istiacim lanom ledabolo medzi dvoma prstami – bez akéhokoľvek záujmu o spolulezca. Nohy sa kolembajú v zapadajúcom slnku nad tmavnicou, stovky metrov hlbokou priepasťou. Hotová romantika. Ale ako je to v skutočnosti? A nie v slnkom vybiarej stene, kde si tropiko dávate ako vankúš pod hlavu, ale niekde v 5000 metroch vysoko v severozápadnej stene v Himalájach? Nuž, prečítajte si moje plošinové zážitky, prežitky, prežitia a pôžitky zo steny Castle Peaku v Miyar Valley.

Stábovanie

Pravdu povediac, pred našou expedíciou do Miyar Valley v Indii na jeseň roku 2002 som na plošine neležal ani raz. V 70. rokoch nám stačila závesná sieť, čo bol niekedy pekný horor, ale oproti bivakom v slukách záchrana. Teraz som sa tešil na pohodu závesných plošín. Veď som tu s lezcami so skúsenosťami z Yosemitev aj Madagaskaru. Kým však prvý raz zalahnete na portaledge vo veľkej stene, čakajú vás iné radosti. Najskôr treba niekde vyliezť, čo väčšinou nebyva do výšky prvého poschodia vášho paneláku. Ale to je ešte tá príjemnejšia časť stábovania. Keď ste už dosť vysoko a rozhodli ste sa zriadiť stenový tábor, treba tam pár vecí aj dopraviť... Tak to bolo aj v našom prípade, keď sme po štyroch dňoch fixovania vyrazili s Ivanom definitívne hore. Neskor

poobede natabujem z posledného štandu ďalšiu dĺžku a snažím sa nájsť dobré miesto na plošiny. Tých 15 metrov v zasneženej a slizkej skale trvá večnosť. Konečne vrtám dierku na háčik, sekám nit, ide príserne, zasekáva sa, musím ho dokončiť novou hlavou. Druhý nit to isté, je mi na záufanie, mám toho už plné zuby, stmieva sa.

„Kašli na to, zavesíme aspoň jednu postel, chalani prespia nižšie,“ reve na mňa Ivan. Blíži sa sneženie. Kým dolezie na štand, už sa sype. Rozložiť plošinu vo vetre, snežení a s čelovkou na hlave – keď visíte v slukách – je ozaj veľká sranda. Pomáham Ivanovi veľmi slabo, pred očami sa mi mihajú popruhy, rúrky, spojky. Je to úplne inak ako u Kaza na povale. Chalani zlaňujú dole aj s varičom a jedením. Konečne máme tropiko nad hlavou, plošina je malá, nedá sa takmer lahnúť. Zaliezame do spacákov kompletne oblečení. Jeť a piť budeme asi tak zajtra na obed. Naozaj krásna plošinová premiéra, daľko od mojich najhorších predstáv.

Keď tlačí moč...

Vyskúšal som si to až veľmi naostro hneď prvú noc. Samozrejme, že som si neodlabčil večer pred

zalahnutím, veď kto by to aj robil vo vetre a snežení. Statočne som bojoval až do polnoci, keď som si definitívne uvedomil, že do rána som bez šance. Lenže naše tropiko nemá výlezový otvor, ako sa mám teda zachrániť? „Odhriň si trochu tropiko a vypusti to vedľa postele,“ poradil mi Ivan. Také jednoduché to ale nie je. Najskôr treba takmer celý vyliezť zo spacáku a klaknúť si. Nájsť a vytiahnuť zmrznutého pindúra popri sedačke, cez goráče, nohavice a spodné moirové spodky je úplná katastrofa. Medzitým som už celkom tesne pred pustením do gati. Potom sa snažím jednou rukou držať odhrnuté tropiko a druhou usmerňovať moč von. Úspešnosť odhadujem na slabých 50 %. Zvyšok ostáva na posteli a oblečení. Táto skúsenosť ma uistila, že v noci je oveľa rozumnejšie vyčuráť sa do hrnčeka alebo ešusu a potom to vyliať von. Tu je úspešnosť takmer plná a skutočnosť, že ráno budem z toho slabo umyťého hrnčeka piť, je úplne zanedbateľná. Všetci vieme, že moč je sterilný.

Trochu príjemnejšie je to s močením cez deň, môžete stáť na okraji plošiny a po chytení balanču a objavení zmrzlíka to vypustiť do nádbernej

himalájskej prázdnoty. Tento pocit baby nepoznajú. Urobiť stometrový vodopád tiež nie je dopriate bežnému smrteľníkovi. Ale sú tu aj iné možnosti. Ak stenou fúka odspodu, čo je viac než často, tak sa z krásneho vodopádu stáva jemná sprcha. Kým to zistíte, je už neskoro na zavretie kobútika a zastavenie akcie. Akurát môžete trochu odvrátiť hlavu a pozorovať, ako plošinu so všetkými vecami, aj s vami, pokrýva jemná rosa... Ale je to fakt sterilné.

Na veľkú potrebu sa v noci nechodí. Pri strave, akú sme mali v tejto stene my, sa väčšinou nechodí ani cez deň. Len silne vytrénovaní vegetariáni dokážu mať pravidelnú stolicu aj z dvoch jogurtových tyčinek denne. Ale keď to už na človeka príde, treba sa zavesiť do slučiek medzi naše dve plošiny, zaistiť sa okolo pása a snažiť sa netrafiť visiace laná (tie naše neostali celkom biele). Potom sa použije toaletný papier, ktorý sfarbený ešte dlhú chvíľu jemne poletuje okolo vašich hláv. V Yosemitech sa to dnes rieši kadením do sáčku, ktorý by sa mal odložiť do kontajnera, ale väčšinou sa hádže pod stenu. Aj s Beckom na Marmolade, keď sme liezli Fram, sme túto situáciu zažili. Rakúski lezci už boli niekde pri Rybe, keď k nám od nich plachtil sáčok. Becco to komentoval: „Rakušákom asi spadla desáta,“ a snažil sa ju zachytiť. „Desáta“ sa rozpleskla pár metrov od neho a bola hnedá...

Obyčajný život

Spíme s Kazom na menšej posteli a sme tam dosť natisnutí. Ja pri stene, Kazo zvonku s hlavou na opačnej strane. Každý si myslí, že spí dolu hlavou a používa vlastnú vodováhu na argumentovanie o vonorečnosti plošiny. Keď sa zatiadne tropiko, rozvešajú všetky nevyhnutné veci, sedáčky, foťáky a objektívy, prilby, sáčky s oblečením, tak je problém sa aj posadiť. Ešteže sa varí na druhej väčšej plošine, kde je Dodo s Ivanom.

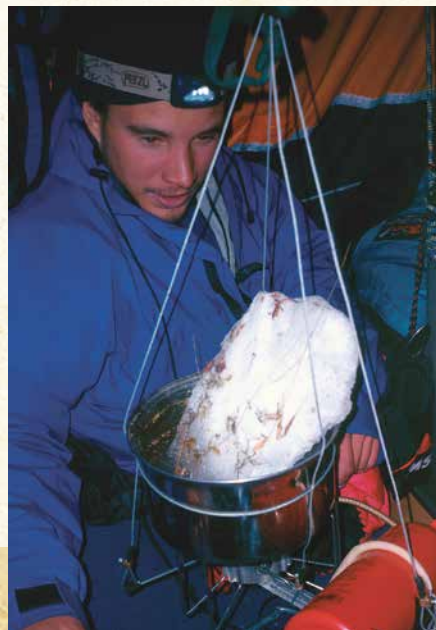
Varenie je samostatná kapitola. Mali sme pre istotu dva benzínové variče. Indický benzín upchával trysky, ktoré bolo treba pravidelne čistiť, čo je so zmrznutými rukami dobrá zábava. Ani závesný systém varičov nie je taký spoľahlivý, ako v teple v Bratislave. Prevrhnutý varič s vodou je priam katastrofou. Našťastie pre kuchárov a na nešťastie pre naše telá a žalúdky máme toho na varenie veľmi málo. Hlavné je zobrať vodu na šumáky, sójové mlieko či polievku. Lenže ani vo sne nám nenapadlo, že budeme v stene 24 hodín v mínusových teplotách. Nakoniec z fliaš vyrezávame čistý ľad, a keď sa aj ten minie, zachraňujeme sa vyškrabávaním snehu zo škár a puklín. Sneh sa zmení na vodu asi o pol hodiny a výsledok je žalostný – pár deci špinavej brečky s lisajníkmi a kameňmi. Pre navarený ešus sa vždy natabuje Kazo, na druhej strane podáva Dodo. Plošiny sú od seba asi jeden a pol metra, medzi nimi svine s materiálom a jedením, nad tým na vodovodnom fixe s očkami kopy materiálu. Všetko musí byť príviazané, no aj tak nechápem, že nám takmer nič nespadlo dolu stenou. Najväčší pozor

musíme dávať na seba. Expozícia je bezprostredná, stále treba byť niekde cvaknutý. Aj v spánku ostávame naviazaní, síce nie v sedačkách, ale aspoň slučkou okolo pása. Odtiaľto ide slučka k otvoru v spacáku, v mojom prípade potom na druhú stranu plošiny a popod tropiko k nejakému pevnému bodu, väčšinou človek nevie k akému. Aby sme ušetrili materiál, cvakáme si istenia do jednej slučky s pevnou vierou, že tá kamarátova naozaj vedie k pevnému bodu na štande. Občas to treba skontrolovať, aby sa nezaplň len pekne do dvojice. No i tak predstava, že by toto istenie malo v prípade havárie plošiny fungovať, je celkom smiešna. Padli by sme o pár metrov nižšie, kým by zabralo, na nás by visela plošina so všetkými vecami a to by bola naozaj veľká sranda.

Rána sú dosť kruté. Na tropiku je námraza, ktorá pri najmenšom pohybe padá za krk a do spacáku. Opatrne sa obliecť, obuť, dorážanými prstami zbalit spacák..., to je dlhá a príšerná operácia. Ak práve neleziete alebo nežumarujete, strávite na plošine mal dlhší čas. Vtedy môžete vychutnať viac priestoru, vyvetrať spacáky, lyžičkou zoškrabať ľad spod karimatiek, ktorý v noci vôbec nebrial, fotografovať, pozorovať okolie i počasie, aj snehový mrak, ktorý sa príznenie vždy rýchlejšie ako si myslíte. Potom je čas sledovať, ako sa všetko pod plošinou mení do biela a vzápätí je čas aj na Otčenáš, aby to nezbeležo nadobro a aby sa chlapci v tej chumelenici šťastne vrátili dolu. Inokedy sa však môžete natiahnúť a čakať na slniečko. Aj keď prísť môže aj niečo iné, celkom nečakané. Ako vtedy, keď lezci nami uvoľnili pár kameňov a my sme sa s Ivanom ocitli na frontovej línii bez vyhlásenia bojového poplachu a možnosti nasadiť prilby. Na vedľajšom tropiku ostali dve diery veľké ako päste a všade toľko drobných kameňov, že sme mohli volať technické služby na upratovanie. Ale netrafili. Našťastie netrafili.

Takže taká je to romantika. Aj keď sa závesnej plošine niekedy hovorí postel, je to trochu iné ako doma pri mamine...

Igor Koller

126. JAMESÁK, 3/2003, 36 strán
+ Hory 3/2003

Z obsahu

Milníky Everestu (Alan Formánek)
Fiesta v Tatrách – ME v skialpinizme
(Mira Kováčiková)
7 vrcholov, 7 kontinentov – rozhovor s Háromom
(pripravil Peter Hargaš)
Španielska smrť (Vlado Linek)
Legenda zblízka (Peťo Kuzmiak a Maťo Baláž)

127. JAMESÁK, 4/2003, 40 strán

Z obsahu

Odisea creativa – rozhovor s Mariacherom, Giordanim a Kollerom o Marmolade
(Marco Scolaris)
Pallaviciniho kuloár na lyžiach (Rasťo Križan)
Švédské lezení (Břetfa Lebloch)
Jim Bridwell – The Birdman
(Igor Koller, Vlado Linek)
Mráza je majster! (Igor Koller)

128. JAMESÁK, 5/2003, 36 strán
+ Hory 4/2003

Z obsahu

Eternal Flame voľne (Denis Burdet)
Vitajte v platiach Koricanchy, Sfinga
(Vlado Linek)
Original Route (Rasťo Križan)
Alpamayo (Miro Černo)
Priprava, preteky, ambície... (Miroslav Leitner)
Hvar (Igor Koller)

129. JAMESÁK, 6/2003, 36 strán
+ Hory 5/2003

Z obsahu

Leto v Chamonix (Ivan Žila)
Last Minute Journey (Dodo Kopold, Ivan Štefanský)
Zbrane na nohy (Peter Salon)
End of Silence (Mauro Bubu Bole)
Jak nic nevyšleť (Lumír Hanuš)
V údolí Paron (Rasťo Križan)
Pisco aj Ishinca (Rasťo Križan)

XXXV. ROČNÍK

130. JAMESÁK, 1/2004, 36 strán
+ Hory 1/2004

Zvýšila sa úroveň časopisu a po prvýkrát je celofarebný na papieri s vyššou gramážou.

Z obsahu

Horský raj v indických Himalájach (Igor Koller)
Leo Houlding (Denisa Šulcová)
Mesačná sonáta, JV pilier Nuptse
(Valerij Babanov)
Bratislavský dytooling (Radek Lienerth)

131. JAMESÁK, 2/2004, 36 strán
+ Hory 2/2004

Z obsahu

Dotek ješitnosti (Radek Zaban Lienerth)
Alpský štýl v Alpách Tibetu
(Roger Payne, preložil Vlado Linek)
Dva typy do Švajčiarska (Vladimír Čuvala)
Várgesztes – sprievodca Maďarsko (spracoval Zsolt Maliňák a Ingrid Šemnická)
Zimný Stüdlgrat na Grossglockner (Ivana Filová)
Na lyžiach stenou Wildspitze (Rasťo Križan) ▶

132. JAMESÁK, 3/2004, 36 strán
+ Hory 3/2004

Z obsahu

Mano de Fátima na rozpálené hraně

(Petr Piechowicz)

Polstoročie K2 (pripravil Alan Formánek)

DWS – sólovanie nad vodou (Miro Štec)

Gosaukamm (Vlado Mihál)

Marek Leitman – Priamy ťah na bránu

(zhováral sa Vlado Linek)

Český zázrak Adam Ondra

Malický chlapec z Brna Adam Ondra (Sun Sport, Saltic, Singing Rock) ve svých jedenácti letech má již na svém kontě čtyři cesty 8a+ on sight! Z toho dvě ve Francii, jednu v Ospu a jednu ve Frankenjuře SMS 10-, kterou považuje mezi nimi za nejtěžší. Výčet přečlenených 8a+ RP a 8a on sight by zabral hezkých pár rádků, proto zde uvedu jen ty nejtěžší cesty: Mrtvašski ples 8b v Ospu na třetí pokus a právě teď, počátkem května, Evoluci 10 v Moravském krase. Evoluci přešel tak: Jeden den na jaře si ji zkusil a třetím pokusem byl blízko vylezení, ale lano, které se mu zachytilo o sedák, jej z malých chytů strhlo a na čtvrtý pokus už neměl dost sil. To je vcelku normální věc. Ale. Během mistrovství ČR v Brně sedl s rodiči po semifinále do auta a před finále už byl zpět a maminka mě zastavila u dveří a praví: „Tak si tu Evoluci už můžeš odškrtnout. Adam si ji navcaval a hned vylezl.“ (!). Mimoto ještě stihl vyzkoušet Hradní spáru 10-, takže ta bude nejspíš na programu další víkend a my si ji už asi můžeme odškrtnout dnes, tedy za měsíc... Adam se vyjádřil pouze lakonicky: „Tak jsem měl radost.“ A poté se nesměle trošičku rozpovídal o pokuse v Hradní spáře. Jeho další on sighty: 2003: Slimline a Out Of Berlin, 10-, Frankenjura. 2004: Maelstrom 8a+, Quart de siècle 8a, Russan. Macao 8a, Chronaxie 8a, Claret. Dinosaurus 8a+,

Seynes. Cool frenesie 8a, St. Leger. Sonce v očeh 8a+, Iglu 8a, Osp. Jistě teď chápete, že RP a PP by toho zde ve stupních 8a a 8a+ bylo dvakrát tolik. Ale více asi ne, protože Adam leze nejraději on sight a k tomu přísně dbá na to, aby v cestě nevisely ani expresky!

Přes veškeré úspěchy zůstává Adam velmi skromným a tichým chlapcem, který má prostě nadání a velmi ho baví lezení. Jak už se psalo v Montaně, nejraději stále čte Asterixe a Obelixe, zato průvodce oblastí, kde leze zná z paměti a také slušně zná historii skalního lezení. Ví, kdy vylezl Wolfgang Gullich Wallstreet a mezi jeho lezeckými sny leží Action Directe 11. Talent zdědil po rodičích, kteří byli v osmdesátých letech reprezentanty ČR v borolezectví a dodnes jim to jde i na skalkách. O tci Mirkovi, který stále vyleze 7b on sight bychom toho slyšeli asi víc i nyní, ale dal se na dráhu počítačového experta, čímž dobře živí rodinu a dává tak synovi dostatečný prostor ke svému růstu. Proto má čas spíše maminka, která jej doprovází na většinu tréninků i výjezdů do skal. No a je třeba dodat, že pod vlivem svého o osm let mladšího bratra začala lézt a závodit také sestra Kristina. Adam nijak zvlášť netrénuje, prostě leze a lezení jej baví. A přednost mají jednoznačně skály.

Rostislav Tomanec

133. JAMESÁK, 4/2004, 40 strán

Z obsahu

Prvý ženský priestup Pochylého platní na Kežmarák (Palo Tomka)

Everest po 20 rokoch (František Kele)

Ofenzíva na El Capitane (pripravil Vlado Linek)

Kto je nejlepší na svete?

(Ian Parnell, preložil Ivan Žila)

Sprievodca horolezeckou fotografiou 1. časť

(preložil Ivan Žila)

Svabovo leto

(Fabio Palma, preložila Irena Lányiová)

Zoltán Demján: Nelutujem jedinej sekundy v horách

Zoltán Demján (1955), ženatý otec dvoch detí, vystudoval geológiu na PF UK v Bratislave, významný horolezec, člen VV SHS JAMES, zástupca SR v medzinárodnej horolezeckej asociácii ULAA ako člen jej predstavenstva. S horolezectvom začínal v roku 1975. Prvé významné výstupy dosiahol vo Vysokých Tatrách, neskôr v Alpách a na Pamíre. V roku 1984 vystúpil bez kyslíka na Lhoce Šar a Mount Everest. V anketе o najlepšieho športovca ČSSR v roku 1984 skončil na piatom mieste. Roku 1988 vytýčil prvovýstup J pilierom na Dhaulágiri čistým alpským štýlom, ktorý bol vyhodnotený ako najlepší himalájsky výkon sezóny.

Na jeseň roku 2004 uplynú dve desaťročia od prvého československého výstupu na najvyššiu horu sveta. Vystúpil si na ňu spolu s Jozefom Potskom. Čo to znamenalo pre Teba?

Bolo to vyvrcholenie mojej horolezeckej kariéry i keď výstup na Dhaulágiri o štyri roky neskôr považujem zo športového i osobného hľadiska za významnejší. Everest je asi tajným snom každého horolezca a jeho dosiahnutie významne zmenilo môj život. V negatívnom i pozitívnom zmysle. To dobré však prevládalo.

V čom?

Stal som za z noci do rána známou osobnosťou, čo mi ulahčilo existenciu. Dnes to vidno i na tom, že mnohí mladí ľudia, ktorí museli byť vtedy ešte v plienkach, reagujú na moje meno. Popularita ale ukázala aj svoju škaredú tvár v podobe závidisti. Niektorí ľudia sa ma snažili podraziť a spochybniť. Našťastie podobných útokov bolo menej ako tých prínosov. Po športovej stránke ma výstup na Everest dostal do stavu pohody a vyrovnanosti. Nič som si už nepotreboval dokazovať. Bola to vtedy moja najlepšia himalájska žatva. Strávil som sedem mesiacov v Nepále a vystúpil na dve osemtisícovky. Myslim si, že i vďaka takémuto odľahčeniu vznikol v r. 1988 prvovýstup alpským štýlom na Dhaulágiri, ktorý mal nepomerne vyššiu športovú aj ľudskú hodnotu.

Ako si spomínaš na toto obdobie intenzívneho výškového horolezectva?

Stále cítim, že ma to mimoriadne obohatilo. Nelutujem jedinej sekundy, ktorú som sa venoval horolezectvu. V časoch, keď bol problém vycestovať, som vďaka horolezectvu precestoval takmer celý svet. Okrem Antarktídy som bol na tých najvyšších kopcoch všetkých kontinentov. Teraz, s odstupom času cítim, že mi najmä to výškové horolezectvo pomohlo spoznať duchovné rozmery samého seba. Čerpám z toho každodenne, je to niečo, o čo sa nedá prísť. Čím väčší odstup má človek od toho, tým viac mu to dáva. Možno to súvisí s veľmi intenzívnymi pocitmi vo výškach, s tou intímnu blízkosťou k prírode a s určitým duchovným osvietením. Napríklad

na Dhaulágiri som mal zážitok akoby sa mi otvoril celý vesmír a cítil som sa ako jeho molekulárna súčasť. Vtedy som podobným veciam celkom nerozumel, bral som to ako náhodu a príliš som o tom nepremýšľal. Dnes to vnímam úplne inak. Začínam chápať, čo je tým magnetom, ktorý ťahá výškových horolezcov na najvyššie kopce. Aj napriek tomu, že tam platí známy pomer: deväť dielov trápenia k jednému dielu radosti. Avšak ten diel radosti preváža to všetko ostatné.

Súčasný himalájske horolezectvo je príliš skomercializované a skutočných športových výkonov je pomenej. Akoby priekopnícke a tvorivé počiny, známe z minulosti, z najvyšších kopcov vymizli.

Na jednej strane je to zlé, ale na druhej strane je to prirodzený dôsledok vývoja, s ktorým sa treba zmieriť. Etapa objavovania koruny Himalájí definitívne skončila. Mrzí ma to ale o to viac, že sám sa radím do poslednej generácie romantických horolezcov. Zažili sme tam ešte tie posledné dozvuky tohto obdobia. Potom prišiel celosvetový útlm vo výškovom horolezectve, ktorý spôsobila komercializácia diania v Nepále. Tamojšia vláda to okamžite využila a zvýšila poplatky za osemtisícové vrcholy. Pre porovnanie – my sme zaplatili v r. 1984 za Mt. Everest 2,5 tisíc USD, dnes je to 50 tisíc dolárov a viac. Tolkno si normálni horolezci nemohli a nemôžu dovoliť zaplatiť, a tak sa celé výškové horolezectvo zvrhlo na nechutný obchod. Považujem to za absolútne nemorálne, lebo sebelepší horský vodca nemôže prevziať zodpovednosť za klienta vo výškach nad osem tisíc metrov, čoho dôkazom sú i viaceré tragédie z himalájskych vrcholov.

Ako sa na to pozerá medzinárodná horolezecká komunita?

Pokúšal som sa to ovplyvniť v predstavenstve medzinárodnej horolezeckej organizácie UIAA, aby vyslovila s vodením na osemtisícovky nesúhlas. Ale som tam jediným členom, ktorý má skúsenosti z takýchto výšok a tak ma ostani prehlasovali. UIAA vydala iba akési odporúčanie, aby túto činnosť vykonávali len vodcovia s dostatočnými skúsenosťami. Podľa mňa však ani tí najschopnejší a najskúsenejší lezci nedokážu prevziať zodpovednosť za niekoho iného, keď majú často v týchto extrémnych podmienkach ťažkosti sami so sebou. Záujem o vodenie na osemtisícovky ale prevažuje riziká, pretože je to veľmi lukratívne. Napríklad za jeden takýto výstup zaplatí klient okolo 30 tisíc USD. Vodcovia sa predbáňajú, aby ich vyviedli čo najviac, získali referencie a následne nových záujemcov. Potom to končí tragédiami, ako v r. 1996, keď zahynulo na Mt. Evereste 12 ľudí, vrátane dvoch špičkových vodcov. Myslím si, že podobný biznis, ktorý má miesto v Alpách, či iných nižších kopcoch, do týchto najvyšších hôr nepatrí.

Nie je však i športové výškové horolezectvo vo svete, ale i na Slovensku v kríze?

Môžeme to nazvať krízou, ale je to prirodzený vývoj. Tá vývojová sínusoida je pár rokov určite v minuse. Je však len otázkou času, kedy sa čoraz viac narastajúca obtiažnosť lezeckých výstupov z menších hôr preniesie i do tých najvyšších. Som o tom presvedčený. A potom sa budú i v Himalájach podávať výkony o 3 – 4 obtiažnostné stupne vyššie, než to bolo za našich čias. Signály o takomto smerovaní dáva i domáca špička, ktorá to potvrdzuje športovo hodnotnými výstupmi v stredných veľhorách a už aj v Himalájach.

A čo vzťah bežných ľudí k horám, nie je aj ten v kríze? Môže v dnešnej dobe ešte človek hľadať v tomto vzťahu nejakú duchovnú cestu?

Mám pocit, že ľudia stále v horách čosi hľadajú. Myslím, že v súčasnosti sa to nejako láme. V deväťdesiatych rokoch to bolo dosť beznádejné, ale tým prelomom tisícročí akoby sa to začalo zlepšovať. Stretávam napríklad v slovenských horách v poslednom období čoraz viac ľudí. Myslím, že ten civilizačný pretlak a hlad po duchovnej očiste, ktorú tam ľahko získajú, ich možno častokrát aj nevedome vedie do kopcov.

Nie je to čiastočne i dôsledok adrenalinového ošiaľu?

Je to len odraz sveta, ktorý vytvorila naša pretechnizovaná a skomercializovaná spoločnosť. Ľudia, ktorí vyhládávajú hory kvôli tomu, nemajú nič spoločné s nejakým hlbším vzťahom k horám a prírode. Sú to dozvuky tej krízy z konca minulého storočia, súčasne s náznakom určitej drobnej zmeny k lepšiemu. Ak ale prejdeme od vzťahu k horám k vzťahu človeka k životnému prostrediu, tak celý tento marazmus sa dostal tak ďaleko, že svet je z hladiska jednoty a miery trvalo udržateľného rozvoja na pokraji kolapsu. Na druhej strane stále viac ľudí vníma, že to nie je cesta do budúcnosti. Preto si myslím, že sa to zase raz uberie správnym smerom. Utvrdzuje ma v tom aj čoraz viac ľudí s podobnými názormi. Som optimista.

Naznačil si, že prvovýstup alpským štýlom na Dhaulágiri v hodnotení vlastných výkonov stojí najvyššie. Čo si na ňom tak ceníš?

Okolo výstupu na Everest bol veľký rozruch, mnoho sa popisalo – pravdy aj nepravdy. Na Evereste som bol blízko mojej hranice a to najmä na zostupe. Keď k tomu pridáme aj stratu Juzeky, tak z toho vychádza silne negatívna bilancia. Everest mi zobral veľmi veľa a po duševnej stránke ma vycucal. Naopak, po materiálnej stránke to bola bilancia pozitívna, lebo z noci na ráno som sa stal „známou osobnosťou“.

Dhaulágiri bol môj kopec. Paradoxným spôsobom to bo opäť Everest, ktorý v médiách prehlušil priestor aj pre tých málo novinárov, ktorí zaregistrovali, že sa niečo podarilo. Bola to tragédia, kde pri zostupe z Everestu zahynuli moji blízki priatelia Peter Božík, Jožko Just, Jaro Jaško a Dušan Bečík. Čo mi Everest zobral, to mi Dhaulágiri vrátilo mnohonásobne. Jednak to

bol fantastický výstup v perfektnej partii s dvoma kazašskými lezcami Kazbekom Valijevom a Jurrom Mojsjevom, s ktorými sme boli vo výbornej harmónii. Ale aj po športovej stránke to bolo vyvrcholenie mojej lezeckej kariéry. Ved' v 80. rokoch pri všetkej skromnosti nebolo úplne bežné vyliezť vyše 3-kilometrový pilier rýdzo čistým alpským štýlom. V nadmorskej výške medzi 6700 a 7300 m sme na tie časy v Himalájach liezli nezvyčajne strmý terén, kde obtiažnosť neklesala pod 4. stupeň a kde dlhé úseky mali 5. dokonca i 6. stupeň UIAA (v 7000 metroch) a lady boli miestami kolmé... V stene sme trčali 17 dní a z toho sme 5 dní zlanovali späť cestou výstupu, pričom sme už len pili roztopený sneh obohatený reminerálmi. Jedlo sa minulo... Boli sme naozaj nalahko: traja lezci, dve 45 m/8,5 mm laná a jeden 50 m/5 mm kevlar. Na celý výstup sme si zobrali len 9 kg potravín – práve preto sme potom na zostupe držali očistnú hladovku. Dokonca sme šetrili aj na spacákoch. Ja som liezol v kombinéze – v nej som aj spal a moji kazašskí priatelia ma v noci zobrievali zľava a sprava vo svojich spacákoch, ktoré sme na zostupe spojili zipsami do jedného veľkého vreca, do ktorého sme sa nasáčkovali všetci traja. To nie preto, že by sme po dlhom odlúčení od opačného pohlavia našli k sebe náklonnosť, ale ako som strácal prirodzenú izoláciu vo forme tuku a postupne sa ukrádala vyčerpanosť, moja kombinéza ma už nedokázala v noci zobriať. Aby som mojich spolulezcov v noci nerušil drkotaním zubov, tak ma radšej prichýlili.

To, čo som pochopil naplno až po mnohých rokoch a čo ma duševne najviac obohatilo, boli chvíle totálneho splynutia s prírodou, ba neobjímam sa povedať s celým vesmírom. Na Dhaulágiri som naozaj zažil veci, aké sa dajú zažiť – ako to Gaston Rébuffat tak výstižne pomenoval – len „medzi nebom a zemou“.

Kčeskoslovenskej špičke si patril vyše 10 rokov. Nad slovenský klubový štandard si prvý raz vykukol už v roku 1977 novou cestou na Tre Cime, ktorú si robil s Džonkym Porvazníkom a Palom Zelinom. Kedy si najviac cítil, že "ti ide karta", že máš životnú formu?

Bolo to jednoznačne v 1988 počas výstupu na Dhaulágiri. Na tento výstup som sa intenzívne pripravoval tri roky. Pri našom prvom pokuse o Južný piliér roku 1985, kedy som sa „náhodou“ dostal do partie s Joskom Rakoncajom a Petrom Božítkom a vo veľmi zlom počasi sme sa vrátili z výšky 6500 m. A odvtedy som tento projekt nosil v hlave, no hlavne v srdci. Mal som všetko naplánované do najmenšieho detailu, čiže príprava bola zo všetkých mojich výstupov najlepšia. K tomu sa pridala partia Juru a Kazbeka, kde ako som už bol spomenul vládla absolútna pohoda a harmónia. Zrejme „vyššia moc“ praje ľuďom, ktorí sú dobre pripravení a do toho, čo robia, vložia svoje srdce i dušu. Proste „išla karta“ aj počasie spolupracovalo a mal som veľmi silný vnútorný pocit, že sme na kopci víťaní hostia...

S výnimkou Antarktídy si liezol na všetkých kontinentoch. Môžeme prejsť aspoň tie najzaujímavejšie kopce a cesty?

Začiatky boli samozrejme v Tatrách a to tiež dosť netypicky najprv v zime a rovno na Malom Kežmaráku. To bolo v roku 1975. Potom tu bol Ivan Džeska (aj touto cestou mu ďakujem), ktorý nám dal jasné inštrukcie, čo máme vyliezť. Nadupaní sme boli, ale horolezecký rozum nám vtedy ešte chýbal, a tak sa stalo, že sa nám s Džonkym a Palom podarilo preliezť celkom dobrú cestu v severnej stene Cima Ovest, ktorá dodnes nemá veľa opakovaní a skoro určite nemá voľný prelez. Nasledovali opäť netradične Himaláje a to hneď severný vrchol Nanga Parbatu – vtedy najvyšší panenský vrchol na svete. Za to zase vďačím Maroškovi Šajnohovi, že aj takým jogurtom, ako boli Andrej Belica, Jožko Just, Peter Valovič a ja, dal šancu v Himalájach. Na kopec som síce nevyšiel, ale veľa som sa naučil. Dostal som prvé varovanie vo forme skalnej lavíny, ktorej sme s Maroškom len so zázrakom unikli. Mal som len zlomené rebrá a skúsenosť, ktorá mi dopriala ďalšie roky tak dlho sa pohybovať v extrémnych terénoch. Bola to skúsenosť, keď som pochopil silu vrchov a svoju malosť v prírode. To bolo roku 1978. Nasledovali výjazdy na Pamír a lezenie v zimných Alpách, v Nórsku. Výsledkom bolo niekoľko prvovýstupov napríklad s Ferkom Piačkom pekným ladovým komínom na Mont Maudit a skoro dokončený pokus na Mont Blanc vo Freneyoch, ale aj prvovýstup s Petrom Božítkom na Norde Trolltind v krásnej oblasti kolmých žulových stien Nórska. Potom prišlo himalájske obdobie, kde najmä rok 1984 bol veľmi intenzívny. Na jar v rámci silnej výpravy na Lhotse Shar (8400 m) vedenej Ivanom Gálfym potom ako sme preliezli južnú stenu, ktorú Messner po niekoľkých neúspešných

pokusoch nazval „problémom roku 2000“ – sa mi podaril sólo výstup z posledného bivaku na vrchol. V jeseni prišiel už spomínaný Everest. V tom roku som strávil 7 mesiacov na cestách alebo v Nepále. Nasledoval Tien Šan a výstup na Chan Tengri, ktorý som si potom zopakoval o niekoľko rokov neskôr s Pepíkom Nežerkom, lenže už nie normálkou, ale 2,5-kilometrovou severnou stenou. Bol to prvý alpský priestup tejto strmej steny – a príprava na Južný piliér Dhaulágiri, čo som vtedy samozrejme ešte nevedel. Nasledoval už spomínaný pokus na Dhaulágiri (1985), ktorý mi dal tiež veľmi veľa. Tam som pochopil, že nie vždy je úspechom výstup na vrchol a že spôsob, akým sa lezie a to, čo si človek z výstupu pre seba zoberie, je oveľa dôležitejšie, než „len stáť“ na vrchole. Po úspešnom výstupe na Dhaulágiri v 1988, ktorý bol UIAA vyhodnotený ako svetový výstup roka, ma prijala Patagónia, kde sa nám s Pepíkom podaril výstup a zostup z Fitz Roy za 22 hodín a potom prišlo lezenie na Aljaške – Mount McKinley. Práve

môj druhý výlet na Kinley, keď sa nám s Pepíkom Nežerkom podaril celkom pekný prvovýstup vľavo od známeho Cassinovoho piliera, bol prelomovým podnikom v mojej lezeckej kariére. Tu som sa tiež cítil vo vynikajúcej forme a keďže sme na najvyšší kopec Severnej Ameriky vyliezli pomerne rýchlo, zostávajúci čas sme využili na návštevu skalných oblastí USA. V oblasti Tuolumne Meadows som urobil moju poslednú veľkú chybu pri lezení. Cítil som sa už príliš istý a podcenil som kopec. Skončilo to pádom dlhým niekoľko desiatok metrov a vďačím jedine duchaprítomnosti a obetavosti Pepíka Nežerku, že som prežil. Tento moment som si vyhodnotil ako „posledné varovanie“ a skončil som s extrémnym lezením. Nelutujem však ani sekundu, ktorú som strávil v horách, lebo ma neuveriteľne obohatili a dali mi nazrieť do „trinástej komnaty“.

Máš aspoň hrubý odhad, koľko výstupov si spravil dodnes – od Tatier až po Himaláje?

Nemám ani páru. Spočiatku som si písal zoznamy túr, nikdy som ich však nespočítal. Ale

určite toho nebolo až tak veľa. Úprimne povediac – ani ma to nezaujímalo. Dôležitá bola kvalita ciest, nie kvantita. Mal som obdobie, keď som v Tatrách vyšiel do doliny, pozrel, kde je logická línia a liezol som. Až následne som niekedy otvoril sprievodcu, aby som vedel, kde som to vlastne bol – v tom období som dosť veľa liezol aj sólo.

Patril si k lezcom, ktorí mali obdivuhodnú kondíciu, čo si nie raz dokázal v situáciách, keď už išlo do veľmi – veľmi tubého. Pritom posilňovňa ani činky, pokiaľ viem, nepatrili k tvojím favoritom. Ako si trénoval?

Na začiatku mojej lezeckej dráhy som žil z toho, čo som si so sebou priniesol z rýchlostnej kanoistiky. Tam patrila posilňovňa a činky do každodenného tréningu.

Dokonca som dosť veľa trénoval aj dvojfázovo. Je faktom, že v horolezectve sa to začiatkom sedemdesiatych rokov veľmi nenosilo, ale ani to nie je úplne pravda. Lojzo Halás, ktorý vtedy viedol s Marošom Šajnohom mestský výberový mančaft nám naordinoval aj silové tréningy. Najviac som však trénoval, keď som sa pripravoval na lezenie vo vysokých kopcoch a to bol najmä kondičný tréning. Veľa som behával najmä s cieľom zvýšiť svoj anaeróbný prah, čo dodnes považujem za najlepšiu prípravu na vysoké kopce. Okrem toho som mal aj primerané zamestnanie: Živil som sa vtedy výškovými prácami a našou špecialitou boli sanácie skalných svahov. Normálnou rečou povedané – denne sme sa mordovali s 50-kilovými balíkmi pletiva, ktoré sme sa snažili pripevniť na strmé skalné steny, aby kamene nepadali na železnicu alebo cestu.

Pamätáš sa na chvíle, keď si bol úplne, ale naozaj úplne fyzicky groy? A s tým súvisia aj ďalšie otázky: Z kritických momentov ťa neraz vytlachol pevný „morál“. Ako si sa dopracoval k takej silnej psychike – je to dar prírody alebo si sa na špičkové výkony pripravoval aj duševne? Aký je podľa teba ideálny pomer fyzická kondícia: psychická zdatnosť v špičkovom horolezectve?

Fúba, tolko otázok naraz... No podme po poriadku. Úplne najbližšie k hranici mojich fyzických a psychických možností som sa dostal pri zostupe z Everestu. Zrejme však ešte neprišiel môj čas, a tak som sa nejakou zázračnou silou dostal z kopca a doslovne sa doplazil do dvojky

v CWM. Mám od Boha danú vlastnosť, že keď sa niečo rozhodnem robiť, tak do toho dám všetko. V určitom význame slova som perfekcionista. Ďalšou mojou vlastnosťou je, že keď som v kritической situácii, začínam sa cítiť ako ryba vo vode – vie ma to vyburcovať k maximálnemu výkonu. Hranice našich možností sú oveľa ďalej, ako si myslíme. Väčšinou odídeme psychicky, lebo si neveríme a potom je samozrejme, že nevládzeme ani fyzicky. Zrejme som túto vlastnosť dostal do vienkla od matky prírody. Cielavedome som cibril svoju psychiku a sebavedomie jedine tým, že som dosť veľa liezol sám, aby som sa naučil nespoliehať sa na druhých. Je to síce fajn, keď v kritической situácii sa druhý chytí iniciatívou, ale je veľmi zlé sa na to spoliehať. No a ten pomer psychiky a fyzickej kondície závisí od toho, o akú formu horolezectva ide. Na Pajštúne, kde od borháku po borhák dopluješ, je to o fyzickej, vo vysokých kopcoch – a čím vyšších, tým viac, je to o psychike. Som presvedčený, že na Lhotse Shar bolo oveľa viac fyzicky výkonnejších lezcov, ako som bol ja, ale v kritической chvíli na to nemali psychicky, kým mne sa to zdalo pomerne ľahké, a tak som sa ocitol na vrchole sám. Na Dhaulágiri to išlo dokonca ešte ďalej. Tam sa mi podarilo úplne splynúť s kopcom a pri zostupe v zdanlivo bezvýhodiskovej situácii som intuitívne trafil späť do záhrabu, kde sme mali zakopaný stan – a to v noci na snehovej pláni širokej 500 metrov a dlhej asi 3 km. To boli práve tie dotyky s ďalšou dimenziou...

Súhlasíš s názorom, že so špičkovým lezením vo vysokých horách treba v pravej chvíli prestať, lebo čím častejšie si tam, tým väčšie je riziko, že tam ostaneš? Ako si ty vedel, že „teraz“ treba skončiť?

Je to stopercentná pravda. Ja som mal šťastie, že som vycítil, kedy prestať. Pri extrémnom lezení je to, žiaľ, naozaj len otázka času. Veď lezcov, s ktorými som chodil do hôr a ešte žijú, naozaj dokážem spočítat na prstoch jednej ruky...

Aj dnes ešte ako prvý v pohode prelezies klasickú tatranskú šestku, hoci na nejaký systematický tréning už asi sotva máš čas. Určite ovládaš nejaké tajné triky. Porad' starším kamarátom, ako na to.

Lezenie je trocha ako bicyklovanie – nedá sa zabudnúť. Všetko stojí a padá práve na tej psychike. To, čo nám zväzuje ruky, je strach a slabá sebadôvera. Nie nedostatok fyzickej kondície alebo sily. Toto je jediný recept a myslím si, že vôbec nie tajný.

A ešte taká štandardná otázka, no odpoveď bude čitateľov určite zaujímať: Koho si mal ako svoj horolezecký vzor?

Nikdy som nemal presne vybranený vzor, resp. bolo ich asi viac. Najprv Hermann Buhl, potom Kuchař so Zibrínom, ale aj Juzek Psotka, skrátka, starí klasici. Ja sám sa radím do lezeckej generácie „posledných romantických lezcov“.

Alexander Buzinkay, Peter Hargaš

134. JAMESÁK, 5/2004, 40 strán

Z obsahu

Expedícia SHS JAMES Shipton Spire (Igor Koller)
Slovenské opakovanie cesty Camillotto Pellesier (pripravil Vlado Linek)
Bienvenue a Presles (Katka a Zuzka Čintalové)
Sprievodca horolezeckou fotografiou 2. časť (preložil Ivan Žila)
Lezenie v Nórsku (Ondro Valentín)

135. JAMESÁK, 6/2004, 36 strán

Z obsahu

The Khanadan Buttress (pripravil Igor Koller)
Bigwall – Ako sme z Tatroch išli šarpať na Shipton (Braňo Turček a Miro Mrava)
Ski Cordillera (Martin Ondreáš)
Len výstroj nestačí (Stano Melek)
Bratislavská kométa (pripravil Vlado Linek)
Sprievodca horolezeckou fotografiou 3. časť (preložil Ivan Žila)

XXXVI. ROČNÍK

136. JAMESÁK, 1/2005, 44 strán + Hory 1/2005

Z obsahu

Hlad a smäd na Great Trango (Kelly Cordes)
Do hôr na lyžiach (Stanislav Melek)
Klasifikácia túr a zjazdov (Rasťo Križan)
Welcome to Tibet (Martin Minařík)
Vápencová extáza (Peter Oleš)
Mange takk alebo Slovenské poďakovanie nórskej žule (Peter Matura)
20. ročník Memoriálu Jozefa Psotku – Jubilejný maratón (Peter Hargaš)

137. JAMESÁK, 2/2005, 40 strán

Z obsahu

Slovinský štýl (Andrej Grmovšek)
Prvý ženský tím na Cerro Torre (Tanja Grmovšek)
Starci na Bruju (Vlado Linek)
Stenami Wildspitze (Bohus Štofan)
Zimný Grossglockner (Ivana Filová)
Traverz pískovcového obra (Lumír Hanuš)

138. JAMESÁK, 3/2005, 40 strán + Hory 2/2005,

Z obsahu

Mai Blau (Never Blue) (Silvia Vidal)
Objavte ferraty! (Peter Hargaš)
(Ne)zabudnutý mílnik – 50. Výročie prechodu hrebeňa Vysokých Tatier (Fero Psotka)
Čarovná Todra (Daniel Karpiš)
Bucegi, kolíska lezenia (Marian Anghel, Katarína Hitková)
Lubo Stacho sa nevrátil z Čo Oju (Igor Koller)

139. JAMESÁK, 4/2005, 36 strán + sprievodca Rozlomity

Z obsahu

Príbeh Jeffa Lowa (Igor Koller, Vlado Linek)
Potrero Chico (Martin Medved)
Tatarkova cesta, Kežmarský štít (Rasťo Križan)
Abeceda cestovateľa 1. Časť (Igor Miko)

Sedmičkové fiasko

Čo je naozaj najťažšie na Slovensku?

Nie, nebojte sa, nepokúšam sa oprášiť legendárny seriál o slovenských extrémoch úderného ▶

dua Rosta – Kmeťo. Nebudem vás zatažovať ani grafmi obtiažnosti, hoci dobrý grafik veľa napovie. Reč bude totiž o extrémoch s malým e, o najťažších cestách pre nás – smrteľníkov, radových pútníkov slovenských vertikál. Veď aj my, pre ktorých je zhyb na jednej (rachitickej) končatine a 10. stupeň na svetelné roky vzdialený, máme svoje extrémny. Je to práve Messnerov magický 7. stupeň, milované aj preklínané sedmičky. Každodenný pokrm stáda priemerných klimbingov. Zabudnite na pohodové ľahké sedmy, bavíť sa budeme o cestách brutálnych ako Nikita, tvrdých ako diamant a ťažkých ako kolajnica. Skúsime si posvietiť na sedmičkové pasce, do ktorých sa lapil už ne jeden šuhaj, a ktoré je lepšie zďaleka obísť. Investigatívne sa zameriame na vertikálne hroby lezeckého ega. Čierna listina supertažkých sedmičiek je určite dlhšia ako nasledujúci skromný register, no nič vám nebráni, aby ste aj vy odhalili časované bomby svojich domácich terénov. Solidarita, vážení! Zákaz vjazdu by rozhodne mal visieť na nástupe do:

INSEKTA 7, Blatnica, sektor Olinka: Zapni prvý nit a pokojne sa vráť na zem, nik ti to nebude zazlievať. Aj RK je štýl. Ešte raz si všetko poriadne premysli a ošefuj si stupy. V spodáku bleskovo uprac nohy, pravou bočák a polodynamo do oblíny. Je veľká, škoda, že jediný stup je malý a šmykľavý. Neváhaj a cvakaj. Ak si ešte nespadol, teraz zaber, väčšina pokusov končí v ďalšom prešahu. Pravačku strieda ľavačka, fix a kus vpravo madlo. Potiaľto je cesta tak za 8-. Zabudni na vyklepávanie, nohy sa aj tak na zaprášenej skale nekompromisne šmykajú. Ďalšia (vytrvalostná) pasáž vo fiktívnej špárke sa nedá vyraziť, je zložitá a vždy ju leziem inak. Nečakaj žiadny

pozitívny chyt, ani slušný stup. Len brilantná technika a mimoriadna schopnosť odolávať únave ťa môžu spasiť. Ak si zapol zlaňák, odsadni, zhlboka sa nadýchni a upokoj sa. Na vulgarizmy je času dosť, veď predsa dáš ešte jeden pokus!?

PASCA NA MYŠI 7+, Belá pri Varíne: Názov sedí ako riť na šerbli. Veľa konkrétneosti si veru nepamätám. Liezol som to v akomsi hypnotickom tranze. Útržky spomienok hovoria čosi o jedovatom nástupe, excelentne maskovaných chytoch, desivej strednej pasáži a zúfalom doleze. Šokiáda nekončí ani po prevalení sa na luku, táto hrôza totiž nemá zlaňák! Začokuj sa v poli a dober partáka. Na mystické sledovanie divých svtn budeš mať teraz času dosť. Ak si ešte pri zmysloch, neurob tú istú chybu a susedný VERDIKT 7 širokým oblúkom obíď!

S ÚCTOU 7, Tupá skala, Výšný Kubín: Ak ste prišli poskúšať miestne atraktívne deviatky, sedí vec, istotne budete spokojní. Ale ak v rámci rozliezania nešťastnou náhodou naleziete do tejto trefne pomenovanej cesty, môže sa stať, že signifikantnú časť dňa strávite padaním do tretieho istenia. Varujem vás, ak nie ste majiteľom ocelových prstov a supertrecej lepičky Stealth C4, bežte rýchlo preč. A hlavne sa nezastavujte pri PATRIKOVI 7+ a BALETKE 7! Mohla by z toho byť trauma na Celé prázdniny.

GOTICKÉ UCHO 7+, Manín, Horná gotická stena: Pravá časť hornej Gotiky – výkladná skriňa typického slovenského skalného lezenia. Kolmé, krátke, technické, extrémne bouldrové. Papierovo najľahšia, ale!!! Aj tri vykričníky sú málo a štyri nie sú dosť. Vlhkosť, v lete na Gotike takmer nevyhnutnosť, je tvoj úhlavný nepriateľ. Ak sa potíš už pri brodení sa v listí pod nástup, na ústup ešte nie je neskoro. Je vzáčne vyrovnaná, dokonca s istým vytrvalostným aspektom. Zabava graduje, graduje. Mariacherovi by sa páčila: biceps a kozie nohy môžeš nechať doma. Veľký chyt a dobrý stup sú abstraktná fikcia. V „zlaňáku“ (všimni si tie úvodzovky) sa moc nemetaj, opatrne zlaň a v pokoji odíď.

BRÚSKA 7+, Višňové: Niekedy sa uvádza aj 8-. Ale kdeže! Brúška vždy bola, je a ešte dlho bude exemplárna sedempluska. Má dokonca svoj nepočítaný fanklub, ktorý úspešne súperí s klubom Priateľov Skobovacej hranky (7-). Poznám lezcov, ktorí jej nevedia prísť na meno a radšej sa rozliezajú v 9-. Stručné topo pre potencionálnych flashérov a neúspešných RP nacvičovačov: nástup je zapekľitý, padá sa do zhlavy. Silové, dlhé (až dva) prešahy ťa neomylnne dovedú do prvého kľúčového fleku. Hovadašy ďaleko doprava do spodobočáku a v ňom citlivo vyvážiť. Ak ešte nie si zapnutý, skoč dole, ušetríš si okrem duševnej aj fyzickú ujmu. Dlhá polička ľavou, vzápätí pravou a nech ťa nenapadne ju držať inak ako na háčik! Nit máš pred ksichtom, ignoruj ho a lez! Dlhý múv ľavou do spodobočáku, labky pod seba a madlo. Moralisti odlezu, my ostatní cvakáme pri členkoch. Dobrá správa je, že ste v noubende,

tá zlá, že nasleduje druhý crux a ten vám škodradostne nevyradím. Dolieza sa v každorodne sa meniacom teréne, zbytočne silové a zbrklé lezenie vám pripraví ešte niekoľko horúcich chvíľ.

Demänovská dolina: Mám na mysli tú slávnú tajnú všeobecne známou oblasť (ďalej len STVZO), ktorej meno nesmiem za nič na svete zverejniť. STVZO sa vyznačuje tým, že sa to tu hypertažkými sedmami priam hmyri a pokiaľ si na iných skalách s mikrolitovými osempluskami bežne netykáte, ďalej ani nečítajte. Po kvalitnom rozlezení vo VVK 8- a ANARCHII 8+, skúste MONIKU 7-. Stavím sa, že ten stupňový rozdiel v klasifikácii ani nepostrehnete. Ďalšia pobroma čaká kúsok vedľa: ŠKORPIÓN 7+. Seriozný bouldering a pod zlaňákom krok cez najmenšiu škrabku v galaxii. Ak ešte nekolabujete, na rade je PSÍ GRC 7+. Bič plieska na konci, ale celá cesta je vzáčne vyrovnané bouldrová. Po adekvátnom oddychu a relaxačnej meditácii oprobujte SIMOLEPKU 7+. Jasný kandidát na najťažšiu sedmičku na severnej pologuli. Ak netrávite každú zimu v Bleau, šance sú mizivé. Na hornom poschodí v sektore Zlatníctvo neodporúčam tie preistené sedmičkové skvosty so spoločným nástupom. Ešte dnes ma máta pád spod prvej skoby na chrbát do sute. Stačí? Všetky dlhé sedmy v stene nalavo sú na počudovanie leziteľné, hádam len v KAM OČINEDOVIDIA 7 vás úvodný a záverečný liepak môžu priviesť do mohutných rozpakov.

PS: Posledná výstraha: Ak si poniektorí optimisti myslia, že v pohodových západniarskych oblastiach na juhu Európy potencionálny sedmičkový výprask istotne nezbrozí, rád by som ich videl v Arcu na Massone v takom MIROR 7+, prípadne vo vykričanom KÁBULE 7. V Nomesine v hocičom na ľavom okraji a špeciálne v DON CHISCHIOTTE 7+. V Lumignane v sektore Classica v ľubovolnom 6b-c, napr. Pancia Mariacher a v Cerede v tých krátkych kolmých zatrávnených šitoch. Pre sadomasochistov s hypertrofovaným sebavedomím si v rámci terapie dovoľujem odporučiť.

Ivan Žila

140. JAMESÁK, 5/2005, 40 strán

Z obsahu

Svetový výkon na Trangu (Igor Koller)
Šampión, majster sveta Tomáš Mrázek (Helena Lipenská, Vlado Linek)
Siguniang Shan (Dana Obuchová)
Spomienky staré 40 rokov (Ivan Gálly)
Zázrak z Baskicka - Josune (Barbora Prekopová)
Lofoty (Miro Mrava, Braňo Turček)

141. JAMESÁK, 6/2005, 36 strán

Z obsahu

Assalam Alaikum, Great Trango (Dodo Kopold a Gabo Čmárik)
Hainabrakk, East Tower, Mystical Denmo (Andrej Kolárik)
Anjeli so špinavou tvárou (John Arran)
Výstup v slzách (František Teichmann)
Cliffbase na ostrově Hvar (Rosta Tomanec)

